

การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนขนาดใหญ่ในกรุงเทพมหานคร
ที่ผ่านการประเมินระดับดีมาก

นางอัจฉรา ยุทธมนตรี

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาบริหารการศึกษา ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2554

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทคัดย่อและแฟ้มข้อมูลฉบับเต็มของวิทยานิพนธ์ตั้งแต่ปีการศึกษา 2554 ที่ให้บริการในคลังปัญญาจุฬาฯ (CUIR)
เป็นแฟ้มข้อมูลของนิสิตเจ้าของวิทยานิพนธ์ที่ส่งผ่านทางบัณฑิตวิทยาลัย

The abstract and full text of theses from the academic year 2011 in Chulalongkorn University Intellectual Repository(CUIR)
are the thesis authors' files submitted through the Graduate School.

THE ADMINISTRATION OF ACADEMIC AFFAIRS OF LARGE PRIVATE SCHOOLS IN
BANGKOK EVALUATED AT THE OUTSTANDING LEVEL

Mrs. Auchara Yuttamontree

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education Program in Educational Administration
Department of Educational Policy, Management, and Leadership

Faculty of Education

Chulalongkorn University

Academic Year 2011

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนขนาดใหญ่ใน
กรุงเทพมหานครที่ผ่านการประเมินระดับดีมาก

โดย

นางอัจฉรา ยุทธมนตรี

สาขาวิชา

บริหารการศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

รองศาสตราจารย์ เอกชัย กี่สุขพันธ์

คณะกรรมการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโท

.....คณบดีคณะครุศาสตร์

(ศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย กาญจนวาสี)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปองสิน วิเศษศิริ)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(รองศาสตราจารย์ เอกชัย กี่สุขพันธ์)

.....กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์)

อัจฉรา ยุทธมนตรี:การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนขนาดใหญ่ใน
กรุงเทพมหานครที่ผ่านการประเมินระดับดีมาก.(THE ADMINISTRATION OF
ACADEMIC AFFAIRS OF LARGE PRIVATE SCHOOLS IN BANGKOK EVALUATED
AT THE OUTSTANDING LEVEL) อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ : รศ.เอกชัย กี่สุขพันธ์, 191
หน้า

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนขนาดใหญ่ในกรุงเทพมหานครที่ผ่านการประเมินระดับดีมาก
ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติการสอนของโรงเรียนเอกชนขนาดใหญ่ในกรุงเทพมหานครที่ผ่านการประเมินระดับดีมาก จำนวน 29 โรงเรียน
ประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 145 คน ผู้ปฏิบัติการสอน จำนวน 4,955 คน รวมประชากรทั้งสิ้น จำนวน 5,100 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่
แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ

ผลการวิจัยพบว่า

1. การวางแผนงานด้านวิชาการ แต่ละโรงเรียนมีคณะกรรมการวิชาการของโรงเรียน คณะกรรมการวางแผนงานด้านวิชาการ ประกอบด้วย
หัวหน้ากลุ่มสาระมากที่สุด ผู้รับผิดชอบในการอนุมัติแผนงานวิชาการของโรงเรียน คือ ผู้อำนวยการโรงเรียน โรงเรียนมีการดำเนินการวางแผนงานด้านวิชาการ
โดย จัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีล่วงหน้า
2. การบริหารและพัฒนาหลักสูตร กรรมการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียน ประกอบด้วย หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้มากที่สุด โรงเรียน
ได้ดำเนินการในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ศึกษาและวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีการประเมิน เพื่อนำมาประกอบการประเมินผล
หลักสูตร ในเรื่องของการประเมินผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน ปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรด้วยวิธีการนำผลการทดสอบ O-NET มาพัฒนาเป็นแนวทางปรับปรุงหลักสูตรมาก
ที่สุด
3. การจัดการเรียนการสอน แนวปฏิบัติในการจัดครูให้รับผิดชอบงานสอนใช้วิธีการ จัดตามความรู้ความสามารถและประสบการณ์ของผู้สอน
มีการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติตามแผนการสอนของครูโดยการนิเทศการสอน โรงเรียนมีแนวทางการจัดสอนซ่อมเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน คือ
ประเมินผลสัมฤทธิ์ของการสอบกลางเทอมของผู้เรียนแล้วคัดนักเรียนที่อ่อนมาสอนซ่อมเสริม
4. การนิเทศการศึกษาเพื่อพัฒนาครู มีการนิเทศการศึกษาเพื่อพัฒนาครู โดยดำเนินการให้ครู-อาจารย์มีส่วนร่วมในการจัดการนิเทศการศึกษา
ภายในโรงเรียน โดยการสังเกตการสอนในห้องเรียน การนิเทศการศึกษาเพื่อพัฒนาครู จัดให้มีการประชุม อบรม สัมมนา ก่อนเปิดภาคเรียน
5. การใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา มีการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีที่มีความหลากหลายเหมาะสมและเพียงพอ ให้ครูอาจารย์ได้เลือก
พัฒนาและใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างได้ผล
6. การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร กิจกรรมเสริมหลักสูตรเป็นประสบการณ์ที่ดีเป็นส่วนส่งเสริมการเรียนการสอนตามประมวลการเรียน
ในหลักสูตรให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น
7. การแนะแนว การแนะแนวการศึกษา มุ่งหวังให้ผู้เรียนพัฒนาการเรียนได้เต็มศักยภาพ รู้จักแสวงหาความรู้ และวางแผนการเรียนได้อย่างมี
ประสิทธิภาพ สามารถปรับตัวด้านการเรียนและมีนิสัยใฝ่รู้ใฝ่เรียน
8. การร่วมมือในการพัฒนาวิชาการ กับสถานศึกษาและองค์กรอื่น สถานศึกษาแต่ละแห่งจำเป็นต้องมีการประสานร่วมมือกับสถาบันอื่นในการ
พัฒนาวิชาการ ไม่ว่าจะจัดในรูปกลุ่มโรงเรียน หรือในรูปของสหวิทยาเขต ทั้งนี้ก็เพื่อเป็นการให้ความร่วมมือ ช่วยเหลือในด้านวิชาการแก่สมาชิกด้วยกัน ส่งเสริม
ความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชนโดยโรงเรียนใช้วิธี จัดทำเอกสาร หรือสิ่งพิมพ์เพื่อเผยแพร่ความรู้แก่ชุมชน
9. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพงานวิชาการ โรงเรียนมีการส่งเสริมการทำวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาระดับดีมาก
10. การวัดและประเมินผลงานวิชาการ ใช้เครื่องมือในการวัดผล ประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนจากการสังเกต มีการรายงานผลการวัดผล
ประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยใช้แบบรายงานแสดงผลการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนรายบุคคล โรงเรียนนำผลจากการวัดผลประเมินผลไปใช้เพื่อปรับปรุง
การเรียนการสอนของครู

ภาควิชา นโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา

ลายมือชื่อ.....

สาขาวิชา บริหารการศึกษา.....

ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก.....

ปีการศึกษา 2554.....

##5483423027 : MAJOR EDUCATIONAL ADMINISTRATION

KEYWORDS : ACADEMIC AFFAIRS / PRIVATE SCHOOL / ADMINISTRATION

AUCHARA YUTTAMONTREE : THE ADMINISTRATION OF ACADEMIC AFFAIRS OF LARGE PRIVATE SCHOOLS IN BANGKOK AT THE OUTSTANDING LEVEL. ADVISOR: ASST.PROF.AEKKACHAI KEESUPAN, 191 pp.

The purpose of this research was to study the administration of academic affairs of 29 large private schools in Bangkok which was evaluated at the outstanding level. Population consisted of 4955 instructors, totally 5,100. The research instrument was a set of questionnaires. The data were analyzed using percentage and frequency. The research findings were as follows.

(1) For Academic planning, there was an academic committee in each school, consisting of heads of department as the majority. The persons responsible for the approval of school academic plans were director. School took action on academic planning by making an action plan in advance. (2) For Administration and development of curriculum. School committee in charge of curriculum management consisting of head of department as the majority .School took action on preparing the curriculum, studying and analyzing the core curriculum of basic Education which was evaluated for further development. In the evaluation of student learning achievement, the results of O-NET testing were taken into account as a guideline for curriculum development. (3) For instructional management, in assigning the teaching tasks to teachers, knowledge, skills and experience were considered. Supervision was applied to monitor and evaluate teachers' performance based on the instructional plans. Schools prepared supplementary courses, to support students learning by assessing their performance on the mid-term examinations and selecting those whose performance were below the standards to attend the courses. (4) For educational supervision for teacher development, schools provided supervision for teachers' development by promoting participation of teachers in arranging internal supervisory activities such as observation of classroom teaching, supervision for teacher development, arrangement of conferences, seminars and training programs before the beginning of the semesters. (5) For the application of educational media and technology, a variety of media and technology were developed suitably and sufficiently, so that teachers would be able to select what effectively functioned and could be further improved for their instructional activities. (6) For arrangements of extra-curricular activities, school offered some extra-curricular curriculum to equip students with good experience as a good complementary part to their classroom activities and the formal curriculum. (7) For counseling, school counseling services were provided to support development of students learning to their full potential, their quest for knowledge and their study plans in order that students could adjust their learning habits and become learning people. (8) For academic partnerships with other schools and organizations, each school needed to collaborate with other institutions in academic development, either in the form of a school cluster or a multi-campus institution, to provide co-operation and support for member institutions and to equip the community with technical knowledge by producing documents and printed matters to disseminate useful information to the community. (9). For research and for quality development of academic affairs, schools took action mostly on provision of support for teachers to conduct research for quality development of education. (10) For assessment and evaluation of academic work, schools applied observation as an instrument for assessment and evaluation of learning results of students. They also prepared a report on the assessment and evaluation results of students' learning using an official form to demonstrate the result of an individual student's quality development, which would be taken into account for improving teachers' instruction.

Department : Educational Policy, Management and Leadership .. Student's Signature

Leadership

Field of Study : Educational Administration .. Advisor's Signature

Academic Year : 2011

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ เอกชัย กี่สุขพันธ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ปองสิน วิเศษศิริ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์และรองศาสตราจารย์ นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์ กรรมการ ที่ได้ให้ความกรุณาเป็นอย่างยิ่งในการให้คำปรึกษาแนะนำข้อคิดเห็นพร้อมทั้งตรวจ ปรับปรุงแก้ไขทุกขั้นตอน ด้วยความเอาใจใส่เป็นอย่างดีตลอดเวลาที่ทำการวิจัยจนเสร็จสมบูรณ์

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้ให้ข้อมูลสำหรับการทำวิจัยและผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้กรุณาตรวจเครื่องมือ จนเครื่องมือแล้วเสร็จ มีคุณภาพสำหรับการวิจัยครั้งนี้พร้อมทั้งขอขอบคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นันทรัตน์ เจริญกุล ที่ได้แนะนำขั้นตอนการทำวิจัยและเทคนิคต่างๆ และสุดท้ายขอขอบคุณ อาจารย์สุชาติ ชำขจร ที่ได้ร่วมกันปรึกษาและให้กำลังใจในการฝ่าฟันอุปสรรคต่างๆ ด้วยดีตลอดมา รวมถึงพี่น้องและครอบครัวที่เป็นแรงใจให้เช่นกันจนทำให้งานวิจัยครั้งนี้สำเร็จ ลุล่วงลงด้วยดี การวิจัยครั้งนี้ หากได้ก่อประโยชน์แก่วงการบริหารการศึกษาและวงการศึกษาด้วยประการใดก็ตาม ข้าพเจ้าขอขอบคุณความดีเหล่านั้นเพื่อเป็นเครื่องบูชาแต่ คุณบิดามารดา คุณครูอาจารย์และจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ได้มอบวิชาความรู้ให้กับข้าพเจ้า

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ณ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
คำถามการวิจัย.....	4
วัตถุประสงค์.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	4
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	6
วิธีการดำเนินการวิจัย.....	6
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	6
ลำดับขั้นตอนการนำเสนอรายงานการวิจัย.....	7
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
แนวคิดการบริหารงานวิชาการ.....	9
ความหมายของการบริหาร.....	10
ความหมายของการบริหารงานวิชาการ.....	10
ความสำคัญของการบริหารวิชาการ.....	11
ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ.....	12
นโยบายการบริหารงานวิชาการ.....	60
นโยบายของสำนักงานสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพ การศึกษา.....	60
นโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	66

บทที่	หน้า
นโยบายของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน.....	68
แนวการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชน.....	70
ความเป็นมาของโรงเรียนเอกชน.....	70
การจัดการศึกษาเอกชนตามกฎหมาย.....	71
การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนเอกชน.....	74
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	75
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	81
วัตถุประสงค์ที่ใช้ในการวิจัย.....	81
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	81
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	82
ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ.....	83
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	84
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	85
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	86
ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยแยกตามกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหาร และ ผู้ปฏิบัติการสอน.....	86
ตอนที่ 2 การวิเคราะห์การบริหารงานวิชาการของโรงเรียน โดยแยกตามกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหาร และ ผู้ปฏิบัติการสอน.....	88
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายและข้อเสนอแนะ.....	142
สรุปผลการวิจัย.....	142
อภิปรายผล.....	156
ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้.....	170
ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป.....	170
รายการอ้างอิง.....	171
ภาคผนวก.....	178
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	193

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	บทบาทหน้าที่ผู้ให้การนิเทศ ผู้รับการนิเทศและผู้สนับสนุนการนิเทศ.....	35
2	ข้อมูลจำนวนโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2547-2550.....	71
3	จำนวนและร้อยละของแบบสอบถามที่ส่งไปได้รับคืนและแบบสอบถามที่สมบูรณ์ จำแนกตามประชากร.....	84
4	จำนวนและร้อยละ เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยแยกตามกลุ่ม ตัวอย่าง คือ ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติการสอน.....	86
5	จำนวน และร้อยละ การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนของผู้บริหารและ ผู้ปฏิบัติการสอน เกี่ยวกับโรงเรียนมีคณะกรรมการวิชาการของโรงเรียนหรือไม่	88
6	จำนวน และร้อยละ การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนของผู้บริหารและ ผู้ปฏิบัติการสอน เกี่ยวกับผู้รับผิดชอบในการอนุมัติแผนงานวิชาการของ โรงเรียนคือใคร.....	89
7	จำนวน และร้อยละ การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนของผู้บริหาร และ ผู้ปฏิบัติการสอน เกี่ยวกับ โรงเรียนมีการดำเนินการวางแผนงานด้านวิชาการ อย่างไรบ้าง.....	90
8	จำนวน และร้อยละ การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนของผู้บริหาร และ ผู้ปฏิบัติการสอน เกี่ยวกับวิธีดำเนินการเผยแพร่แนวทางปฏิบัติตามแผนงาน วิชาการให้ผู้เกี่ยวข้องได้ทราบ.....	92
9	จำนวน และร้อยละ การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนของผู้บริหาร และ ผู้ปฏิบัติการสอน เกี่ยวกับโรงเรียนมีวิธีการตรวจสอบและประเมินผลการปฏิบัติ ตามแผน.....	93
10	จำนวน และร้อยละ การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนของผู้บริหาร และ ผู้ปฏิบัติการสอน เกี่ยวกับกรรมการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียน ท่าน ประกอบด้วยใครบ้าง.....	94
11	จำนวน และร้อยละ การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนของผู้บริหาร และ ผู้ปฏิบัติการสอน เกี่ยวกับโรงเรียนได้ดำเนินการในการจัดทำหลักสูตร สถานศึกษาอย่างไรบ้าง.....	95

ตารางที่		หน้า
12	จำนวน และร้อยละ การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนของผู้บริหาร และ ผู้ปฏิบัติการสอน เกี่ยวกับการนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้มีการดำเนินการ อย่างไรบ้าง.....	96
13	จำนวน และร้อยละ การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนของผู้บริหาร และ ผู้ปฏิบัติการสอน โรงเรียนของท่านมีการประเมินอะไรบ้าง เพื่อนำมา ประกอบการประเมินผลหลักสูตร.....	98
14	จำนวน และร้อยละ การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนของผู้บริหาร และ ผู้ปฏิบัติการสอน โรงเรียนมีแนวทางในการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรด้วยวิธีการ ใด.....	99
15	จำนวน และร้อยละ การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนของผู้บริหาร และ ผู้ปฏิบัติการสอน แนวปฏิบัติในการจัดครูให้รับผิดชอบงานสอนใช้วิธีการ ใดบ้าง.....	100
16	จำนวน และร้อยละ การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนของผู้บริหาร และ ผู้ปฏิบัติการสอน การกำหนดแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โรงเรียนใช้วิธีการใดบ้าง.....	101
17	จำนวน และร้อยละ การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนของผู้บริหาร และ ผู้ปฏิบัติการสอน โรงเรียนมีแนวปฏิบัติในการจัดกลุ่มการเรียนอย่างไร.....	103
18	จำนวน และร้อยละ การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนของผู้บริหาร และ ผู้ปฏิบัติการสอน แนวปฏิบัติในการจัดทำแผนการสอนใช้วิธีการใดบ้าง.....	104
19	จำนวน และร้อยละ การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนของผู้บริหาร และ ผู้ปฏิบัติการสอน วิธีการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติตามแผนการสอน ของครูใช้วิธีใดบ้าง.....	105
20	จำนวน และร้อยละ การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนของผู้บริหาร และ ผู้ปฏิบัติการสอน โรงเรียนมีแนวทางการจัดสอนซ่อมเสริมการเรียนรู้อะไรบ้าง.....	107
21	จำนวน และร้อยละ การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนของผู้บริหาร และ ผู้ปฏิบัติการสอน ครู-อาจารย์มีส่วนร่วมในการจัดการนิเทศการศึกษาภายใน โรงเรียนอย่างไรบ้าง.....	109

ตารางที่		หน้า
22	จำนวน และร้อยละ การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนของผู้บริหาร และ ผู้ปฏิบัติการสอน การจัดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียนใช้วิธีการใดบ้าง.....	110
23	จำนวน และร้อยละ การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนของผู้บริหาร และ ผู้ปฏิบัติการสอน การนิเทศการศึกษาเพื่อพัฒนาครู ใช้วิธีการใดบ้าง.....	112
24	จำนวน และร้อยละ การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนของผู้บริหาร และ ผู้ปฏิบัติการสอน สื่อการเรียนรู้ที่ครูนิยมใช้ประกอบการเรียนการสอน.....	114
25	จำนวน และร้อยละ การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนของผู้บริหาร และ ผู้ปฏิบัติการสอน โรงเรียนได้สื่อและเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนรู้ ด้วยวิธีการใด.....	115
26	จำนวน และร้อยละ การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนของผู้บริหาร และ ผู้ปฏิบัติการสอน ท่านใช้หลักการอะไรในการเลือกสื่อและเทคโนโลยีที่ใช้ในการ จัดการเรียนรู้.....	116
27	จำนวน และร้อยละ การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนของผู้บริหาร และ ผู้ปฏิบัติการสอน แนวทางในการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอน โรงเรียนใช้วิธีการใดบ้าง.....	117
28	จำนวน และร้อยละ การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนของผู้บริหาร และ ผู้ปฏิบัติการสอน ในการประเมินการใช้สื่อและเทคโนโลยีที่ใช้ในการเรียนการ สอน โรงเรียนพิจารณาจากอะไรบ้าง.....	118
29	จำนวน และร้อยละ การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนของผู้บริหาร และ ผู้ปฏิบัติการสอน การพัฒนา สื่อและเทคโนโลยีที่ใช้ในการสอน โรงเรียน ดำเนินการอย่างไร.....	119
30	จำนวน และร้อยละ การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนของผู้บริหาร และ ผู้ปฏิบัติการสอน โรงเรียนจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรด้วยวิธีอะไรบ้าง.....	120
31	จำนวน และร้อยละ การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนของผู้บริหาร และ ผู้ปฏิบัติการสอน โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรอะไรบ้าง.....	121
32	จำนวน และร้อยละ การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนของผู้บริหาร และ ผู้ปฏิบัติการสอน โรงเรียนมีการประเมินผลกิจกรรมเสริมหลักสูตรหรือไม่.....	123
33	จำนวน และร้อยละ การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนของผู้บริหาร และ ผู้ปฏิบัติการสอน โรงเรียนมีห้องแนะแนวเพื่อให้บริการแก่นักเรียนหรือไม่.....	124

ตารางที่		หน้า
34	จำนวน และร้อยละ การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนของผู้บริหาร และ ผู้ปฏิบัติการสอน ภาระงานแนะแนวในโรงเรียนมีอะไรบ้าง.....	126
35	จำนวน และร้อยละ การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนของผู้บริหาร และ ผู้ปฏิบัติการสอน โรงเรียนมีการติดตามประเมินผลการแนะแนวหรือไม่.....	127
36	จำนวน และร้อยละ การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนของผู้บริหาร และ ผู้ปฏิบัติการสอน โรงเรียนมีการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชนหรือไม่.....	128
37	จำนวน และร้อยละ การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนของผู้บริหาร และ ผู้ปฏิบัติการสอน การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชนโดยโรงเรียนใช้วิธีใดบ้าง.....	129
38	จำนวน และร้อยละ การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนของผู้บริหาร และ ผู้ปฏิบัติการสอน โรงเรียนมีการร่วมมือพัฒนาวิชาการกับองค์กรอื่นหรือไม่.....	130
39	จำนวน และร้อยละ การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนของผู้บริหาร และ ผู้ปฏิบัติการสอน โรงเรียนมีการส่งเสริมการทำวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพ การศึกษาหรือไม่.....	132
40	จำนวน และร้อยละ การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนของผู้บริหาร และ ผู้ปฏิบัติการสอน โรงเรียนมีงานวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในรอบ 2 ปี การศึกษาที่ผ่านมาจำนวนกี่เล่ม.....	134
41	จำนวน และร้อยละ การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนของผู้บริหาร และ ผู้ปฏิบัติการสอน โรงเรียนของท่านได้นำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์อย่างไร.....	135
42	จำนวน และร้อยละ การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนของผู้บริหาร และ ผู้ปฏิบัติการสอน โรงเรียนมีการเผยแพร่ผลงานวิจัยโดยใช้วิธีการใดบ้าง.....	136
43	จำนวน และร้อยละ การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนของผู้บริหาร และ ผู้ปฏิบัติการสอน โรงเรียนมีการวางแผนในการวัดผลประเมินผลงานวิชาการ หรือไม่.....	138
44	จำนวน และร้อยละ การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนของผู้บริหาร และ ผู้ปฏิบัติการสอน โรงเรียนใช้เครื่องมือใดบ้างในการวัดผล ประเมินผลการเรียนรู้ ของผู้เรียน.....	139

ตารางที่	หน้า
45 จำนวน และร้อยละ การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนของผู้บริหาร และ ผู้ปฏิบัติการสอน การรายงานผลการวัดผล ประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนใช้ วิธีการใดบ้าง.....	140
46 จำนวน และร้อยละ การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนของผู้บริหาร และ ผู้ปฏิบัติการสอน เกี่ยวกับโรงเรียนนำผลจากการวัดผลประเมินผลไปใช้เพื่อ อะไรบ้าง.....	141

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นกระบวนการพัฒนามนุษย์ให้มีความเจริญงอกงามทั้งทางด้านสติปัญญา ความรู้ คุณธรรมความดีงามในจิตใจ มีความสามารถที่จะทำงาน และคิดวิเคราะห์ได้อย่างถูกต้อง สามารถเรียนรู้ แสวงหาความรู้ ตลอดจนใช้ความรู้อย่างสร้างสรรค์ มีสุขภาพร่างกายและจิตใจ สมบูรณ์แข็งแรงประกอบอาชีพได้ มีวิถีชีวิตกลมกลืนธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและสามารถปรับตัวได้ในสังคมที่กำลังเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว (สุมน อมรวิวัฒน์, 2526: 461) ซึ่งสอดคล้องกับอุดมการณ์สำคัญของการจัดการศึกษา คือ การจัดให้มีการศึกษาตลอดชีวิต และทำสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ การศึกษาที่สร้างคุณภาพชีวิตและสังคมบูรณาการอย่างสมดุลระหว่างปัญญาธรรม คุณธรรม และวัฒนธรรม เป็นการศึกษาตลอดชีวิตเพื่อคนไทยทั้งปวง มุ่งสร้างพื้นฐานที่ดีในวัยเด็ก ปลูกฝังความเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมตั้งแต่วัยการศึกษาระดับพื้นฐาน และพัฒนาความรู้ ความสามารถ เพื่อการทำงานที่มีคุณภาพ โดยให้สังคมทุกภาคมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาได้ตรงตามความต้องการของผู้เรียน และสามารถตรวจสอบได้อย่างมั่นใจว่าการศึกษาเป็นกระบวนการของการพัฒนาชีวิตและสังคมเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน สามารถพึ่งตนเองได้ และสามารถแข่งขันได้ในระดับนานาชาติ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2540: 1)

การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพของประชากรโดยภาครัฐโดยอาศัยงบประมาณจากภาค ที่ต้องมีการพัฒนาประเทศในด้านอื่นๆ และด้วยความจำกัดของทรัพยากร ทำให้รัฐไม่สามารถจัดการศึกษาให้แก่เยาวชนในวัยเรียนได้อย่างทั่วถึงทุกคน ภาคเอกชนจึงเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เพื่อแบ่งเบาภาระจากรัฐมาโดยตลอด ทำให้รัฐสามารถนำงบประมาณไปใช้ในการขยายการศึกษาในเขตชนบทได้มากขึ้น การศึกษาเอกชนมีบทบาท สำคัญยิ่งในการจัดการศึกษาของประเทศไทยมาเป็นเวลานานซึ่งเป็นเรื่องน่าภูมิใจเป็นอย่างยิ่งของผู้ที่อยู่ในวงการศึกษาเอกชนทุกคนจึงควรที่จะดำรงบทบาทนี้ไว้อย่างมั่นคงและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องจริงจังให้ทันกับเหตุการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปจะทำให้การศึกษาเอกชนได้ดำรงอยู่คู่สังคมไทยด้วยคุณภาพ และมาตรฐานที่ดีเด่นตลอดไป เมื่อพิจารณาถึงการดำเนินงานจัดการศึกษาของเอกชนในอดีต พบว่า โรงเรียนเอกชนได้ผลิตบุคคลชั้นนำของสังคมเป็นจำนวนมากที่เดียวโดยบุคคลเหล่านี้ได้เข้ามาเป็นผู้บริหารระดับสูง ทั้งในด้านการเมือง ด้านการทหาร ด้านเศรษฐกิจ ด้านการศึกษา ด้านอุตสาหกรรม และธุรกิจอื่นๆ มาทุกยุคทุกสมัย (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2547: บทนำ) จุดเด่นของการศึกษาเอกชน คือ โรงเรียนเอกชนมีความคล่องตัวและมีความรวดเร็วในการ

ตัดสินใจ โดยผู้บริหารมีความรู้พื้นฐาน ทักษะและประสบการณ์ การบริหารเชิงธุรกิจและการศึกษา มาอย่างดีไม่ยึดติดอยู่กับระเบียบมากนัก การทำงานต้องมุ่งมั่นเพื่อความอยู่รอดของกิจการ สามารถจัดหาบุคลากรที่มีคุณภาพเข้ามาทำงานโดยจ่ายค่าตอบแทนที่เหมาะสมได้ โรงเรียนเอกชนในยุคใหม่นี้ ดำเนินการบริหารจัดการในเชิงธุรกิจ คือเมื่อลงมือดำเนินการแล้วต้องอยู่ได้ด้วยคุณภาพ (จรัส นองมาก, 2540: 8)

จากสภาพการจัดการศึกษาของประเทศ ปี 2547 พบว่า การจัดการเรียนการสอนระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนเอกชน มีจำนวนประมาณร้อยละ 14 ของการจัดการศึกษาทั้ง ประเทศ ซึ่งสามารถแบ่งเบาภาระการจัดการศึกษาของรัฐได้ส่วนหนึ่งและยังมีแนวโน้มในการมี ส่วนร่วมเพิ่มสูงขึ้น ซึ่งในรายงานการวิจัย เรื่อง แนวโน้มของการศึกษาเอกชนในอนาคต (สมหวัง พิธิยานุวัฒน์, 2539: 47) พบว่า โรงเรียนเอกชนที่จัดการศึกษาประเภทสามัญศึกษาที่สามารถ ดำเนินการอย่างต่อเนื่องได้ คือ โรงเรียนเอกชนขนาดใหญ่ในกรุงเทพมหานคร จะเห็นได้ว่า ภาคเอกชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของประเทศตลอดมาโดยเร่งพัฒนาและดำเนินงานให้ได้ คุณภาพและมาตรฐานที่ทัดเทียมกับโรงเรียนรัฐบาล อีกทั้งยังปรับตัวให้อยู่รอดตามภาวะของ เศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปและโรงเรียนเอกชนที่ยังคงอยู่ได้อย่างมั่นคงได้ก็คือ โรงเรียนเอกชนที่มีขนาดใหญ่ซึ่งรัฐมีกั้นนโยบายสนับสนุนเพื่อให้โรงเรียนเอกชนขยายตัวและเข้ามา มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในสัดส่วนเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ สำนักงานคณะกรรมการ ส่งเสริมการศึกษาเอกชนยังเร่งยกระดับโรงเรียนเอกชน โดยจัดโครงการพัฒนาคุณภาพโรงเรียน เอกชนขึ้นสู่มาตรฐานสากล ทั้งด้านคุณภาพการเรียนการสอน สื่อเทคโนโลยีต่างๆ เพื่อยกระดับ คุณภาพโรงเรียนประเภทสามัญศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545) นอกจากนี้ ผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนของเด็กไทยในหลายระดับชั้นที่ผ่านเกณฑ์ประเมินมาตรฐาน ผลประเมินคุณภาพ ภายนอกยกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยเป็นการประเมินปี พ.ศ.2549-2551 พบว่า มีคุณภาพดี ร้อยละ 71.14 คุณภาพดีมาร้อยละ 19.03 โดยส่วนใหญ่เป็นสถานศึกษาเอกชน ซึ่งในการ ประเมินคุณภาพภายนอกยกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานรอบ 2 ปี พ.ศ.2549-2551 พบว่า โรงเรียน เอกชนขนาดใหญ่ที่ได้รับการประเมินคุณภาพผ่านเกณฑ์มาตรฐานในระดับดีมากมีจำนวน 29 โรงเรียน สถิติจำนวนนักเรียนของโรงเรียนเอกชนขนาดใหญ่ พบว่า มีจำนวนนักเรียนเฉลี่ยมากกว่า 2,000 พันคนและเพิ่มขึ้น

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และฉบับที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดหลักการการจัดการเรียนรู้ไว้ในมาตรา 8 ว่าการจัดการการศึกษาให้ยึดหลัก ดังนี้ 1) เป็นการศึกษาตลอดชีวิต 2) ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา 3) การพัฒนาสาระ และกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นอย่างต่อเนื่องนอกจากนี้ แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2545 ถึง

พ.ศ. 2559 ได้กำหนดนโยบายเพื่อดำเนินการปฏิรูปการเรียนรู้ พัฒนาผู้เรียนตามธรรมชาติ และเต็มศักยภาพ ดังนี้ 1) ผู้เรียนเป็นคนเก่งที่พัฒนาตนเองได้เต็มศักยภาพ เป็นคนดี และมีความสุข 2) ครูทุกคนมีความรู้ ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด 3) ผู้บริหารสถานศึกษาและครูทุกคนได้รับอนุญาตประกอบวิชาชีพ 4) สถานศึกษาทุกแห่งมีการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปตามที่กล่าวมา กระทรวงศึกษาธิการ จึงได้กำหนดนโยบายเพื่อปฏิรูปการศึกษาโดยให้โรงเรียนในสังกัดดำเนินการเร่งขยายและกระจายโอกาสทางการศึกษาให้ทั่วถึงและพัฒนามาตรฐานการศึกษาของนักเรียนให้ใกล้เคียงกัน สนับสนุนและส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนรู้วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อมตลอดจน ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สอดคล้องกับชีวิตประจำวันรวมทั้งพัฒนาหลักสูตรกระบวนการเรียนการสอน ที่หลากหลายโดยให้ชุมชน ท้องถิ่น เอกชน หน่วยงานมีส่วนร่วมจัดทำและประสานเครือข่ายการเรียนรู้ ทั้งนี้ได้มีมาตรการเร่งพัฒนาครูและ บุคลากรทางการศึกษาโดยให้เข้ารับการอบรม ศึกษา ดูงานและศึกษาต่อเพื่อสร้างจิตสำนึกที่ดีในการปฏิบัติงาน รวมทั้งให้มีการปรับปรุงหลักเกณฑ์การ สรรหาบุคลากร ให้ได้ผู้ที่มีคุณสมบัติเหมาะสมยิ่งขึ้น และกระจายอำนาจไปสู่จังหวัดและโรงเรียน เพื่อเร่งดำเนินการปฏิรูปสถานศึกษาให้สามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น จากนโยบายดังกล่าวจึงส่งผลให้การจัดการศึกษาต้องเร่งดำเนินการพัฒนางานวิชาการใน สถานศึกษา เพื่อให้สอดคล้องกับแนวปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542

เป็นที่ยอมรับกันว่าการดำเนินงานในสถานศึกษา งานวิชาการเป็นงานหลักของ สถานศึกษา และหัวใจสำคัญที่จะส่งผลให้การพัฒนาคุณภาพนักเรียนบรรลุเป้าหมาย ซึ่งตรงกับ อู๋ย บัญประเสริฐ (2540: 25) ที่กล่าวว่า งานวิชาการเป็นงานที่สำคัญที่สุดของสถานศึกษา และ งานวิชาการยังเป็นงานหลัก เป็นงานส่วนใหญ่ที่สุดของระบบ เป็นงานที่เป็นหัวใจของสถานศึกษา งานวิชาการจึงกลายเป็นงานที่เป็นศูนย์กลางของสถานศึกษาครอบคลุมสถานศึกษาทั้งระบบ ดังนั้นสถานศึกษาใดที่งานวิชาการก้าวหน้า หรือเป็นเลิศสถานศึกษานั้นมักมีชื่อเสียงเป็นที่นิยม เป็นที่ยอมรับ ส่วนสถานศึกษาใดงานวิชาการล้าหลัง หรือไม่เป็นเลิศ สถานศึกษานั้นจะ ไม่เป็นที่ นิยม ขาดความศรัทธา และมักเสื่อมถอยไม่เป็นที่ยอมรับ

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่าการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาถือได้ว่าเป็น หัวใจหลักในการพัฒนาสถานศึกษา และการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนขนาดใหญ่ใน กรุงเทพมหานครที่ผ่านการประเมินระดับดีมาก นั้นนับว่าเป็นการทำทลายความสามารถของ ผู้บริหารสถานศึกษาที่จะทำอย่างไรในการรักษาและพัฒนาคุณภาพมาตรฐานที่มีคุณภาพระดับดี

เยี่ยมอยู่แล้วให้มีคุณภาพมาตรฐานที่ดีเยี่ยมยิ่งกว่าเดิมเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพรอบที่สามต่อไป

คำถามการวิจัย

โรงเรียนเอกชนขนาดใหญ่ในกรุงเทพมหานครที่ผ่านการประเมินระดับดีมาก มีการบริหารงานวิชาการอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนขนาดใหญ่ในกรุงเทพมหานคร ที่ผ่านการประเมินระดับดีมาก

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษานี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนขนาดใหญ่ในกรุงเทพมหานครที่ผ่านการประเมินระดับดีมาก จากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา(องค์การมหาชน) และมีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 2,000 คนขึ้นไป ระหว่างปี พ.ศ. 2549 -2552 ข้อมูลที่เก็บรวบรวมเพื่อการวิจัยครั้งนี้เป็นข้อมูลที่เกิดขึ้นระหว่างปี พ.ศ. 2553

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้กรอบการบริหารงานวิชาการของกระทรวงศึกษาธิการ (2550: 29) และ นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์ (2549: 21) เพื่อเป็นกรอบแนวคิดในงานวิจัย โดยมี 10 ประการ ดังนี้

- 1 การวางแผนงานวิชาการ
- 2 การบริหารและพัฒนาหลักสูตร
- 3 การจัดการเรียนการสอน
- 4 การนิเทศการศึกษาเพื่อพัฒนาครู
- 5 การใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
- 6 การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร
- 7 การแนะแนว
- 8 การร่วมมือในการพัฒนาวิชาการ กับสถานศึกษาและองค์กรอื่น
- 9 การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพงานวิชาการ
- 10 การวัดและประเมินผลงานวิชาการ

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

โรงเรียน หมายถึง โรงเรียนขนาดใหญ่ในกรุงเทพมหานครที่ผ่านการประเมินภายนอกจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา(องค์การมหาชน) ระดับดีมากในรอบที่สอง

ผู้บริหาร หมายถึง ผู้ที่ดำรงตำแหน่ง ผู้อำนวยการ และ รองผู้อำนวยการ ของโรงเรียนเอกชนขนาดใหญ่ในกรุงเทพมหานครที่ผ่านการประเมินระดับดีมาก

ผู้ปฏิบัติการสอน หมายถึง หัวหน้ากลุ่มสาระ และ ครู ผู้ทำหน้าที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนเอกชนขนาดใหญ่ในกรุงเทพมหานครที่ผ่านการประเมินระดับดีมาก

การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การวางแผนงานวิชาการ การบริหารและพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การนิเทศการศึกษาเพื่อพัฒนาครู การใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร การแนะแนว การร่วมมือในการพัฒนาวิชาการ กับสถานศึกษาและองค์กรอื่น การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพงานวิชาการ การวัดและประเมินผลงานวิชาการ

การวางแผนงานวิชาการ หมายถึง การกำหนดนโยบาย เป้าหมาย ภาระหน้าที่งาน ระยะเวลาและทิศทางการดำเนินงาน โดยคณะครูและคณะกรรมการสถานศึกษา

การบริหารและพัฒนาหลักสูตร หมายถึง การบริหารงานเกี่ยวกับหลักสูตรเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ตั้งแต่การเตรียมการ การดำเนินการเกี่ยวกับหลักสูตร และการประเมินผลหลักสูตร

การจัดการเรียนการสอน หมายถึง การบริหารงานตั้งแต่การจัดครูเข้าสอน การจัดทำตารางสอน การจัดทำแผนการสอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การสอนซ่อมเสริม

การนิเทศการศึกษาเพื่อพัฒนาครู หมายถึง การจัดการเพื่อชี้แนะให้ความช่วยเหลือ ส่งเสริมคุณภาพการทำงานของบุคลากร และเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน

การใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา หมายถึง การผลิต จัดหา พัฒนาและการใช้สื่อ นวัตกรรม และ เทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนการสอนและพัฒนางานวิชาการและการประเมินผลการพัฒนาการใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร หมายถึง กิจกรรมที่จัดขึ้นนอกเวลาเรียนเพื่อสนองความต้องการ ความสนใจ ความสามารถและความถนัดของนักเรียน

การแนะแนว หมายถึง การจัดกิจกรรมด้วยกระบวนการทางจิตวิทยา การจัดบริการแนะแนวการศึกษา การพัฒนาบุคลิกภาพ เพื่อให้ผู้เรียนรู้จักตนเอง ผู้อื่น และสังคม

การร่วมมือในการพัฒนาวิชาการ กับสถานศึกษาและองค์กรอื่น หมายถึง การส่งเสริม การแลกเปลี่ยนความรู้ การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการ ส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการ แก่บุคคล ครอบครัวยุทธศาสตร์อื่น ชุมชน ท้องถิ่น

การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพงานวิชาการ หมายถึง การส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูทำวิจัย รวบรวมและเผยแพร่ผลการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

การวัดและประเมินผลงานวิชาการ หมายถึง การติดตามตรวจสอบผลงานการปฏิบัติงานวิชาการ ด้านคุณภาพและคุณประโยชน์

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผลการวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารโรงเรียนขนาดใหญ่ สามารถใช้ในการพัฒนาการบริหารงานสถานศึกษาด้านวิชาการของตนเองให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
2. ผลการวิจัยครั้งนี้จะเป็นแนวทางในการสร้างหลักสูตรและพัฒนาหลักสูตรในการฝึกอบรมผู้บริหารในงานวิชาการ
3. ผลการวิจัยสามารถนำไปเป็นแนวทางเพื่อเตรียมความพร้อมในการรับการประเมินด้านการบริหารงานวิชาการจากหน่วยงานภายนอก

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนขนาดใหญ่ในกรุงเทพมหานครที่ผ่านการประเมินระดับดีมาก มีรายละเอียดในการดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารและผู้บริหารสอนของโรงเรียนเอกชนขนาดใหญ่ในกรุงเทพมหานครที่ผ่านการประเมินระดับดีมาก จำนวน 29 โรงเรียน จำนวน 5,100 คน

กลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดย ผู้บริหาร ผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Random Sampling) เลือกประชากรผู้บริหารทั้งหมด จำนวน 29 โรงเรียน ได้กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย ผู้อำนวยการ จำนวน 29 คน และรองผู้อำนวยการทั้ง 4 ฝ่ายจำนวน 116 คน รวมทั้งสิ้น 145 คน ส่วนผู้ปฏิบัติการสอน ผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Sampling) โดยใช้สูตรการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างในตารางของ Taro Yamane (1976) ใช้ค่าความเชื่อมั่น 95% มีความคลาดเคลื่อน $\pm 5\%$ จากประชากรผู้ปฏิบัติการสอนจำนวน 4,955 คน แบ่งเป็นผู้มีตำแหน่ง

หัวหน้ากลุ่มสาระ 232 คน ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 147 คน และครู 4,723 คน ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 369 คน จึงได้กลุ่มตัวอย่างผู้ปฏิบัติการสอน จำนวน 516 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaires) แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิสูงสุดทางการศึกษา ประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่ง เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนตามกรอบงานวิจัย เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

3. การเก็บข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดย ขอรับหนังสือจากสาขาวิชาการบริหาร การศึกษา ภาคนโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำ คณะครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อขอความร่วมมือในการวิจัยไปยังโรงเรียนเอกชนขนาดใหญ่ในกรุงเทพมหานครที่ผ่านการประเมินระดับดีมากทั้ง 29 โรงเรียน แล้วนำส่งหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัยไปยังโรงเรียน พร้อมกับเครื่องมือวิจัย และนัดหมายวันเวลาในการเข้าไปรับคืนเครื่องมือวิจัยที่โรงเรียน โดยผู้วิจัย ดำเนินการนำส่งและรับคืนเครื่องมือวิจัยด้วยตนเอง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้สถิติวิเคราะห์ เพื่อแจกแจงค่าความถี่ และหาค่าร้อยละ โดยนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย

ตอนที่ 2 ข้อมูลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนขนาดใหญ่ใน กรุงเทพมหานครที่ผ่านการประเมินระดับดีมาก ใช้สถิติวิเคราะห์เพื่อแจกแจงค่าความถี่และหาค่าร้อยละ เสนอผลการวิเคราะห์ในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย

ลำดับขั้นตอนการนำเสนองานวิจัย

การนำเสนองานวิจัยแบ่งออกเป็น 5 บท ตามลำดับคือ

บทที่ 1 บทนำ ประกอบด้วย ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ของการวิจัย ขอบเขตของการวิจัย คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ การนำเสนอผลการวิจัย และ ลำดับขั้นตอน

บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วยเนื้อหาได้แก่ แนวคิดการบริหารงาน วิชาการ นโยบายการบริหารงานวิชาการ แนวการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชน และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัยประกอบด้วย ประชากรที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การสร้างเครื่องมือ การเก็บรวบรวมข้อมูล วิธีดำเนินการวิจัย การวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม

บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง ครังนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎี ตลอดจนเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยนำเสนอ ดังนี้

1. แนวคิดการบริหารงานวิชาการ

ความหมายของการบริหาร

ความหมายของการบริหารงานวิชาการ

ความสำคัญของการบริหารงานวิชาการ

ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ

2. นโยบายการบริหารงานวิชาการ

นโยบายของสำนักงานสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา

นโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

นโยบายของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน

3. แนวการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชน

ความเป็นมาของโรงเรียนเอกชน

การจัดการศึกษาเอกชนตามกฎหมาย

การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนเอกชน

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

โดยในแต่ละประเด็น ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าและนำเสนอรายละเอียด เพื่อให้ครอบคลุมประเด็นปัญหาที่ต้องการศึกษา ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

1. แนวคิดการบริหารงานวิชาการ

งานวิชาการเป็นงานหลักของการบริหารสถานศึกษา ไม่ว่าจะสถานศึกษาจะเป็นประเภทใด มาตรฐานและคุณภาพของสถานศึกษาจะพิจารณาได้จากผลงานด้านวิชาการ เนื่องจากงานวิชาการเกี่ยวข้องกับหลักสูตร การจัดโปรแกรมการศึกษาและการจัดการเรียนการสอนซึ่งเป็นหัวใจของสถานศึกษาและเกี่ยวข้องกับผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรทุกระดับของสถานศึกษาซึ่งจากการศึกษาวิจัยพบว่า การใช้เวลาในการบริหารงานและการให้ความสำคัญของงานวิชาการคิดเป็นร้อยละ 40 ของการบริหารงานในสถานศึกษา

ความหมายของการบริหาร

สมยศ นาวิการ (2549: 14) ให้ความหมายว่า การบริหาร หมายถึง กระบวนการของการทำงานให้สำเร็จโดยใช้บุคคลอื่น บุคคลจะไม่ใช่ผู้บริหารถ้าหากว่าไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับในกระบวนการของการทำงานให้สำเร็จโดยใช้บุคคลอื่น

นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์ (2551: 3) ให้ความหมายว่า การบริหาร หมายถึง กิจกรรมต่างๆ ที่บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไป ร่วมมือกันดำเนินการ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างที่บุคคลร่วมกันกำหนด โดยใช้กระบวนการอย่างมีระเบียบและใช้ทรัพยากรตลอดจนเทคนิคต่างๆ อย่างเหมาะสม

สุนทร โคตรบรรเทา (2551: 3) ให้ความหมายว่า การบริหาร หมายถึง การะบวนการทำงานกับคนและโดยคน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายสูงสุดขององค์การ

ภาวดี อนันต์นาวิ (2552: 1) ให้ความหมายว่า การบริหาร เป็นกิจกรรมของคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป มีการร่วมมือกันทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยใช้เทคนิควิธีการต่างๆ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกัน

จากความหมายของนักวิชาการที่ได้กล่าวไว้ข้างต้น สรุปได้ว่า การบริหาร หมายถึง การร่วมกันดำเนินการ โดยบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป โดยใช้กระบวนการอย่างมีระเบียบ และใช้ทรัพยากร ตลอดจนเทคนิคต่างๆ อย่างเหมาะสม เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกัน

ความหมายของการบริหารงานวิชาการ

อุทัย บุญประเสริฐ (2540: 25) กล่าวว่า การบริหารวิชาการเป็นงานที่สำคัญสำหรับผู้บริหารโรงเรียน เพราะถือเป็นงานหลักในการบริหารสถานศึกษาและถือเป็นหัวใจของการจัดการศึกษา

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2543: 2) ให้ความหมายไว้ว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การบริหารสถานศึกษาโดยมีการจัดกิจกรรมทุกอย่างที่เกี่ยวกับการปรับปรุง พัฒนาการเรียนการสอน ให้ได้ผลดีและมีประสิทธิภาพให้สูงสุดแก่ผู้เรียน

กมล ภูประเสริฐ (2545: 6) กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การบริหารที่เกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษา อันเป็นเป้าหมายสูงสุดของภารกิจของสถานศึกษา

รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ (2551: 29) การบริหารวิชาการ หมายถึง กระบวนการบริหารกิจกรรมทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดีขึ้นตั้งแต่การกำหนดนโยบาย การวางแผน การปรับปรุง พัฒนาการเรียนการสอน ตลอดจนการประเมินผลการสอน เพื่อให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรและจุดมุ่งหมายของการศึกษา เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน

จากแนวคิดของนักวิชาการหลายท่าน สรุปได้ว่า การบริหารวิชาการ หมายถึง การดำเนินการปฏิบัติภารกิจต่างๆ ที่ผู้บริหารโรงเรียนดำเนินงานเกี่ยวกับการวางแผน การควบคุม กำกับ ติดตาม การนิเทศ การจัดหา การผลิตการส่งเสริม อันเป็นกิจกรรมที่ต้องปฏิบัติในขอบข่ายงานวิชาการ เพื่อนำไปสู่คุณภาพทางวิชาการ

ความสำคัญของการบริหารงานวิชาการ

นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์ (2551: 21) กล่าวว่า ในด้านการใช้เวลาในการบริหารงาน และการให้ความสำคัญของงานในสถานศึกษา งานในความรับผิดชอบของผู้บริหาร โดยแยกงาน ออกเป็น 5 ประเภท พบว่า

1. การบริหารงานวิชาการ คิดเป็นร้อยละ 40
2. งานบริหารบุคลากร ได้แก่ ครู อาจารย์ และเจ้าหน้าที่ คิดเป็นร้อยละ 20
3. งานบริหารกิจการนักเรียนนักศึกษา คิดเป็นร้อยละ 20
4. งานบริหารอาคารสถานที่ สัมพันธ์กับชุมชน และงานบริหารทั่วไป คิดเป็นร้อยละ 15
5. งานบริหารธุรการและการเงิน คิดเป็นร้อยละ 5

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2543: 1) งานวิชาการเป็นงานหลักของการบริหารสถานศึกษา ไม่ว่าจะสถานศึกษาจะเป็นประเภทใด มาตรฐานและคุณภาพของสถานศึกษาจะพิจารณาได้จากผลงานด้านวิชาการ เนื่องจากงานวิชาการเกี่ยวข้องกับหลักสูตร การจัดโปรแกรม การศึกษา และการจัดการเรียนการสอน ซึ่งเป็นหัวใจของสถานศึกษา และเกี่ยวข้องกับผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรทุกระดับของสถานศึกษา ซึ่งอาจจะเกี่ยวข้องทางตรงหรือทางอ้อมก็อยู่ที่ลักษณะของงานนั้น

กมล ภูประเสริฐ (2545: 6) ที่ได้กล่าวว่าในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามที่คาดหวังนั้น ประกอบด้วยงานหลายๆ ด้าน ได้แก่ งานเกี่ยวกับหลักสูตร ซึ่งตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และแนวความคิดในการปฏิรูปการศึกษา สถานศึกษาจะต้องนำหลักสูตรแกนกลางมาจัดเป็นหลักสูตรสถานศึกษา ร่วมกับสาระการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับท้องถิ่นที่สถานศึกษาเป็นผู้กำหนดขึ้นงานเกี่ยวกับการเรียนการสอน ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงความคิดที่ให้นิยามผู้เรียนเป็นสำคัญ เน้นการปฏิบัติจริง ฯลฯ งานเกี่ยวกับการประเมินผลการเรียนที่หันมาเน้นการประเมินตามสภาพจริง ไม่เน้นการใช้ข้อทดสอบแต่เพียงอย่างเดียว เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีงานอีกหลายๆ ด้านที่เป็นองค์ประกอบสำคัญของการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ ซึ่งรวมเรียกงานทั้งหมดนี้ว่า งานวิชาการ

นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์ (2549: 20) ได้ศึกษาวิจัยและจัดลำดับความสำคัญของงานวิชาการไว้เป็นอันดับแรก คือ ร้อยละ 40 จึงเห็นได้ว่าการบริหารงานวิชาการเป็นภารกิจที่สำคัญยิ่งสำหรับผู้บริหารโรงเรียน การปฏิบัติงานวิชาการอย่างมีคุณภาพของบุคลากรแสดงถึงประสิทธิภาพของการบริหารโรงเรียนที่จะส่งผลให้นักเรียนมีคุณภาพที่พึงปรารถนาตาม จุดมุ่งหมายของพระราชบัญญัติการศึกษา

จากความสำคัญของงานวิชาการของนักวิชาการที่กล่าวไว้ข้างต้น สรุปได้ว่า งานวิชาการถือเป็นงานหลักของโรงเรียน และมีความสำคัญมากที่สุดในการบริหารโรงเรียน เพราะเกี่ยวข้องกับกิจกรรมทุกชนิดที่ดำเนินการเพื่อพัฒนาผู้เรียนและเกี่ยวข้องกับบุคลากรทุกคนในโรงเรียน และจะเป็นสิ่งที่บ่งบอกถึงคุณภาพและมาตรฐานในการจัดการศึกษาของโรงเรียน

ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ

เอกชัย กี่สุขพันธ์ (2525: 87-94) กล่าวว่า งานบริหารวิชาการในโรงเรียนเป็นงานที่มีความเกี่ยวข้องกับเรื่องต่างๆ ดังนี้

1. หลักสูตร
2. การจัดการเรียนการสอน
3. การบริหารงานบุคคลทางวิชาการ
4. การนิเทศการศึกษา
5. การบริหารสื่อการศึกษา
6. กิจกรรมอื่นๆ ที่เสริมการเรียนการสอน

กิติมา ปรีดีดีลิก (2532 : 57-58) แบ่งขอบข่ายงานวิชาการ ออกเป็น 6 งาน ดังนี้

1. แผนปฏิบัติงานด้านวิชาการ
2. หลักสูตรและการสอน
3. การจัดการเรียนและการสอน
4. สื่อการสอน
5. การปรับปรุงการเรียนการสอน
6. การวัดและประเมินผล

กนก จันทร์ขจร (2535: 56) ได้กล่าวถึงการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน มีขอบข่าย ดังนี้

1. วัตถุประสงค์ นโยบาย และวิธีการบริหาร
2. หลักสูตร ประมวลการสอน
3. ตารางสอน

4. อุปกรณ์การสอน
5. แบบเรียนและหนังสืออื่นประกอบ
6. การจัดแบ่งหมู่ นักเรียน
7. การนิเทศการสอน
8. การจัดห้องสมุด
9. การวัดและประเมินผล

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2543: 3-4) ได้ให้ขอบข่ายของงานวิชาการประกอบด้วย

1. การวางแผนเกี่ยวกับงานวิชาการ
2. การจัดดำเนินงานเกี่ยวกับการเรียนการสอน
3. การจัดการเกี่ยวกับการเรียนการสอน
4. การวัดและประเมินผล

กมล ภู่งระเสวีรุ. (2545: 9-18) ให้ขอบข่ายการบริหารวิชาการไว้ ได้แก่

1. การบริหารหลักสูตร
2. การบริหารการเรียนการสอน
3. การบริหารการประเมินผลการเรียน
4. การบริหารการนิเทศภายในสถานศึกษา
5. การบริหารการพัฒนาบุคลากรทางวิชาการ
6. การบริหารการวิจัยและพัฒนา
7. การบริหารโครงการทางวิชาการอื่นๆ
8. การบริหารระบบข้อมูลและสารสนเทศทางวิชาการ
9. การบริหารการประเมินผลงานทางวิชาการของสถานศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการ (2550: 29-30) แบ่งขอบข่าย/ภารกิจ ดังนี้

1. การพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น
2. การวางแผนงานด้านวิชาการ
3. การจัดการเรียนการสอน
4. การพัฒนาหลักสูตร
5. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
6. การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน
7. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
8. การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้

9. การนิเทศการศึกษา

10. การแนะแนว

11. การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา

12. การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ

13. การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น

14. การส่งเสริม และสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานสถาน

ประกอบการและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

15. การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา

16. การคัดเลือกหนังสือ แบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา

17. การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์ (2549: 21) ได้ให้ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการไว้ 9 งาน ดังต่อไปนี้

1. นโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย วัตถุประสงค์ของโรงเรียน

2. การสร้าง พัฒนา และการบริหารหลักสูตร

3. การจัดการเรียนการสอน

4. การนิเทศพัฒนาครู

5. การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร

6. สื่อการเรียนหรือวัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยีทางการศึกษา

7. ห้องสมุด

8. การแนะแนว

9. การประเมินผลงานวิชาการ

รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ (2551: 29) ได้ให้ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการไว้ 12 งาน ดังต่อไปนี้

1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

2. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้

3. การวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน

4. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

5. การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

6. การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้

7. การนิเทศการศึกษา

8. การแนะแนวการศึกษา

9. การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
10. การส่งเสริมความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชน
11. การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น
12. การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุทธศาสตร์ องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

จากขอบข่ายของการบริหารงานวิชาการทั้งหมดที่กล่าวข้างต้น จะพบว่า งานวิชาการเป็นงานที่มีขอบเขตกว้างขวางและมีความสำคัญมากต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียน การดำเนินงานต่างๆ ของโรงเรียนมุ่งสนองต่อความสำเร็จของงานวิชาการทั้งสิ้น การที่โรงเรียนจะจัดงานวิชาการให้บรรลุจุดมุ่งหมายได้นั้น ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องซึ่งได้แก่ผู้บริหาร และบุคลากรในโรงเรียนจึงควรให้ความสนใจในงานวิชาการเป็นอย่างยิ่ง

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางการศึกษา เรื่อง การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนขนาดใหญ่ที่ผ่านการประเมินระดับดีมาก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้กรอบแนวคิดในงานวิจัย 10 ด้าน ดังนี้

1. การวางแผนงานด้านวิชาการ
2. การบริหารและพัฒนาหลักสูตร
3. การจัดการเรียนการสอน
4. การนิเทศการศึกษาเพื่อพัฒนาครู
5. การใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
6. การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร
7. การแนะแนว
8. การร่วมมือในการพัฒนาวิชาการ กับสถานศึกษาและองค์กรอื่น
9. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพงานวิชาการ
10. การวัดและประเมินผลงานวิชาการ

ซึ่งในแต่ละด้านมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. การวางแผนงานด้านวิชาการ

อุทัย บุญประเสริฐ (2540: 25) ได้เสนอแนวคิดในการวางแผนวิชาการว่าควรจะเป็นแผนพัฒนาประจำปี เป็นแผนซึ่งแสดง เจตจำนงถึงงาน โครงการที่ประสงค์จะดำเนินการในรอบปีนั้นๆ ส่วนใน ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2543: 95) กล่าวว่า การวางแผนเป็นเครื่องมือที่แนวทางการปฏิบัติงาน การวางแผนเป็นกระบวนการที่สถานศึกษาได้กำหนดขึ้นเพื่อการปฏิบัติงานในอนาคต

ตามความจำเป็นที่จะต้องปฏิบัติก่อนหลัง การวางแผนงานวิชาการในสถานศึกษา จึงเป็นสิ่งจำเป็นที่จะต้องปฏิบัติเพื่อให้ได้บรรลุจุดมุ่งหมายอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลให้ได้มากที่สุด

1.1 ความจำเป็นของการวางแผนงานวิชาการ

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2543: 95) กล่าวว่า สถานศึกษาจำเป็นต้องมีการวางแผนงานวิชาการเนื่องจากองค์ประกอบที่สำคัญ 2 ประการ คือ องค์ประกอบภายนอกสถานศึกษาและองค์ประกอบภายในสถานศึกษา

1.1.1 การวางแผนงานวิชาการและองค์ประกอบภายนอกสถานศึกษา
องค์ประกอบภายนอกสถานศึกษาที่มีผลกระทบต่องานวิชาการ ดังนี้

(1) การเปลี่ยนแปลงความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ทำให้เกิดนวัตกรรมและเทคโนโลยีใหม่ๆขึ้น งานวิชาการจึงจำเป็นต้องปรับปรุงเปลี่ยนแปลง ให้ทันกับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี โดยเฉพาะหลักสูตรและการเรียนการสอนเนื้อหาวิชาใหม่ๆ นำนวัตกรรมมาใช้ในการเรียนการสอน เช่น เครื่องมือและอุปกรณ์การสอน เป็นต้น

(2) การเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม ทำให้เกิดปัญหาต่างๆ ขึ้น หลักสูตรและการสอนจำเป็นต้องเพิ่มเติมเกี่ยวกับการรักษาสภาพแวดล้อม การป้องกันไม่ให้เกิดมลภาวะเป็นพิษ ตลอดจนการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

(3) การเปลี่ยนแปลงทางด้านการใช้พลังงาน พลังงานในโลกลดน้อยลง แต่ประชากรใช้พลังงานเพิ่มขึ้น พลังงานหลักที่ใช้คือ น้ำมัน เราต้องซื้อและใช้พลังงานจากประเทศอื่นในปริมาณมาก ทำให้เกิดการเสียดุลทางการค้า ปัญหาเหล่านี้ทำให้สถานศึกษาต้องมีการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้รู้จักการใช้พลังงานที่ถูกต้อง การประหยัดพลังงาน การหาทางได้ใช้พลังงานทดแทนน้ำมัน

(4) การเปลี่ยนแปลงสังคมเกษตรสู่สังคมอุตสาหกรรม และการก้าวไปสู่สังคมข่าวสาร ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตจำเป็นต้องรู้จักการปรับตัวให้เข้ากับสภาพสังคม และการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆเพิ่มขึ้น เป็นความจำเป็นของสถานศึกษาที่จะต้องมีการวางแผนเกี่ยวกับหลักสูตร และการสอนเพื่อให้ผู้เรียนสามารถปรับตัวและดำเนินชีวิตได้ในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลง

1.1.2 การวางแผนงานวิชาการภายในสถานศึกษา สถานศึกษาจำเป็นต้องมีการวางแผนเพื่อการบริหารวิชาการภายในสถานศึกษา คือ

(1) ความจำเป็นต้องกำหนดจุดมุ่งหมายและเป้าหมายของสถานศึกษา เพื่อเป็นทิศทางในการทำงาน ผู้ปกครองของนักเรียนนักศึกษาได้ทราบถึงจุดมุ่งหมายของ

สถานศึกษาเพื่อเป็นการตัดสินใจในการเลือกศึกษาในสถานศึกษานั้น ผู้บริหารและครูต้องมีจุดมุ่งหมายร่วมกันเพื่อจะได้ทำงานให้บรรลุจุดมุ่งหมายได้

(2) ความต้องการประเมินผลงาน การวางแผนเป็นตัวกำหนดทั้งเป้าหมายระยะสั้น และระยะยาว จึงจำเป็นต้องมีวิธีการในการวัดและประเมินการปฏิบัติงานของทั้งนักเรียน นักศึกษา ครูอาจารย์ และผู้บริหาร

(3) ความต้องการความร่วมมือในการทำงาน สถานศึกษาจะต้องอาศัยความร่วมมือจากบุคคลหลายฝ่าย การวางแผนจะช่วยรวมกลุ่มพลังภายในสถานศึกษา เพื่อการทำงานร่วมกัน โดยช่วยกันคิดแก้ไขปัญหาต่างๆ

1.2 ความสำคัญของการวางแผนงานวิชาการ

กนก จันทร์ขจร (2535: 291) กล่าวว่า การวางแผนงานวิชาการเป็นงานสำคัญ เป็นงานในหน้าที่ที่จะต้องทำก่อนกระบวนการบริหารอื่นๆ การวางแผนงานวิชาการ เป็นการกำหนดนโยบาย กำหนดงานและโครงการ เพื่อปรับปรุงพัฒนางานวิชาการของโรงเรียน เป็นหน้าที่ของคณะผู้บริหาร หัวหน้าหมวดวิชา หัวหน้างาน ต้องช่วยกันพิจารณาว่า เราจะพัฒนางานใน ความรับผิดชอบไปในทิศทางไหนอย่างไร ยึดหลักอะไร จะทำอะไร ทำกันอย่างไร ใครทำ โรงเรียน ควรแต่งตั้งคณะกรรมการที่จะต้องศึกษาปัญหาหรือความต้องการ และวิเคราะห์นโยบายหลัก ต่างๆ ประมวลเป็นนโยบายของโรงเรียน กำหนดมาตรการที่ปฏิบัติได้ออกมาให้ชัดเจน เพื่อนำไปสู่ การวางแผนภาคปฏิบัติ ซึ่งการวางแผนงานวิชาการมี 3 ขั้นตอน ได้แก่ (1) การวางแผน (Planning) การปฏิบัติตามแผน (Executing) และการประเมินผลงาน (Evaluating)

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2543: 95 - 100) กล่าวว่า การวางแผนงานวิชาการ เป็นสิ่งสำคัญและมีประโยชน์ต่อสถานศึกษามาก ช่วยให้เห็นปัญหาต่างๆ และหาวิธีการแก้ไข ตั้งแต่เริ่มต้น การวางแผนงานวิชาการมีความสำคัญต่อการปฏิบัติงานในสถานศึกษา ดังนี้

(1) สถานศึกษามีงบประมาณและทรัพยากรจำกัด การวางแผนจะช่วยให้ใช้งบประมาณและทรัพยากรอื่นๆ ได้อย่างประหยัดและเกิดประโยชน์สูงสุด

(2) การวางแผนจะเป็นตัวกำหนดกิจกรรมที่ทำในอนาคตล่วงหน้า โดยการได้ศึกษาถึงข้อมูลและข้อเท็จจริงอื่น เพื่อช่วยให้ผู้ทำงานสามารถคาดการณ์ล่วงหน้าและเตรียมพร้อมที่จะแก้ไขปัญหาและอุปสรรคที่อาจเกิดขึ้น

(3) สถานศึกษาจะประกอบด้วยงานต่างๆหลายงาน เช่น งานวิชาการ งานกิจการนักเรียนนักศึกษา งานธุรการ ซึ่งแต่ละงานจะมีภาวะหน้าที่และแผนการดำเนินงานของตนเอง การสามารถจัดแผนร่วมกันระหว่างงานต่างๆ จะทำให้สถานศึกษาสามารถดำเนินงานไปตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้ได้

(4) การวางแผน ทำให้สามารถพัฒนาสถานศึกษาไปตามทิศทางที่กำหนดไว้ และสามารถคงอยู่ในสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.3 กระบวนการการวางแผนงานวิชาการ

กิติมา ปรีดีดิลก (2532: 14) ได้เสนอขั้นตอนของการทำแผนงานวิชาการที่โรงเรียนควรปฏิบัติดังนี้

(1) ให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการกำหนดแผนปฏิบัติการทางวิชาการ เพื่อแผนงานจะได้เป็นแผนที่มีความคิดกว้าง

(2) จัดแบ่งงานวิชาการออกเป็นด้าน ๆ ตามภาระหน้าที่งานวิชาการของโรงเรียน

(3) ศึกษาจุดมุ่งหมายของหลักสูตรและหลักสูตรที่จะใช้สอนในระดับที่เกี่ยวข้อง

(4) จัดวางแผนปฏิบัติเกี่ยวกับภาระหน้าที่ทางด้านวิชาการในแต่ละเรื่อง ตามลักษณะของงานเพื่อให้สอดคล้องกับแนวนโยบายของโรงเรียน

(5) จัดทำขั้นตอนการปฏิบัติงานของแต่ละงานไว้อย่างละเอียด เช่น แผนปฏิบัติงานโครงการ

เอกชัย กี่สุขพันธ์ (2538: 37- 39) ได้เสนอกระบวนการในการวางแผนไว้ 4 ขั้นตอนคือ

(1) ขั้นเตรียมการ หมายถึง การเตรียมการก่อนวางแผน ซึ่งได้แก่ การกำหนดนโยบาย

เป้าหมาย การวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา ข้อมูลที่ต้องการและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับงาน

(2) ขั้นการสร้างแผน หมายถึง การกำหนดแผนที่ต้องการขึ้นมาให้ชัดเจน

(3) ขั้นปฏิบัติตามแผน หมายถึง การนำแผนที่สร้างขึ้นไปสู่การปฏิบัติ

(4) ขั้นประเมินผล หมายถึง การประเมินผลการปฏิบัติงานว่าบรรลุผลตามเป้าหมายหรือไม่

แมสซี และ ดักลาส (Joseph L Massie and John Douglas, 1981 อ้างถึงใน ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2549: 99) ได้กำหนดไว้ 5 ขั้นตอน คือ

(1) การกำหนดเป้าหมาย (Identify goal) ของการทำงานของสถานศึกษา ซึ่งมีผู้อำนวยการ เป็นผู้บริหารและผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายต่าง ๆ รวมทั้งการมีคณะกรรมการบริหารสถานศึกษาเป็นผู้กำหนดเป้าหมายของการทำงาน เช่นการวางแผนการรับนักเรียนนักศึกษา การปรับปรุงการเรียนการสอน การกำหนดเป้าหมาย หากสามารถรวมความคิดเห็นจากฝ่ายต่างก็จะ เป็นประโยชน์ต่อ การบริหารสถานศึกษา

(2) การค้นหาโอกาสและการพิจารณาถึงปัญหาที่จะเกิดขึ้น (Search for Opportunity and Considers Obstacles) เป็นการหาแนวทางที่จะช่วยให้แผนที่วางไว้สามารถนำไปปฏิบัติได้ นั่นคือการมีข้อมูล และข้อเท็จจริงต่างๆ

(3) การแปลโอกาสให้เป็นแนวทางในการปฏิบัติ (Translate Opportunities into Available Courses of Action) เป็นการนำเอาแผนที่มืออยู่ไปใช้อย่างมีเหตุผล เช่นงบประมาณที่เพียงพอ การจัดบุคลากรที่เหมาะสม และต้องมีความสามารถในการพยากรณ์เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นโดยอาศัยข้อมูลที่มีอยู่

(4) การเลือกแนวทางที่ดีที่สุดและการกำหนดจุดมุ่งหมาย (Select Best Course and Set Objectives) เป็นการกำหนดจุดมุ่งหมายเฉพาะของงาน แบ่งตามหน้าที่และความรับผิดชอบเพื่อให้รู้ว่าทำงานอะไร เช่นครูแต่ละคนจะสอนวิชาอะไร มีจุดหมายเชิงพฤติกรรมอย่างไรบ้าง จะเลือกวิธีสอนและประเมินผลอย่างไร ทำให้การทำงานสะดวก และคล่องตัว

(5) การตรวจสอบแบบการทบทวน (Review and Revise) เป็นการตรวจสอบและประเมินผลงานที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติตามแผน ในการประเมินผลสามารถตรวจสอบได้ 2 ลักษณะ คือ (ก) การประเมินผลระหว่างปฏิบัติงาน เพื่อจะได้ปรับปรุงแผนงานที่กำลังดำเนินอยู่ที่ดีขึ้น (ข) การประเมินผลรวบยอดเป็นการประเมินผลเมื่อเสร็จสิ้นแผนหรือโครงการแล้ว

รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ (2551: 36) กล่าวว่า การวางแผนเป็นกระบวนการอย่างมีขั้นตอน 5 ขั้นตอน คือ

(1) การกำหนดเป้าหมาย ของการทำงานในสถานศึกษา โดยคณะครูและคณะกรรมการสถานศึกษาเป็นผู้กำหนดเป้าหมาย

(2) การค้นหาโอกาสและการพิจารณาถึงปัญหาที่จะเกิดขึ้น เป็นการหาแนวทางที่จะช่วยให้แผนที่วางไว้สามารถนำไปปฏิบัติได้

(3) การแปลโอกาสให้เป็นแนวทางปฏิบัติ เป็นการนำเอาแผนที่มืออยู่ไปใช้อย่างมีเหตุผล

(4) การเลือกแนวทางที่ดีที่สุดและการกำหนดจุดมุ่งหมายเฉพาะของงานแบ่งตามหน้าที่และความรับผิดชอบ

(5) การตรวจสอบแบบการทบทวน เป็นการประเมินผลงานที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานตามแผน คือ การประเมินผลระหว่างการปฏิบัติงาน และการประเมินผลรวบยอด

สรุปได้ว่า การวางแผนคือ ขั้นตอนในการที่จะปฏิบัติงานซึ่งเกี่ยวข้องกับ การคาดการณ์ การกำหนดวัตถุประสงค์ การพัฒนาวิธีการในการวางแผน โดยจำแนกแผนออกเป็นโครงการ กำหนดงบประมาณ และแนวปฏิบัติ ให้สอดคล้องและทันกับเหตุการณ์ รวมถึงการ

กำหนดนโยบาย เป้าหมาย ภาระหน้าที่งาน ทิศทางการดำเนินงาน โดยคณะครูและคณะกรรมการสถานศึกษา

2. การบริหารและพัฒนาหลักสูตร

ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 7 ได้กำหนดให้สถานศึกษามีหน้าที่ในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาและให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาซึ่ง เบญจวรรณ กี่สุขพันธ์ (2551: 1) ได้กล่าวไว้ว่าหัวใจสำคัญต่อการจัดการศึกษา คือ หลักสูตร เพราะหลักสูตรเป็นแม่บทที่มีความสำคัญมากต่อการจัดการศึกษาทุกระบบและทุกระดับการศึกษาซึ่งจะเห็นได้ชัดเจนเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงระบบการศึกษาหรือการปฏิรูปการศึกษาจะต้องมีหลักสูตรเป็นพื้นฐานหลักและเป็นแกนสำคัญที่ทุกฝ่ายมีส่วนเกี่ยวข้องต้องศึกษา ทำความเข้าใจให้ตรงกัน เพื่อจะได้นำไปใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนหรือการบริหารจัดการอื่นๆ ทางการศึกษา เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาที่กำหนดไว้

รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ (2551: 61-62) ได้กล่าวว่า ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 ข้อ 5 ระบุว่าให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่งเรียกว่า “คณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการสถานศึกษา” อยู่ภายใต้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน องค์ประกอบของคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการ ซึ่งได้มาโดยการแต่งตั้งของผู้บังคับบัญชาเหนือระดับสถานศึกษาขึ้นไปอีกระดับ ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นประธาน ผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษาเป็นรองประธาน หัวหน้าหมวดวิชาหรือกลุ่มวิชา เป็นกรรมการ หัวหน้างานแนะแนว เป็นกรรมการ หัวหน้าด้านวัดผลและประเมินผล เป็นกรรมการและเลขานุการ

ความหมายของหลักสูตร

เอกชัย กี่สุขพันธ์ (2525: 87) กล่าวว่า หลักสูตร หมายถึงมวลดการจัดประสบการณ์ในการเรียนต่างๆ ให้แก่นักเรียน เพื่อให้นักเรียนมีพัฒนาการทางความรู้ ความสามารถ ทักษะ และค่านิยมต่างๆ เป็นไปตามความต้องการของสังคม หลักสูตรนั้นเป็นได้ทั้งโครงการเรียนของนักเรียน เนื้อหาวิชาต่างๆ ที่จัดให้นักเรียน ตลอดจนประสบการณ์ต่างๆ ที่จะจัดให้นักเรียน

ปรียาพร วงศ์อนุตรโจน์ (2543: 25) ให้ความเห็นว่า หลักสูตรมีความหมายอยู่สามประการคือ ประการแรก หลักสูตรเป็นศาสตร์ที่มีทฤษฎี หลักการและการนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนตามที่มุ่งหมายไว้ ประการที่สอง หลักสูตรเป็นระบบการจัดการศึกษาโดยมีปัจจัยนำเข้า เช่น ครู นักเรียน วัสดุอุปกรณ์ อาคารสถานที่ที่มีกระบวนการคือการจัดการเรียนการสอนและผลผลิต คือ

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสำเร็จทางการศึกษา เป็นต้น และประการที่สาม หลักสูตรเป็นแผนการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งประสงค์จะอบรม ฝึกฝนให้เป็นไปตามเป้าหมายที่ต้องการได้ หรือกล่าวโดยสรุป หลักสูตรคือแผนการจัดประสบการณ์และการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน

ชวลิต ชูกำแหง (2551: 15) ได้ให้ความหมายไว้ว่า หลักสูตร หมายถึง มวลประสบการณ์ทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน มีทั้งส่วนที่เป็นเอกสารหลักฐาน กระบวนการที่ใช้ในการเรียนการสอน การจัดกิจกรรม สื่อวัสดุต่างๆ ที่จัดขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนไปสู่เป้าหมายที่พึงปรารถนา

จากแนวคิดเหล่านี้เห็นได้ว่าหลักสูตร คือ แผนแม่บทในการจัดการเรียนการสอนที่กำหนดและจัดทำขึ้นเป็นลายลักษณ์อักษรโดยประกอบไปด้วยจุดมุ่งหมายและทิศทางของหลักสูตร สาระและเนื้อหา แนวการจัดการเรียนรู้ แนวการวัดผลประเมินผลและแนวการประเมินและปรับปรุงหลักสูตร

การบริหารหลักสูตร

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2543: 43) ได้ให้ความหมายว่า การบริหารหลักสูตร หมายถึง กระบวนการบริหารงานการใช้หลักสูตรแบ่งเป็น 3 ขั้นตอน คือ การเตรียมการหลักสูตร การดำเนินการเกี่ยวกับหลักสูตรและการประเมินผลหลักสูตร โดยได้อธิบายกระบวนการบริหารงานใน 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นเตรียมการ เป็นการวางแผนการใช้หลักสูตร โดยต้องเตรียมการล่วงหน้าก่อนเปิดหลักสูตรในเรื่องต่างๆ คือ การตรวจสอบหลักสูตรแม่บทก่อนนำไปใช้ การประชาสัมพันธ์หลักสูตร การเตรียมความพร้อม การจัดทำโครงการสอน การตรวจสอบความพร้อมของผู้เรียน การตรวจสอบการยอมรับจากสังคม การจัดโครงสร้างของหน่วยงาน

2. ขั้นดำเนินการเกี่ยวกับหลักสูตร เป็นการนำหลักสูตรไปใช้ซึ่งจะมีทั้งฝ่ายปฏิบัติการหลักสูตรและฝ่ายสนับสนุน ตลอดจนฝ่ายควบคุมการใช้หลักสูตร คือ การประชุมครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร การประชุมนิเทศนักเรียน การจัดทำคู่มือครู การจัดทำตารางสอน การจัดครูเข้าสอน การจัดส่งอำนวยความสะดวก การฝึกงาน

3. ขั้นการประเมินผลการเรียนการสอนตามหลักสูตร เมื่อได้นำหลักสูตรไปใช้ ควรมีการจัดการประเมินผลเกี่ยวกับหลักสูตร วัตถุประสงค์ของการประเมินผลเพื่อจะพิจารณาว่าตรงกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตรหรือเพื่อจะได้ใช้ในการตัดสินใจเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับหลักสูตร

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2543: 174) ได้ให้ความหมายว่า การบริหารหลักสูตรหมายถึง การวางแผนการควบคุมกำกับดูแล การจัดระบบข้อมูลเกี่ยวกับการจัดกระบวนการเรียนการสอน โครงการวิชาการที่สถานศึกษาจัดขึ้น เพื่อส่งเสริมการใช้หลักสูตรและการสอน โดยสอดคล้องกับการพัฒนาผู้เรียน

ตามลักษณะธรรมชาติการเรียนรู้ และตอบสนองเจตนาารมณ์ของหลักสูตร หลักการบริหารหลักสูตรที่มีประสิทธิภาพ ได้แก่

1. เอกสารหลักสูตรมีความชัดเจน สมบูรณ์ทันสมัย ชี้แนวทางในการวางแผนจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
2. ผู้สอนมีคุณภาพ คือมีความรู้ความเข้าใจ และเจตคติที่ดีต่อหลักสูตร สามารถดำเนินการจัดการเรียนการสอนได้ตามเป้าหมายของหลักสูตร
3. ผู้เรียนมีความพร้อมเกี่ยวกับความรู้ ทักษะพื้นฐาน พร้อมที่จะเรียนหลักสูตรนี้ได้
4. มีบริหารบริการสนับสนุน ส่งเสริมการใช้หลักสูตรที่ดีและเพียงพอที่เอื้อต่อการใช้หลักสูตร
5. ระบบการบริหารหลักสูตรที่ดีและมีประสิทธิภาพ พร้อมที่จะช่วยเหลือแนะนำการใช้หลักสูตรการเรียนการสอนกับผู้เรียน
6. ระบบอาจารย์ที่ปรึกษามีประสิทธิภาพ พร้อมที่จะช่วยเหลือแนะนำการใช้หลักสูตรการเรียนการสอนกับผู้เรียน
7. มีบรรยากาศทางวิชาการที่เอื้ออำนวยต่อการแสวงหาคำรู้ และบรรยากาศทางสังคม เพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมกับผู้เรียน
8. ระบบควบคุมข้อมูลเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร การติดตามผลการใช้หลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ

กมล ภูประเสริฐ (2545: 9-10) กล่าวว่า การบริหารหลักสูตร ได้แก่ การดำเนินงานดังนี้

1. การวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางระดับประเทศ ได้แก่ การดำเนินงานดังนี้ มาตรฐานการเรียนรู้และสาระการเรียนรู้โดยจัดเป็นกลุ่มๆ ไว้ เช่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เป็นต้น การวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางนี้ มีประโยชน์ต่อโรงเรียนคือ ช่วยให้บุคลากรในโรงเรียนได้ศึกษาหลักสูตรแกนกลางโดยละเอียด เพื่อการจัดทำมาตรฐานการเรียนรู้และสาระการเรียนรู้รายปีและรายภาค นอกจากนี้ จะช่วยให้เกิดแนวคิดที่โรงเรียนจะมีแนวในการจัดทำมาตรฐานการเรียนรู้และสาระการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับชุมชนและท้องถิ่นของตนในส่วนตัวบ้าง
2. การกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้และสาระการเรียนรู้ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อม ทรัพยากร สภาพการดำรงชีวิต และปัญหาต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับชุมชนและท้องถิ่นโดยตรง แต่เนื่องจากมาตรฐานการเรียนรู้ในหลักสูตรแกนกลางจะเขียนไว้ครอบคลุมค่อนข้างมาก ถ้าโรงเรียนเห็นว่ามาตรฐานการเรียนรู้มีอยู่แล้ว อาจกำหนดเฉพาะสาระการเรียนรู้เฉพาะท้องถิ่นที่จำแนกตามช่วงชั้น

3. การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา เป็นการนำผลงานในข้อ 1 และข้อ 2 มาจัดทำเป็นหลักสูตรสถานศึกษา โดยการกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้และสาระการเรียนรู้เป็นรายปี กำหนดเวลาเรียนให้เหมาะสม สำหรับระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึง มัธยมศึกษาปีที่ 3 ส่วนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 -6 จะต้องกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้และสาระการเรียนรู้เป็นรายภาค และกำหนดหน่วยกิตที่เหมาะสม

4. การจัดทำหน่วยการเรียนรู้ โดยเฉพาะในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มัธยมศึกษาปีที่ 3 ต้องนำเอกสารการเรียนรู้ตามข้อ 3 ที่เกี่ยวเนื่องกันมาบูรณาการเป็นหน่วยการเรียนรู้ย่อยๆ เพื่อสะดวกแก่การจัดการเรียนการสอนที่สัมพันธ์กัน แต่ละหน่วยการเรียนรู้จะประกอบด้วยมาตรฐานการเรียนรู้สาระการเรียนรู้และเวลาเรียน ซึ่งเมื่อรวมทุกหน่วยเข้าด้วยกันจะสมบูรณ์ตามหลักสูตรที่กำหนดไว้เป็นรายภาคหรือรายปี แต่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 ต้องทำเป็นรายวิชา นอกจากนั้นยังต้องดำเนินงานอื่นๆ ตามที่กำหนดด้วย

การพัฒนาหลักสูตร

Hilda Taba (1962: 10) กล่าวว่า องค์ประกอบหลักสูตรประกอบด้วย

1. ความมุ่งหมายและวัตถุประสงค์เฉพาะวิชา ความมุ่งหมายของหลักสูตร คือ ความมุ่งหมายของการจัดการศึกษาในแต่ละระดับ เพื่อให้รู้ว่าต้องการพัฒนานักเรียนให้มีความรู้ความสามารถ ตลอดจนทัศนคติ ค่านิยมต่างๆ เป็นอย่างไร จึงจะสอดคล้องกับความต้องการของสังคม ความมุ่งหมายของหลักสูตรนี้มีหลายระดับด้วยกัน

2. เนื้อหาวิชาต่างๆ เมื่อกำหนดความมุ่งหมายของหลักสูตรเรียบร้อยแล้ว จากนั้นเป็นการกำหนดเนื้อหาวิชาต่างๆ ที่จะบรรจุลงไปในหลักสูตร แต่ละระดับชั้นของการศึกษา ซึ่งเนื้อหาวิชาไม่ได้หมายถึงความรู้อย่างเดียว แต่รวมถึงประสบการณ์การเรียนรู้ต่างๆ ที่จะจัดให้นักเรียนด้วย

3. กระบวนการเรียนการสอน ประกอบด้วย การแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน เช่น การจัดทำแผนการสอน คู่มือครู แบบเรียน หนังสืออ่านประกอบ เป็นต้น การจัดสิ่งแวดล้อมความสะดวกต่างๆ ที่จะเอื้อต่อการเรียนการสอน เช่น การจัดตารางสอน การจัดห้องสมุด การจัดวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ที่ใช้ประกอบการสอน เป็นต้น และสุดท้าย คือ การสอนของครู ซึ่งเป็นขั้นตอนที่สำคัญของกระบวนการเรียนการสอน เพราะครูเป็นผู้ใช้หลักสูตร

4. การประเมินผลหลักสูตร เป็นความต้องการที่จะทราบว่า การนำหลักสูตรไปใช้ได้เกิดผลตามความมุ่งหมายที่ตั้งไว้หรือไม่

Hilda Taba (1962: 10) ได้กล่าวถึง กระบวนการพัฒนาหลักสูตรที่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนตามความเชื่อที่ว่าผู้เรียนมีพื้นฐานแตกต่างกันโดยกำหนดกระบวนการพัฒนาหลักสูตรไว้ 7 ขั้นตอน ดังนี้

(1) วิเคราะห์สภาพปัญหา: สำรวจความต้องการ และความจำเป็นต่างๆ ของสังคม และผู้เรียน

(2) การกำหนดจุดมุ่งหมาย: หลังจากได้วินิจฉัยความต้องการของสังคมและผู้เรียนแล้ว จะกำหนดจุดมุ่งหมายที่ต้องการให้ชัดเจน

3. การเลือกเนื้อหาสาระ: ต้องให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายที่กำหนดแล้วจะช่วยในการเลือกเนื้อหาสาระให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมาย ้วย ความสามารถของผู้เรียนโดยเนื้อหาต้องมีความเชื่อถือได้และสำคัญต่อการเรียนรู้

(4) การจัดรวบรวมเนื้อหาสาระ: เนื้อหาสาระที่เลือกได้ยังต้องจัดโดยคำนึงถึงความต่อเนื่องและความยากง่ายของเนื้อหา วุฒิภาวะ ความสามารถและความสนใจของผู้เรียน

(5) การคัดเลือกประสบการณ์การเรียนรู้: ครูผู้สอนหรือผู้ที่เกี่ยวข้องจะต้องคัดเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ให้สอดคล้องกับเนื้อหาวิชาและจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

(6) การจัดประสบการณ์การเรียนรู้: ประสบการณ์การเรียนรู้ควรจัดโดยคำนึงถึงเนื้อหา สาระและความต่อเนื่อง

(7) การประเมินผล: การพิจารณาว่าหลักสูตรประสบผลสำเร็จมากน้อยเพียงใดมีปัญหาหรือข้อบกพร่องในขั้นตอนใด เพื่อจะได้ทำการปรับปรุงแก้ไขต่อไป

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2543: 77) ได้เสนอรูปแบบและแนวคิดของขั้นตอนกระบวนการพัฒนาหลักสูตรไว้ดังนี้

1. การกำหนดจุดมุ่งหมาย หลักการ โครงสร้างและการออกแบบหลักสูตร

2. ยกร่างเนื้อหาสาระแต่ละกลุ่มประสบการณ์ แต่ละหน่วยการเรียนรู้และรายวิชา

3. นำหลักสูตรที่พัฒนาแล้วไปทดลองใช้ในโรงเรียนนำร่องและปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง

4. อบรมครู ผู้บริหารทุกระดับ และบุคลากรทางการศึกษาให้เข้าใจในหลักสูตรใหม่

5. นำหลักสูตรไปใช้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียน และประกาศใช้หลักสูตร

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2543: 41) ได้กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตรเป็นเรื่องที่ต้องการการตัดสินใจหลายขั้นตอน ตั้งแต่การเริ่มตั้งวัตถุประสงค์ทั่วไปและวัตถุประสงค์เฉพาะ การเลือกเนื้อหาให้ตรงและครอบคลุม ชนิดของประสบการณ์การเรียนรู้ที่สอดคล้องกับเนื้อหาวิชาและวัตถุประสงค์ และทำที่สุดคือ วิธีการประเมินผลของการเรียนรู้นั้น การตัดสินใจควรจะเป็นคณะกรรมการและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตร การตัดสินใจมีระดับกว้าง เช่น

นโยบาย ประเภทของกำลังคนที่ต้องการ วัตถุประสงค์ เป็นต้น การพัฒนาหลักสูตรต้องทำอย่างเป็นระบบ มีหลักเกณฑ์และตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเที่ยงตรง

รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ (2551: 41) ได้กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตรเป็นกระบวนการหรือขั้นตอนของการตัดสินใจหาทางเลือกทางการเรียนการสอนให้เหมาะสมเพื่อการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงทางการเรียนการสอนไปในทางที่ดีขึ้นเพื่อให้เหมาะกับผู้เรียนและสถานศึกษา โดยผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วม

เบญจวรรณ กี่สุขพันธ์ (2551: 13) ได้กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตรมีความหมายครอบคลุมไปถึง และการประเมินผล ผลการสอนของครู ผลการเรียนการสอนของนักเรียนเป็นต้น การพัฒนาหลักสูตรเป็นกระบวนการที่ขั้นตอนในการปฏิบัติ จำเป็นต้องอาศัยบุคคลที่เกี่ยวข้องที่มีความสามารถและความเชี่ยวชาญในการพัฒนาและจะต้องพัฒนาให้เป็นระบบด้วย

จากแนวคิดของนักวิชาการที่นำเสนอข้างต้น สามารถสังเคราะห์เป็นขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรได้ดังนี้ ขั้นตอนที่หนึ่ง การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน เป็นการสำรวจสภาพปัญหาความต้องการจำเป็นในการสร้างหลักสูตร ขั้นตอนที่สอง การพัฒนาหลักสูตร โดยการกำหนดจุดมุ่งหมายจากข้อมูลขั้นที่หนึ่ง กำหนดเนื้อหาสาระ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ขั้นตอนที่สาม การทดลองใช้หลักสูตร คือการนำหลักสูตรที่พัฒนาไปทดลองใช้ ขั้นตอนที่สี่ การประเมินและติดตามผลหลักสูตร เพื่อตรวจสอบและนำมาปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้ได้หลักสูตรที่สมบูรณ์

จากแนวคิดข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า การบริหารและพัฒนาหลักสูตร คือ การนำกระบวนการบริหารมาใช้ในการดำเนินการพัฒนาหลักสูตร ตั้งแต่การตัดสินใจหาทางเลือกทางการเรียนการสอนให้เหมาะสม เพื่อการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงทางการเรียนการสอนไปในทางที่ดีขึ้นเพื่อให้เหมาะกับผู้เรียนและสถานศึกษาโดยผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วม

3. การจัดการเรียนการสอน

การจัดการเรียนการสอนเป็นหัวใจของงานวิชาการและเป็นกระบวนการสำคัญของการพัฒนาหลักสูตรเพราะเป็นขั้นตอนในการนำหลักสูตรไปใช้ ดังนั้นหลักสูตรที่จัดทำขึ้นจะประสบความสำเร็จหรือล้มเหลวขึ้นอยู่กับการจัดการเรียนการสอนอย่างมากทีเดียว สำหรับขอบข่ายการจัดการเรียนการสอนหรือการบริหารหลักสูตร

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2546: 156-157) กล่าวว่า จุดมุ่งหมายหลักของสถานศึกษาอยู่ที่การจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ การปรับปรุงการเรียนการสอน สถานศึกษาคควรวางแผนปฏิบัติงานเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนสอนในสถานศึกษาของตนเองโดยพิจารณาจาก

นโยบายกระทรวงศึกษาธิการ ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้การเรียนการสอนบรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ซึ่งลักษณะงานการจัดการเรียนการสอน มีดังต่อไปนี้

1. การจัดครูเข้าสอนมีความสำคัญในการนำหลักสูตรไปใช้มาก เพราะการจัดการเรียนการสอนจะบังเกิดผลดีก็ต่อเมื่อครูที่สอนนั้นมีความรู้ ความสามารถ เหมาะกับงานที่ได้รับผิดชอบ โดยการดำเนินงานการจัดครูเข้าสอน มีดังนี้

1) การสำรวจความพร้อมของบุคลากรด้านครูอาจารย์ ก่อนเปิดหลักสูตรใหม่หรือเปิดการสอนเพิ่ม

2) สำรวจภาระงานของครูอาจารย์

3) ตรวจสอบคุณสมบัติของครูอาจารย์ เช่น วุฒิ ประสบการณ์ ความชำนาญในการสอนของแต่ละวิชา

4) จัดตามความพร้อมของครูผู้สอน เช่น ความถนัดและความต้องการในการสอนซึ่งได้แก่ ก. จัดตามวุฒิทางการศึกษา ข. จัดตามความสนใจและความถนัด ค. จัดตามความเชี่ยวชาญและประสบการณ์

5) การแก้ไขปัญหาการขาดครูอาจารย์

ก. ให้ครูอาจารย์ได้ไปฝึกอบรมในบางรายวิชาที่ขาดแคลนครูอาจารย์ที่จะสอน

ข. จัดบุคลากรฝ่ายอื่นๆ ให้ช่วยสอน เช่น บุคลากรฝ่ายสนับสนุนการสอน

ค. จัดรวมกลุ่มนักเรียน นักศึกษา

ง. จัดหาวิทยากรภายนอกมาช่วยสอน

6) จัดครูอาจารย์เข้าสอนแทน เมื่อครูอาจารย์ไม่มาสอน

สิ่งที่โรงเรียนควรคำนึงถึงในการจัดครูเข้าสอนอีกประการหนึ่ง ได้แก่ ภาระงานในหน้าที่ของครูผู้สอน ทั้งนี้เฉพาะโดยทั่วไปโรงเรียนจะมอบหมายงานอื่นให้ครูผู้สอนรับผิดชอบ เช่น งานธุรการ งานเฉพาะกิจอื่นๆ ตามที่ผู้บริหารจะมอบหมาย ดังนั้นผู้บริหารจึงจำเป็นต้องพิจารณาจัดแบ่งงานให้มีความสมดุลกัน โดยมีข้อพิจารณาดังนี้

1) เวลาที่ครูต้องเสียไปในการเตรียมการสอน โดยเฉพาะถ้าเป็นงานสอนในวิชาใหม่ที่ยังไม่เคยสอนมาก่อน

2) ลักษณะของวิชาที่สอน หมายถึง วิชาที่เป็นทฤษฎีแบบเป็นภาคปฏิบัติ การใช้เวลาในการตรวจงาน ตรวจแบบร่างหรือโครงการ

3) ลักษณะของนักเรียนที่เรียน หากเป็นผู้เรียนที่อ่อน มีพื้นฐานการเรียนที่แตกต่างกัน ก็จะต้องใช้เวลาเพิ่มหรือสอนซ่อมเสริม

4) งานและกิจกรรมอื่นพิเศษนอกเหนือการสอน เช่น การจัดนิทรรศการ การจัดทำโครงการอื่นๆ เป็นต้น

5) ความชำนาญและประสบการณ์การสอนของครูอาจารย์ ครูอาจารย์ที่มีความรู้และมีประสบการณ์การสอนมากจะเตรียมการสอนน้อย และมีความมั่นใจในการสอน

2. การจัดตารางสอน

ตารางสอน คือ การกำหนด วัน เวลา สถานที่ วิชา และกลุ่มผู้เรียนที่จะทำการเรียนการสอน การจัดตารางสอนเป็นกำหนดวิชาและเวลาที่เรียน โดยละเอียดประจำวันตลอดสัปดาห์ เพื่อให้นักเรียนได้เรียนวิชาต่างๆ ครบตรงหลักสูตรนั้น ผู้จัดจะต้องเป็นผู้ที่เข้าใจจุดมุ่งหมายของหลักสูตรดีพอสมควร จะต้องรู้เนื้อหาวิชา อีกทั้งจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับวัย และพัฒนาการของเด็กในแต่ละระดับชั้นเป็นอย่างดี เพื่อจะได้จัดเนื้อหาวิชา และคาบเวลาได้อย่างถูกต้องเหมาะสม (อำภา บุญช่วย, 2537: 67) ซึ่ง กิติมา บริดีดิลก (2532: 68) ได้เสนอหลักในการจัดตารางสอน ไว้ดังต่อไปนี้คือ

- 1) จะต้องบรรจุวิชาเรียน และเวลาเรียนได้ครบตามหลักสูตรที่กำหนดไว้
- 2) กำหนดวิชาเรียน โดยแบ่งเป็นจำนวนคาบของแต่ละวิชา และแต่ละวัน
- 3) กำหนดวิชาที่เรียนลงในแต่ละคาบวิชา โดยคำนึงถึงความเหมาะสมของแต่ละวิชา เช่น คณิตศาสตร์ควรอยู่ตอนเช้า หรือคาบแรกของตอนเช้า หรือตอนบ่าย วิชาภาษาอังกฤษควรอยู่คาบสุดท้ายของตอนเช้าหรือตอนบ่าย
- 4) วิชาที่ใช้ความคิดมากไม่ควรอยู่ซ้อนกันหลายคาบวิชาในวันเดียวกัน
- 5) วิชาที่มีการปฏิบัติมากๆ ควรจัดเป็น 2 คาบต่อกัน เช่น วิชาวิทยาศาสตร์
- 6) ควรจัดจำนวนคาบ หรือเวลาเรียนตอนเช้าให้มากกว่าตอนบ่าย เพราะตอนบ่าย อาจมีอากาศร้อน หรือเคร่งเครียดในตอนเช้ามากแล้ว
- 7) ควรจัดวางวิชาในแต่ละคาบแต่ละวัน สัมพันธ์กับเวลาของผู้สอนด้วย
- 8) ควรเฉลี่ยปริมาณชั่วโมงสอนของผู้สอนให้ทัดเทียมกัน

3. การจัดทำแผนการสอน

ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงศ์ (2539: 161-163) กล่าวว่า ในการดำเนินงานใดๆ ก็ตาม ถ้าต้องการให้งานนั้นๆ บรรลุถึงเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้ดำเนินการจะต้องมีการคิดวางแผนว่าจะทำกิจกรรมอะไรก่อนหลัง เพื่อจะได้ปฏิบัติได้ถูกต้องตรงตามเป้าหมาย ยิ่งถ้ามีการเขียนแผนที่วางไว้เป็นลายลักษณ์อักษร ก็จะเป็นประโยชน์และเป็นแนวทางในการปฏิบัติและประเมินแผนหรือกิจกรรมได้ดียิ่งขึ้น การนำหลักสูตรไปสู่แผนการสอนก็เช่นเดียวกัน หากมีการวางแผนการสอน

ล่วงหน้าอย่างดี ก็จะช่วยให้นักเรียนดีขึ้นและมีความมั่นใจในการสอนมากขึ้น เพราะการวางแผนเตรียมการล่วงหน้าจะช่วยให้ครูมีเวลาและโอกาสคิดถึงจุดประสงค์ของบทเรียน เนื้อหาสาระ กิจกรรมการเรียนการสอน และสื่อต่างๆ ที่จะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจเร็วขึ้น มีการวัดและประเมินผล การเรียนรู้ของผู้เรียน ได้ตรงกับจุดประสงค์ รวมทั้งยังช่วยให้การสอนของครูมีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกันเพราะครูสามารถทราบจากแผนการสอนว่าผู้เรียนได้เรียนอะไรไปแล้วบ้าง จะสอนอะไรต่อไป รวมทั้งปรับปรุงข้อบกพร่องต่างๆ ในการสอนครั้งต่อไป

เอกสารที่ได้จากการวางแผนการสอน ได้แก่ แผนการสอนระยะยาวหรือกำหนดการสอนและแผนการสอน การทำแผนการสอนระยะยาวหรือกำหนดการสอน เป็นการวางแผนการสอนตลอดปีการศึกษา โดยนำหลักสูตรวิชาใดวิชาหนึ่งมาแบ่งเนื้อหาเป็นหัวข้อหลักและหัวข้อย่อยๆ ให้เหมาะสมและสัมพันธ์กับเวลาและจุดประสงค์ของรายวิชานั้นๆ อย่างหยาบๆ เพื่อมองเป็นความต่อเนื่องของสิ่งที่จะสอนตลอดภาคเรียนหรือตลอดปีการศึกษา ส่วนการทำแผนการสอนเป็นการวางแผนเตรียมการสอนระยะสั้นที่มีความละเอียดอ่อนซึ่งทำให้ครูผู้สอน หรือผู้นิเทศมองเห็นขั้นตอน หรือกิจกรรมในการสอนนั้นๆ ได้อย่างชัดเจน ดังที่ บารุง กลัดเจริญและฉวีวรรณ กิจนางวงศ์ (2527: 48) ได้ให้หลักในการจัดทำแผนการสอนไว้ ดังนี้

การจัดทำแผนการสอนที่ดีจะต้องอาศัยข้อมูลต่างๆ เช่น การวิเคราะห์เนื้อหา ความคิดรวบยอด จุดประสงค์ กิจกรรมการเรียน สื่อการสอน และการประเมินผล ดังนั้น ครูจึงควรหาความรู้เกี่ยวกับข้อมูลนั้นๆ เพื่อเป็นแนวทางในการจัดทำแผนการสอนที่ดี และในการทำแผนการสอนที่ดีควรปฏิบัติดังนี้

- 1) ศึกษาตัวหลักสูตร โดยเริ่มจากหลักการ จุดมุ่งหมาย โครงสร้างของหลักสูตรและรายละเอียดของหลักสูตรในกลุ่มวิชา หรือกลุ่มประสบการณ์ต่างๆ
- 2) ศึกษาเอกสารหลักสูตรอื่นๆ เช่น แผนการสอน คู่มือมือครู หนังสือเรียน แบบฝึกหัด ตลอดจนสื่อการเรียนการสอนอื่นๆ ที่ส่วนกลางและส่วนท้องถิ่นเตรียมไว้ให้ เอกสารต่างๆ เหล่านี้ได้เตรียมไว้เป็นรายชั้นเรียน จึงมีรายละเอียดสมบูรณ์กว่าตัวหลักสูตร
- 3) ศึกษาวิธีการวัดผลและประเมินผล การเรียน ตลอดจนแบบฟอร์มต่างๆ ตามหลักสูตร จะต้องทำความเข้าใจแนวคิด เหตุผล และหลักการของการวัดผล

4. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

สมิตรา อังวัฒนกุล (2539: 19) กล่าวว่า การเรียนการสอนภาษา เป็นกระบวนการที่ซับซ้อนต้องอาศัยความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนและผู้เรียนดังนั้นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนครูจะต้องคำนึงถึงจุดประสงค์การเรียนรู้ โดยสามารถเชื่อมโยงเนื้อหาหลักสูตรกับการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน เพื่อเป็นการเพิ่มทักษะประสบการณ์ และเจตคติที่ดีให้แก่นักเรียน

สุมน อมรวิวัฒน์ (2526: 47) กล่าวถึง กิจกรรมการเรียนการสอน ถือเป็นหัวใจ สำคัญของการนำหลักสูตรไปใช้ เพื่อให้ผู้เรียนได้บรรลุผลตามที่หลักสูตรกำหนด และได้สรุป ลักษณะของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ดีไว้ดังนี้

- 1) ควรเป็นไปเพื่อพัฒนาความเจริญทุกด้านให้แก่ผู้เรียน
- 2) ควรเร้าให้ผู้เรียนได้แสดงออกและมีส่วนร่วมในการเรียน
- 3) ควรให้โอกาสและเห็นความสำคัญของนักเรียนทุกคนในชั้นเรียน
- 4) ควรฝึกวิธีการแสวงหาความรู้และวิธีการแก้ปัญหาด้วยตนเองให้แก่ผู้เรียน
- 5) ควรมีบรรยากาศที่รื่นรมย์ สนุกสนานและเป็นกันเอง

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษา แบ่งเป็น 3 ขั้นตอน คือ

1) ขั้นนำ เพื่อเตรียมให้ผู้เรียนเกิดความพร้อม ต้องการที่จะเรียนรู้ในสิ่งใหม่ โดย เนื้อหาการเตรียมจะเชื่อมโยงไปสู่สาระสำคัญของบทเรียน จะเป็นกิจกรรมที่น่าสนใจ ใช้เวลาสั้นๆ เมื่อนักเรียนสนใจ สนุกสนาน พร้อมที่จะเรียนก็จะเข้าสู่ขั้นสอน

2) ขั้นสอน เป็นขั้นการจัดกิจกรรมที่หลากหลายรูปแบบ เปลี่ยนไปตามสถานการณ์ และความสนใจของนักเรียน ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง มีการฝึกกิจกรรมที่หลากหลายซึ่งเป็นการนำ ความรู้ที่ได้เรียนมาแล้วมาไว้ในสถานการณ์ต่างๆ

3) ขั้นสรุป เป็นขั้นสุดท้ายของกิจกรรม เพื่อสรุปความรู้ ทักษะและเจตคติของผู้เรียน ที่ได้รับมาตั้งแต่ต้น

สรุปได้ว่า การจัดการเรียนการสอน คือ การจัดการให้ผู้เรียนสร้างความรู้ใหม่โดยผ่าน กระบวนการคิดด้วยตนเอง ทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยการลงมือปฏิบัติ เกิดความเข้าใจ และสามารถนำความรู้ไปบูรณาการใช้ในชีวิตประจำวัน มีคุณสมบัติตามเป้าหมายของการจัดการ การศึกษาที่ต้องการให้ผู้เรียนเป็น คนเก่ง คนดี และมีความสุข

4. การนิเทศการศึกษาเพื่อพัฒนาครู

การนิเทศภายในสถานศึกษาเป็นการนิเทศการศึกษาภายในสถานศึกษาซึ่งดำเนินการ โดยผู้บริหารสถานศึกษาและครู ตลอดจนบุคลากรภายในสถานศึกษาร่วมมือกันปรับปรุงงาน ด้านต่างๆ เป็นการส่งเสริมและเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนการสอน อันจะนำมาซึ่งคุณภาพของ สถานศึกษาและของผู้เรียนให้อยู่ในระดับที่น่าพึงพอใจซึ่งผู้รับการนิเทศได้แก่ ครูผู้สอนและ บุคลากรภายในสถานศึกษาทุกคน

การนิเทศภายในเป็นเรื่องที่มีความจำเป็นในการจัดการเรียน การสอน โดยเฉพาะในยุคที่ มีการปฏิรูปการศึกษาซึ่งได้มีการกำหนดเกี่ยวกับการนิเทศภายในไว้ในกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ

หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา พ.ศ. 2542 นอกจากนี้เกณฑ์การประเมินคุณภาพภายนอกของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประกันคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ยังได้กำหนดให้การนิเทศภายในเป็นส่วนหนึ่งของเกณฑ์การประเมินด้วย ผู้บริหารโรงเรียนและบุคลากรทุกฝ่ายในโรงเรียนจึงต้องเห็นความสำคัญและความจำเป็นในการนิเทศภายในโรงเรียน ซึ่งใน สงัด อุทรานันท์ (2530: 18) กล่าวว่า การนิเทศภายในโรงเรียนเป็นกระบวนการทำงานของผู้บริหารในโรงเรียน หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายในการพัฒนาคุณภาพการทำงานของคณะครูและบุคลากรในโรงเรียน เพื่อให้ได้มาซึ่งสัมฤทธิ์ผลสูงสุดในการเรียนของนักเรียนและได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการนิเทศภายในไว้ดังนี้

- (1) เพื่อพัฒนาบุคลากรในโรงเรียนให้มีความรู้ มีทักษะ และเพิ่มความสามารถในการปฏิบัติงาน และมีเจตคติที่ดีในการปฏิบัติงาน
- (2) เพื่อพัฒนาวิธีการปฏิบัติงานโดยการนำ หลักการนิเทศการศึกษาและกระบวนการนิเทศการศึกษามาใช้ในการบริหารงานโรงเรียน เพื่อให้งานการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
- (3) เพื่อประสานความสัมพันธ์อันดีในกลุ่มผู้ร่วมปฏิบัติงานและผู้เกี่ยวข้อง
- (4) เพื่อสร้างขวัญ กำลังใจ สร้างความมั่นใจ ความสบายใจ ความภาคภูมิใจในการปฏิบัติงานแก่บุคลากรในโรงเรียน
- (5) เพื่อติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรในโรงเรียนอย่างเป็นระบบ ตลอดจนการประสานงานและอำนวยความสะดวกอย่างสม่ำเสมอ ส่วนกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนจะต้องปรับให้เหมาะสมสอดคล้องกับรูปแบบหรือลักษณะการบริหารโรงเรียนแต่ละแห่ง

จุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษา

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2543: 20) ได้กล่าวถึง ความมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษาไว้ว่าเป็นการมุ่งปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนซึ่งในโรงเรียน มีดังนี้

1. เพื่อพัฒนาวิชาชีพครู
 - ก. การนิเทศการสอนให้ข้อมูลแก่ครูผู้สอนในด้านการสอน เพื่อครูจะได้เป็นแนวทางในการปรับปรุงการสอนของตน
 - ข. การนิเทศการสอนช่วยให้ครูได้พัฒนาความรู้ ความสามารถในการสอน
 - ค. การนิเทศการสอนช่วยส่งเสริมและพัฒนาวิชาชีพการสอนของครู
2. เพื่อพัฒนาคุณภาพของนักเรียน
 - ก. เพื่อปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนในโรงเรียนเพื่อคุณภาพของนักเรียน
 - ข. เพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพงานวิชาการในโรงเรียน

3. เพื่อสร้างขวัญกำลังใจแก่บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศการสอน
4. เพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบุคคลที่เกี่ยวข้องในการทำงานร่วมกัน

ความสำคัญของการนิเทศการศึกษา

กรองทอง จิระเดชากุล (2550: 4) กล่าวว่า การนิเทศภายในโรงเรียนเป็นกิจกรรมที่สำคัญอย่างหนึ่งในการสนับสนุนการเรียนการสอนภายในโรงเรียนให้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ คุณภาพของการศึกษาจะประสบผลสำเร็จตามเป้าประสงค์มากหรือน้อย ส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับ การนิเทศภายในโรงเรียน ซึ่งความจำเป็นของการนิเทศภายในโรงเรียน คือ

- (1) เพื่อปรับปรุงคุณภาพของการจัดการศึกษา ให้ได้มาตรฐานใกล้เคียงกัน
- (2) ปริมาณศึกษานิเทศก์ไม่เพียงพอกับความต้องการของครูและสถานศึกษา
- (3) บุคลากรภายในสถานศึกษา มีความรู้ความสามารถ มีความคุ้นเคยและใกล้ชิด ปัญหามากที่สุด
- (4) บรรยากาศในการนิเทศมีความเป็นกันเอง และสามารถปฏิบัติงานนิเทศได้อย่างต่อเนื่อง

แนวทางการปฏิบัติในการนิเทศ

ในการนิเทศภายในโรงเรียนมีหลักการนิเทศ ซึ่งเป็นแนวปฏิบัติที่ผู้นิเทศต้องนำไปปฏิบัติ ขณะทำการนิเทศ เพื่อให้การดำเนินงานของโรงเรียน โดยเฉพาะทางด้านวิชาการบรรลุผลตาม ความมุ่งหมายที่วางไว้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่ง ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2548) ได้กล่าวไว้ ได้แก่

- (1) การนิเทศควรมีการบริหารงานเป็นระบบ และมีการวางแผนการดำเนินงานเป็นโครงการ
- (2) การนิเทศต้องถือหลักการมีส่วนร่วมในการทำงาน คือ ความเป็นประชาธิปไตย เคารพในความคิดของผู้อื่น เห็นความแตกต่างระหว่างบุคคล เน้นความร่วมมือร่วมใจกันในการดำเนินงาน และใช้ความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานเพื่อให้งานนั้นบรรลุเป้าหมายที่ต้องการ
- (3) การนิเทศเป็นงานสร้างสรรค์ เป็นการแสวงหาความสามารถพิเศษของแต่ละบุคคล ให้แต่ละบุคคลได้แสดงออก และพัฒนาความสามารถเหล่านั้นได้อย่างเต็มที่
- (4) การนิเทศเป็นการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการเรียนการสอน โดยครูอาจารย์ได้เรียนรู้ว่าปัญหาของตนเป็นอย่างไร จะหาวิธีแก้ปัญหานั้นได้อย่างไร
- (5) การนิเทศเป็นการสร้างสภาพแวดล้อมในการทำงานให้ดีขึ้น สร้างความเข้าใจระหว่างกัน สร้างมนุษยสัมพันธ์ มีวิธีการทำงานที่ดีและความสามารถที่จะอยู่ร่วมกันได้
- (6) การนิเทศเป็นการสร้างความผูกพันและสร้างความมั่นคงต่องานในอาชีพ รวมทั้งสร้างความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเองและเกิดความพึงพอใจในการทำงาน

(7) การนิเทศเป็นการพัฒนาและส่งเสริมวิชาชีพครูให้มีความรู้สึกรับผิดชอบใจ ซึ่งเป็นอาชีพที่ต้องใช้ความรู้และความสามารถในการพัฒนาได้

กิติมา ปรีดีดิลก (2532) ได้กล่าวถึงบทบาทของครูในการเป็นผู้นิเทศหรือผู้ให้การนิเทศ หมายถึง ครูวิชาการโรงเรียนหรือครูคนใดคนหนึ่งในโรงเรียนที่มีความรู้ความสามารถซึ่งคณะครูเต็มใจและคัดเลือกให้เป็นผู้นิเทศ ซึ่งมีบทบาทดังนี้

- (1) ประชุมวางแผนร่วมกับเพื่อนครูเพื่อวิเคราะห์ปัญหาที่ครูกำลังเผชิญอยู่
- (2) ร่วมกับเพื่อนครูวางแผนและจัดทำ โครงการเพื่อแก้ปัญหา
- (3) ช่วยเหลือเพื่อนครูในการประเมินผลนักเรียน
- (4) ช่วยให้เพื่อนครูประสบความสำเร็จในการจัดการเรียนการสอนและมีความรู้สึกรับผิดชอบ
- (5) ร่วมกับผู้บริหารและเพื่อนครูประเมินผลการปฏิบัติงาน
- (6) ร่วมกับเพื่อนครูหาข้อบกพร่องและแนวทางแก้ไขจากผลการปฏิบัติงาน

นอกจากนี้ยังได้กล่าวว่าครูบางคนอาจมีโอกาสได้แสดงสองบทบาทเป็นผู้นิเทศในเรื่องหนึ่ง แต่อาจจะเป็นผู้รับการนิเทศในเรื่องอื่นใดอย่างใดก็ตาม ถ้าเป็นผู้รับการนิเทศต้องแสดงบทบาทดังนี้

- (1) ร่วมกับผู้นิเทศวิเคราะห์ปัญหาที่กำลังเผชิญอยู่และเรียงลำดับความสำคัญของปัญหาจากมากไปหาน้อย
- (2) วางแผนร่วมกับผู้นิเทศ ในอันที่จะหาทางแก้ไขปัญหานั้นๆ ทำโครงการเพื่อแก้ไขปัญหา
- (3) ลงมือปฏิบัติ หรือดำเนินการตามโครงการ หลังจากได้รับความรู้ความเข้าใจแล้ว
- (4) ขอความสนับสนุน คำปรึกษาจากผู้นิเทศและผู้บริหารในกรณีที่มีปัญหาในระหว่างดำเนินการ
- (5) ร่วมกับผู้นิเทศประเมินผลการปฏิบัติงาน
- (6) ร่วมกับผู้นิเทศหาข้อบกพร่องและแนวทางแก้ไข

กระบวนการนิเทศการศึกษา

วัชรวิภา เถาเรียนดี (2540: 17) ได้เสนอกระบวนการนิเทศการศึกษาไว้ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การประชุมปรึกษาหารือระหว่างครูผู้สอนกับผู้นิเทศก่อนการสังเกตการณ์สอน (Pre observation Conference) ซึ่งมีขั้นตอนย่อยๆ 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้นิเทศปรึกษาหารือกับครูผู้สอนเกี่ยวกับประเด็นที่น่าสนใจ ในการจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับพฤติกรรมที่สามารถสังเกตเห็นได้
2. ขั้นตอนของการตกลงในเรื่องพฤติกรรมที่จะสังเกตในห้องเรียน ร่วมกันกำหนดเกณฑ์มาตรฐานหรือเกณฑ์พื้นฐาน
3. ขั้นตอนของการเลือกเครื่องมือและสร้างเครื่องมือในการสังเกตการณ์สอน

ขั้นตอนที่ 2 การสังเกตการณ์สอนในชั้นเรียน (Observation) ผู้นิเทศจะทำการสังเกตเฉพาะพฤติกรรมที่ได้ทำการตกลงกันไว้ โดยอาศัยเครื่องมือและเกณฑ์ที่ได้กำหนดไว้

ขั้นตอนที่ 3 ขั้นการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสังเกตและระบุจุดที่ต้องแก้ไข ปรับปรุงหรือคงไว้ (Analysis) โดยแบ่งเป็นขั้นตอนย่อย 2 ขั้นตอน คือ

1. การวิเคราะห์ผลจากการสังเกตการณ์สอน โดยผู้นิเทศรวบรวมเรียบเรียงข้อมูลที่ได้จากการสังเกตอย่างชัดเจน เข้าใจง่าย พร้อมทั้งจะนำเสนอให้ครูผู้สอนรับทราบและแปลผลของข้อมูลจากการสังเกตโดยไม่ใส่ความคิดเห็นส่วนตัว

2. การร่วมพิจารณาพฤติกรรมที่จะคงไว้หรือเปลี่ยนแปลง จากการวิเคราะห์ผลการสังเกต เพื่อเป็นการร่วมกันวางแผนในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่เป็นปัญหา

ขั้นตอนที่ 4 ขั้นการประชุมปรึกษาหรือหลังการสังเกตการณ์สอน (Post observation Conference) เป็นขั้นตอนสุดท้ายของกระบวนการนิเทศการสอนก่อนที่จะมีการดำเนินการกระบวนการซ้ำ ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนย่อย 2 ขั้นตอน คือ

1. การให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ครูผู้สอนเกี่ยวกับผลการสังเกตการสอน ในขั้นตอนนี้ผู้นิเทศจะทบทวนข้อตกลงต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับประเด็นปัญหาในการสอนของครู และวิธีการที่ได้มาของข้อมูล เพื่อเป็นการส่งเสริมครูได้ทำการพิจารณาวิเคราะห์ข้อมูลนั้นด้วยตนเอง

2. เป็นขั้นตอนที่พิจารณารูปแบบวิธีการแก้ปัญหาของครูโดยผู้นิเทศเป็นผู้ช่วย โดยร่วมกันพิจารณาถึงพฤติกรรมที่เหมาะสม พฤติกรรมที่ไม่ถูกต้อง วิธีการต่างๆ การดำเนินการตามกระบวนการนิเทศ

กิจกรรมการนิเทศการศึกษาเพื่อพัฒนาครู

การดำเนินการนิเทศการสอนให้ บรรลุจุดมุ่งหมายนั้นจะต้องนำกิจกรรมการนิเทศการสอนไปเป็นเครื่องมือสำคัญ ในการวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษากิจกรรมการนิเทศการสอนตามขอบเขตที่เกี่ยวข้อง ดังนี้ (กอบแก้ว ภูมิเรศ, 2543: 41-42)

1. การประชุม หมายถึง การนัดหมายบุคลากรในโรงเรียน หรือบุคลากรที่เกี่ยวข้องในโรงเรียนมาร่วมประชุมปรึกษาหารือ ชี้แจง สังเกต หรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการปฏิบัติงานร่วมกัน เพื่อเตรียมการด้านต่างๆ และปรับความคิดเห็นของบุคลากรให้ได้ข้อสรุปในการปฏิบัติงานเป็นแนวทางเดียวกัน

2. การสังเกตการณ์สอนในชั้นเรียน หมายถึง การจัดให้บุคคลหนึ่งหรือคณะบุคคลที่มีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องการเรียนการสอน มาสังเกตพฤติกรรมการสอนของครูในขณะที่ทำการสอน แล้วให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ครู เพื่อให้ได้พัฒนาการเรียนการสอน

3. การสาธิตการสอน หมายถึง การแสดงวิธีการสอนเป็นตัวอย่างให้ผู้สังเกตอาจจะเป็นครูในโรงเรียนหรือผู้เชี่ยวชาญในเรื่องที่จะสาธิตการสอน

4. การเยี่ยมชั้นเรียน เป็นกิจกรรมที่ครูคนหนึ่งไปเยี่ยมชั้นเรียนครูอีกคนหนึ่ง การเยี่ยมชั้นเรียนสามารถทำได้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน เป็นการพาครูไปเยี่ยมชม และสังเกตการสอน ซึ่งครูจะได้เห็นวิธีการสอน และอุปกรณ์การสอน สังเกตการณ์ใช้เครื่องมือ ได้เห็นครูที่สอนดี ๆ และประสบความสำเร็จ

5. การศึกษาดูงาน หมายถึง กิจกรรมการนิเทศซึ่งผู้บริหารโรงเรียน หรือผู้นิเทศภายในโรงเรียนดำเนินการพาบุคลากรในโรงเรียนไปศึกษาสภาพความเป็นจริงของสิ่งที่ต้องการ ศึกษา นอกโรงเรียน เพื่อให้บุคลากรมีประสบการณ์ตรง

6. การประชุมเชิงปฏิบัติการ หมายถึง การร่วมกลุ่มครูในโรงเรียน เพื่ออบรมเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะ แล้วยึดปฏิบัติ และนำความรู้ไปใช้ เป็นการอบรมที่เน้นความรู้ความเข้าใจด้าน ทฤษฎี ฝึกปฏิบัติ แล้วเน้นการนำไปใช้จริง เช่น การอบรมการทำสื่อการสอน การอบรมการเขียน แผนการสอนร่วมกัน เป็นต้น

7. การวิจัยเชิงปฏิบัติการ หมายถึง การปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างผู้บริหารโรงเรียนและครูในการแก้ไขปรับปรุงการเรียนการสอน หรือปัญหาต่างๆ ในห้องเรียน โดยวิธีการศึกษาค้นคว้า อย่างเป็นระบบ ด้วยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์

บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศการศึกษา

การนิเทศการสอนเป็นกระบวนการในการทำงานร่วมกันระหว่างบุคลากรในโรงเรียน เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนให้ดียิ่งขึ้น บุคลากรดังกล่าวสามารถแบ่งได้ 3 กลุ่ม คือ

1. ผู้บริหาร/ผู้นิเทศ หมายถึง บุคลากรภายในโรงเรียน ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหาร ครู หัวหน้าสายชั้น ครูหัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ ครูวิชาการโรงเรียน ตลอดจนครูผู้สอนที่มีความรู้ความสามารถ และมีความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาต่างๆ ที่ทางโรงเรียนได้มอบหมายให้ทำหน้าที่ช่วยเหลือครูในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้ดีขึ้น

2. ผู้รับการนิเทศ หมายถึง ครูภายในโรงเรียนที่ได้รับประโยชน์จากการนิเทศทั้ง ทางตรง และทางอ้อม ซึ่งจะทำให้มีความรู้ความสามารถในการพัฒนาจัดการเรียนการสอนให้ดีขึ้น และมีขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน

3. ผู้สนับสนุนการนิเทศ หมายถึง ผู้ที่จะช่วยให้การดำเนินงานการนิเทศบรรลุเป้าหมายที่ทางโรงเรียนวางไว้ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งมีหน้าที่สนับสนุนการนิเทศโดยตรง และอาจรวมถึงบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาซึ่งมาจากภายนอก

ประโยชน์ของการนิเทศการสอน

1. การนิเทศช่วยให้ครูมีความเชื่อมั่นในตนเอง ถ้าครูมีความสนใจเกี่ยวกับเรื่องต่างๆ ในห้องเรียน ครูก็จะเป็นบุคคลที่ทำหน้าที่ได้สมบูรณ์และมีความเข้มแข็งในการปฏิบัติงานทุกด้าน
2. การนิเทศสนับสนุนให้ครูสามารถประเมินผลการทำงานได้ด้วยตนเอง ครูสามารถมองเห็นด้วยตนเองว่าตนเองนั้นประสบผลสำเร็จในการสอนได้มากน้อยเพียงใด
3. การนิเทศช่วยให้ครู ได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน ครูผู้สอนแต่ละคนสามารถสังเกตการณ์ทำงานหรือการสอนของครูคนอื่นๆ เพื่อปรับปรุงการสอนของตน มีการและเปลี่ยนวัสดุอุปกรณ์การสอนและวิธีการสอนใหม่ๆ รวมทั้งเรียนรู้วิธีการช่วยเหลือในการสนับสนุนแก่ครูคนอื่นๆ ด้วย

ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2539: 17) ได้กำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้ให้การนิเทศ ผู้รับการนิเทศ และผู้สนับสนุนการนิเทศ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 บทบาทหน้าที่ของผู้ให้การนิเทศ ผู้รับการนิเทศและผู้สนับสนุนการนิเทศ

ผู้บริหาร/ผู้นิเทศ	ผู้รับการนิเทศ	ผู้ให้การสนับสนุน
1. ส่งเสริมให้ครูมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับนิเทศการสอนและหลักสูตร	1. ยอมรับบทบาทของผู้นิเทศโดยรับฟังความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ และให้ความเชื่อถือ	1. ร่วมวางแผนงานในการแก้ปัญหาและพัฒนาการเรียนการสอน
2. ร่วมประชุมวางแผนกับคณะครูในโรงเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน	2. ร่วมปรึกษากับผู้นิเทศในการวิเคราะห์ปัญหา และการกำหนดแนวปฏิบัติในการแก้ปัญหา	2. เป็นวิทยากรหรือแสวงหาแหล่งความรู้ให้
3. สนับสนุนด้านงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ ตลอดจนขวัญและกำลังใจ	3. ปฏิบัติงานตามหน้าที่ที่ได้รับหมายด้วยความจริงจัง	3. นิเทศการปฏิบัติงาน โดยมีส่วนร่วมในการทำงานให้คำปรึกษา ช่วยแก้ไขจุดบกพร่องและชี้แนะให้ผู้รับการนิเทศพัฒนาตนเอง
4. เผยแพร่ความรู้ทางวิชาการและเทคโนโลยีทางการศึกษาแก่ครู	4. ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการปฏิบัติงาน	4. สร้างขวัญและกำลังใจ เพื่อเป็นการสนับสนุนให้ผู้รับการนิเทศพัฒนาตนเองด้วยความมั่นใจ
5. กระตุ้นให้ครูเกิดความตื่นตัวอยู่เสมอในด้านวิชาการ	5. เมื่อพบปัญหาควรร่วมปรึกษากับคณะครูหรือผู้นิเทศเพื่อหาทางแก้ไข	5. ประเมินผลการนิเทศการสอน เพื่อปรับปรุงแก้ไขจุดบกพร่อง และพัฒนาการนิเทศ

สรุปได้ว่าการนิเทศการศึกษาเพื่อพัฒนาครู คือ กระบวนการทำงานของผู้บริหารในโรงเรียนหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายในการช่วยเหลือและพัฒนาคุณภาพการทำงานของคนละครู ตลอดจนบุคลากรในโรงเรียน โดยมีกระบวนการได้แก่ การวางแผน การฝึกอบรมและการติดต่อสื่อสาร เพื่อให้ได้มาซึ่งสัมฤทธิ์ผลสูงสุดในการเรียนของนักเรียน

5. การใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

การบริหารสื่อการศึกษา หมายถึง การดำเนินการต่างๆ ที่เกี่ยวกับวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ที่จะมีส่วนช่วยพัฒนาตนการเรียนของนักเรียนหรือการสอนของครูให้ดีขึ้น ซึ่งสื่อการศึกษาในที่นี้หมายถึง สื่อที่เป็นสิ่งพิมพ์ ได้แก่ วารสาร เอกสารต่างๆ ที่จัดพิมพ์ขึ้นเพื่อเป็นส่วนช่วยให้เกิดการเรียนการสอน และสื่อที่ไม่เป็นสิ่งพิมพ์ ได้แก่ วัสดุ อุปกรณ์โสตทัศนศึกษา เครื่องมือต่างๆ เช่น เครื่องฉายสไลด์ เครื่องฉายภาพยนตร์ เป็นต้น (เอกชัย กี่สุขพันธ์, 2525: 93-94)

ไชยยศ เรืองสุวรรณ (2526: 4) ให้ความหมายสื่อการเรียนการสอนว่า หมายถึง สิ่งที่ช่วยในการเรียนรู้ ซึ่งครูและนักเรียนเป็นผู้ใช้ เพื่อช่วยในการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2543: 210-211) ได้แยกประเภทของสื่อการเรียนการสอนดังนี้

1. โสตทัศนวัสดุ ได้แก่ ภาพ เช่น ภาพเขียน ภาพถ่าย วัสดุลายเส้น เช่น การ์ตูนลายเส้น แผนภูมิ วัสดุมีทรง เช่น หุ่นจำลองของจริง สิ่งพิมพ์ต่างๆ
2. เครื่องมือโสตทัศนอุปกรณ์ ได้แก่ เครื่องเสียง เช่น เครื่องบันทึกเสียง เครื่องฉาย เช่น เครื่องฉายสไลด์
3. กิจกรรมโสตทัศนอุปกรณ์ ได้แก่ การศึกษานอกสถานที่ การจัดนิทรรศการ การจัดสถานการณ์จำลอง

การจัดหาสื่อการเรียนการสอน

สถานศึกษาต้องส่งเสริมสนับสนุนให้การจัดการเรียนรู้ของครูอาจารย์บรรลุผล โดยการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีที่มีความหลากหลายเหมาะสมและเพียงพอ ให้ครูอาจารย์ได้เลือกพัฒนาและใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างได้ผล สื่อและเทคโนโลยีนั้นควรเน้นตั้งแต่การจัดทำจัดหาจากท้องถิ่นไปจนถึงสื่อที่ทันสมัยเป็นสากล การพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาสื่อเป็นเครื่องมือของการเรียนรู้ ทำหน้าที่ถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจความรู้สึกเพิ่มพูนทักษะประสบการณ์ สร้างสถานการณ์การเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน กระตุ้นให้เกิดการพัฒนาศักยภาพทางความคิด ได้แก่ การคิดไตร่ตรอง การคิดสร้างสรรค์ และการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ตลอดจนสร้างเสริมคุณธรรม

จริยธรรมและค่านิยมให้แก่ผู้เรียน สื่อการเรียนรู้ในยุคปัจจุบันมีอิทธิพลสูงต่อการกระตุ้นให้ผู้เรียน กลายเป็นผู้แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง มีมากมายหลากหลายรูปแบบ มีบทบาทและให้คุณประโยชน์ (รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ, 2551: 130)

กรมวิชาการ (2545: 32) จำแนกประเภทของสื่อการเรียนรู้ได้จำแนกสื่อออกเป็นประเภทใหญ่ๆ ดังนี้

1. สื่อสิ่งพิมพ์ หมายถึง หนังสือและเอกสารสิ่งพิมพ์ต่างๆ ซึ่งได้แสดงหรือจำแนกหรือเรียบเรียงสาระความรู้ต่างๆ โดยใช้หนังสือที่เป็นตัวเขียนหรือตัวพิมพ์เป็นสื่อ เพื่อแสดงความหมาย สื่อสิ่งพิมพ์มีหลายประเภท เช่น เอกสาร หนังสือ ตำรา หนังสือพิมพ์ นิตยสารวารสาร จุลสาร จดหมาย จดหมายเหตุ บันทึก รายงาน วิทยานิพนธ์ เป็นต้น

2. สื่อเทคโนโลยี หมายถึง สื่อการเรียนรู้ที่ได้ผลิตขึ้นเพื่อใช้ควบคู่กับเครื่องมือ สไลด์ทัศนวัสดุหรือเครื่องมือที่เป็นเทคโนโลยีใหม่ ๆ สื่อการเรียนรู้ดังกล่าว เช่น แถบบันทึกภาพพร้อมเสียง (วีดิทัศน์) แถบบันทึกเสียง สไลด์ สื่อคอมพิวเตอร์ช่วยสอน นอกจากนี้สื่อเทคโนโลยียังหมายรวมถึงกระบวนการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการนำ เทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน เช่น การใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการเรียนการสอน การศึกษาผ่านดาวเทียม

3. สื่ออื่นๆ นอกจากสื่อสิ่งพิมพ์และสื่อเทคโนโลยีแล้ว ยังมีสื่ออื่นๆ ที่ส่งเสริมการเรียนการสอน ซึ่งมีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าสื่อ 2 ประเภทดังกล่าว เพราะสามารถอำนวยความสะดวกให้แก่ท้องถิ่นที่ขาดแคลนสื่อสิ่งพิมพ์และสื่อเทคโนโลยี สื่อเหล่านี้อาจแบ่งได้เป็น 4 ประเภทใหญ่ๆ ดังนี้

3.1 สื่อบุคคล หมายถึง บุคคลที่มีความรู้ความสามารถ ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ซึ่งสามารถทำหน้าที่ถ่ายทอดสาระความรู้ แนวคิด เจตคติและวิธีปฏิบัติตนไปสู่บุคคลอื่น สื่อบุคคลอาจเป็นบุคลากรที่อยู่ในระบบโรงเรียน เช่น ผู้บริหาร ครูผู้สอน ตัวผู้เรียนนักการภารโรง หรืออาจเป็นบุคลากรภายนอกระบบโรงเรียน เช่น บุคลากรในท้องถิ่นที่มีความชำนาญและเชี่ยวชาญในสาขาอาชีพต่าง ๆ เป็นต้น

3.2 สื่อธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หมายถึง สิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติหรือสภาพที่อยู่รอบตัวผู้เรียน เช่น พืชผัก ผลไม้ สัตว์ชนิดต่าง ๆ ปรากฏการณ์ แผ่นดินไหว สภาพดินฟ้าอากาศ ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ แหล่งวิทยบริการหรือแหล่งการเรียนรู้ ห้องสมุด ชุมชน สังคม วัฒนธรรม ฯลฯ สิ่งเหล่านี้เป็นสื่อที่มีความสำคัญต่อการส่งเสริมการเรียนรู้ซึ่งค้นหาได้ไม่ยาก

3.3 สื่อกิจกรรม/กระบวนการ หมายถึง กิจกรรมหรือกระบวนการที่ครูหรือผู้เรียน กำหนดขึ้นเพื่อเสริมสร้างประสบการณ์เรียนรู้ ใช้ในการฝึกทักษะซึ่งต้องใช้กระบวนการคิดการปฏิบัติ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้ของผู้เรียน เช่น การแสดงละครบทบาท

สมมติ การสาธิต สถานการณ์จำลอง การจัดนิทรรศการ การไปทัศนศึกษานอกสถานที่ การทำโครงการ เกม เพลง การปฏิบัติตามใบงาน ฯลฯ

3.4 สื่อวัสดุ/เครื่องมือและอุปกรณ์ หมายถึง วัสดุที่ประดิษฐ์ขึ้นเพื่อประกอบการเรียนรู้ เช่น หุ่นจำลอง แผนภูมิ แผนที่ ตาราง สถิติ กราฟ ฯลฯ นอกจากนี้ยังรวมถึงสื่อประเภทเครื่องมือและอุปกรณ์ที่จำเป็นต้องใช้ในการปฏิบัติงานต่าง ๆ เช่น อุปกรณ์ทดลองวิทยาศาสตร์ เครื่องมือวิชาช่าง เป็นต้นนอกจากครูและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในสถานศึกษาต้องรู้จักสื่อประเภทต่างๆ แล้วยังต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการใช้สื่อการเรียนรู้ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดต่อการจัดการเรียนรู้

วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2545: 27) ได้กล่าวถึง การผลิตและพัฒนาสื่อการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ อาจดำเนินการได้ใน 4 ลักษณะใหญ่ๆ คือ

1. การสร้าง/ผลิตเอง สามารถทำได้หลายรูปแบบเช่น

1.1 หนังสือเรียน เป็นสื่อการเรียนรู้พื้นฐานสำหรับการเรียนการสอนในชั้นเรียน ซึ่งมีเนื้อหา/สาระครอบคลุมขอบข่ายสาระการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในหลักสูตร

1.2 คู่มือครู /คู่มือการสอน/คู่มือการจัดการเรียนรู้ เป็นสื่อที่ให้แนวทางกับครูผู้สอนในการจัดกระบวนการเรียนรู้ในแต่ละสาระการเรียนรู้ให้เป็นไปตามจุดประสงค์หรือมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตร

1.3 ชุดการเรียนการสอน ประกอบด้วยสื่อหลาย ๆ ชนิดจัดรวมไว้เป็นชุด เช่น คู่มือแนะนำการใช้ชุดการเรียนการสอน หนังสือเรียน หนังสืออ้างอิง ใบงาน แบบฝึกหัด/แบบฝึกกิจกรรม บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน สไลด์ วัสดุอุปกรณ์ต่างๆ

1.4 บทเรียนสำเร็จรูป เป็นสื่อสำหรับให้ผู้เรียนใช้เพื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองเช่น บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI)

1.5 แบบฝึกหัด/แบบฝึกทักษะ/แบบฝึกกิจกรรม เป็นสื่อการเรียนรู้ที่ครูควรจัดทำขึ้นเอง เพราะครูเป็นผู้จัดกระบวนการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน จึงย่อมจะทราบดีว่าสาระส่วนใดควรจะมีแบบฝึกหัดที่จะช่วยเสริมทักษะให้แก่ผู้เรียน

1.6 สื่อเสริมการเรียนรู้อื่นๆ เป็นสื่อที่มีสาระลึกซึ้งในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรืออาจมีสาระรวมหลายๆ เรื่องเพื่อการค้นคว้าเพิ่มเติม

2. การจัดทำเพิ่มเติมหรือเปลี่ยนแปลงบางส่วนในกรณีที่สามารถจัดหาสื่อการเรียนรู้จากแหล่งการเรียนรู้ในสถานศึกษาในท้องถิ่นหรือจัดซื้อมา แต่ยังไม่เหมาะสมกับจุดประสงค์ความต้องการและการนำไปใช้ ครูผู้สอนสามารถพัฒนาสื่อที่มีอยู่แล้วให้สอดคล้องกับความต้องการตาม

แนวทางการออกแบบการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ โดย เพิ่มเติมเนื้อหาสาระของสื่อที่มีอยู่ หรือ ดัดแปลง หรือเปลี่ยนแปลงบางส่วน

3. การเลือกซื้อสื่อการเรียนรู้ที่จัดจำหน่าย การเลือกจัดซื้อสื่อเพื่อใช้ในการเรียนการสอน สถานศึกษามีคณะกรรมการพิจารณาสื่อการเรียนรู้ที่ใช้ในโรงเรียน ที่สามารถวิเคราะห์และพิจารณาคุณภาพของสื่อที่เลือกซื้อว่าสอดคล้อง เหมาะสมกับหลักสูตรของสถานศึกษาที่กำหนดขึ้นเองและสอดคล้องกับความต้องการการออกแบบการเรียนรู้ และสาระความรู้ที่กำหนดไว้ รวมถึงความเหมาะสมของราคาจำหน่ายอย่างละเอียดครูผู้สอน สถานศึกษา ควรเลือกซื้อจัดจำหน่ายที่มีหน่วยงานรับรองคุณภาพของสื่อ นั้นไว้แล้ว หลักการที่ควรนำมาพิจารณาในการจัดซื้อสื่อที่จะจำหน่าย คือ ความสอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษา หลักการเลือกซื้อสื่อ ข้อดี ข้อจำกัดของสื่อประเภทต่างๆ หลักการประเมินคุณภาพสื่อ และหลักการประมาณราคาจำหน่ายและต้นทุนการผลิต

4. การค้นคว้าจากแหล่งการเรียนรู้ต่างๆ แหล่งการเรียนรู้ ได้แก่ สิ่งแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา อินเทอร์เน็ต ห้องสมุด ศูนย์การเรียนรู้ โรงงาน สถานที่ทางประวัติศาสตร์ วัด พิพิธภัณฑ์ สถานประกอบการ สำนักงานชุมชน ฯลฯ

การเตรียมสื่อการเรียนการสอน

การเตรียมสื่อการเรียนการสอนจะช่วยให้เกิดความพร้อม ความสะดวกและความสำเร็จในการสอน ในการเตรียมสื่อการเรียนการสอนนั้นมีหลัก 3 ประการที่ควรคำนึงถึง (อำภา บุญช่วย, 2537: 101-102)

1. การเตรียมตัวครู การเตรียมสื่อการเรียนการสอน ครูควรศึกษาล่วงหน้าว่าบทเรียน มีเนื้อหาอะไรในแต่ละเรื่อง จะต้องใช้อะไรเป็นสื่อการเรียนการสอน สื่อที่มีอยู่ตรงกับเนื้อหากิจกรรมที่จะสอนหรือไม่ถ้าไม่ตรงจะจัดหาด้วยวิธีใดและอย่างไร ในกรณีนี้ถ้าหากจะต้องจัดหาหรือจัดทำ การเลือกใช้วัสดุอุปกรณ์ วิธีการผลิตเพื่อเป็นสื่อการเรียนการสอน ควรคำนึงถึงความประหยัดและความสะดวกในการจัดเป็นประการสำคัญ

2. การเตรียมนักเรียน ครูจะต้องศึกษาประสบการณ์ของนักเรียนเพราะสื่อบางชิ้นนักเรียนอาจเคยเห็นแล้ว ทำให้ไม่ตื่นตาตื่นใจเมื่อครูนำมาสอนอีกประการหนึ่งครูควรให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการใช้สื่อด้วย

3. การเตรียมสื่อให้พร้อมก่อนนำไปใช้ ก่อนการใช้สื่อการเรียนการสอนครูจะต้องเตรียมตัวโดยการศึกษานโยบายจากบทเรียน เตรียมผู้เรียนและเตรียมสื่อให้พร้อมถ้าเป็นสื่อที่ต้องผลิตขึ้นเองก็ต้องจัดหาวัสดุที่เหมาะสม ไม่แพงเกินไป หาได้ไม่ยาก สะดวกในการจัดทำใช้แล้วคุ้มค่ากับเวลาที่เสียไป สำหรับสื่อที่มีอยู่แล้วอาจนำมาทดลองใช้ในกรณีที่ยังไม่เคยใช้มาก่อนเพื่อให้เกิด

ความพร้อมเมื่อนำไปใช้จริง สื่อที่มีอยู่แล้วบางอย่างอาจชำรุด ผู้สอนอาจจะต้องปรับปรุงแก้ไขให้อยู่ในสภาพดีพร้อมที่จะใช้ นอกจากนี้ถ้ามีกิจกรรมที่ต้องใช้สื่อหลายอย่างอาจจะต้องจัดลำดับการใช้สื่อให้เหมาะสม

การเลือกใช้สื่อการเรียนการสอน

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2543: 211) กล่าวถึง การเลือกใช้สื่อการเรียนการสอนว่าสื่อการเรียนมีมากมายหลายประการ เป็นหน้าที่ของครูอาจารย์ ที่จะต้องเลือกให้เหมาะสมโดยคำนึง

1. ลักษณะวิชาที่สอนเป็นวิชาทฤษฎีหรือปฏิบัติการ ใช้สื่อชนิดใดจึงจะทำให้ให้นักเรียน นักศึกษามีความเข้าใจในบทเรียนมากยิ่งขึ้น
2. คุณลักษณะของนักเรียน นักเรียน ได้แก่ การเลือกให้เหมาะสมกับอายุ ระดับสติปัญญา ระดับชั้นเรียน จำนวนนักเรียน เวลาที่เรียน ลักษณะของห้องเรียน
3. การใช้สื่อการสอนในห้องเรียนที่มีนักเรียน นักศึกษามีบทบาทในการเรียนการสอน มีกิจกรรมการเรียนรู้และสามารถรับประสบการณ์ใหม่ๆ ด้วยตนเองซึ่งครูอาจารย์จะจัดในลักษณะสื่อประสม

การบริการงานสื่อการเรียนการสอน

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2543: 213) ได้เสนอแนวทางการเรียนการบริการงานสื่อการสอนให้ได้ผลดี ควรพิจารณา ดังนี้

1. ควรมีการติดตั้งศูนย์บริการสื่อ เพื่อสะดวกในการจัดหาและการใช้
2. แบ่งสื่อออกเป็นประเภทๆ และเป็นรายวิชาเพื่อสะดวกแก่การใช้
3. จัดหาสื่อที่ทันสมัยและปรับปรุงสิ่งที่มีอยู่แล้วให้ใช้ได้
4. สำรวจ วิเคราะห์ความต้องการใช้สื่อการสอนของรายวิชาต่างๆ
5. ฝึกอบรมครูให้มีความรู้ ทักษะในการใช้และการบำรุงรักษา
6. กระตุ้นให้ครู และนักเรียนสนใจในการใช้สื่อและการบำรุงรักษา
7. ควรมีบุคคลที่ทำหน้าที่รับผิดชอบในการจัดหาและให้บริการให้มีประสิทธิภาพ
8. จัดอบรมให้ครูสามารถจัดทำสื่อขึ้นใช้เองได้
9. บำรุงรักษา

สรุปได้ว่า การใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา คือการ ประดิษฐ์ สร้าง พัฒนาจัดหาวัสดุที่ประดิษฐ์ขึ้นเพื่อประกอบการเรียนรู้ที่สถานศึกษาต้องใช้ในการส่งเสริมสนับสนุนในการจัดทำการศึกษาให้บรรลุวัตถุประสงค์

6. การจัดการกิจกรรมเสริมหลักสูตร

Good (1973: 3) ได้ให้ความหมายของกิจกรรมเสริมหลักสูตรไว้ว่าโปรแกรมและการจัดการดำเนินงานซึ่งนักเรียนหรือสถาบันทางการศึกษาจัดขึ้น มีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างความสนุกสนาน เพิ่มพูนความรู้ ให้โอกาสแสดงความคิดเห็น ความสามารถ ไม่มีกาให้หน่วยกิต ต้องจัดหาเงินเพื่อการดำเนินการเองและอยู่ภายใต้การควบคุมของสถาบันการศึกษา

นพพงษ์ บุญจิตราดุล (2551: 52) กล่าวว่า โรงเรียนจะจัดการกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อเสริมทางด้านวิชาการให้กับนักเรียนอย่างไร หรือจะเสริมบุคลิกภาพความรู้ของนักเรียนที่หลักสูตรไม่สามารถกำหนดไว้ หรือปฏิบัติและด้วยความหวังที่ยึดถือเป็นงานถาวรตลอดไป เพราะเมื่อคนเต็มใจและมีความหวังในงานที่เขากระทำ เขาก็จะพยายามทำงานอย่างเต็มความสามารถ ด้วยความรับผิดชอบ ด้วยความคิดริเริ่ม ที่จะช่วยให้โรงเรียนมีความเจริญรุ่งเรืองก้าวหน้า

สรุปได้ว่า กิจกรรมเสริมหลักสูตรเป็นประสบการณ์ที่ดีเป็นส่วนส่งเสริมการเรียนการสอนตามประมวลการเรียนในหลักสูตรให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น เพื่อให้เด็กเจริญงอกงามทุกด้าน ดำรงตนเป็นพลเมืองดีสามารถปรับตัวเข้ากับสังคมได้

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการกิจกรรมเสริมหลักสูตรจะมีส่วนเอื้ออำนวยให้การจัดสอดคล้องกับหลักสูตรและบรรลุมิติวัตถุประสงค์และสนองนโยบายของรัฐ การจัดการกิจกรรมเสริมหลักสูตรจึงควรศึกษาและกำหนดแนวทางสำหรับการวางแผนและเตรียมการให้เหมาะสมในเรื่องต่อไปนี้

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

มาตรา 22 การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ

มาตรา 23 การจัดการศึกษา ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษาในเรื่องต่อไปนี้

(1) ความรู้เรื่องเกี่ยวกับตนเอง และความสัมพันธ์ของตนเองกับสังคม ได้แก่ ครอบครัว ชุมชน ชาติ และสังคมโลก รวมถึงความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ความเป็นมาของสังคมไทยและระบบการเมืองการปกครองในระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

(2) ความรู้และทักษะด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รวมทั้งความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์เรื่องจัดการ การบำรุงรักษาและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลยั่งยืน

(3) ความรู้เกี่ยวกับศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม การกีฬา ภูมิปัญญาไทย และการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญา

(4) ความรู้และทักษะด้านคณิตศาสตร์ และด้านภาษา เน้นการใช้ภาษาไทยอย่างถูกต้อง

(5) ความรู้ และทักษะในการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข

มาตรา 24 การจัดกระบวนการเรียนรู้ ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการดังต่อไปนี้

(1) จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล

(2) ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา

(3) จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง

(4) จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่างๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา

(5) ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียน การสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่างๆ

(6) จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลาทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดามารดาผู้ปกครอง และบุคลากรในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา (หมวด 6) ตาม พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (มาตรฐานด้านผู้เรียน)

มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์

มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง และมีวิสัยทัศน์

มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นในการเรียนรู้ตามหลักสูตร

มาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

มาตรฐานที่ 9 ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต

มาตรฐานที่ 10 ผู้เรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี

มาตรฐานที่ 12 ผู้เรียนมีสุนทรียภาพและลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรี นาฏศิลป์และกีฬา

วันนอร์ มะทา (2533: 15) กล่าวว่า การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการจัดให้กับนักเรียนด้วยเหตุผล 5 ประการ ดังต่อไปนี้

1. เพื่อสนองความต้องการทางจิตวิทยาของนักเรียนซึ่งต้องการยอมรับของบุคคลในวัยเดียวกัน การเป็นสมาชิกของกลุ่ม ความสำเร็จ การยกย่องชมเชย การฝึกทักษะ ความช่วยเหลือทางด้านวิชาการ การอยู่ในสภาพแวดล้อมซึ่งอบอุ่นเป็นมิตรและเข้าใจกันเพื่อทดแทนสิ่งที่ตนเองขาด เช่น ความสามารถในการเรียน ความสามารถในการเล่นกีฬา เป็นต้น

2. กิจกรรมเสริมหลักสูตรสามารถดึงเอาความสนใจ ความสามารถพิเศษและความกระตือรือร้นของนักเรียนให้แสดงออกมาได้ เช่น กิจกรรมทางด้านการจัดทำหนังสือ ดนตรีวาดเขียนและกิจกรรมซึ่งมีการแข่งขัน เขาจะแสดงพฤติกรรมเหล่านี้ปรากฏให้เห็นก็ต่อเมื่อมีอิสระในการเลือกทำ ทำโดยสมัครใจและตระหนักในความรับผิดชอบต่อกิจกรรมนั้น ๆ

3. การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรจะช่วยให้นักเรียนรู้จักใช้เวลาว่างให้มีคุณค่า และเกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมและตนเอง เพราะเมื่อนักเรียนมีกิจกรรมซึ่งตนสนใจร่วมกับเพื่อนเขาจะไม่ตั้งตนเป็นผู้ต่อต้านสังคม หรือประพฤตินิดต่อต้านสังคม นอกจากนี้ยังอาจจะเกิดความสนใจใหม่ ๆ ขึ้น เพราะได้พบกับบุคคลซึ่งมีความสนใจเหมือน ๆ กัน และกิจกรรมเสริมหลักสูตรบางประเภทอาจจะช่วยให้นักเรียนได้พบสิ่งที่มีค่าต่อชีวิตในภายภาคหน้า

4. เป็นการสร้างมนุษยสัมพันธ์อันดีงามระหว่างนักเรียนและนักเรียนและนักเรียนกับครูอาจารย์ เพราะการได้ทำงานร่วมกันทำให้บุคคลได้มีโอกาสรู้จักกันมากขึ้นมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ชักถามความข้องใจและข้อเท็จจริงซึ่งแต่ละฝ่ายต้องการรู้แต่สำหรับตัวครูอาจารย์นั้นจะระมัดระวังเรื่องการวางตนให้ถูกต้องกับจรรยาบรรณของอาชีพและวัฒนธรรมอันดีงาม

5. กิจกรรมเสริมหลักสูตรช่วยพัฒนาความเป็นผู้นำของเด็กได้ดีกว่าการเรียนในชั้นเรียน ครูหรืออาจารย์ที่ปรึกษาจะต้องปล่อยให้เด็กมีโอกาสจัดทำกันเองมีโอกาสเลือกประกอบกิจกรรมด้วยตนเอง นอกจากเด็กจะต้องความช่วยเหลือบางประการเพราะถ้าครูเข้าไปเกี่ยวข้องมากเกินไปสภาพของการจัดกิจกรรมก็จะไม่แตกต่างไปจากการเรียนในชั้นเรียน

กล่าวโดยสรุป กิจกรรมเสริมหลักสูตร คือ กิจกรรมที่จัดขึ้นนอกเวลาเรียนเพื่อสนองความต้องการความสนใจ ความสามารถและความถนัดของนักเรียน มีลักษณะเป็นกิจกรรมที่นักเรียนได้เข้าร่วมด้วยความสมัครใจไม่มีการบังคับ เป็นกิจกรรมที่อยู่ในความดูแลของสถานศึกษาโดยมีครูที่ปรึกษากิจกรรมเป็นผู้รับผิดชอบ

7. การแนะแนว

การแนะแนว (Guidance) หมายถึง กระบวนการช่วยเหลือบุคคลให้เข้าใจตนเองและสิ่งแวดล้อม สร้างเสริมให้เขามีคุณภาพเหมาะสมตามความแตกต่างระหว่างบุคคล ค้นพบ และพัฒนาศักยภาพของตน มีทักษะการดำเนินชีวิต มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ ศีลธรรม จริยธรรม รู้จักการเรียนรู้ในเชิงปัญหา รู้จักคิด ตัดสินใจ แก้ปัญหาในช่วงวิกฤติ วางแผนการศึกษาต่อ ประกอบอาชีพ และสามารถปรับตัวได้อย่างมีความสุขในชีวิต ได้พัฒนาตนเองให้ถึงขีดสุด ในทุกด้าน (วัชร ทรัพย์มี, 2531: 18) ส่วนการแนะแนวการศึกษา (Educational Guidance) หมายถึง กระบวนการให้ความช่วยเหลือนักเรียนในเรื่องที่เกี่ยวกับการศึกษาโดยเฉพาะ เช่น แนวทางในการศึกษาต่อ การเลือกโปรแกรมการเรียน การลงทะเบียน หลักสูตร การเรียนการสอน การวัดผล ประเมินผลของโรงเรียน การค้นคว้า เขียนรายงาน การอ่านหนังสือ การเตรียมตัวสอบ การสร้างสมาธิในการเรียน การเข้าร่วมเสริมหลักสูตร ฯลฯ (พนม ลิ้มอารีย์, 2533)

จุดประสงค์การแนะแนวการศึกษา การแนะแนวการศึกษา มุ่งหวังให้ผู้เรียนพัฒนาการเรียนได้เต็มศักยภาพ รู้จักแสวงหาความรู้ และวางแผนการเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถปรับตัวด้านการเรียนและมีนิสัยใฝ่รู้ใฝ่เรียนโดยต้องจัดการแนะแนวให้เหมาะสมตามความแตกต่างระหว่างบุคคล เพื่อให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของการแนะแนวซึ่ง วัชร ทรัพย์มี (2531: 20) กล่าวว่า การแนะแนวมีจุดประสงค์ที่จะให้ความช่วยเหลือบุคคลในสามประการ คือ การป้องกันปัญหา การแก้ปัญหาและการส่งเสริมพัฒนา

7.1 การจัดบริการแนะแนวแก่ผู้เรียน การจัดบริการแนะแนวแก่นักเรียนให้ให้ผลดีและมีประสิทธิภาพ สามารถเข้าถึงผู้เรียนได้เป็นรายบุคคล จำ เป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายฝ่าย ไม่ว่าจะเป็น ผู้บริหาร ครู ผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน สื่อมวลชน ซึ่งครูถือได้ว่ามีบทบาทสำคัญในการจัดบริการแนะแนวการศึกษาแก่นักเรียนเพราะเป็นผู้ที่ใกล้ชิดกับผู้เรียนและเป็นบุคคลสำคัญในการดูแลช่วยเหลือผู้เรียน จำ เป็นต้องรู้จักและเข้าใจผู้เรียนเป็นรายบุคคลเพื่อจัดกิจกรรมหรือบริการต่างๆ ในการส่งเสริมพัฒนา ช่วยเหลือนักเรียน เพื่อให้การดำเนินการแนะแนวมีประสิทธิภาพผู้ดำเนินการแนะแนวควรต้องคำนึงถึงหลักในการแนะแนวด้วย วัชร ทรัพย์มี (2531: 24) ได้กล่าวถึงหลักในการแนะแนว ดังนี้

1. การแนะแนวจัดขึ้นเพื่อพัฒนาบุคคลในทุกด้าน
2. การแนะแนวเน้นความแตกต่างระหว่างบุคคล
3. การแนะแนวเกิดจากความร่วมมือ
4. การแนะแนวยึดหลักสิทธิเสรีภาพของบุคคล
5. การแนะแนวเป็นกระบวนการต่อเนื่อง

6. การแนะแนวมีจุดหมายทั้งด้านการป้องกันปัญหา การแก้ปัญหาและการส่งเสริมพัฒนาการ

7. ผู้ที่ทำหน้าที่แนะแนวจะต้องมีคุณสมบัติและการฝึกอบรมทางการแนะแนวมาโดยเฉพาะ

8. การแนะแนวมีหลักการในการช่วยให้บุคคลปรับตัวได้ในปัจจุบัน และมีการวางแผนที่ดีในอนาคต

9. การแนะแนวตั้งอยู่บนหลักการว่า ถ้าบุคคลแต่ละคนได้พัฒนาจนถึงขีดสุดในทุกด้านและสามารถปรับตัวได้ดีแล้ว สังคมก็จะพัฒนารุ่งเรืองตามไปด้วย

ส่วนการนำ หลักการแนะแนวไปสู่การปฏิบัตินั้นถือเป็นหน้าที่ของครูที่จะต้องร่วมดำเนินการกับผู้เกี่ยวข้อง เช่น ครูในโรงเรียน ครูแนะแนว ผู้ปกครองซึ่ง กรมวิชาการ (2545) ได้กล่าวถึง บทบาทหน้าที่ของครูทุกคนในการดำเนินกรแนะแนวแก่นักเรียน ดังนี้

1. ศึกษาข้อมูลของผู้เรียนเป็นรายบุคคลเพื่อรู้จักและเข้าใจผู้เรียนอย่างแท้จริง
2. ศึกษาเพิ่มเติมองค์ความรู้ด้านจิตวิทยาและการแนะแนว
3. ให้คำปรึกษาเบื้องต้นเกี่ยวกับวิชาที่สอน เพื่อการวางแผนในการศึกษาต่อ การประกอบอาชีพ และบุคลิกภาพที่พึงประสงค์ในการประกอบอาชีพนั้นๆ
4. ใช้ข้อมูลการรู้จักและเข้าใจผู้เรียนในการจัดกระบวนการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนได้พัฒนาตามธรรมชาติ และเต็มศักยภาพ
5. สอดส่องดูแลนักเรียน และประสานข้อมูลกับครูที่ปรึกษา ครูประจำ ชั้นและครูแนะแนว
6. มีส่วนร่วมดำเนินงานแนะแนวของสถานศึกษา ในลักษณะเครือข่ายการแนะแนว
7. สอดแทรกและบูรณาการกิจกรรมแนะแนวให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามจุดหมายของหลักสูตรในรายวิชาต่างๆ

นอกจากนี้ยังได้กล่าวถึงบทบาทหน้าที่ของครูที่ปรึกษา ครูประจำชั้นซึ่งเป็นผู้ที่ใกล้ชิดกับผู้เรียนและเป็นบุคคลสำคัญในการดูแลช่วยเหลือผู้เรียน จึงควรมีบทบาท ดังนี้

1. รวบรวมข้อมูลของผู้เรียนเป็นรายบุคคล จัดทำ ข้อมูลเป็นระบบ และเป็นปัจจุบัน
2. คัดกรอง จำแนกกลุ่มผู้เรียนเป็นกลุ่มปกติกลุ่มพิเศษ และประสานข้อมูลกับครูแนะแนว
3. ดูแลช่วยเหลือให้คำปรึกษากรณีปัญหาที่ไม่ยุ่งยากซับซ้อน ทั้งรายบุคคลและรายกลุ่ม
4. จัดกิจกรรมโครงการ/โครงการ ส่งเสริม พัฒนาผู้เรียน ให้รู้จักและเห็นคุณค่าในตนเองมีทักษะชีวิต และทักษะทางสังคมที่เหมาะสมกับพัฒนาการตามวัย
5. ติดตามผลการส่งเสริมพัฒนา และดูแลช่วยเหลือผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง

6. ประสานงานกับผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อร่วมมือกันในการส่งเสริมพัฒนา ป้องกัน และแก้ปัญหาผู้เรียน

7. มีส่วนร่วมในการประเมินผลและปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติงานแนะแนวของสถานศึกษา

8. การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ และร่วมมือกับเพื่อนครูในการแนะแนว

7.2 การติดตาม และประเมินผลการแนะแนว การติดตามและประเมินผลจะเป็นการตรวจสอบผลการปฏิบัติงานว่าบรรลุเป้าหมายหรือไม่เพียงใด มีปัญหา อุปสรรคที่ต้องแก้ไขหรือประสบความสำเร็จควรแก่การขยายผลให้กว้างขวาง ต่อไป การติดตามและประเมินผลเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้เกิดการพัฒนาโดยไม่มี การตัดสินใจผิดแต่เป็นการทำให้ได้ข้อมูลย้อนกลับที่จะนำไปสู่การปรับปรุงและพัฒนาระบบการแนะแนวให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น (กรมวิชาการ, 2545)

จุดมุ่งหมายของการติดตามผลการแนะแนว

1. เพื่อเป็นการประเมินผลโครงการแนะแนวที่ดำเนินการไปแล้ว
2. เพื่อทราบถึงสภาพของนักเรียนที่ได้รับการแนะแนวไปแล้ว
3. เพื่อทราบถึงปัญหาของนักเรียนหลังจากสำเร็จการศึกษาไปแล้ว
4. เพื่อรวบรวมข้อเสนอแนะจากศิษย์เก่าเกี่ยวกับการให้บริการแนะแนว
5. เพื่อให้ความช่วยเหลือนักเรียนและศิษย์เก่าที่ประสบปัญหา
6. เพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างโรงเรียนและชุมชน

การดำเนินการติดตามประเมินผลการแนะแนวสามารถดำเนินการได้ 2 รูปแบบ คือ

1. การประเมินผลระหว่างดำเนินการ ซึ่งทำ ได้ทุกระยะของการปฏิบัติงาน ด้วยการประชุม นิเทศ กำกับติดตามในบรรยากาศร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมกันแก้ไขปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นระหว่างการดำเนินงาน โดยใช้แบบบันทึก แบบรายงาน การปฏิบัติงาน หรือแบบประเมิน

2. การประเมินผลรวบยอด ควรทำอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง หรือภาคเรียนละ 1 ครั้ง เป็นการประเมินเมื่อได้ดำเนินงานสิ้นสุดหรืองานเสร็จสิ้นช่วงใดช่วงหนึ่ง การติดตามและประเมินผลรูปแบบนี้ควรประเมินทั้งส่วนที่เป็นผลผลิต กระบวนการ และปัจจัย ซึ่งผู้ปฏิบัติงานและผู้เกี่ยวข้องควรมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล ตลอดจนมีการนำ เสนอผลการประเมินให้ได้ทราบทั่วกัน โดยในการดำเนินการควรมีการวางแผนในการติดตามและประเมินผล มีดังนี้

1. กำหนดวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของการประเมิน
2. กำหนดสภาพความสำเร็จ และตัวชี้วัด ซึ่งเป็นตัวแปรที่จะสะท้อนสภาพความสำเร็จ

3. กำหนดแหล่งข้อมูลและบุคลากรที่จะให้ข้อมูลได้ตรงกับตัวชี้วัด
4. กำหนดเทคนิควิธีการติดตามและประเมินผล ตลอดจนวิธีวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลผล
5. กำหนดแผนปฏิบัติการติดตามและประเมินผล (กรมวิชาการ, 2545)

ส่วนวิธีการติดตามและประเมินผลการแนะนำนั้นอาจทำได้หลายวิธีขึ้นอยู่กับความเหมาะสมซึ่ง คมเพชร ฉัตรศุภกุล (2529) ได้กล่าวเกี่ยวกับวิธีติดตามผลการแนะนำได้ ดังนี้

1. การใช้แบบสอบถามหรือแบบสำรวจ การสร้างเครื่องมือนี้จะต้องพิจารณาจากขอบข่ายของงาน แล้วนำมาสร้างข้อคำถาม และให้นักเรียนได้ประเมินผลบริการเหล่านี้ นอกจากนี้จะมีคำถามดังกล่าวแล้ว จะต้องมีการถามปลายเปิดเพื่อให้เห็นความคิดเห็นและเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดบริการด้วย

2. การสัมภาษณ์ บางครั้งโรงเรียนอาจจะใช้วิธีการสัมภาษณ์นักเรียนโดยตรง ซึ่งได้รับข้อมูลที่มีประโยชน์ต่อการแนะนำ แต่วิธีการนี้อาจจะกระทำได้น้อยมากเพราะเสียเวลามากเกินไป แต่อย่างไรก็ตาม การสัมภาษณ์ก็อาจจะยังมีความจำเป็นที่จะต้องนำมาใช้บ้าง เพราะอาจจะได้รับข้อมูลที่ลึกซึ้งและมีโอกาสได้ถามได้กว้างขวาง

3. การใช้โทรศัพท์ ในชุมชนบางแห่งอาจใช้โทรศัพท์ในการติดตามผลได้เพราะเป็นการสะดวก แต่อย่างไรก็ตาม การใช้โทรศัพท์ก็มีขอบเขตเช่นเดียวกันกับการสัมภาษณ์ กล่าวคือเสียเวลามาก และการพูดโทรศัพท์นั้นจะต้องใช้เวลาจำ กัดด้วย ดังนั้น วิธีการนี้อาจจะใช้ในกรณีที่จำเป็นเท่านั้น

4. การวิจารณ์โรงเรียน นักเรียนที่สำเร็จการศึกษาไปแล้วยอมถือได้ว่ามีประสบการณ์โดยตรงจากการจัดการศึกษาของโรงเรียน ศิษย์เก่าเหล่านี้ควรจะได้รับการสนับสนุนให้แสดงความคิดเห็น วิพากษ์วิจารณ์การดำเนินงานของโรงเรียนว่ามีการจัดโปรแกรมต่างๆ เป็นอย่างไรเช่น เขาประสบความสำเร็จทางการศึกษาหรือไม่หลังจากสำเร็จการศึกษาจากโรงเรียน หรือได้ประกอบอาชีพหรือไม่ การตอบนี้จะเป็นไปอย่างอิสระ ถึงแม้ว่าจะเป็นการตอบแบบอัตโนมัติก็เป็นประโยชน์ และอาจนำไปใช้เป็นการปรับปรุงโรงเรียนต่อไป

5. การเปิดโอกาสให้มีการอภิปรายกลุ่ม ในการอภิปรายกลุ่มนั้นสมาชิกจะได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็น กล่าวถึงจุดอ่อนของโครงการ มีการเสนอแนะปรับปรุง โดยปกติมักจะเป็นนักเรียนปัจจุบันร่วมอภิปราย ผลจากการอภิปรายกลุ่มนั้นจะนำไปปรับปรุงการดำเนินงานโครงการต่อไป

สรุปได้ว่า การจัดการแนะแนวการศึกษา คือ กระบวนการช่วยเหลือบุคคลให้เข้าใจตนเองและสิ่งแวดล้อมมีคุณภาพเหมาะสมตามความแตกต่างระหว่างบุคคลในแนวทางการศึกษาอื่น โดยมี

8. การร่วมมือในการพัฒนาวิชาการ กับสถานศึกษาและองค์กรอื่น

การจัดการศึกษาในปัจจุบัน สถานศึกษาแต่ละแห่งจำเป็นต้องมีการประสานร่วมมือกับสถาบันอื่นในการพัฒนาวิชาการ ไม่ว่าจะจัดในรูป กลุ่มโรงเรียน หรือในรูปของสหวิทยาเขต ทั้งนี้ก็เพื่อเป็นการให้ความร่วมมือ ช่วยเหลือในด้านวิชาการแก่สมาชิกด้วยกัน

อรรถกถพ พงษ์วาท (2545) ได้กล่าวถึงการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่นๆ โดยเสนอรูปแบบใหม่ๆ ของเครือข่ายความร่วมมือเพื่อการบริหารและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในอนาคต ที่น่าจะสอดคล้องกับบทบาทบัญญัติและเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ไว้ 6 รูปแบบ ดังนี้

รูปแบบที่ 1 คือ เครือข่ายสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐด้วยกันเอง

รูปแบบที่ 2 คือ เครือข่ายสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐแห่งใดแห่งหนึ่งหรือหลายๆ แห่งกับภาคส่วนอื่นๆ ที่ระบุไว้ในวรรคแรกของมาตรา 38 อันได้แก่ บุคคล ครอบครัว องค์กรชุมชนองค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษาในรูปแบบที่หลากหลาย

รูปแบบที่ 3 คือ เครือข่ายสถานศึกษาขั้นพื้นฐานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น องค์กรบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์กรบริหารส่วนตำบล หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบอื่นๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต

รูปแบบที่ 4 คือ เครือข่ายสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐกับสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของเอกชน

รูปแบบที่ 5 คือ เครือข่ายสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐกับเอกชนและภาคอื่นๆ ที่ระบุไว้ในรูปแบบที่ 2 และ 3

รูปแบบที่ 6 คือ เครือข่ายที่อาจเกิดจากการริเริ่มระหว่างสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐและของเอกชน หรือระหว่างสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเหล่านั้นกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคส่วนอื่นๆ ในเขตพื้นที่การศึกษา

นอกจากนี้ กระทรวงศึกษาธิการ (2550) ยังได้กำหนดแนวทางปฏิบัติในการประสานความร่วมมือในการประสานวิชาการกับสถานศึกษาอื่น ไว้ดังนี้

1. ประสานความร่วมมือ ช่วยเหลือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาของรัฐ เอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานและระดับอุดมศึกษา ทั้งบริเวณใกล้เคียงภายในเขตพื้นที่การศึกษา ต่างเขตพื้นที่การศึกษา

2. สร้างเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับองค์กรต่าง ๆ ทั้งภายในประเทศ และต่างประเทศการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น นอกจากจะเป็นการให้ความช่วยเหลือกันในด้านวิชาการโดยตรงแล้วยังก่อให้เกิดการประสานสัมพันธ์อันดีต่อกันเกิดความเข้าใจระหว่างสถาบันใกล้เคียง ทำให้มีความเข้มแข็งทั้งทางด้านวิชาการและด้านอื่นๆ เกี่ยวกับการศึกษาอีกด้วย

การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวย องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่น ที่จัดการศึกษาพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้ให้ความสำคัญต่อ ยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา (ไพรัช อรรถกามาพันธ์, 2545) ไม่ว่าจะเป็นการการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา หรือสถานศึกษามีส่วนร่วมในการบริหารและพัฒนา ชุมชนและท้องถิ่นการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวย องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา ก็ถือว่าเป็นการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น เพราะ โรงเรียนในฐานะที่ทำหน้าที่จัดการศึกษาโดยตรง มีบุคลากรทางการศึกษา ย่อมที่จะสามารถให้ การส่งเสริมสนับสนุนด้านวิชาการได้

กระทรวงศึกษาธิการ (2545) จึงได้กำหนดแนวทาง การปฏิบัติในการส่งเสริมและ สนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวย องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา ไว้ใน งานวิชาการของโรงเรียน ซึ่งมีแนวปฏิบัติดังนี้

1. สำรวจและศึกษาข้อมูลการจัดการศึกษา รวมทั้งความต้องการในการได้รับการ สนับสนุนด้านวิชาการของบุคคล ครอบครัวย องค์กร หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่นที่จัด การศึกษา

2. ส่งเสริม สนับสนุนการพัฒนาวิชาการและการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ในการ จัดการศึกษาของบุคคล ครอบครัวย องค์กร หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา

3. จัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการจัดการศึกษาของบุคคล ครอบครัวย องค์กร หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษาการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวย องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่น ที่จัดการศึกษา เป็นภารกิจหนึ่งของโรงเรียน เพราะ การจัดการศึกษาในยุคปัจจุบันจำเป็นต้องเกี่ยวข้องกับบุคคล ครอบครัวย องค์กร หน่วยงาน และ สถาบันอื่นที่จัดการศึกษาการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการจึงเป็นกิจกรรมหนึ่งที่จะเป็นการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวิชาการ ซึ่งจะก่อให้เกิดการพัฒนาวิชาการให้ขยายวงกว้างออกไป

สรุปได้ว่า การร่วมมือในการพัฒนาวิชาการ กับสถานศึกษาและองค์กรอื่น คือ การ ส่งเสริมความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชน การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการ การส่งเสริม และสนับสนุนงานวิชาการ แก่บุคคล ครอบครัวย องค์กรอื่น

9. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพงานวิชาการ

ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้ระบุไว้ในมาตรา 24 (5) ว่า ส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวก เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และมีความรอบรู้ ทั้งสามารถใช้การวิจัย เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันกับการเรียนการสอน และแหล่งวิทยาการประเภทต่างๆ และมาตรา 30 ได้ระบุว่า ให้สถานศึกษาพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับการศึกษา จากภาพรวมของสาระบัญญัติที่กล่าวถึงนี้ แสดงให้เห็นว่ารัฐได้ให้ความสำคัญในการวิจัยทางการศึกษา มีการส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถใช้การวิจัย เพื่อพัฒนาให้เข้ากับกระบวนการเรียนรู้อย่างอัตโนมัติ

การวิจัยและพัฒนาคุณภาพงานวิชาการเป็นกระบวนการต่อเนื่องในการบริหารงานวิชาการ โดยเฉพาะการหาสาเหตุ ปัญหา และที่มาของข้อบกพร่องในงานวิชาการของแต่ละสถาบันในการคิดค้นเพื่อหาสาเหตุ ปัญหา สามารถหาคำตอบที่ถูกต้องแม่นยำ ด้วยกระบวนการวิจัย เพื่อจะได้นำผลมาใช้แก้ปัญหา หรือพัฒนางานของสถาบัน การวิจัยเป็นการทำงานที่มีขั้นตอน และเป็นกระบวนการค้นคว้า เพื่อหาข้อเท็จจริง ซึ่ง บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์ (อ้างถึงใน พรศิริ ถนอมกุล, 2537: 27) ได้กล่าวว่า การวิจัย เป็นกระบวนการค้นคว้าหาข้อเท็จจริงหรือปรากฏการณ์ธรรมชาติอย่างมีระบบ ระเบียบ และมีจุดมุ่งหมายที่แน่นอน เพื่อให้ได้ความรู้ที่เชื่อถือได้ ซึ่งจะต้องประกอบด้วยลักษณะสำคัญ 3 ประการ คือ

1. เป็นกระบวนการค้นคว้าหาข้อเท็จจริง หรือปรากฏการณ์ธรรมชาติ
2. เป็นกระบวนการหรือการกระทำที่มีระเบียบ
3. เป็นการกระทำที่มีจุดมุ่งหมายแน่นอน

ปัจจุบันงานของครูนอกจากงานสอนตามปกติแล้ว ครูยังจะต้องพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้มีคุณภาพอย่างต่อเนื่อง จึงมีความจำเป็นต้องนำการวิจัยมาใช้และทำการวิจัยควบคู่ไปกับการสอนด้วย การดำเนินการสอนของครูตามปกตินั้นจะมีการตรวจสอบว่าผู้เรียนได้เรียนรู้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่กำหนดไว้หรือไม่ ซึ่งอาจมีคำถามเกี่ยวกับการเรียนการสอนที่ต้องการคำตอบเพื่อนำไปใช้ในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ หรือครูอาจจะประสบอุปสรรค หรือมีปัญหาในการสอนที่ต้องแก้ไข หรืออาจต้องการสร้างองค์ความรู้ใหม่ หรือขยายฐานความรู้เดิมให้กว้างขวางยิ่งขึ้นซึ่งจำเป็นต้องนำกระบวนการที่มีวิธีการและหลักเกณฑ์เป็นที่เชื่อถือได้มาใช้ นั่นคือการวิจัยในชั้นเรียนนั่นเอง (กมลพร บัณฑิตยานนท์, 2544)

ความหมายของคำว่า การวิจัยเพื่อการเรียนรู้คืออะไร (กรมวิชาการ, 2545) กล่าวว่า การวิจัยเพื่อการเรียนรู้ มีความหมายที่สำคัญ คือ

1. บุคลากรการจัดการเรียนการสอนโดยใช้วิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้
2. การวิจัยเพื่อมุ่งแก้ปัญหาเฉพาะหน้าเป็นครั้ง ๆ ไป ผลการวิจัยใช้ได้เฉพาะกลุ่มที่ทำการศึกษา เป็นการวิจัยปัญหาของเด็กในชั้นเรียนของตนเองเฉพาะชั้น
3. การทดลองความรู้หรือวิธีการใหม่ ๆ รวมทั้งประดิษฐ์คิดค้นสิ่งใหม่ และการดัดแปลงอุปกรณ์ประเภทอื่นมาใช้ในการเรียนการสอน เพื่อนำมาประยุกต์ใช้กับสถานการณ์ของการเรียนการสอนในชั้นเรียน เพื่อแก้ปัญหาที่เกิดจากการเรียนการสอนในชั้นเรียนของตนเอง โดยอาศัยวิธีการทางวิทยาศาสตร์

จากความสำคัญของการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ดังกล่าวจะเห็นว่า การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้มีประโยชน์โดยตรงต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน และยังเป็นประโยชน์ต่อตัวครูต่อโรงเรียนและวงการศึกษาดังจะกล่าวต่อไปนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2547: 18)

ประโยชน์ของการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้

1. ประโยชน์ต่อผู้เรียน นักเรียนในชั้นเรียนมีความรู้ความสามารถพื้นฐานแตกต่างกัน หากครูยังใช้รูปแบบการสอนแบบเดียวแล้วจะทำให้นักเรียนที่มีความสามารถในการรับรู้เร็วกว่ากลุ่มเพื่อน หรือกลุ่มที่มีการรับรู้ช้า มีปัญหาในการเรียนรู้ได้ ครูจึงต้องหาวิธีการแก้ไขโดยการวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหาอย่างมีหลักการ แล้วคิดหาทางแก้ปัญหา จนสามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมนักเรียนให้ดีขึ้นนักเรียนเกิดการใฝ่รู้ ใฝ่เรียน จนในที่สุดมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับที่น่าพอใจ
2. ประโยชน์ต่อครู ครูมีการวางแผนการทำงานอย่างมีระบบคือการวางแผนการทำงานประจำ ได้แก่ การวางแผนการสอน เลือกวิธีสอนที่เหมาะสม ประเมินผลการทำงานเป็นระยะโดยมีเป้าหมายชัดเจนจะทำอะไรกับใคร เมื่อไร ด้วยเหตุผลอะไร และจะทำให้ทราบผลการกระทำว่าบรรลุเป้าหมายเพียงใดอย่างไร โดยการทำวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ ช่วยให้ครูเกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เพื่อหาทางแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสมในการคิดแก้ปัญหา บางครั้งนวัตกรรมและวิธีการที่ใช้ในตอนแรกอาจมีข้อบกพร่อง แต่เมื่อได้มีการปรับปรุงอยู่เสมอ ก็สามารถพัฒนาเป็นผลงานที่มีประโยชน์เป็นที่ยอมรับได้
3. ประโยชน์ต่อโรงเรียน ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มครูมีมากขึ้น ทั้งในรูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในหมวดวิชา และระหว่างหมวดวิชา ตั้งแต่การร่วมคิดแก้ปัญหา การ

วิเคราะห์หาสาเหตุ การเขียนรายงาน เพราะครูในโรงเรียนมีความถนัด หรือชำนาญต่างๆ กัน ถ้าได้ระดมสรรพกำลังจากความถนัดของแต่ละคน ก็จะทำงานวิจัยมีคุณภาพยิ่งขึ้น

4. ประโยชน์ต่อวงการศึกษาค้นคว้า ผลงานวิจัยในชั้นเรียนที่ดี นอกจากจะได้รับการเผยแพร่โดยทั่วไปแล้ว ผลงานวิจัยในประเด็นปัญหาที่เหมือนหรือใกล้เคียงกัน หากนำมาสังเคราะห์จะได้เป็นองค์ความรู้ใหม่และจะเป็นการกระตุ้นให้มีการพัฒนาผลงานทางวิชาการ อย่างไม่หยุดยั้งเกิดเป็นภาพลักษณ์ที่ดีของวงการวิชาชีพครู เป็นที่ยอมรับโดยทั่วไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับการทำงานที่ต่อเนื่อง

กรมวิชาการ (2545: 33) ได้เสนอรูปแบบการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อย่างได้แก่ การใช้การวิจัยในกระบวนการเรียนรู้อยู่เป็นการบูรณาการจัดการเรียนการสอนโดยใช้วิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ โดยการหาความรู้หรือวิธีการใหม่ๆ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้กับสภาพการณ์ของการเรียนการสอนในชั้นเรียนเพื่อแก้ปัญหาพัฒนาที่เกิดขึ้นจากการเรียนการสอนในชั้นเรียนของตนเอง มีขั้นตอนในการดำเนินการดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์ความต้องการการเรียนรู้ ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนที่ผู้เรียนต้องทราบความต้องการการเรียนรู้ของตนเอง มีการลำดับความสำคัญก่อนหลังตามความจำเป็นและความสำคัญให้ได้เป็นลำดับแรก และกำหนดเป้าหมายของการเรียนรู้ได้

ขั้นตอนที่ 2 การวางแผนการเรียนรู้ ขั้นตอนนี้ผู้เรียนต้องรู้จักการวางแผนการเรียนรู้ของตนเองว่า มีเป้าหมายเรื่องใด มีเวลามากน้อยเพียงใด มีแหล่งเรียนรู้ที่ไหนบ้าง มีวิธีเรียนใดบ้าง ต้องใช้สื่อใดบ้าง และเมื่อมีปัญหาจะสามารถปรึกษาใครเมื่อได้รับความรู้จะใช้ความรู้นั้นได้อย่างไร ตลอดจนวางแผนไปถึงการนำความรู้ที่ได้ไปปรับปรุงและพัฒนางานอย่างไร

ขั้นตอนที่ 3 การพัฒนาทักษะการเรียนรู้ เป็นขั้นตอนการปฏิบัติในการแสวงหาความรู้ตามที่ได้วางแผนไว้ ซึ่งอาจใช้วิธีการต่างๆ ในการเรียนรู้ เช่น การสังเกต การสัมภาษณ์ การบันทึกข้อความ การสรุปความ ฯลฯ จากการใช้แหล่งเรียนรู้ต่างๆ เช่น ศูนย์วิทยากร สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อบุคคล และสื่อเทคโนโลยี เป็นต้น เมื่อได้ความรู้แล้วควรมีการตรวจสอบความรู้ที่ได้เพื่อยืนยันความถูกต้อง และตัดสินใจเลือกความรู้ไปใช้ให้สอดคล้องกับเป้าหมายของการเรียนรู้

ขั้นตอนที่ 4 การสรุปความรู้ เป็นขั้นตอนที่ผู้เรียนสรุปความรู้และนำเสนอความรู้ที่ได้จากการค้นคว้าในรูปแบบต่างๆ ที่เหมาะสม เช่น รูปภาพ แผนภาพ แผนภูมิ ฯลฯ และอาจใช้เครื่องมือช่วยในการนำเสนอ

ขั้นตอนที่ 5 การประเมินผลเพื่อปรับปรุงและนำไปใช้ในการพัฒนา เป็นขั้นตอนที่ผู้เรียนประเมินกระบวนการเรียนรู้ของตนเองในระหว่างการเรียนรู้ทุกขั้นตอนเพื่อนำไปสู่การปรับปรุงรวมถึงการนำความรู้ไปใช้พัฒนางานต่อไป

การวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ เป็นการวิจัยเพื่อมุ่งแก้ปัญหาเฉพาะหน้าเป็นครั้งๆ ไปเป็นการวิจัยแก้ปัญหาของเด็กในชั้นเรียนของตนเองเฉพาะชั้นซึ่งมีทั้งปัญหาหรือต้องการพัฒนาด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั้งในด้านความรู้ ทักษะและเจตคติ หรือปัญหาหรือการพัฒนาด้านความประพฤติ พฤติกรรม หรือบุคลิกภาพที่ไม่พึงประสงค์ของนักเรียน ครูผู้สอนจำเป็นต้องหาความรู้หรือวิธีการใหม่ๆ เพื่อนำมาใช้ประยุกต์กับสถานการณ์ของการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนของตนเองและการแก้ปัญหา การพัฒนาดังกล่าวต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผลซึ่งต้องอาศัยวิธีการทางการวิจัยโดยมีขั้นตอนในการดำเนินงาน ดังนี้

กระบวนการวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้

1. การกำหนดปัญหาความจำเป็นความต้องการในการพัฒนาโดยการศึกษาสภาพปัญหาทั้งด้านผลสัมฤทธิ์ หรือความประพฤติ พฤติกรรมหรือบุคลิกภาพของผู้เรียนเพื่อหาลักษณะของปัญหาหรือจุดที่ต้องพัฒนา สาเหตุของปัญหาที่แท้จริงและนำมาใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับการวางแผนและออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และพัฒนาสื่อการเรียนรู้ (นวัตกรรมการศึกษา) หรือกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียนให้เหมาะสมกับกลุ่มผู้เรียนที่ครูผู้สอนต้องการแก้ปัญหาหรือพัฒนาการเรียนรู้ให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการแก้ปัญหา/พัฒนาเป็นขั้นตอนที่ครูผู้สอนต้องสร้างหรือปรับปรุง/พัฒนากิจกรรมการเรียนรู้และสื่อการเรียนรู้ (นวัตกรรมการศึกษา) บนพื้นฐานของแนวคิด/ทฤษฎี เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นว่ากลุ่มผู้เรียนที่ครูผู้สอนต้องการพัฒนาได้รับการพัฒนาการเรียนรู้อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการของศาสตร์ในสาขาที่เกี่ยวข้องแล้ว

3. การจัดกิจกรรมแก้ปัญหา/พัฒนา เป็นขั้นตอนที่ครูผู้สอนนำกิจกรรมการเรียนรู้และสื่อการเรียนรู้ (นวัตกรรมการศึกษา) ที่ผ่านการปรับ/พัฒนาเรียบร้อยแล้วนำไปสู่การปฏิบัติการจัดกิจกรรมการแก้ปัญหา / พัฒนาการเรียนรู้ในกลุ่มผู้เรียนที่ต้องการพัฒนา เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีคุณลักษณะตามเป้าหมายที่หลักสูตรต้องการ

4. การวัดผล/ประเมินผลเป็นการตรวจสอบว่าผู้เรียนมีผลการเรียนรู้และพฤติกรรมหรือคุณลักษณะตามหลักสูตรที่คาดหวังหรือไม่ ครูผู้สอนจะเป็นผู้วัดผล/ประเมินผลการเรียนรู้และเก็บรวบรวมข้อมูลต่างๆ วิเคราะห์ข้อมูล รวมทั้งสรุปผลการแก้ปัญหา/พัฒนาการเรียนรู้ด้วยวิธีการและแบบวัดต่างๆ อาทิ แบบทดสอบ แบบสังเกต แบบสัมภาษณ์ แบบสอบถามรวมทั้งการจดบันทึกหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นต้น ทั้งนี้ย่อมขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมแก้ปัญหา/พัฒนาการเรียนรู้เฉพาะรายกรณีนั้นๆ เป็นสำคัญ

5. การรายงานผลการวิจัยในชั้นเรียน ครูผู้สอนต้องเขียนขึ้นเมื่อครูผู้สอนเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลเสร็จเรียบร้อยแล้ว ครูผู้สอนต้องเขียนสรุปผลการวิจัย หากพบว่าผู้เรียน

ไม่เกิดการเรียนรู้และหรือมีพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ ครูผู้สอนจำเป็นต้องให้ความช่วยเหลือทันทีหรืออาจต้องใช้การวิจัยในชั้นเรียน ช่วยในการแก้ปัญหา/พัฒนาการเรียนรู้กลุ่มผู้เรียนดังกล่าวซ้ำอีกครั้งหรือหลายๆ ครั้ง จนกว่าผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ตามเจตนารมณ์อย่างแท้จริง

การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาซึ่งเป็นกระบวนการแก้ปัญหา/พัฒนาที่ควบคู่กับการปฏิบัติงานของผู้บริหาร ผู้บริหารจำเป็นต้องใช้กระบวนการวิจัยในการดำเนินงานบริหารโรงเรียน ตั้งแต่การวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการเพื่อกำหนดทิศทาง/วิสัยทัศน์ การจัดทำแผนโรงเรียน การดูแลปฏิบัติงานให้เป็นไปตามแผน การนิเทศ/ติดตาม/ประเมินผลการดำเนินงาน และจัดทำรายงานผลการดำเนินงานของสถานศึกษา ในกรณีที่ผู้บริหารมีการประเมินผลการดำเนินงานแล้วพบปัญหารุนแรง หรือพบสิ่งที่ควรได้รับการพัฒนาที่สำคัญ ผู้บริหารต้องทำวิจัยเพื่อแก้ปัญหาหรือพัฒนางานดังกล่าว เมื่อไม่มีปัญหาแล้วจึงจัดทำรายงานผลการดำเนินงานสถานศึกษาให้แก่ผู้เกี่ยวข้องทราบหรือเป็นข้อมูลในการพัฒนางานต่อไป

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2547: 29) ได้กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการวิจัยกับกระบวนการเรียนรู้ว่ากระบวนการเรียนรู้มีหลายวิธี ซึ่งทุกวิธีมิได้อยู่โดดเดี่ยว แต่มีความเกี่ยวข้อง สัมพันธ์กันดังเช่นการวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้และสัมพันธ์กับวิธีการเรียนรู้อื่นๆ ได้แก่

- การวิจัยสอดคล้องกับการเผชิญสถานการณ์จริงที่เกิดขึ้นได้ในทุกที่และทุกเมื่อตราบใดที่มีผู้คนเห็นปัญหา และต้องแก้ปัญหาให้บรรลุผลสำเร็จ

- ผู้เรียนเลือกที่จะเรียนรู้และทำวิจัยตามความสนใจของตนเองได้

- การวิจัยมีกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการฝึกกระบวนการคิด และการจัดการ

- การหาเหตุผลในการตอบปัญหาสอดคล้องกับการเรียนรู้ที่ต้องผสมผสานความรู้ด้าน

ต่างๆ อย่างเป็นสหวิทยาการ

ผู้เรียนวิจัยในเรื่องอะไร ผู้เรียนสามารถวิจัยในเรื่องที่ต้องการค้นคว้าความรู้ใหม่หรือต้องการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ทั้งนี้อาจจัดกลุ่มเนื้อหาสาระสำคัญได้ 5 กลุ่มตามแนวบัพัญญัติมาตรา 23 คือ

- ความรู้เรื่องตนเอง ความสัมพันธ์ของตนเองกับสังคม เช่น ครอบครัว ชุมชนชาติ และสังคมโลก

- ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

- ความรู้เกี่ยวกับศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม

- ความรู้ด้านคณิตศาสตร์และภาษา

- ความรู้ด้านการประกอบอาชีพ

ผู้เรียนทำวิจัยอย่างไร ผู้เรียนจัดทำการวิจัยตามขั้นตอน ดังนี้

- สังเกตปรากฏการณ์จริง เห็นปัญหา เลือกรูปปัญหา

- ผู้เรียนตั้งปัญหาวิจัย หรือ สมมุติฐาน

- วิเคราะห์ปัญหา

- กำหนดแนวทางที่จะทำการศึกษาเพื่อหาคำตอบของปัญหารวมทั้งจัดทำ

เครื่องมือเก็บข้อมูล

- เก็บรวบรวมข้อมูลและบันทึกข้อมูลตามที่กำหนด

- วิเคราะห์ข้อมูล แปลผล

- จัดทำรายงานผลการวิจัยและสรุปแบบเรียน

ครูสนับสนุนอย่างไร การสนับสนุนให้ผู้เรียนวิจัยในการแสวงหาความรู้ใหม่ของตนเองนั้น ครูจะแสดงบทบาทเป็นผู้อำนวยการความสะดวก โดยเริ่มจากครูและคณะครูจะตั้งวัตถุประสงค์ของการเรียนที่เน้นการสร้างระบบความคิดของผู้เรียน เน้นการสร้างนิสัยเป็นคนช่างสงสัย ใฝ่รู้อย่างมีระบบ คณะครูมีการวางแผนการสอนร่วมกัน โดยคำนึงถึงหลักการใหญ่ที่ว่า ในระหว่างผู้เรียนทำงานวิจัย ครูเป็นผู้ให้คำปรึกษาหารือ และครูเป็นผู้อำนวยความสะดวกเท่านั้น กิจกรรมที่ครูควรดำเนินการเพื่อส่งเสริมและสนับสนุน ได้แก่

1. ครูเตรียมให้การเรียนในช่วงเรียนเป็นการประชุมแลกเปลี่ยนความคิดระหว่างผู้เรียน

2. กรณีที่ต้องออกภาคสนามในชุมชน ครูเตรียมการประชุมระหว่างผู้เรียนกับชุมชน

3. ปรับการวัดและประเมินผล เน้นการสังเกตพฤติกรรม ทักษะของผู้เรียนและวัดผลที่กระบวนการมากกว่าเนื้อหาวิชา

4. ครูเตรียมทักษะของผู้เรียนให้เป็นผู้ช่างสังเกต มีความสามารถวิเคราะห์ กล้าแสดงความคิดเห็นในที่ประชุม

5. ประสานกับหน่วยงาน และองค์กรที่เกี่ยวข้อง

6. เตรียมสื่อและอุปกรณ์ที่จำเป็น

ผู้สอนวิจัยเรื่องอะไร ครูทำวิจัยในเรื่องใดบ้าง เพื่อพิจารณาเป้าหมายสุดท้ายของการปฏิรูปการเรียนรู้คือการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ดังนั้นทุกประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนจะเป็นสาระที่ควรทำการวิจัยได้ทั้งสิ้น โดยมีหลักการสำคัญว่าจัดทำวิจัยเพื่อแสวงหาวิธีการแก้ปัญหาการเรียนรู้อันเกิดขึ้นในขณะที่การเรียนการสอนดำเนินการอยู่และจัดทำโดยไม่มีข้อจำกัดด้านเวลา พอละสรุปสาระที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนได้ดังนี้

- ปัญหาการเรียนรู้อันเกิดขึ้นของผู้เรียน

- นวัตกรรมการสอน
- หลักสูตร หลักสูตรท้องถิ่น
- สื่อการเรียนการสอน
- การวัดและประเมินผล
- ศูนย์การเรียนรู้ / แหล่งเรียนรู้

สรุปได้ว่า การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพงานวิชาการ คือ การส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูทำวิจัย เพื่อพัฒนาผู้เรียน หลักสูตร กระบวนการเรียนรู้การใช้สื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอน รวบรวมและเผยแพร่ผลการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา รวมทั้งสนับสนุนให้ครูนำผลการวิจัย มาใช้เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา จึงเป็นกิจกรรมที่จำเป็นอย่างยิ่งสามารถนำไปปฏิบัติกับทุกหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา โดยเฉพาะครูผู้สอนที่สังคมให้ความสำคัญในฐานะมีบทบาทโดยตรงต่อการวางอนาคตของผู้เรียน เพราะการวิจัยจะเป็นแนวทางในการสร้างสังคมการศึกษาและเน้นรูปแบบการพัฒนาการศึกษาที่มีวัตถุประสงค์เพื่อแก้ไขหรือพัฒนาการเรียนรู้อันให้นักเรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานและเป้าหมายที่สังคมกำหนดไว้

10. การวัดและประเมินผลงานวิชาการ

ในการจัดการศึกษาในโรงเรียน ซึ่งเป็นภารกิจสำคัญของงานวิชาการ ในการจัดการศึกษาให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร และนโยบายของกระทรวง เพื่อส่งผลให้นักเรียนมีคุณลักษณะที่ดี ที่พึงประสงค์ จำเป็นต้องมีการติดตามผลการปฏิบัติงาน เพื่อจะได้ทราบความก้าวหน้า ปัญหา อุปสรรค ในการปฏิบัติงานทุกชั้นตอน

กาญจนา มากพูน (2548: 1-2) กล่าวว่า การที่บุคคลใดจะกระทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งให้บรรลุผลสำเร็จนั้น ขั้นแรกทีเดียวจะต้องตั้งจุดมุ่งหมายไว้ก่อนว่า ทำไปเพื่อประสงค์สิ่งใด เมื่อตั้งจุดประสงค์ไว้แล้วจะมีการเลือกกิจกรรมและวิธีปฏิบัติเพื่อให้บรรลุจุดประสงค์นั้นและเมื่อปฏิบัติไปแล้วจะต้องมีกิจกรรมอีกอย่างหนึ่งเพื่อตรวจสอบสิ่งที่กระทำนั้นว่าได้บรรลุจุดประสงค์ที่ตั้งไว้เพียงใด กิจกรรมการตรวจสอบนั้นเรียกว่า การวัดผลประเมินผล นอกจากนี้ยังเป็นที่ยอมรับดีอยู่แล้วว่าหน้าที่ของครูมีมากมายหลายอย่าง นอกจากจะต้องเตรียมการสอนและสอนแล้ว หน้าที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ การวัดและการประเมินผลการเรียนการสอนซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนการสอนไม่ว่าจะเป็นการเรียนการสอนในระดับใดหรือวิชาใดก็ตาม การวัดและการประเมินผลจะเป็นเครื่องมืออันหนึ่งที่จะช่วยพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนในระดับนั้นหรือในวิชานั้น เพราะผลจากการวัดและประเมินผลจะเป็นพื้นฐานในการตัดสินใจของครู ผู้สอนและนักการศึกษา เพื่อใช้ในการปรับปรุงวิธีการสอน การแนะแนว การประเมินผลหลักสูตรแบบเรียน

การใช้อุปกรณ์การสอนตลอดจนการจัดระบบบริหารทั่วไปของโรงเรียนและนอกจากนี้ยังช่วยปรับปรุงการเรียนของผู้เรียนให้ได้ผลดียิ่งขึ้น

ความสำคัญของการวัดผลและประเมินผล

เบญจวรรณ กี่สุขพันธ์ (2551: 317) กล่าวว่า การวัดและประเมินผลเป็นภารกิจที่สำคัญอย่างหนึ่งสำหรับผู้สอน ด้วยเหตุผลที่ว่า การวัดและการประเมินผลจะเป็นวิธีการที่ประเมินความรู้ความสามารถของผู้เรียนตลอดจนใช้เป็นวิธีการในการตรวจสอบการปฏิบัติงานของผู้สอนได้ว่า ได้ดำเนินการสอนให้เป็นไปตามเป้าหมายหรือจุดประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ ดังนั้นผู้สอนจึงจำเป็นต้องมีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถดำเนินการวัดและการประเมินผลได้เป็นอย่างดี

ประโยชน์ของการวัดผลและประเมินผล

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2543: 166) ส่วนประโยชน์ที่ได้จากการวัดและประเมินผล กล่าวไว้ดังนี้ คือ

- (1) เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนของคุณครู อาจารย์ ทำให้ครูอาจารย์ทราบว่าผลการสอนของตนเป็นอย่างไรและจะได้แก้ไขปรับปรุงให้ดีขึ้น
- (2) เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนของนักเรียนนักศึกษา จะได้ทราบว่าตนมีความรู้ความเข้าใจในบทเรียนหรือไม่เพียงใด ซึ่งจะเป็นแนวทางในการปรับปรุงตนเอง
- (3) เพื่อปรับปรุงระบบการบริหารงานในสถานศึกษา ทำให้ทราบสภาพที่แท้จริงของหลักสูตร โครงการสอน บันทึกการสอนที่นำมาสู่การปฏิบัติว่าประสบปัญหาอย่างไร จะได้แก้ไขปรับปรุงอย่างไร
- (4) เพื่อเป็นข้อมูลทางการศึกษาทั่วไป เช่น ผลการเรียนการศึกษาสำเร็จตามหลักสูตร เป็นแนวทางในการทำงานและศึกษาต่อ
- (5) เป็นหลักฐานด้านการศึกษาของสถานศึกษาในด้านการรับนักศึกษา ผลการเรียนและการสำเร็จตามหลักสูตร
- (6) เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์สถานศึกษาในด้านผลการเรียน และการสำเร็จการเรียนของนักศึกษา

การวัดและประเมินผลงานวิชาการ

การประเมินผลงานวิชาการโดยสถานศึกษาเป็นภารกิจที่สถานศึกษาจะต้องปฏิบัติอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้เพราะผูกพันอยู่กับการประกันคุณภาพภายในที่เป็นข้อกำหนดทางกฎหมาย ในการบริหารการประเมินผลงานทางวิชาการ กมล ภูประเสริฐ (2545) กล่าวว่า มีภารกิจดังต่อไปนี้

1. การสร้างความตระหนักในความจำเป็นที่จะต้องมีการประเมินตนเองในสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับบุคลากรทุกคนเพราะเป็นการประเมินงานของสถานศึกษาอันเป็นผลงานร่วมกันของแต่ละคน การประเมินต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจของบุคลากรและให้ตระหนักถึงความสำคัญที่งานประเมินนี้จะส่งผลการพัฒนางานในหน้าที่ที่รับผิดชอบให้มีความก้าวหน้า รวมทั้งเป็นงานที่ต้องทำตามกฎหมาย ในขั้นนี้รวมความถึงการสร้างความเข้าใจร่วมกันของบุคลากรในเรื่องของวัตถุประสงค์ วิธิดำเนินการ การสรุปผลและการรายงาน เป็นภาพกว้างๆ ก่อนที่จะร่วมมือกันดำเนินการต่อไป

2. การวิเคราะห์งานที่จะทำการประเมิน ดังนี้

2.1 การประเมินหลักสูตร มีสิ่งที่พิจารณาหลายประการ เช่น

(1) จำนวนผู้เรียนบรรลุมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตรรายปี/รายภาคแต่ละมาตรฐานซึ่งจะบ่งชี้ว่ามาตรฐานการเรียนรู้ข้อใดเป็นเรื่องยากของผู้เรียน ข้อใดที่สามารถบรรลุได้เป็นส่วนใหญ่

(2) สาระการเรียนรู้ใดที่เป็นเรื่องยาก – ยากสำหรับผู้เรียน

(3) การจัดมาตรฐานการเรียนรู้และสาระการเรียนรู้รายปี/รายภาค ที่สถานศึกษานำมาจากมาตรฐานการเรียนรู้และสาระการเรียนรู้ช่วงชั้นนั้น เหมาะสมหรือไม่ ในแง่ความยากง่าย และในแง่ลำดับขั้นของการเรียนรู้ เช่น เหาสิ่งที่ควรเรียนรู้ในชั้นสูงมาให้ชั้นต่ำเรียนก่อนหรือไม่

(4) ผู้สอนยังมีปัญหาความไม่เข้าใจชัดเจนในเรื่องมาตรฐานการเรียนรู้ และสาระการเรียนรู้รายปี/รายภาค ที่กำหนดไว้สำหรับชั้นนั้นหรือไม่ เป็นต้น

2.2 การประเมินการเรียนการสอน มีสิ่งที่พิจารณาหลายประการ เช่น

(1) ผู้สอนสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางได้มากน้อยเพียงใด

(2) ผู้สอนใช้แหล่งการเรียนรู้ได้อย่างหลากหลายหรือไม่ เช่น การร่วมมือกับชุมชนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชุมชน

(3) ผู้สอนใช้รูปแบบการสอน วิธีสอน เทคนิคการสอนได้สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้และสาระการเรียนรู้เพียงใด

(4) ผู้สอนใช้สื่อการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสมหรือไม่

(5) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ทำให้ผู้เรียนมีผลการเรียนรู้ที่ดีหรือไม่

ทั้งข้อ 2.1 และข้อ 2.2 ต้องอาศัยการประเมินผลการเรียนมาพิจารณาร่วมด้วย

2.3 การประเมินการนิเทศภายใน มีสิ่งที่ควรพิจารณาหลายประการ ดังตัวอย่าง เช่น

(1) การนิเทศภายในสถานศึกษาบรรลุความมุ่งหมายที่ตั้งไว้หรือไม่

(2) การนิเทศดำเนินการในลักษณะของกัลยาณมิตรหรือไม่

(3) บุคลากรในสถานศึกษามีความพึงพอใจกับกระบวนการนิเทศภายในหรือไม่

(4) การนิเทศใช้สื่อ-อุปกรณ์-เครื่องมือเหมาะสมเพียงใด

2.4 การประเมินการพัฒนาบุคลากรมีสิ่ง值得พิจารณาหลายประการ ดังเช่น

(1) การพัฒนาบุคลากรบรรลุจุดมุ่งหมายและเป้าหมายเพียงใด

(2) การพัฒนาบุคลากรแต่ละแบบมีความเหมาะสมหรือไม่

(3) ความพึงพอใจของบุคลากรต่องานพัฒนาบุคลากร

(4) การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนที่บุคลากรได้รับการพัฒนา

2.5 การประเมินโครงการทางวิชาการ มีสิ่ง值得พิจารณาหลายประการ ดังเช่น

(1) โครงการทางวิชาการบรรลุจุดมุ่งหมายที่วางไว้หรือไม่

(2) กระบวนการดำเนินงานเหมาะสมหรือไม่ สามารถยึดถือเป็นรูปแบบในการดำเนินการเรื่องอื่นหรือไม่

(3) ปัจจัยที่ใช้ มีความขาดตกบกพร่องในเรื่องใด ปัจจัยใดที่น่าจะให้ผลดี

(4) โครงการนี้ควรดำเนินการต่อไป หรือยุติ หรือจัดเข้าสู่งานประจำของสถานศึกษา

2.6 การประเมินระบบข้อมูลและสารสนเทศมีสิ่ง值得พิจารณาหลายประการ ดังเช่น

(1) ข้อมูลและสารสนเทศมีความครอบคลุม หรือควรเพิ่มเติมในเรื่องใดให้มากขึ้น

(2) ความต้องการของบุคลากรในเรื่องข้อมูลและสารสนเทศมีอะไรบ้าง

(3) สถานศึกษาและบุคลากรได้ใช้ประโยชน์จากข้อมูลและสารสนเทศเพียงใด

(4) ข้อมูลและสารสนเทศใดควรมีการปรับปรุงหรือแก้ไขใหม่

2.7 การประเมินการวิจัย มีสิ่ง值得พิจารณาหลายประการ ดังเช่น

(1) การวิจัยบรรลุจุดมุ่งหมายหรือไม่

(2) ข้อสรุปของการวิจัยใดที่ควรนำมาเป็นแนวปฏิบัติต่อไป

(3) ความสนใจ และความรู้สึกของผู้ที่ได้รับรายงานวิจัย

(4) การวิจัยในห้องเรียนของผู้สอนแต่ละคน เหมาะสมจะเป็นผลงานทางวิชาการที่จะใช้เลื่อนตำแหน่งหรือไม่ หรือควรปรับปรุงเพิ่มเติมมากกว่านี้

3. การวางแผนการประเมินผลงานทางวิชาการ เพื่อให้สามารถดำเนินการได้สอดคล้องกับช่วงเวลาที่เหมาะสมสำหรับงานวิชาการแต่ละงาน ซึ่งจะมีผลดีต่อการเตรียมการในการเก็บข้อมูลจากผู้เกี่ยวข้องต่อไป

4. การกำหนดวิธีการและเครื่องมือในการประเมินอย่างละเอียด เพื่อการเตรียมการจัดทำคู่มือการประเมิน รวมทั้งระบุวิธีการแต่ละขั้นตอน และสร้างเครื่องมือที่จำเป็นในการประเมิน

5. การทำความเข้าใจกับบุคลากรในสถานศึกษาถึงเรื่องจุดมุ่งหมายของการประเมิน (เพื่อพัฒนาตนเอง เพื่อพัฒนางาน เพื่อมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา)

6. การควบคุม กำกับดูแล และติดตามให้มีการดำเนินการประเมินตามแบบที่วางไว้

7. การวิเคราะห์ข้อมูล สรุปผล และเขียนรายงานเพื่อเตรียมการเผยแพร่ และรายงานต่อ สภာรณะ และหน่วยงานต้นสังกัด

8. การประชุมปรึกษาหารือ เพื่อใช้ประโยชน์จากการประเมินในทุกๆ ด้าน

การบริหารข้อมูลและสารสนเทศ การบริหารการวิจัยและพัฒนาและการบริหารการประเมินผลงานทางวิชาการของสถานศึกษา เป็นเรื่องที่สถานศึกษาทั่วไปปฏิบัติกันค่อนข้างน้อย เพราะยังไม่มีผู้กระตุ้นให้สนใจและปฏิบัติ แต่ในยุคของการปฏิรูปการศึกษาสิ่งเหล่านี้เป็นเรื่องจำเป็น การเริ่มต้นงานใหม่ดูเหมือนจะเป็นเรื่องยุ่งยาก แต่ถ้าได้ลงมือทำไปเมื่อใด สถานศึกษาย่อมสามารถพัฒนา ก้าวไปข้างหน้าได้เสมอ

สรุปได้ว่า การวัดและประเมินผลเป็นหน้าที่สำคัญของผู้สอนเพราะการวัดและการประเมินผลจะเป็นวิธีการที่ประเมินความรู้ ความสามารถของผู้เรียนตลอดจนใช้เป็นวิธีการในการ ตรวจสอบการปฏิบัติงานของผู้สอนได้ว่า ได้ดำเนินการสอนให้เป็นที่ไปตามเป้าหมายหรือจุดประสงค์ ที่กำหนดไว้หรือไม่

2. นโยบายการบริหารงานวิชาการ

2.1 นโยบายของสำนักงานสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา

อุดมการณ์ของการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นการจัดการศึกษาเพื่อปวงชน โดยรัฐต้อง จัดให้มีการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อพัฒนาเยาวชนไทยทุกคนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ทั้งใน สหุานะที่เป็นพลเมืองไทยและเป็นพลเมืองของโลก เพื่อเป็นรากฐานที่พอเพียงสำหรับการใฝ่รู้ใฝ่ เรียนตลอดชีวิต รวมทั้งเพื่อการพัฒนาหน้าที่การงานและการพัฒนาคุณภาพชีวิตส่วนตนและ ครอบครัว และเพื่อสร้างเป็นรากฐานที่แข็งแกร่งสำหรับการสร้างสรรค์สังคมไทยให้เป็นสังคมแห่ง การเรียนรู้ เพื่อการพัฒนาประเทศที่ยั่งยืนในอนาคต

หลักการสำคัญของการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานยึดหลักที่ สอดคล้องกับอุดมการณ์ ดังนี้

1. หลักการพัฒนาผู้เรียนอย่างครบถ้วนสมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม เป็นผู้มีจริยธรรมในการดำเนินชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ใฝ่รู้ มีทักษะในการแสวงหาความรู้ที่พอเพียงต่อการพัฒนางานอาชีพและคุณภาพชีวิตส่วนตน สามารถเผชิญความเปลี่ยนแปลงได้อย่างเท่าทันและชาญฉลาด และมีความเป็นประชาธิปไตย

2. หลักการวัดการศึกษาเพื่อความเป็นไทย ให้มีความรักและภาคภูมิใจในท้องถิ่นและประเทศชาติ มีความรู้และทักษะพื้นฐานสำหรับการประกอบอาชีพสุจริต มีความมุ่งมั่น ขยัน ซื่อสัตย์ ประหยัด อุตุน มีลักษณะนิสัยและทัศนคติที่พึงประสงค์เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคมไทยและสังคมโลก

3. หลักแห่งความเสมอภาค คนไทยทั้งปวงต้องมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 12 ปี อย่างทั่วถึงเท่าเทียม ควบคู่ไปกับความมีคุณภาพ โดยไม่แบ่งชนชั้นหรือความแตกต่างทางสังคมวัฒนธรรม

4. หลักการมีส่วนร่วม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชนมีส่วนร่วมในการบริหารและการจัดการศึกษา ร่วมกับคณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษา เพื่อเสริมสร้างเอกลักษณ์ ศักดิ์ศรี และตอบสนองของความต้องการท้องถิ่นตามนโยบายของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2540 เกี่ยวกับการกระจายอำนาจ

5. หลักแห่งความสอดคล้อง อุดมการณ์ หลักการ และมาตรฐานในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานต้องสอดคล้องระหว่างสาระบัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 นโยบายการศึกษาของรัฐบาลที่แถลงต่อรัฐสภา สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ และสัมพันธ์เชื่อมโยงกับมาตรฐานการอาชีวศึกษา และมาตรฐานการอุดมศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2549: 3-11) ได้กำหนดมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานไว้ 18 มาตรฐาน 84 ตัวบ่งชี้ จำแนกเป็น 4 ด้าน คือ

ด้านคุณภาพผู้เรียน	มาตรฐานที่ 1-8 รวม 8 มาตรฐาน	33 ตัวบ่งชี้
ด้านการเรียนการสอน	มาตรฐานที่ 9-10 รวม 2 มาตรฐาน	14 ตัวบ่งชี้
ด้านการบริหารและการจัดการศึกษา	มาตรฐานที่ 11-16 รวม 6 มาตรฐาน	33 ตัวบ่งชี้
ด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้	มาตรฐานที่ 17-18 รวม 2 มาตรฐาน	4 ตัวบ่งชี้

มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ ตัวบ่งชี้

- 1.1 มีวินัย มีความรับผิดชอบ และปฏิบัติตามหลักธรรมเบื้องต้นของศาสนาที่ตนนับถือ
- 1.2 มีความซื่อสัตย์สุจริต
- 1.3 มีความกตัญญูกตเวที
- 1.4 มีเมตตา กรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และเสียสละเพื่อส่วนรวม
- 1.5 ประหยัด รู้จักใช้ทรัพย์สินของส่วนตน และส่วนรวมอย่างคุ้มค่า

1.6 ภูมิใจในความเป็นไทย เห็นคุณค่าภูมิปัญญาไทย นิยมไทย และดำรงไว้ซึ่งความเป็นไทย

มาตรฐานที่ 2 ผู้เรียนมีจิตสำนึก ในการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม ตัวบ่งชี้

- 2.1 รู้คุณค่าของสิ่งแวดล้อมและตระหนักถึงผลกระทบที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อม
- 2.2 เข้าร่วมหรือมีส่วนร่วมกิจกรรม/โครงการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม

มาตรฐานที่ 3 ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต

ตัวบ่งชี้

- 3.1 มีทักษะในการจัดการและทำงานให้สำเร็จ
- 3.2 เพียรพยายาม ชยัน อดทน ละเอียดรอบคอบในการทำงาน
- 3.3 ทำงานอย่างมีความสุข พัฒนางานและภูมิใจในผลงานของตนเอง
- 3.4 ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้
- 3.5 มีความรู้สึกที่ดีต่ออาชีพสุจริตและหาความรู้เกี่ยวกับอาชีพที่ตนสนใจ

มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง และมีวิสัยทัศน์

ตัวบ่งชี้

- 4.1 สามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์ สรุปความคิดรวบยอด คิดอย่างเป็นระบบและมีความคิดแบบองค์รวม
- 4.2 สามารถคาดการณ์ กำหนดเป้าหมาย และแนวทางการตัดสินใจได้
- 4.3 ประเมินและเลือกแนวทางการตัดสินใจ และแก้ปัญหาอย่างมีสติ
- 4.4 มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มองโลกในแง่ดี และมีจินตนาการ

มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร

ตัวบ่งชี้

- 5.1 มีระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยตามเกณฑ์
- 5.2 มีผลการทดสอบรวบยอดระดับชาติเฉลี่ยตามเกณฑ์
- 5.3 สามารถสื่อความคิดผ่านการพูด เขียน หรือนำเสนอด้วยวิธีต่างๆ
- 5.4 สามารถใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารได้ทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ
- 5.5 สามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อพัฒนาการเรียนรู้

มาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

ตัวบ่งชี้

- 6.1 มีนิสัยรักการอ่าน การเขียน และการฟัง รู้จักตั้งคำถามเพื่อหาเหตุผล
- 6.2 สนใจแสวงหาความรู้จากแหล่งต่างๆ รอบตัว ใช้ห้องสมุด แหล่งความรู้และสื่อต่างๆ ได้ทั้งในและนอกสถานศึกษา
- 6.3 มีวิธีการเรียนรู้ของตนเอง เรียนรู้ร่วมกับผู้อื่นได้ สนุกกับการเรียนรู้และชอบมาโรงเรียน

มาตรฐานที่ 7 ผู้เรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี

ตัวบ่งชี้

- 7.1 มีสุขนิสัยในการดูแลสุขภาพ และออกกำลังกายสม่ำเสมอ
- 7.2 มีน้ำหนัก ส่วนสูง และมีสมรรถภาพทางกายตามเกณฑ์
- 7.3 ป้องกันตนเองจากสิ่งเสพติดให้โทษและหลีกเลี่ยงสภาวะที่เสี่ยงต่อความรุนแรง โรคภัย อุบัติเหตุ และปัญหาทางเพศ
- 7.4 มีความมั่นใจ กล้าแสดงออกอย่างเหมาะสม และให้เกียรติผู้อื่น
- 7.5 มนุษย์สัมพันธ์ที่ดีต่อเพื่อน ครูและผู้อื่น

มาตรฐานที่ 8 ผู้เรียนมีสุนทรียภาพและลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬา

ตัวบ่งชี้

- 8.1 ชื่นชม ร่วมกิจกรรม และมีผลงานด้านศิลปะ
- 8.2 ชื่นชม ร่วมกิจกรรม และมีผลงานด้านดนตรี/นาฏศิลป์
- 8.3 ชื่นชม ร่วมกิจกรรม และมีผลงานด้านกีฬา/นันทนาการ

มาตรฐานที่ 9 ครูมีวุฒิ/ความรู้ความสามารถตรงกับงานที่รับผิดชอบ หมั่นพัฒนาตนเองเข้ากับชุมชนได้ดี และมีครูพอเพียง

ตัวบ่งชี้

- 9.1 มีคุณธรรมจริยธรรม และปฏิบัติตามจรรยาบรรณของวิชาชีพ
- 9.2 มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชน
- 9.3 มีความมุ่งมั่นและอุทิศตนในการสอนและพัฒนาผู้เรียน
- 9.4 มีการแสวงหาความรู้และเทคนิควิธีการใหม่ๆ รับฟังความคิดเห็น ใจกว้าง และยอมรับการเปลี่ยนแปลง

- 9.5 จบการศึกษาระดับปริญญาตรีทางการศึกษาหรือเทียบเท่าขึ้นไป
- 9.6 สอนตรงตามวิชาเอก-โท หรือ ตรงตามความถนัด
- 9.7 มีจำนวนพอเพียง (หมายรวมทั้งครูและบุคลากรสนับสนุน)

มาตรฐานที่ 10 ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพและ เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ตัวบ่งชี้

- 10.1 มีความรู้ความเข้าใจเป้าหมายการจัดการศึกษาและหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- 10.2 มีการวิเคราะห์ศักยภาพของผู้เรียนและเข้าใจผู้เรียนเป็นรายบุคคล
- 10.3 มีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
- 10.4 มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีในการพัฒนาการเรียนรู้ของตนเองและผู้เรียน
- 10.5 มีการประเมินผลการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับสภาพการเรียนรู้ที่จัดให้ผู้เรียน
และอิงพัฒนาการของผู้เรียน
- 10.6 มีการนำผลการประเมินมาปรับเปลี่ยนการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เต็ม
ตามศักยภาพ
- 10.7 มีการวิจัยเพื่อพัฒนาสื่อและการเรียนรู้ของผู้เรียนและนำผลไปใช้พัฒนาผู้เรียน

มาตรฐานที่ 11 ผู้บริหารมีคุณธรรม จริยธรรม มีภาวะผู้นำ และมีความสามารถในการ บริหารจัดการศึกษา

ตัวบ่งชี้

- 11.1 มีคุณธรรม จริยธรรม และปฏิบัติตามจรรยาบรรณของวิชาชีพ
- 11.2 มีความคิดริเริ่ม มีวิสัยทัศน์ และเป็นผู้นำทางวิชาการ
- 11.3 มีความสามารถในการบริหารงานวิชาการและการจัดการ
- 11.4 การบริหารมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ผู้เกี่ยวข้องพึงพอใจ

มาตรฐานที่ 12 สถานศึกษามีการจัดองค์กร โครงสร้าง ระบบการบริหารงาน และพัฒนา องค์กรอย่างเป็นระบบครบวงจร

ตัวบ่งชี้

- 12.1 มีการจัดองค์กร โครงสร้างและระบบการบริหารงานที่มีความคล่องตัวสูงและ
ปรับเปลี่ยนได้เหมาะสมตามสถานการณ์
- 12.2 มีการจัดการข้อมูลสารสนเทศอย่างเป็นระบบครอบคลุมและทันต่อการใช้งาน
- 12.3 มีระบบการประกันคุณภาพภายในที่ดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

- 12.4 มีการพัฒนาบุคลากรอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง
- 12.5 ผู้รับบริการและผู้เกี่ยวข้องพึงพอใจผลการบริหารงานและการพัฒนาผู้เรียน

มาตรฐานที่ 13 สถานศึกษามีการบริหารและจัดการศึกษาโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน ตัวบ่งชี้

- 13.1 มีการกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษา
- 13.2 มีการบริหารเชิงกลยุทธ์ และใช้หลักการมีส่วนร่วม
- 13.3 มีคณะกรรมการสถานศึกษาร่วมพัฒนาสถานศึกษา
- 13.4 มีรูปแบบการบริหารที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน
- 13.5 มีการตรวจสอบและถ่วงดุล

มาตรฐานที่ 14 สถานศึกษามีการจัดหลักสูตร และกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็น สำคัญ

ตัวบ่งชี้

- 14.1 มีหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น
- 14.2 มีรายวิชา / กิจกรรมที่หลากหลายให้ผู้เรียนเลือกเรียนตามความสนใจ
- 14.3 มีการส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองความถนัดและ
ความสามารถของผู้เรียน
- 14.4 มีการส่งเสริมและพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ และสื่ออุปกรณ์การเรียนที่เอื้อ
ต่อการเรียนรู้
- 14.5 มีการจัดระบบการบันทึก การรายงานผล และการส่งต่อข้อมูลของผู้เรียน
- 14.6 มีระบบการนิเทศการเรียนการสอนและนำผลไปปรับปรุงการสอนอย่างสม่ำเสมอ
- 14.7 มีการนำแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการเรียนการสอน

มาตรฐานที่ 15 สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณภาพผู้เรียนอย่างหลากหลาย ตัวบ่งชี้

- 15.1 มีการจัดและพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนที่เข้มแข็งและทั่วถึง
- 15.2 มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมและตอบสนองความสามารถทางวิชาการและความคิด
สร้างสรรค์ของผู้เรียน
- 15.3 มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมและตอบสนองความสามารถพิเศษและความถนัดของ
ผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ
- 15.4 มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมค่านิยมที่ดีงาม

- 15.5 มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมด้านศิลปะ ดนตรี/นาฏศิลป์ และกีฬา/นันทนาการ
- 15.6 มีการจัดกิจกรรมสืบสานและสร้างสรรค์ วัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาไทย
- 15.7 มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตย

มาตรฐานที่ 16 สถานศึกษามีการจัดสภาพแวดล้อมและการบริการที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาตามธรรมชาติเต็มศักยภาพ

ตัวบ่งชี้

- 16.1 มีสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มีอาคารสถานที่ที่เหมาะสม
- 16.2 มีการส่งเสริมสุขภาพอนามัยและความปลอดภัยของผู้เรียน
- 16.3 มีการให้บริการเทคโนโลยีสารสนเทศทุกรูปแบบที่เอื้อต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง และการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม
- 16.4 มีห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ ห้องสมุด พื้นที่สีเขียว และสิ่งอำนวยความสะดวกเพียงพอ และอยู่ในสภาพใช้งานได้ดี
- 16.5 มีการจัดและใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษา

มาตรฐานที่ 17 สถานศึกษามีการสนับสนุนและใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาในท้องถิ่น

ตัวบ่งชี้

- 17.1 มีการเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนข้อมูลกับแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาในท้องถิ่น
- 17.2 สนับสนุนให้แหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรระดับสถานศึกษา

มาตรฐานที่ 18 สถานศึกษามีการร่วมมือกันระหว่างบ้าน องค์กรทางศาสนา สถาบันทางวิชาการและองค์กรภาครัฐและเอกชน เพื่อพัฒนาวิธีการเรียนรู้ในชุมชน

ตัวบ่งชี้

- 18.1 เป็นแหล่งวิทยากรในการแสวงหาความรู้และบริการชุมชน
- 18.2 มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน

2.2 นโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ 2553 ความเป็นมาสืบเนื่องจากนโยบายด้านสังคมและคุณภาพชีวิต ตามแผนบริหารราชการแผ่นดิน ปีงบประมาณ 2551-2554 ซึ่งรัฐบาลได้ให้ความสำคัญในเรื่องเกี่ยวกับการใช้หลักประกันขั้นพื้นฐานของบริการสาธารณะภายใต้บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ การพัฒนาคนและสังคมให้มีคุณภาพ การมี

สภาพแวดล้อมที่นำไปสู่การมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความมั่นคงในชีวิตและประชาชนมีความสุขได้ กำหนดให้มีนโยบายการศึกษา 10 ประการ ดังนี้

1. ยกกระดับคุณภาพการศึกษาของคนไทยอย่างมีบูรณาการและสอดคล้องกันตั้งแต่ระดับปฐมวัยจนถึงอุดมศึกษาทั้งในและนอกระบบการศึกษา
2. การเสริมสร้างและพัฒนาคุณภาพระบบการเรียนรู้ตลอดชีวิต
3. พัฒนาหลักสูตรปรับระบบการผลิตและพัฒนาครูให้มีคุณภาพและคุณธรรมอย่างทั่วถึงต่อเนื่องและก้าวทันการเปลี่ยนแปลงในยุคโลกาภิวัตน์
4. ส่งเสริมการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการเพิ่มประสิทธิภาพการเรียน การสอน และการเรียนรู้อย่างจริงจัง รวมทั้งการเข้าถึงระบบอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงอย่างกว้างขวาง
5. ดำเนินการให้บุคคลมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษา 12 ปีโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย และให้ครอบครัวผู้ยากไร้ ผู้พิการหรือทุพพลภาพหรืออยู่ในสภาวะยากลำบากมากขึ้น
6. เพิ่มโอกาสให้แก่เยาวชนในการศึกษาต่อผ่านกองทุนให้กู้ยืมที่ผูกพันกับรายได้ในอนาคตและเชื่อมโยงกับนโยบายการผลิตบัณฑิตที่ตอบสนองความต้องการบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถของประเทศ
7. สนับสนุนการให้ทุนการศึกษาทั้งในและต่างประเทศสำหรับผู้ด้อยโอกาส
8. สนับสนุนการผลิตและพัฒนากำลังคนให้สอดคล้องการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างการผลิต และการบริการ
9. เร่งผลิตกำลังคนระดับอาชีวศึกษาให้มีคุณภาพสนับสนุนความสามารถในการแข่งขันของประเทศพร้อมทั้งพัฒนารับรองคุณวุฒิวิชาชีพตามมาตรฐานสากล
10. ขยายบทบาทของระบบการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ผ่านองค์กรต่างๆ

2.2.1 วิสัยทัศน์

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นองค์กรหลักในการจัดและส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ประชากรในวัยเรียนอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ ตามมาตรฐานการศึกษา

2.2.2 พันธกิจ

เพิ่มโอกาสทางการศึกษาแก่ประชากรวัยเรียนทุกคนให้ได้รับการพัฒนาเป็นบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถ และคุณลักษณะตามมาตรฐาน การศึกษา ด้วยระบบการจัดการศึกษา ที่มีประสิทธิภาพ

2.2.3 เป้าหมายการให้บริการของ สพฐ.

- ด้านโอกาสทางการศึกษา
- ด้านคุณภาพการศึกษา
- ด้านประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีภารกิจเกี่ยวกับการจัดและส่งเสริม การศึกษาขั้นพื้นฐาน จัดทำผลผลิต จำนวน 5 ผลผลิต ได้แก่ ผู้จบการศึกษาก่อนประถมศึกษา ผู้จบการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย เด็กพิการได้รับการศึกษาขั้น พื้นฐานและพัฒนาสมรรถภาพ และเด็กด้อยโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยให้สำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษา จำนวน 185 เขตพื้นที่การศึกษาเป็นหน่วยกำกับประสานส่งเสริมการจัด การศึกษาให้กับสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นหน่วยปฏิบัติการจัดการศึกษาซึ่งในปีงบประมาณ 2552 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดการขับเคลื่อนกลยุทธ์ 6 กลยุทธ์ ดังนี้

1. ปลูกฝังคุณธรรม ความสำนึกในความเป็นชาติไทยและวิถีชีวิตตามหลักปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงให้แก่นักเรียนทุกคน
2. เพิ่มอัตราการเข้าเรียนในทุกระดับ ทั้งเด็กทั่วไป ผู้พิการ ผู้ด้อยโอกาส ลดอัตราการออก กลางคันและพัฒนารูปแบบการให้บริการการศึกษาขั้นพื้นฐานแก่เยาวชนที่อยู่นอกระบบ การศึกษา
3. ยกระดับคุณภาพสถานศึกษาสู่มาตรฐานการศึกษาของชาติ พัฒนาผู้เรียน สมรรถนะ ครูและบุคลากรอย่างเป็นระบบ เพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานและ ปฐมวัย และการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนบรรลุมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตร การศึกษาอย่างเต็มตามศักยภาพ
4. เร่งรัดพัฒนาความพร้อมในด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารให้แก่สถานศึกษา และหน่วยงานการศึกษาในสังกัดเพื่อการเรียนรู้และการบริหารจัดการ
5. สร้างความเข้มแข็งและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการบริหารและการจัด การศึกษาเพื่อรองรับการกระจายอำนาจอย่างมีประสิทธิภาพบนหลักธรรมาภิบาลในสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษา และสถานศึกษา
6. เร่งพัฒนาการศึกษาและคุณภาพชีวิตนักเรียน ครูและบุคลากรทางการศึกษาในเขต พัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้

2.3 นโยบายของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน

นโยบายการบริหารโรงเรียนเอกชน มีหลักดัง ได้แก่ หลักการกระจายอำนาจตาม พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (ปรับปรุง พ.ศ. 2545) 2) หลักการมีส่วนร่วมเป็น

การเปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องและผู้มีส่วนได้เสีย ได้แก่ ครู นักเรียน ผู้ปกครอง ศิษย์เก่า และชุมชน มีส่วนร่วมในการบริหาร การตัดสินใจ และร่วมจัดการศึกษา ร่วมเป็นเจ้าของและร่วมรับผิดชอบในการจัดการศึกษามากขึ้น 3) หลักการค้ำอำนาจการจัดการศึกษาแก่ประชาชน เป็นการค้ำอำนาจการจัดการศึกษาให้ท้องถิ่นและประชาชนจัดการศึกษาเอง เพื่อให้เกิดความรวดเร็วและสนองความต้องการของผู้เรียน ตลอดจนชุมชนอย่างแท้จริง หลักการบริหารตนเอง เป็นการปล่อยให้โรงเรียนมีระบบการบริหาร มีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบในการบริหารเองตามความพร้อมและสภาพการณ์ของโรงเรียน โดยส่วนกลางทำหน้าที่เพียงกำหนดนโยบายและเป้าหมาย หลักการตรวจสอบและถ่วงดุล เป็นหลักการควบคุม มาตรฐานและคุณภาพในการจัดการศึกษา โดยองค์กรส่วนกลางจะกำหนดนโยบาย และการควบคุมมาตรฐานและองค์กระอิสระ จะทำหน้าที่ตรวจสอบการบริหารจัดการให้มีมาตรฐาน และคุณภาพตามกำหนดและนโยบายชาติ (อุทัย บุญประเสริฐ 2545 :13)

มาตรา 39 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ซึ่งเป็นบทบัญญัติหลักของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน บัญญัติว่าให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไปไปยังคณะกรรมการและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรงหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจดังกล่าว ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ณ ปัจจุบันกระทรวงศึกษาธิการได้ตรากฎกระทรวง ว่าด้วยการบริหารจัดการและขอบเขตการปฏิบัติหน้าที่ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคลในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาแล้ว ประกอบกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ก็ได้กำหนดกรอบกว้าง ๆ ในการกระจายอำนาจแต่ละด้านไปยัง คณะกรรมการเขต สำนักงานเขต และสถานศึกษาเอาไว้แล้ว เช่นในด้านวิชาการ บทบัญญัติในหมวด 4 ได้กำหนดแนวทางในการกระจายอำนาจ ทางวิชาไว้หลายมาตรา เช่น มาตรา 26 ให้สถานศึกษาจัดการประเมินผู้เรียนโดยพิจารณาจากพัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติ การสังเกตพฤติกรรมนักเรียน การร่วมกิจกรรมและการทดสอบควบคู่ไปในกระบวนการเรียนการสอนตามความเหมาะสมของแต่ละระดับและรูปแบบการศึกษาให้สถานศึกษาใช้วิธีการที่หลากหลายในการจัดสรรโอกาสการเข้าศึกษาต่อและให้นำผลการประเมินผู้เรียนตามวรรคหนึ่งมาใช้ประกอบการพิจารณาด้วย มาตรา 27 ให้คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองที่ดีของชาติ การดำรงชีวิต และการประกอบอาชีพตลอดจนเพื่อการศึกษาต่อ

ให้สถานศึกษาชั้นพื้นฐานมีหน้าที่จัดทำสารของหลักสูตรตามวัตถุประสงค์ในวรรคหนึ่ง ในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่นคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศชาติในด้านงบประมาณ บทบัญญัติใน มาตรา 60 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 กำหนดกรอบการกระจายอำนาจงบประมาณไปยังสำนักงานเขตพื้นที่และสถานศึกษาดังนี้ มาตรา 60 ให้รัฐจัดสรรงบประมาณแผ่นดินให้การศึกษานิวฐานที่มีความสำคัญสูงสุดต่อการ พัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศ โดยจัดสรรเป็นเงินงบประมาณเพื่อการศึกษา ดังนี้ (1) จัดสรรเงิน อุดหนุนทั่วไปเป็นค่าใช้จ่ายรายบุคคลที่เหมาะสมแก่ผู้เรียนการศึกษาระดับมัธยมศึกษาชั้น พื้นฐานที่จัดโดยรัฐและเอกชนให้เท่าเทียมกัน (2) จัดสรรทุนการศึกษาในรูปของกองทุนกู้ยืมให้แก่ ผู้เรียนที่มาจากครอบครัวที่มีรายได้น้อย ตามความเหมาะสมและความจำเป็น (3) จัดสรร งบประมาณและทรัพยากรศึกษาอื่นเป็นพิเศษให้เหมาะสมและสอดคล้องกับความจำเป็นในการ จัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนที่มีความต้องการเป็นพิเศษแต่ละกลุ่มตามมาตรา 10 วรรคสอง วรรค สาม และวรรคสี่ โดยคำนึงถึงความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาและความเป็นธรรม ทั้งนี้ ให้ เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง (4) จัดสรรงบประมาณเป็นค่าใช้จ่าย ดำเนินการและงบบุคลากรให้สถานศึกษาของรัฐตามนโยบาย แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติและ ภารกิจของสถานศึกษา ทั้งนี้ให้คำนึงถึงคุณภาพและความเสมอภาคในการโอกาสทางการศึกษา (5) จัดสรรงบประมาณในลักษณะเงินอุดหนุนทั่วไปให้สถานศึกษาระดับอุดมศึกษาของรัฐที่เป็น นิติบุคคล และเป็นสถานศึกษาในกำกับของรัฐหรือองค์การมหาชน (6) จัดสรรกองทุนกู้ยืม ดอกเบี้ยต่ำให้สถานศึกษาเอกชนเพื่อให้พึ่งตนเองได้ และ(7) จัดตั้งกองทุนเพื่อพัฒนาการศึกษา ของรัฐและเอกชน

3. แนวการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชน

ภาคเอกชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของประเทศไทยมาช้านาน โดยในการบริหารจัดการนั้นภาคเอกชนนอกจากจะต้องมีการพัฒนาเพื่อให้ได้มาซึ่งคุณภาพและมาตรฐานที่ทัดเทียมกับ โรงเรียนแล้ว ยังต้องปรับตัวเองให้สอดคล้องตามภาวะเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป

3.1 ความเป็นมาของโรงเรียนเอกชน

โรงเรียนเอกชนเริ่มปรากฏหลักฐานมาตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา เป็นที่แน่นอนว่าเกิดมี โรงเรียนราษฎร์ในสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช โดยมีบาทหลวงในศาสนาคริสต์นิกาย โรมันคาทอลิกชาวฝรั่งเศสได้มาตั้งโรงเรียนสอนหนังสือที่กรุงศรีอยุธยา สนธิสัญญาที่ทำไว้ในสมัย นั้นมีข้อความที่กล่าวถึงการจัดตั้งโรงเรียนไว้ด้วย จึงกล่าวได้ว่าเป็น “โรงเรียนราษฎร์” รุ่นแรก ที่มี

ความเจริญก้าวหน้ามาก นอกจากนั้นยังมีการส่งนักเรียนไปศึกษาต่อในต่างประเทศอีกด้วย โรงเรียนราษฎร์เกิดขึ้นมาก่อนที่จะมีโรงเรียนรัฐบาลหรือที่เรียกกันแต่ก่อนว่า “โรงเรียนหลวง” และก่อนที่จะมีกระทรวงศึกษาธิการสำหรับทำหน้าที่บริหารราชการทางด้านการศึกษา ต่อมา คณะมิชชันนารีอเมริกัน ผู้เผยแพร่ศาสนาคริสต์นิกายโปรเตสแตนต์ เริ่มเข้ามาประเทศไทยเมื่อ พ.ศ. 2371 อันเป็นปีที่ 5 แห่งรัชกาลพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ริเริ่มจัดตั้งโรงเรียนแผนใหม่ขึ้น สำหรับการควบคุมคุ้มครองโรงเรียนราษฎร์ มีพระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ตราขึ้นเป็นครั้งแรก เมื่อ พ.ศ. 2461 ในสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว เป็นผลให้โรงเรียนราษฎร์ในประเทศไทยเริ่มเจริญก้าวหน้าเข้าสู่ความเป็นปึกแผ่นมั่นคงและแพร่หลายขยายตัวออกไปมากขึ้น สถิติจำนวนโรงเรียนราษฎร์ในปี พ.ศ. 2460 มีโรงเรียนราษฎร์ทั้งหมดที่ขึ้นทะเบียนอยู่ในความดูแลของกระทรวงธรรมการ (ศึกษาธิการ) ในสมัยนั้นมีเพียง 27 โรงเรียนเท่านั้น แต่หลังจากการประกาศใช้พระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ พ.ศ. 2461 เพียงแค่สิ้นปี พ.ศ. 2461 จำนวนโรงเรียนราษฎร์ที่มากขึ้นทะเบียน ปรากฏว่ามีจำนวนถึง 127 แห่ง คือเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 370 และนับตั้งแต่นั้นมาการโรงเรียนราษฎร์ก็เริ่มวิวัฒนาการ เข้าสู่ความเป็นระเบียบเรียบร้อย มีความมั่นคงและเจริญก้าวหน้ามาโดยลำดับ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2547: 1-2 จนกระทั่ง พ.ศ. 2547 -2550 จำนวนโรงเรียนเอกชนเพิ่มมากขึ้น **ดังตารางที่ 2**

ตารางที่ 2 ข้อมูลจำนวนโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2547-2550

ปี พ.ศ.	จำนวนโรงเรียนเอกชน
2547	3,798
2548	3,778
2549	3,809
2550	3,899

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (2552)

3.2 การจัดการศึกษาเอกชนตามกฎหมาย

การจัดการศึกษาในกฎหมายและนโยบายการจัดการศึกษาเอกชนในปัจจุบันในนี้หมายถึง กฎหมายและนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเอกชนนอกระบบที่มีปรากฏอยู่ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.2.1 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550

มาตรา 49 บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายผู้ยากไร้ ผู้พิการหรือทุพพลภาพ หรือผู้อยู่ในสภาวะยากลำบาก ต้องได้รับสิทธิตามวรรคหนึ่งและการสนับสนุนจากรัฐเพื่อให้ได้รับการศึกษาโดยทัดเทียมกับบุคคลอื่น การจัดการศึกษาอบรมขององค์การวิชาชีพหรือเอกชน การศึกษาทางเลือกของประชาชน การเรียนรู้ด้วยตนเอง และการเรียนรู้ตลอดชีวิต ย่อมได้รับความคุ้มครองและส่งเสริมที่เหมาะสมจากรัฐ

มาตรา 50 บุคคลย่อมมีเสรีภาพในทางวิชาการ การศึกษาอบรม การเรียน การสอน การวิจัย และการเผยแพร่งานวิจัยตามหลักวิชาการ ย่อมได้รับความคุ้มครอง ทั้งนี้เท่าที่ไม่ขัดต่อหน้าที่พลเมืองหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

3.2.2 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2)

พ.ศ. 2545

ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มีสาระสำคัญเกี่ยวกับการจัดการศึกษาเอกชนนอกระบบ ดังนี้

มาตรา 4 มีค่านิยมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาเอกชนนอกระบบ ได้แก่

“การศึกษา” หมายความว่า กระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคมโดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคม การเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ตลอดชีวิต

“สถานศึกษา” หมายความว่า สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย โรงเรียนศูนย์การเรียนรู้ วิทยาลัย สถาบัน มหาวิทยาลัย หน่วยงานการศึกษาหรือหน่วยงานอื่นของรัฐหรือเอกชน ที่มีอำนาจหน้าที่หรือมีวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษา

มาตรา 6 การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรมมีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

มาตรา 7 กระบวนการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รู้จักรักษาและส่งเสริมสิทธิ หน้าที่ เสรีภาพ ความเคารพกฎหมาย ความเสมอภาค และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมและของประเทศชาติ รวมทั้งส่งเสริมศาสนา ศิลปวัฒนธรรมของชาติ การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และความรู้

อันเป็นสากล ตลอดจนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง

มาตรา 22 การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ

มาตรา 23 การจัดการศึกษา ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษา

มาตรา 24 การจัดกระบวนการเรียนรู้ (เนื้อหาสาระ กิจกรรม การฝึกทักษะ การจัดบรรยากาศการเรียนรู้)

มาตรา 28 สาระของหลักสูตร ต้องมุ่งพัฒนาคนให้มีความสมดุล ทั้งความรู้ ความคิด ความสามารถ ความดีงาม และความรับผิดชอบต่อสังคม

มาตรา 30 ให้สถานศึกษาพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ

มาตรา 43 การบริหารและการจัดการศึกษาของเอกชนให้มีความเป็นอิสระ โดยมีการกำกับ ติดตาม การประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาจากรัฐและต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาเช่นเดียวกับสถานศึกษาของรัฐ

มาตรา 45 ให้สถานศึกษาเอกชนจัดการศึกษาได้ทุกระดับและทุกประเภท การศึกษาตามที่กฎหมายกำหนด โดยรัฐต้องกำหนดนโยบายและมาตรการที่ชัดเจนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของเอกชนในด้านการศึกษา

มาตรา 46 รัฐต้องให้การสนับสนุนด้านเงินอุดหนุน การลดหย่อนหรือการยกเว้นภาษี และสิทธิประโยชน์อื่นที่เป็นประโยชน์ในทางการศึกษาแก่สถานศึกษาเอกชนตามความเหมาะสม รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนด้านวิชาการให้สถานศึกษาเอกชนมีมาตรฐานและสามารถพึ่งตนเองได้

มาตรา 47 ให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ประกอบด้วยระบบการประกันคุณภาพภายในและระบบการประกันคุณภาพภายนอก ระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกระทรวง

มาตรา 48 ให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง

3.3 การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนเอกชน

การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนเอกชนในปัจจุบันดำเนินการภายใต้พระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2525 สำหรับร่างพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชนฉบับใหม่ ได้ผ่านความเห็นชอบของคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่องเสนอคณะรัฐมนตรี คณะที่ 4 เมื่อวันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2545 และผ่านความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีแล้ว ในขณะที่อยู่ในระหว่างการพิจารณาของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ประกอบกับในมาตรา 43 ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 กำหนดไว้ว่า เอกชนจะต้องมีความเป็นอิสระในการบริหารและการจัดการการศึกษา ภายใต้การกำกับ ติดตาม การประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของรัฐ และในมาตรา 44 สถานศึกษาเอกชนจะต้องมีฐานะเป็นนิติบุคคล โดยมีคณะกรรมการบริหารสถานศึกษา ทำหน้าที่ในการบริหารและการจัดการในสถานศึกษา โดยรัฐจะต้องกำหนดนโยบายและมาตรการที่ชัดเจนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของเอกชนในด้านการศึกษา ทั้งนี้ให้คำนึงถึงผลกระทบต่อการจัดการศึกษาเอกชน (มาตรา 45) นอกจากนี้รัฐจะต้องให้การสนับสนุนด้านเงินอุดหนุน การลดหย่อนหรือการยกเว้นภาษี และสิทธิประโยชน์อื่น ๆ ตามความเหมาะสม (มาตรา 46)

การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 43 ซึ่งมีสาระสำคัญว่า “ประชาชนไทยมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 12 ปี ที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย ซึ่งระบบการจัดการศึกษาโดยทั่วไปก็จะเริ่มตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 6 ทั้งสายสามัญและสายอาชีพ” และรัฐได้กำหนดนโยบายว่า รัฐจะจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 12 ปี อย่างทั่วถึงให้กับทุกคนอย่างมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย ด้วยหลักการกระจายอำนาจ การมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเอกชนและการใช้นวัตกรรมตลอดจนรูปแบบที่หลากหลาย ให้สอดคล้องกับสภาพความแตกต่างของแต่ละบุคคล และความแตกต่างของท้องถิ่นและรัฐได้กำหนดยุทธศาสตร์และมาตรการหลายอย่าง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง มาตรการที่ 5 กล่าวว่า รัฐสนับสนุนให้ชุมชน เอกชน องค์กรเอกชน ครอบครัวยุทธศาสตร์ สถาบันศาสนา มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และมีส่วนร่วมในการระดมทุนเพื่อการจัดการศึกษา และรัฐได้กำหนดวิธีการไว้ 4 วิธี คือ

1. รัฐสนับสนุนงบประมาณ เงินอุดหนุนในรูปแบบอุดหนุน การยกเว้นภาษี และให้สิทธิประโยชน์อื่นที่เป็นประโยชน์ทางการศึกษาให้แก่ชุมชน เอกชน องค์กรเอกชน สถาบันศาสนา ตามความเหมาะสม สำหรับครอบครัวหากมีความประสงค์จะจัดการศึกษาให้บุตรหลานเอง รัฐจะจัดหลักสูตร หนังสือแบบเรียน คู่มือการสอนให้

2. รัฐให้การสนับสนุนด้านวิชาการ และการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาในรูปแบบที่เหมาะสม เพื่อชุมชน เอกชน องค์กรเอกชน สถาบันศาสนา จัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพและมาตรฐานตามที่กำหนด

3. รัฐมีหน้าที่กำกับคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษาของเอกชนที่ได้รับการสนับสนุนจากรัฐ

4. เพื่อให้การดำเนินการระหว่างรัฐกับเอกชน มีการประสานสัมพันธ์กันอย่างดี จะต้องจัดให้มีคณะกรรมการร่วมระหว่างภาครัฐกับเอกชน เพื่อกำหนดแนวทางการบริหาร และจัดการจัดการตลอดจนระดมทุนเพื่อการจัดการศึกษา

รวมทั้งได้กำหนดระยะเวลาว่าเริ่มสร้างความพร้อมตั้งแต่ปี พ.ศ. 2542 เพื่อให้ดำเนินการได้ไม่ช้ากว่าปี พ.ศ. 2544 นอกจากนั้นยังได้กล่าวถึงผลที่ได้รับไว้ 2 ประการคือ ประการแรกประชากรวัยเรียนจะได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี อย่างทั่วถึงภายในท้องถิ่นและประการที่สอง ชุมชน เอกชน องค์กรเอกชน ครอบครัว สถาบันศาสนา ตระหนักในบทบาทหน้าที่ให้การศึกษอบรม ทำให้ชุมชนมีความเข้มแข็ง (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2547: 7-9)

สรุป แนวการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนซึ่งในความเป็นมาของโรงเรียนเอกชนนั้น โรงเรียนเอกชนมีประวัติความเป็นมายาวนานโดยในการบริหารจัดการนั้นภาคเอกชนนอกจากจะต้องมีการพัฒนาเพื่อให้ได้มาซึ่งคุณภาพและมาตรฐานที่ทัดเทียมกับโรงเรียนแล้ว ยังต้องปรับตัวเองให้อยู่รอดตามภาวะเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป แต่ต่อมาใน พ.ศ. 2542 ได้มีพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 ซึ่งส่งผลให้โรงเรียนเอกชนมีบทบาทและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพิ่มมากขึ้นและมีการสนับสนุนจากรัฐ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติดังกล่าว

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ประสิทธิ์ คันชอททอง(2536) ศึกษาเรื่อง ทรรศนะของผู้บริหารวิชาการเกี่ยวกับการปฏิบัติงานวิชาการ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา : ศึกษาเฉพาะ กรณีจังหวัดนครสวรรค์ การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบ ทรรศนะของผู้บริหารวิชาการเกี่ยวกับการปฏิบัติงานวิชาการ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครสวรรค์ ตามขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ 6 ด้าน คือ การวางแผน งานวิชาการ การบริหารงานวิชาการพัฒนาและส่งเสริมทางวิชาการ การจัดการเรียนการสอน การวัดผลและประเมินผล การเรียน และ งานทะเบียนการประเมินผลงานวิชาการ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วยผู้บริหารวิชาการ จำนวน 270 คน สายบริหาร คือ ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วย ผู้บริหารฝ่ายวิชาการ จำนวน 60 คน และผู้บริหารวิชาการ สายปฏิบัติการสอน คือหัวหน้าหมวดวิชา จำนวน 210 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการ

วิจัย คือ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที่ ที่ระดับ .05 ผลการวิจัยพบว่า

1. ผู้บริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษา มีทัศนคติ โดยส่วนรวมเกี่ยวกับการปฏิบัติงานวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษา 1.1 ในรายด้าน ส่วนใหญ่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก นอกจากด้านการประเมินผลงานวิชาการ ซึ่งปฏิบัติอยู่ในระดับ ปานกลาง 1.2 ในรายข้อ ที่มีการปฏิบัติสูงและต่ำสุดของแต่ละด้าน ดังนี้คือด้านการวางแผนงานวิชาการ รายการที่ปฏิบัติสูงสุดคือ จัดทำแผนงานโครงการและปฏิทินปฏิบัติงานวิชาการ และปฏิบัติ ต่ำสุดคือ เผยแพร่เอกสารแผนงานวิชาการให้ผู้เกี่ยวข้องทราบด้านการบริหารงานวิชาการ รายการที่ปฏิบัติสูงสุดคือ จัดทำตารางสอนประจำชั้นและจัดตารางการใช้ห้อง และปฏิบัติ ต่ำสุดคือ การใช้ทรัพยากรจากแหล่งวิทยาการและสถานประกอบ อาชีวพิธีสระเพื่อประโยชน์ต่อการเรียนการสอนด้านการพัฒนาและส่งเสริมวิชาการ รายการที่ปฏิบัติ สูงสุดคือ เปิดโอกาสให้นักเรียนได้เลือกเรียนกิจกรรมตามความ ต้องการ ความสนใจ และความถนัดของตนเอง และปฏิบัติต่ำสุด คือ จัดทำเอกสารคู่มือเกี่ยวกับการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนการสอน รายการที่ปฏิบัติสูงสุด คือ ครูจัดทำแผนการสอนหรือบันทึกการสอน และปฏิบัติต่ำสุดคือ แนะนำหรือฝึกอบรมครูในการปรับปรุงรักษาและใช้สื่อการสอนด้านการวัดผล ประเมินผลการเรียน และงาน ทะเบียนนักเรียน รายการที่ปฏิบัติสูงสุดคือ ปฏิบัติงานวัดผล และ ประเมินผลได้ถูกต้องตามระเบียบของการวัดผลและประเมินผล การเรียนของกระทรวงศึกษาธิการ และปฏิบัติต่ำสุดคือ จัดให้มี คลังข้อสอบวัดผลด้านการประเมินผลงานวิชาการ รายการที่ปฏิบัติ สูงสุดคือ ดำเนินการประเมินผลงานวิชาการในโรงเรียน และ ปฏิบัติต่ำสุดคือ นำผลการวิเคราะห์ประเมินผลงานวิชาการไป ปรับปรุงและเผยแพร่ให้หน่วยงานอื่น

ทราบ 2. ผู้บริหารวิชาการสายบริหาร และสายปฏิบัติการสอน มีทัศนคติเกี่ยวกับการปฏิบัติงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้บริหารวิชาการสายบริหารมีทัศนคติเกี่ยวกับการปฏิบัติมากกว่า ผู้บริหารสายปฏิบัติการสอนทุกด้าน 3. ผู้บริหารวิชาการที่มีประสบการณ์ทางการบริหาร ต่ำกว่า 10 ปี และมีประสบการณ์ทางการบริหาร ตั้งแต่ 10 ปี ขึ้นไป มีทัศนคติเกี่ยวกับการปฏิบัติงานวิชาการในโรงเรียน มัธยมศึกษาในรายด้าน ส่วนใหญ่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .05 โดยผู้บริหารวิชาการที่มีประสบการณ์ทางการบริหารต่ำกว่า 10 ปี

ชานาญ บุญจอม (2536) ศึกษาเรื่อง สภาพและปัญหาการดำเนินงานของโรงเรียนในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา ตามทัศนคติของผู้บริหารวิชาการ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดกรมสามัญศึกษา ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดเพชรบูรณ์ การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมาย

1) เพื่อศึกษาสภาพทั่วไป ของโรงเรียนในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา ระดับ มัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดเพชรบูรณ์ เกี่ยวกับด้านบุคลากรด้านอาคารสถานที่และ

ด้านสภาพภูมิศาสตร์ ของท้องถิ่น 2) เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบปัญหาการบริหาร วิชาการ โรงเรียนในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา เกี่ยวกับด้านหลักสูตรและวิธีการจัดการเรียน ด้าน วิธีสอน ด้านบริหารและการจัดการ ด้านทรัพยากร ที่ใช้ด้านการ ส่งเสริมสนับสนุนและด้านการ ประชาสัมพันธ์ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นผู้บริหารทาง วิชาการ โรงเรียนขยายโอกาสทาง การศึกษาระดับมัธยม ศึกษาตอนต้น สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดเพชรบูรณ์ ปีการ ศึกษา 2536 จำนวน 280 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ครั้งนี้ คือผู้บริหารวิชาการ จำนวน 112 คน หัวหน้า หมวดวิชา 112 คน ซึ่งเลือกมาโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) ตาม ขนาดของโรงเรียน โดยสุ่มมากลุ่มละ ร้อยละ 80 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม มาตรฐานส่วนประมาณค่า สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบ ค่าที่ และการวิเคราะห์ ความแปรปรวนทางเดียว ผลการวิจัยพบว่า 1. สภาพทั่วไป ส่วนใหญ่เป็น โรงเรียนขนาดเล็กมีพื้นที่ 21-60 ไร่ มีอาคารเรียน 2 หลัง อาคารเรียนชั่วคราวมีน้อย ห้องเรียนส่วนใหญ่มีระหว่าง 11-30 ห้อง ห้องน้ำห้องส้วม ส่วนใหญ่มีระหว่าง 11-20 ห้อง สนามกีฬาส่วนใหญ่ เป็นสนาม ฟุตบอลและบาสเก็ตบอล มีถนนระหว่างอำเภอกับโรงเรียนมี สภาพใช้การได้ตลอดปี อยู่ห่างจากศูนย์กลางชุมชนมากกว่า 5 กิโลเมตร สภาพแวดล้อมเป็นที่ราบสูง แห้งแล้งและ ผู้ปกครองส่วนใหญ่ยากจน 2. ปัญหาการดำเนินงาน ทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อตอน พิจารณาในรายละเอียดพบว่า 2.1 ด้านหลักสูตรและวิธีการจัดการเรียน ปัญหา สำคัญคือ โรงเรียน ไม่สามารถเปิดวิชาเสรีที่ตรงกับความต้องการของผู้เรียน เพราะขาดครูที่มีความรู้ในวิชาเลือกนั้น 2.2 ด้านวิธีสอนปัญหาสำคัญคือการไม่ค่อยใช้สื่อ และอุปกรณ์การสอน 2.3 ด้านการบริหารและ การจัดการปัญหาที่สำคัญคือ ไม่สามารถจัดห้องปฏิบัติการได้อย่างครบถ้วน 2.4 ด้านทรัพยากรที่ ใช้ปัญหาที่สำคัญคือขาดวิทยากร ท้องถิ่นเข้ามาช่วยสอนบางรายเนื้อหาให้แก่ักเรียน 2.5 การ ส่งเสริมสนับสนุนปัญหาสำคัญคือโครงการ อาหารกลางวันจัดให้แก่ักเรียนที่ขาดแคลนยัง กระทำได้น้อย เพราะขาดงบประมาณสนับสนุน 2.6 ปัญหาด้านการประชาสัมพันธ์ปัญหาที่สำคัญ ที่สุดคือ การเผยแพร่เอกสารเพื่อประชาสัมพันธ์ผลงานของโรงเรียนจัดทำ ไม่เพียงพอ 3. เปรียบเทียบทัศนคติของผู้บริหารวิชาการ จำแนก ตำแหน่ง และขนาดของโรงเรียน 3.1 ผู้บริหาร วิชาการที่มีตำแหน่งต่างกัน มีทัศนคติ ต่อปัญหาด้านวิธีสอน และด้านการบริหารและการจัดการ แตกต่างกัน โดยหัวหน้าหมวดวิชาเห็นว่าเป็นปัญหามากกว่าผู้บริหารวิชาการ 3.2 ผู้บริหารวิชาการ ที่มีขนาดโรงเรียนต่างกัน มี ทัศนคติต่อปัญหาด้านการส่งเสริมสนับสนุนแตกต่างกัน โดยโรงเรียน ขนาดใหญ่มีปัญหามากกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก

อวยพร ปาระณะ (2544) ศึกษาเรื่อง การศึกษาความคาดหวังของผู้บริหาร สถานศึกษาสังกัดเทศบาลเขตการศึกษา 4 ในการบริหารวิชาการตามแนวพระราชบัญญัติ

การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 การวิจัยครั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาความคาดหวังของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาลเขตการศึกษา 4 ในการบริหารวิชาการตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. 2542 และจัดทำรายงานเป็นรายการณิเสนอนเป็นรายโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า ในการจัดการศึกษาที่เน้นผู้เรียนสำคัญที่สุด จะมีการกำหนดเป็นวิสัยทัศน์ของโรงเรียน การจัดการศึกษาที่เน้นความรู้คู่คุณธรรม จะมีการกำหนดเป็นวิสัยทัศน์เช่นเดียวกัน ซึ่งนอกจากจะมีการจัดการเรียนการสอนตามที่กำหนดในหลักสูตรแล้วจะมีกิจกรรมและโครงการต่าง ๆ รองรับผู้บริหารส่วนใหญ่จะขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดทำสาระหลักสูตร การจัดโครงสร้างของหลักสูตร และการจัดทำแผนบูรณาการความรู้

ไพรัช หงส์เทียบ (2544) ศึกษาเรื่อง การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารตามมาตรฐานคุณภาพการศึกษาที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษาที่ 5 การวิจัยครั้งนี้วัตถุประสงค์เพื่อทราบ 1) การบริหารงานวิชาการตามมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนและการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง 2) ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารตามมาตรฐานคุณภาพการศึกษากับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง 3) การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารตามมาตรฐานคุณภาพการศึกษาที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาได้แก่ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 5 จำนวน 106 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูลคือ ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร ด้านกระบวนการมาตรฐานที่ 3, 4 และ 6 และการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางตามตัวบ่งชี้ของศูนย์พัฒนาการเรียนการสอนสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สถิติที่ใช้ในการวิจัยคือร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สันและการถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารตามมาตรฐานคุณภาพการศึกษาโดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายมาตรฐาน พบว่ามาตรฐานที่ 4 และมาตรฐานที่ 6 อยู่ในระดับดีมาก 2) การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารตามมาตรฐานคุณภาพการศึกษา โดยภาพรวมและมาตรฐานที่ 3, มาตรฐานที่ 4 และมาตรฐานที่ 6 มีความสัมพันธ์กับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 3) การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารตามมาตรฐานคุณภาพการศึกษาส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยภาพรวม เมื่อพิจารณาเป็นรายมาตรฐานพบว่ามาตรฐานที่ 3 และมาตรฐานที่ 4 ส่งผลต่อด้านพฤติกรรมการเรียนของนักเรียนและพฤติกรรมการสอน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ด้วย

บุษรา ผ่องใส (2550) ศึกษาเรื่อง การประกันคุณภาพภายในที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา เขตการอาชีวศึกษาภูมิภาคตะวันตก หลักสูตรปริญญาสาขาบริหารการศึกษาคำวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ 1) การประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาเขตการอาชีวศึกษาภูมิภาคตะวันตก 2) การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาเขตการอาชีวศึกษาภูมิภาคตะวันตก และ 3) การประกันคุณภาพภายในที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาเขตการอาชีวศึกษาภูมิภาคตะวันตก กลุ่มตัวอย่างได้แก่ สถานศึกษาเขตการอาชีวศึกษาภูมิภาคตะวันตก จำนวน 40 สถาบัน ผู้ให้ข้อมูลสถานศึกษาละ 8 คนประกอบด้วย ผู้อำนวยการ 1 คน รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ 1 คน หัวหน้าแผนก 2 คน และครูผู้สอน 4 คน รวมทั้งสิ้น 320 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายใน และการบริหารงานวิชาการตามแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ (frequency) ค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นต้น (stepwise multiple regression analysis)

ผลการวิจัยพบว่า 1. การประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาเขตการอาชีวศึกษาภูมิภาคตะวันตก โดยภาพรวมและ รายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยดังนี้ บุคลากร ปรัชญาและเป้าหมายของสถานศึกษา หลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน กิจกรรมนักเรียน ทรัพยากรเพื่อการเรียนการสอน และการบริหารจัดการ 2. การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาเขตการอาชีวศึกษาภูมิภาคตะวันตก โดยภาพรวมและ รายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยดังนี้ การจัดการเรียนการสอนทวิภาคี การสอนเทียบโอนประสบการณ์ การวัดผลประเมินผลและงานทะเบียน การดำเนินงานเกี่ยวกับการเรียนการสอน การวางแผนงานวิชาการ และการบริหารงานห้องสมุด 3. การประกันคุณภาพภายในส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาเขตการอาชีวศึกษาภูมิภาคตะวันตก โดยภาพรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

บังอร สาคลาไคล (2550) ได้ทำการศึกษาเรื่อง พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสงคราม คำวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ 1) พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสงคราม 2) การบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสงคราม และ 3) พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสงคราม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ได้แก่ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสงคราม

จำนวน 66 โรงเรียน โดยมีผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้บริหาร รองผู้บริหาร หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และครูผู้สอน รวมทั้งสิ้น 396 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมผู้นำตามแนวคิดของ อับรามสัน (Abramson) กับการบริหารงานวิชาการ ตามกรอบแนวทางคู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือค่าความถี่ (frequency) ค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) และการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise multiple regression analysis)

ผลการวิจัยพบว่า 1) พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสงครามอยู่ในระดับมากทั้งในภาพรวมและรายด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ ผู้ร่วมงาน ผู้สอน ผู้กระตุ้น และผู้สื่อสาร 2) การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสงคราม อยู่ในระดับมาก ทั้งในภาพรวมและรายด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา การแนะแนวการศึกษา การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ การนิเทศการศึกษา และการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 3) พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารด้านผู้สื่อสาร และผู้กระตุ้นส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสงคราม โดยภาพรวม

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในบทนี้ผู้วิจัยขอเสนอวิธีดำเนินการวิจัยซึ่งประกอบด้วย วัตถุประสงค์ของการวิจัย ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การสร้างเครื่องมือ การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลและเกณฑ์เทียบระดับความคิดเห็น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนขนาดใหญ่ในกรุงเทพมหานคร ที่ผ่านการประเมินระดับดีมาก

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติการสอนของโรงเรียนเอกชนขนาดใหญ่ใน กรุงเทพมหานครที่ผ่านการประเมินระดับดีมาก จำนวน 29 โรงเรียน คือ ผู้บริหาร ประกอบด้วย ผู้อำนวยการ 29 คน และรองผู้อำนวยการทั้ง 4 ฝ่าย 116 คน รวม 145 คน ผู้ปฏิบัติการสอน ประกอบด้วย หัวหน้ากลุ่มสาระ 232 คน และครู 4,723 คน รวม 4,955 คน รวมประชากรทั้งหมด จำนวน 5,100 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติการสอนของโรงเรียนเอกชนขนาดใหญ่ใน กรุงเทพมหานครที่ผ่านการประเมินระดับดีมากซึ่งผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างดังนี้

1. **ผู้บริหาร** ผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Random Sampling) ใช้ประชากรผู้บริหารของโรงเรียนเอกชนขนาดใหญ่ ในกรุงเทพมหานครที่ผ่านการประเมินระดับดีมาก ทั้งหมด จำนวน 29 โรงเรียน ได้กลุ่มตัวอย่าง ผู้บริหาร คือ ผู้อำนวยการ จำนวน 29 คน และรองผู้อำนวยการทั้ง 4 ฝ่ายจำนวน 116 คน รวมทั้งสิ้น 145 คน

2. **ผู้ปฏิบัติการสอน** ผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Sampling) โดยใช้สูตรการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างในตารางของ Taro Yamane (1967) ใช้ค่าความเชื่อมั่น 95% มีความคลาดเคลื่อน $\pm 5\%$ จากประชากรผู้ปฏิบัติการสอน จำนวน 4,955 คน แบ่งเป็นผู้มีตำแหน่งหัวหน้ากลุ่มสาระ 232 คน ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 147 คน และครู 4,723 คน ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 369 คน จึงได้กลุ่มตัวอย่างผู้ปฏิบัติการสอน จำนวน 516 คน

การคำนวณ

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

โดย n = ขนาดตัวอย่างที่คำนวณได้

N = จำนวนประชากรที่ทราบค่า

e = ค่าความคลาดเคลื่อนเท่ากับ 5%

โดยแสดงวิธีการคำนวณ ดังนี้

1. หัวหน้ากลุ่มสาระ

$$n = \frac{232}{1 + 232(0.05)^2}$$

$$n = 146.84 \approx 147$$

2. ครู

$$n = \frac{4723}{1 + 4723(0.05)^2}$$

$$= 368.77 \approx 369$$

รวมกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นผู้บริหารจำนวน 145 คน และผู้ปฏิบัติการสอนจำนวน 516 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 661 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีคำถามจำนวน 5 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพในโรงเรียน ประสบการณ์การทำงาน วุฒิสูงสุดทางการศึกษา มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนขนาดใหญ่ในกรุงเทพมหานครที่ผ่านการประเมินระดับดีมาก มีคำถามจำนวน 42 ข้อ มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

การสร้างเครื่องมือ

ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โดยวิธีการตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาและรวบรวมข้อมูลต่างๆ จากเอกสาร ตำรา บทความ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ทำการศึกษาวิจัย

2. กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย โดยการวิจัยนี้ใช้กรอบแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ ซึ่งประกอบด้วย การวางแผนงานด้านวิชาการ การบริหารและพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การนิเทศการศึกษาเพื่อพัฒนาครู การใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร การแนะแนว การร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพงานวิชาการ การวัดและประเมินผลงานวิชาการ

3. ร่างเครื่องมือวิจัยตามกรอบแนวคิดที่ได้ศึกษาด้วยตนเอง และตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

4. สืบหาข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ โดยการสอบถามจากนักวิชาการ ผู้บริหาร และผู้รับผิดชอบงานวิชาการของโรงเรียน เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือวิจัย

5. สร้างเครื่องมือวิจัย นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบและแก้ไขปรับปรุง

6. นำเครื่องมือวิจัยที่ได้ปรับปรุงแล้วนำเสนอผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา และความถูกต้องในการใช้ภาษา โดยใช้เกณฑ์ในการพิจารณาผู้ทรงคุณวุฒิ ดังนี้

6.1 เป็นนักวิชาการที่มีความรู้และประสบการณ์ด้านการบริหารการศึกษา

6.2 เป็นนักวิชาการจากฝ่ายวิชาการ ผู้อำนวยการหรือศึกษานิเทศก์

ผู้ทรงคุณวุฒิมีจำนวน 5 ท่าน ประกอบด้วย

(1) รองศาสตราจารย์ นพพงษ์ บุญจิตราดุล อดีตหัวหน้าภาควิชาบริหารการศึกษา กรรมการสภามหาวิทยาลัยราชธานี ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาโรงเรียนจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สาธิตฝ่ายมัธยม

(2) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นันทรัตน์ เจริญกุล อาจารย์ประจำสาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

(3) นายเจษฎา แซ่มประเสริฐ ศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเขต 3 กรุงเทพมหานคร

(4) นายสุกิจ ภูติอิทธินันท์ ผู้อำนวยการโรงเรียนศุภวิทย์

(5) นางสุนีย์ สัจจานุรักษ์ หัวหน้าฝ่ายวิชาการ โรงเรียนพระแม่มาวีรสาทร

7. นำเครื่องมือวิจัยที่ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบแล้วมาปรับปรุงแก้ไขร่วมกับอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อปรับเป็นเครื่องมือวิจัยที่สมบูรณ์

8. นำเครื่องมือวิจัยฉบับสมบูรณ์ไปดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดย

1. ผู้วิจัยขอหนังสือราชการจากสาขาวิชาบริหารการศึกษา ภาควิชานโยบายการจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อขอความร่วมมือในการวิจัยไปยังโรงเรียนเอกชนขนาดใหญ่ในกรุงเทพมหานครที่ผ่านการประเมินระดับดีมาก ทั้ง 29 โรงเรียน

2. ผู้วิจัยดำเนินการประสานงานกับตัวแทนของโรงเรียนเอกชนขนาดใหญ่ในกรุงเทพมหานครที่ผ่านการประเมินระดับดีมาก ทั้ง 29 โรงเรียน ที่รับผิดชอบงานด้านวิชาการ เพื่อแจ้งวัตถุประสงค์การวิจัย นัดหมายวันเวลานำส่งหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัยและแบบสอบถาม

3. ผู้วิจัยนำส่งหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัยและแบบสอบถาม ที่โรงเรียนเอกชนขนาดใหญ่ในกรุงเทพมหานครที่ผ่านการประเมินระดับดีมาก ทั้ง 29 โรงเรียน ด้วยตนเอง และนัดหมายวันเวลาในการเข้าไปรับคืนแบบสอบถาม

4. ผู้วิจัยรับคืนแบบสอบถามจากโรงเรียนเอกชนขนาดใหญ่ในกรุงเทพมหานครที่ผ่านการประเมินระดับดีมาก ทั้ง 29 โรงเรียน ด้วยตนเอง โดยแบบสอบถามที่ได้รับคืน และสามารถนำมาใช้วิเคราะห์ข้อมูลได้นั้น แสดงรายละเอียด ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงจำนวนและร้อยละของแบบสอบถามที่ส่งไปได้รับคืนและแบบสอบถามที่สมบูรณ์ จำแนกตามประชากร

ประชากร	ส่งไป	ได้รับคืน		แบบสอบถามที่สมบูรณ์	
	จำนวน	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ผู้บริหาร	145	129	88.97	124	85.52
ผู้ปฏิบัติการสอน	516	439	85.08	413	80.03
รวม	661	568	85.93	537	81.24

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลจากเครื่องมือทั้ง 2 ชุด ดังนี้

1. แบบสอบถามสำหรับผู้บริหาร วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสถิติสำเร็จรูป

SPSS 9.0 (Statistical Package for the Social Sciences) โดย

ตอนที่ 1 แบบสอบถามชนิดแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ นำเสนอเป็นตารางประกอบความเรียง

ตอนที่ 2 แบบสอบถามชนิดแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ นำเสนอเป็นตารางประกอบความเรียง

2. แบบสอบถามสำหรับผู้ปฏิบัติการสอน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสถิติสำเร็จรูป SPSS 9.0 (Statistical Package for the Social Sciences) โดย

ตอนที่ 1 แบบสอบถามชนิดแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ นำเสนอเป็นตารางประกอบความเรียง

ตอนที่ 2 แบบสอบถามชนิดแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ นำเสนอเป็นตารางประกอบความเรียง

เกณฑ์เทียบระดับความคิดเห็น

ในการวิเคราะห์ข้อมูลตอนที่ 2 ผู้วิจัยได้ใช้เกณฑ์การแปลความหมายค่าร้อยละของ เอกชัย กี่สุขพันธุ์ (2552: 113) ดังนี้

80 % - 100 %	หมายถึง	มากที่สุด
60 % - 79 %	หมายถึง	มาก
40 % - 59 %	หมายถึง	น้อย
น้อยกว่า 40 %	หมายถึง	น้อยที่สุด

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนขนาดใหญ่ในกรุงเทพมหานครที่ผ่านการประเมินระดับดีมาก ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยแบ่งการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในกรุงเทพมหานครที่ผ่านการประเมินระดับดีมาก โดยแยกตามกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารและผูปฏิบัติการสอน

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพในโรงเรียน ประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่ง วุฒิสูงสุดในปัจจุบัน

ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานภาพ	ผู้บริหาร (N ₁ = 124)		ผู้ปฏิบัติการสอน (N ₂ = 413)		รวม (N _t = 537)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
เพศ						
ชาย	46	37.10	66	15.98	112	20.86
หญิง	78	62.90	347	84.02	425	79.14
รวม	124	100.00	413	100.00	537	100.00
อายุ						
20 - 29 ปี	8	6.45	79	19.13	87	16.20
30 - 39 ปี	18	14.52	125	30.27	143	26.63
40 - 49 ปี	10	8.06	109	26.39	119	22.16
50 ปี ขึ้นไป	88	70.97	100	24.21	188	35.01
รวม	124	100.00	413	100.00	537	100.00

ตารางที่ 4 (ต่อ)

สถานภาพ	ผู้บริหาร (N ₁ = 124)		ผู้ปฏิบัติการสอน (N ₂ = 413)		รวม (N _t = 537)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
สถานภาพในโรงเรียนเอกชน						
ผู้บริหาร	124	100.00	-	-	124	23.09
ครู	-	-	413	100.00	413	76.91
รวม	124	100.00	413	100.00	537	100.00
ประสบการณ์การดำรงตำแหน่ง ปัจจุบันในโรงเรียนแห่งนี้						
ต่ำกว่า 5 ปี	10	8.06	82	19.85	92	17.13
5 - 9 ปี	21	16.94	122	29.54	143	26.63
10 - 14 ปี	20	16.13	62	15.01	82	15.27
15 - 19 ปี	5	4.03	43	10.41	48	8.94
20 - 24 ปี	15	12.10	42	10.17	57	10.61
25 ปี ขึ้นไป	53	42.74	62	15.01	115	21.42
รวม	124	100.00	413	100.00	537	100.00
วุฒิสูงสุดในปัจจุบัน						
ต่ำกว่าปริญญาตรี			28	6.78	28	5.21
ปริญญาตรี	80	64.52	310	75.06	390	72.63
ปริญญาโท	38	30.65	75	18.16	113	21.04
ปริญญาเอก	6	4.84			6	1.12
รวม	124	100	413	100	537	100

จากตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามโดยรวม ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน คิดเป็นร้อยละ 79.14 มีอายุ 50 ปี ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 35.01 มีสถานภาพในโรงเรียนเป็นผู้ปฏิบัติการสอน คิดเป็นร้อยละ 100 ประสบการณ์การดำรงตำแหน่ง 5-9 ปี คิดเป็นร้อยละ 26.63 และมีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 72.63 เมื่อแยกตามกลุ่มตัวอย่าง พบว่าผู้บริหาร ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 62.90 มีอายุ 50 ปี ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 70.97 มีสถานภาพในโรงเรียนเป็นผู้บริหาร คิดเป็นร้อยละ 100 ประสบการณ์การดำรงตำแหน่ง 25 ปี ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 42.74 และมีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 64.52 ผู้ปฏิบัติการสอนส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 84.02 มีอายุ 30 -39 ปี คิดเป็นร้อยละ 30.27 มีสถานภาพในโรงเรียนเป็นผู้ปฏิบัติการสอน คิดเป็นร้อยละ 100 ประสบการณ์การดำรงตำแหน่ง 5-9 ปี คิดเป็นร้อยละ 29.54 และมีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 75.06

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนใน
กรุงเทพมหานครที่ผ่านการประเมินระดับดีมาก โดยนำเสนอผลการวิเคราะห์
ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

ตารางที่ 5 จำนวนและร้อยละการบริหารงานวิชาการ ด้านการวางแผนงานวิชาการ เกี่ยวกับ
คณะกรรมการวิชาการ

ข้อคำถาม	ผู้บริหาร (N ₁ = 124)		ผู้ปฏิบัติการสอน (N ₂ = 413)		รวม (N _t = 537)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
คณะกรรมการวิชาการของโรงเรียน						
1) ไม่มี	-	-	-	-	-	-
2) มี	124	100.00	413	100.00	537	100.00
คณะกรรมการประกอบไปด้วย	(n ₁ = 124)		(n ₂ = 413)		(n _t = 537)	
1) ผู้อำนวยการ	114	91.94	325	78.69	439	81.75
2) รองผู้อำนวยการ	114	91.94	356	86.20	470	87.52
3) หัวหน้ากลุ่มสาระ	119	95.97	387	93.70	506	94.23
4) หัวหน้างานวัดผลและประเมินผล	101	81.45	332	80.39	433	80.63
5) ผู้แทนกรรมการสถานศึกษา	54	43.55	115	27.85	169	31.47
6) ผู้แทนกรรมการบริหารสถานศึกษา	46	37.10	110	26.63	156	29.05

จากตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ทุกโรงเรียนมีคณะกรรมการวิชาการของโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 100 คณะกรรมการวิชาการของโรงเรียนประกอบด้วย หัวหน้ากลุ่มสาระ คิดเป็นร้อยละ 94.23 รองผู้อำนวยการ คิดเป็นร้อยละ 87.52 ผู้อำนวยการ คิดเป็นร้อยละ 81.75 และหัวหน้างานวัดผลและประเมินผล คิดเป็นร้อยละ 80.63 เป็นคณะกรรมการวิชาการในระดับมากที่สุด ส่วนผู้แทนกรรมการบริหารสถานศึกษา คิดเป็นร้อยละ 31.47 และผู้แทนกรรมการบริหารสถานศึกษา คิดเป็นร้อยละ 29.05 เป็นคณะกรรมการวิชาการของโรงเรียนในระดับน้อยที่สุด

เมื่อพิจารณารายกลุ่ม พบว่า กลุ่มผู้บริหารและกลุ่มผู้ปฏิบัติการสอนเห็นสอดคล้องกันในทุกข้อ ยกเว้น ผู้อำนวยการ ที่กลุ่มผู้บริหารเห็นว่าร่วมเป็นคณะกรรมการวิชาการของโรงเรียนในระดับมากที่สุด แต่กลุ่มผู้ปฏิบัติการสอนเห็นว่าร่วมเป็นคณะกรรมการวิชาการของโรงเรียนระดับมาก และผู้แทนกรรมการสถานศึกษา ที่กลุ่มผู้บริหารเห็นว่าร่วมเป็นคณะกรรมการวิชาการในระดับน้อย แต่กลุ่มผู้ปฏิบัติการสอนเห็นว่าร่วมเป็นคณะกรรมการวิชาการในระดับน้อยที่สุด

ตารางที่ 6 จำนวนและร้อยละการบริหารงานวิชาการ ด้านการวางแผนงานวิชาการ เกี่ยวกับการ
อนุมัติแผนงานวิชาการ

ข้อคำถาม	ผู้บริหาร (N ₁ = 124)		ผู้ปฏิบัติการสอน (N ₂ = 413)		รวม (N _t = 537)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ผู้รับผิดชอบในการอนุมัติ แผนงานวิชาการ						
1) ผู้อำนวยการโรงเรียน	85	68.55	347	84.02	432	80.45
2) รองผู้อำนวยการโรงเรียน	17	13.71	30	7.26	47	8.75
3) คณะกรรมการบริหารสถานศึกษา	22	17.74	36	8.72	58	10.80

จากตารางที่ 6 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พิจารณาภาพรวม พบว่า ผู้รับผิดชอบในการอนุมัติแผนงานวิชาการที่มีการปฏิบัติระดับมากที่สุด คือ ผู้อำนวยการโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 80.45 ส่วนผู้รับผิดชอบในการอนุมัติแผนงานวิชาการระดับน้อยที่สุด ได้แก่ คณะกรรมการบริหารสถานศึกษา คิดเป็นร้อยละ 10.80 และรองผู้อำนวยการโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 8.75

เมื่อพิจารณารายกลุ่ม พบว่า กลุ่มผู้บริหารและกลุ่มผู้ปฏิบัติการสอนเห็นสอดคล้องกันในทุกข้อ ยกเว้น กลุ่มผู้บริหารเห็นว่า ผู้อำนวยการโรงเรียนเป็นผู้รับผิดชอบในการอนุมัติแผนงานวิชาการในระดับมากที่สุด ส่วนกลุ่มผู้ปฏิบัติการสอนเห็นมีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด

ตารางที่ 7 จำนวนและร้อยละการบริหารงานวิชาการ ด้านการวางแผนงานวิชาการ เกี่ยวกับการดำเนินการวางแผนงานด้านวิชาการ

ข้อคำถาม	ผู้บริหาร (N ₁ = 124)		ผู้ปฏิบัติการสอน (N ₂ = 413)		รวม (N _t = 537)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
การดำเนินการวางแผนงานด้านวิชาการ						
1) กำหนดวิสัยทัศน์ นโยบาย วัตถุประสงค์ของโรงเรียนเพื่อเป็นทิศทางในการวางแผนของแต่ละกลุ่มสาระ	104	83.87	367	88.86	471	87.71
2) คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้บริหาร และคณะครูอาจารย์มีประชุมวางแผนงานวิชาการร่วมกัน	100	80.65	297	71.91	397	73.93
3) จัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี ล่วงหน้าเป็นแผนซึ่งแสดงเจตจำนงถึงงานโครงการที่ประสงค์จะดำเนินการในรอบปีนั้นๆ	109	87.90	363	87.89	472	87.90
4) ผู้บริหารกำหนดแผนงานหลักแล้วให้แต่ละกลุ่มสาระไปวางแผนในรายละเอียด	80	64.52	227	54.96	307	57.17
5) มอบหมายให้กลุ่มสาระจัดทำแผนงานวิชาการแล้วเสนอให้ผู้บริหารจัดทำเป็นแผนของโรงเรียน	78	62.90	250	60.53	328	61.08

จากตารางที่ 7 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พิจารณาภาพรวม พบว่า การดำเนินการวางแผนงานด้านวิชาการที่ปฏิบัติในระดับมากที่สุด คือ การจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีล่วงหน้าเป็นแผนซึ่งแสดงเจตจำนงถึงงานโครงการที่ประสงค์จะดำเนินการใน รอบปีนั้นๆ คิดเป็นร้อยละ 87.90 และการกำหนดวิสัยทัศน์ นโยบาย วัตถุประสงค์ของโรงเรียนเพื่อเป็นทิศทางในการวางแผนของแต่ละกลุ่มสาระ คิดเป็นร้อยละ 87.71 ส่วนที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก คือ การที่คณะกรรมการสถานศึกษาผู้บริหารและคณะครูอาจารย์มีประชุมวางแผนงานวิชาการร่วมกัน คิดเป็นร้อยละ 73.93 และการมอบหมายให้กลุ่มสาระจัดทำแผนงานวิชาการแล้วเสนอให้ผู้บริหาร

จัดทำเป็นแผนของโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 61.08 ส่วนการที่ผู้บริหารกำหนดแผนงานหลักแล้วให้แต่ละกลุ่มสาระไปวางแผนในรายละเอียด มีการปฏิบัติระดับน้อย คิดเป็นร้อยละ 57.17

เมื่อพิจารณารายกลุ่ม พบว่า กลุ่มผู้บริหารและกลุ่มผู้ปฏิบัติการสอนเห็นสอดคล้องกันทุกข้อ ยกเว้น กลุ่มผู้บริหารเห็นว่า การดำเนินการวางแผนงานโดยคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้บริหารและคณะครูอาจารย์มีประชุมวางแผนงานวิชาการร่วมกัน มีการปฏิบัติระดับมากที่สุด แต่กลุ่มผู้ปฏิบัติการสอนเห็นว่าการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และการดำเนินการวางแผนงานโดยที่ผู้บริหารกำหนดแผนงานหลักแล้วให้แต่ละกลุ่มสาระไปวางแผนในรายละเอียด กลุ่มผู้บริหารเห็นว่ามีการปฏิบัติในระดับมาก แต่กลุ่มผู้ปฏิบัติการสอนเห็นว่าการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย

ตารางที่ 8 จำนวนและร้อยละการบริหารงานวิชาการ ด้านการวางแผนงานวิชาการ เกี่ยวกับ
วิธีดำเนินการเผยแพร่แนวทางปฏิบัติตามแผนงานวิชาการ

ข้อคำถาม	ผู้บริหาร (N ₁ = 124)		ผู้ปฏิบัติการสอน (N ₂ = 413)		รวม (N _t = 537)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
วิธีดำเนินการเผยแพร่แนวทางปฏิบัติตามแผนงานวิชาการให้ผู้เกี่ยวข้องได้ทราบ						
1) แจ้งในที่ประชุมครู	124	100.00	391	94.67	515	95.90
2) ทำบันทึก/หนังสือเวียนถึงครูทุกคน	65	52.42	232	56.17	297	55.31
3) จัดพิมพ์ไว้ในคู่มือครู และแจกครูทุกคน	77	62.10	221	53.51	298	55.49
4) แจ้งถึงครูผ่านหัวหน้ากลุ่มสาระ	102	82.26	382	92.49	484	90.13
5) จัดพิมพ์ไว้ในเอกสารฝ่ายวิชาการซึ่ง แจกครูทุกคน	36	29.03	186	45.04	222	41.34
6) จัดพิมพ์ในคู่มือนักเรียนและ ผู้ปกครองและแจกให้ครูได้ทราบด้วย	41	33.06	146	35.35	187	34.82

จากตารางที่ 8 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล เมื่อพิจารณาภาพรวม พบว่า วิธีการดำเนินการเผยแพร่แนวทางปฏิบัติตามแผนงานวิชาการให้ผู้เกี่ยวข้องได้ทราบที่มีการปฏิบัติระดับมากที่สุด คือ การแจ้งในที่ประชุมครู คิดเป็นร้อยละ 95.90 และการแจ้งถึงครูผ่านหัวหน้ากลุ่มสาระ คิดเป็นร้อยละ 90.13 การดำเนินการที่มีการปฏิบัติระดับน้อย คือ การจัดพิมพ์ไว้ในคู่มือครู และแจกครูทุกคน คิดเป็นร้อยละ 55.49 การทำบันทึก/หนังสือเวียนถึงครูทุกคน คิดเป็นร้อยละ 55.31 และการจัดพิมพ์ไว้ในเอกสารฝ่ายวิชาการซึ่งแจกครูทุกคน คิดเป็นร้อยละ 41.34 ส่วนการดำเนินการที่มีการปฏิบัติระดับน้อยที่สุด คือ การจัดพิมพ์ในคู่มือนักเรียนและผู้ปกครองและแจกให้ครูได้ทราบด้วย คิดเป็นร้อยละ 34.82

เมื่อพิจารณารายกลุ่ม พบว่า กลุ่มผู้บริหารและกลุ่มผู้ปฏิบัติการสอนเห็นสอดคล้องกันในทุกข้อ ยกเว้น กลุ่มผู้บริหารเห็นว่า การดำเนินการโดยวิธีการจัดพิมพ์ไว้ในคู่มือครูและแจกครูทุกคน มีการปฏิบัติระดับมาก แต่กลุ่มผู้ปฏิบัติการสอนเห็นว่ามีการปฏิบัติในระดับน้อย และวิธีการจัดพิมพ์ไว้ในเอกสารฝ่ายวิชาการซึ่งแจกครูทุกคนกลุ่มผู้บริหารเห็นว่ามีการปฏิบัติในระดับน้อยที่สุด แต่กลุ่มผู้ปฏิบัติการสอนเห็นว่ามีการปฏิบัติในระดับน้อย

ตารางที่ 9 จำนวนและร้อยละการบริหารงานวิชาการ ด้านการวางแผนงานวิชาการ เกี่ยวกับวิธีการตรวจสอบและประเมินผลการปฏิบัติตามแผน

ข้อคำถาม	ผู้บริหาร (N ₁ = 124)		ผู้ปฏิบัติการสอน (N ₂ = 413)		รวม (N _t = 537)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
วิธีการตรวจสอบและประเมินผล						
การปฏิบัติตามแผน						
1) รายงานตามสายการบังคับบัญชา	117	94.35	385	93.22	502	93.48
2) ผู้ได้รับมอบหมายให้ติดตามผลการปฏิบัติเป็นผู้รายงานให้ผู้บริหารทราบ	97	78.23	327	79.18	424	78.96
3) การประชุมสรุปผลงานในแต่ละรอบเดือน	71	57.26	216	52.30	287	53.45
4) การประชุมสรุปผลงานปลายภาคการศึกษา	91	73.39	288	69.73	379	70.58
5) ติดตามจากปฏิทินปฏิบัติงานของฝ่ายวิชาการ	84	67.74	292	70.70	376	70.02

จากตารางที่ 9 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล เมื่อพิจารณาภาพรวม พบว่า วิธีการตรวจสอบและประเมินผลการปฏิบัติตามแผนที่มีการปฏิบัติระดับมากที่สุด คือ การรายงานตามสายการบังคับบัญชา คิดเป็นร้อยละ 93.48 วิธีการตรวจสอบและประเมินผลที่มีการปฏิบัติระดับมาก ได้แก่ การที่ผู้ได้รับมอบหมายให้ติดตามผลการปฏิบัติเป็นผู้รายงานให้ผู้บริหารทราบ คิดเป็นร้อยละ 78.96 การประชุมสรุปผลงานปลายภาคการศึกษา คิดเป็นร้อยละ 70.58 และการติดตามจากปฏิทินปฏิบัติงานของฝ่ายวิชาการ คิดเป็นร้อยละ 70.02 ส่วนวิธีที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย คือ การประชุมสรุปผลงานในแต่ละรอบเดือน เป็น คิดเป็นร้อยละ 53.45

เมื่อพิจารณารายกลุ่ม พบว่า กลุ่มผู้บริหารและกลุ่มผู้ปฏิบัติการสอนเห็นสอดคล้องกันในทุกข้อ

ตารางที่ 10 จำนวนและร้อยละการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารและพัฒนาหลักสูตร
เกี่ยวกับกรรมการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา

ข้อคำถาม	ผู้บริหาร (N ₁ = 124)		ผู้ปฏิบัติการสอน (N ₂ = 413)		รวม (N _t = 537)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
กรรมการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา						
ของโรงเรียน ประกอบด้วย						
1) ผู้อำนวยการ	124	100.00	290	70.22	414	77.09
2) รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ	124	100.00	281	68.04	405	77.09
3) รองผู้อำนวยการที่ได้รับการแต่งตั้ง	94	75.81	303	73.37	397	73.93
4) หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้	124	100.00	366	88.62	490	91.25
5) หัวหน้างานแนะแนว	46	37.10	198	47.94	244	45.44
6) หัวหน้างานด้านวัดผลและประเมินผล	116	93.55	333	80.63	449	83.61
7) ครู	86	69.35	207	50.12	293	54.56

จากตารางที่ 10 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเมื่อพิจารณาภาพรวม พบว่า กรรมการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียน ประกอบด้วย หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ คิดเป็นร้อยละ 91.25 และหัวหน้างานด้านวัดผลและประเมินผล คิดเป็นร้อยละ 83.61 เป็นองค์ประกอบของคณะกรรมการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาในระดับมากที่สุด ส่วนผู้อำนวยการ คิดเป็นร้อยละ 77.09 รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ คิดเป็นร้อยละ 77.09 และรองผู้อำนวยการที่ได้รับการแต่งตั้ง คิดเป็นร้อยละ 73.93 เป็นคณะกรรมการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาในระดับมาก ครู คิดเป็นร้อยละ 54.56 และหัวหน้างานแนะแนว คิดเป็นร้อยละ 45.44 เป็นคณะกรรมการบริหารหลักสูตรในระดับน้อย

เมื่อพิจารณา รายกลุ่ม พบว่า กลุ่มผู้บริหารและกลุ่มผู้ปฏิบัติการสอนเห็นสอดคล้องกันทุกข้อ ยกเว้น ผู้อำนวยการและรองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ ที่กลุ่มผู้บริหารเห็นว่าเป็นองค์ประกอบของคณะกรรมการบริหารหลักสูตรในระดับมากที่สุด แต่กลุ่มผู้ปฏิบัติการสอนเห็นว่ามี การปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ส่วนครู ที่ผู้บริหารเห็นว่าเป็นคณะกรรมการบริหารหลักสูตรในระดับมาก แต่ผู้ปฏิบัติการสอนเห็นว่ามี การปฏิบัติในระดับน้อย และหัวหน้างานแนะแนว ที่ผู้บริหารเห็นว่าเป็นคณะกรรมการบริหารหลักสูตรในระดับน้อยที่สุด แต่ผู้ปฏิบัติการสอนเห็นว่ามี การปฏิบัติในระดับน้อย

ตารางที่ 11 จำนวนและร้อยละการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารและพัฒนาหลักสูตร
เกี่ยวกับการดำเนินการในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

ข้อคำถาม	ผู้บริหาร (N ₁ = 124)		ผู้ปฏิบัติการสอน (N ₂ = 413)		รวม (N _t = 537)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
การดำเนินการในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา						
1) ศึกษาและวิเคราะห์หลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน	124	100.00	397	96.13	521	97.02
2) กำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของ นักเรียน	124	100.00	372	90.07	496	92.36
3) จัดทำโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา ไว้เป็นแนวทาง	124	100.00	387	93.70	511	95.16
4) กำหนดเกณฑ์การวัดผลและ ประเมินผล	116	93.55	382	92.49	498	92.74
5) ตรวจสอบความสอดคล้องภายในของ หลักสูตรสถานศึกษาที่จัดทำขึ้น	106	85.48	356	86.20	462	86.03

จากตารางที่ 11 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยภาพรวม พบว่า การดำเนินการในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาที่มีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด ได้แก่ การศึกษาและวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน คิดเป็นร้อยละ 97.02 การจัดทำโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษาไว้เป็นแนวทาง คิดเป็นร้อยละ 95.16 การกำหนดเกณฑ์การวัดผลและประเมินผล คิดเป็นร้อยละ 92.74 การกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมายและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน คิดเป็นร้อยละ 92.36 และการตรวจสอบความสอดคล้องภายในของหลักสูตรสถานศึกษาที่จัดทำ คิดเป็นร้อยละ 86.03

เมื่อพิจารณารายกลุ่ม พบว่า กลุ่มผู้บริหารและกลุ่มผู้ปฏิบัติการสอนเห็นสอดคล้องกันทุกข้อ

ตารางที่ 12 จำนวนและร้อยละการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารและพัฒนาหลักสูตร
เกี่ยวกับการนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้

ข้อคำถาม	ผู้บริหาร (N ₁ = 124)		ผู้ปฏิบัติการสอน (N ₂ = 413)		รวม (N _t = 537)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
การดำเนินการในการนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้						
1) ศึกษาวิเคราะห์หลักสูตรเพื่อวางแผนจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสม	119	95.97	401	97.09	520	96.83
2) จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้	124	100.00	394	95.40	518	96.46
3) ศึกษาแผนการจัดการเรียนรู้ก่อนปฏิบัติการสอน	113	91.13	357	86.44	470	87.52
4) จัดห้องเรียนและบริเวณสถานที่ให้มีบรรยากาศที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน	111	89.52	370	89.59	481	89.57
5) ให้ครูจัดทำและจัดหาสื่อการเรียนรู้ไว้ประกอบการสอน	117	94.35	376	91.04	493	91.81
6) จัดเตรียมเครื่องมือวัดผล ประเมินผล	112	90.32	351	84.99	463	86.22
7) ปฏิบัติการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ	117	94.35	346	83.78	463	86.22
8) ประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียนเป็นระยะ	112	90.32	368	89.10	480	89.39
9) ร่วมประเมินการใช้หลักสูตรเป็นรายวิชาและเป็นแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้	101	81.45	281	68.04	382	71.14

จากตารางที่ 12 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พิจารณาภาพรวมพบว่า การดำเนินการในการนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้มีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด ได้แก่ การศึกษาวิเคราะห์หลักสูตรเพื่อวางแผนจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสม คิดเป็นร้อยละ 96.83 การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ คิดเป็นร้อยละ 96.83 การให้ครูจัดทำและจัดหาสื่อการเรียนรู้ไว้ประกอบการสอน คิดเป็นร้อยละ 91.81 การจัดห้องเรียนและบริเวณสถานที่ให้ มีบรรยากาศที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน คิดเป็นร้อยละ 89.57 การศึกษาแผนการจัดการเรียนรู้ก่อนปฏิบัติการสอน คิดเป็นร้อยละ

87.52 การจัดเตรียมเครื่องมือวัดผลประเมินผล คิดเป็นร้อยละ 86.22 และการปฏิบัติการสอนโดย
ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ คิดเป็นร้อยละ 86.22 ส่วนวิธีดำเนินการที่มีการปฏิบัติในระดับมาก คือ ร่วม
ประเมินการใช้หลักสูตรเป็นรายวิชาและเป็นแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ คิดเป็นร้อยละ 71.14

เมื่อพิจารณารายกลุ่ม พบว่า กลุ่มผู้บริหารและผู้ปฏิบัติการสอนเห็นสอดคล้องกันใน
ทุกข้อ ยกเว้น การร่วมประเมินการใช้หลักสูตรเป็นรายวิชาและเป็นแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ ที่
กลุ่มผู้บริหารเห็นว่าการปฏิบัติระดับมากที่สุด แต่กลุ่มผู้ปฏิบัติการสอนเห็นว่าการปฏิบัติใน
ระดับมาก

ตารางที่ 13 จำนวนและร้อยละการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารและพัฒนาหลักสูตร
เกี่ยวกับการประเมินเพื่อนำมาประกอบการประเมินผลหลักสูตร

ข้อคำถาม	ผู้บริหาร (N ₁ = 124)		ผู้ปฏิบัติการสอน (N ₂ = 413)		รวม (N ₁ = 537)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
การประเมินเพื่อนำมาประกอบการประเมินผลหลักสูตร						
1) การประเมินเอกสารหลักสูตร	66	53.23	228	55.21	294	54.75
2) การประเมินการใช้หลักสูตร	95	76.61	278	67.31	373	69.46
3) การประเมินสัมฤทธิ์ผลของหลักสูตร	86	69.35	302	73.12	388	72.25
4) การประเมินผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน	124	100.00	403	97.58	527	98.14
5) ประเมินผลการศึกษาปฏิบัติการสอนของ ผู้สอน	111	89.52	365	88.38	476	88.64

จากตารางที่ 13 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล เมื่อพิจารณาภาพรวม พบว่า การประเมินเพื่อนำมาประกอบการประเมินผลหลักสูตรที่มีการปฏิบัติระดับมากที่สุด คือ การประเมินผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน คิดเป็นร้อยละ 98.14 การประเมินผลการศึกษาปฏิบัติการสอนของผู้สอน คิดเป็นร้อยละ 88.64 การประเมินที่มีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด คือ การประเมินสัมฤทธิ์ผลของหลักสูตร คิดเป็นร้อยละ 72.25 และการประเมินการใช้หลักสูตร คิดเป็นร้อยละ 69.46 ส่วนการประเมินเอกสารหลักสูตร มีการปฏิบัติในระดับน้อย คือ คิดเป็นร้อยละ 54.75

เมื่อพิจารณารายกลุ่ม พบว่า กลุ่มผู้บริหารและกลุ่มผู้ปฏิบัติการสอนเห็นสอดคล้องกันทุกข้อ

ตารางที่ 14 จำนวน และร้อยละการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารและพัฒนาหลักสูตร
เกี่ยวกับแนวทางในการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตร

ข้อคำถาม	ผู้บริหาร (N ₁ = 124)		ผู้ปฏิบัติการสอน (N ₂ = 413)		รวม (N _t = 537)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
แนวทางในการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตร						
1) นำผลการทดสอบ O-NET มาพัฒนาเป็นแนวทางปรับปรุงหลักสูตร	119	95.97	357	86.44	476	88.64
2) นำผลการประเมินหลักสูตรมาพัฒนาให้เหมาะสมและเกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน	103	83.06	351	84.99	454	84.54
3) นำผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนมาปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร	124	100.00	346	83.78	470	87.52

จากตารางที่ 14 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล เมื่อพิจารณาภาพรวม พบว่า แนวทางในการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรที่มีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด ได้แก่ การนำผลการทดสอบ O-NET มาพัฒนาเป็นแนวทางปรับปรุงหลักสูตร คิดเป็นร้อยละ 88.64 การนำผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนมาปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร คิดเป็นร้อยละ 87.52 และการนำผลการประเมินหลักสูตรมาพัฒนาให้เหมาะสมและเกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน คิดเป็นร้อยละ 84.54

เมื่อพิจารณารายกลุ่ม พบว่า กลุ่มผู้บริหารและกลุ่มผู้ปฏิบัติการสอนเห็นสอดคล้องกันทุกข้อ

ตารางที่ 15 จำนวนและร้อยละการบริหารงานวิชาการ ด้านการจัดการเรียนการสอน เกี่ยวกับเกี่ยวกับแนวปฏิบัติในการจัดครูให้รับผิดชอบงานสอน

ข้อคำถาม	ผู้บริหาร (N ₁ = 124)		ผู้ปฏิบัติการสอน (N ₂ = 413)		รวม (N _t = 537)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
	แนวปฏิบัติในการจัดครูให้รับผิดชอบงานสอน					
1) จัดตามวุฒิการศึกษา	112	90.32	370	89.59	482	89.76
2) จัดตามความรู้ความสามารถและ ประสบการณ์ของผู้สอน	116	93.55	409	99.03	525	97.77
3) จัดตามความสนใจและความสมัครใจ ของครู	49	39.52	139	33.66	188	35.01
4) จัดตามมติที่ประชุม	37	29.84	121	29.30	158	29.42
5) ผู้บริหารเป็นผู้จัด	53	42.74	409	99.03	462	86.03

จากตารางที่ 15 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล เมื่อพิจารณาภาพรวม พบว่า แนวการปฏิบัติในการจัดครูให้รับผิดชอบงานสอน ที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ การจัดตามความรู้ความสามารถและประสบการณ์ของผู้สอน คิดเป็นร้อยละ 97.77 การจัดตามวุฒิการศึกษา คิดเป็นร้อยละ 89.76 และผู้บริหารเป็นผู้จัด คิดเป็นร้อยละ 86.03 ส่วนแนวการปฏิบัติในการจัดครูให้รับผิดชอบงานสอน ที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด คือ การจัดตามความสนใจและความสมัครใจของครู คิดเป็นร้อยละ 35.01 และการจัดตามมติที่ประชุม คิดเป็นร้อยละ 29.42

เมื่อพิจารณารายกลุ่ม พบว่า กลุ่มผู้บริหารและกลุ่มผู้ปฏิบัติการสอนเห็นสอดคล้องกันทุกข้อ ยกเว้น แนวการจัดที่ผู้บริหารเป็นผู้จัด กลุ่มผู้บริหารเห็นว่ามีการปฏิบัติระดับน้อย แต่ผู้ปฏิบัติการสอนเห็นว่ามีการปฏิบัติระดับมากที่สุด

ตารางที่ 16 จำนวน และร้อยละการบริหารงานวิชาการ ด้านการจัดการเรียนการสอน เกี่ยวกับการกำหนดแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

ข้อคำถาม	ผู้บริหาร (N ₁ = 124)		ผู้ปฏิบัติการสอน (N ₂ = 413)		รวม (N _t = 537)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
การกำหนดแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน						
1) กำหนดให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ตามแผนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้	124	100.00	364	88.14	488	90.88
2) กำหนดให้สอดคล้องกับเนื้อหาบทเรียน	119	95.97	323	78.21	442	82.31
3) กำหนดให้ตรงกับความต้องการและความสนใจของผู้เรียน	107	86.29	308	74.58	415	77.28
4) กำหนดให้เหมาะสมกับการนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันของผู้เรียน	88	70.97	252	61.02	340	63.31
5) กำหนดให้ตรงกับความสามารถและความถนัดของครูผู้สอน	50	40.32	201	48.67	251	46.74
6) กำหนดโดยอาศัยหลักสังคมสัมพันธ์ของผู้เรียน (ปนกันระหว่างคนเก่งและไม่เก่งไว้ด้วยกัน)	99	79.84	341	82.57	440	81.94

จากตารางที่ 16 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล เมื่อพิจารณาภาพรวม พบว่า การกำหนดแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ที่มีการปฏิบัติระดับมากที่สุด ได้แก่ การกำหนดให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ตามแผนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 90.88 การกำหนดให้สอดคล้องกับเนื้อหาบทเรียน คิดเป็นร้อยละ 82.31 และการกำหนดโดยอาศัยหลักสังคมสัมพันธ์ของผู้เรียน (ปนกันระหว่างคนเก่งและไม่เก่งไว้ด้วยกัน) คิดเป็นร้อยละ 81.94 แนวทางที่มีการปฏิบัติระดับมาก คือ การกำหนดให้ตรงกับความต้องการและความสนใจของผู้เรียน คิดเป็นร้อยละ 77.28 และการกำหนดให้เหมาะสมกับการนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันของผู้เรียน คิดเป็นร้อยละ 63.31 ส่วนแนวทางที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย คือ

การกำหนดการจัดกิจกรรมให้ตรงกับความสามารถและความถนัดของครูผู้สอน คิดเป็นร้อยละ 46.74

เมื่อพิจารณารายกลุ่ม พบว่า กลุ่มผู้บริหารและกลุ่มผู้ปฏิบัติการสอนเห็นสอดคล้องกันทุกข้อ ยกเว้น แนวการจัดโดยกำหนดให้สอดคล้องกับเนื้อหาบทเรียน และการกำหนดโดยอาศัยหลักสังคมสัมพันธ์ของผู้เรียน (ปนกันระหว่างคนเก่งและไม่เก่งไว้ด้วยกัน) ที่กลุ่มผู้บริหารเห็นว่ามีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด แต่ผู้ปฏิบัติการสอนเห็นว่ามีการปฏิบัติระดับมาก

ตารางที่ 17 จำนวนและร้อยละการบริหารงานวิชาการ ด้านการจัดการเรียนการสอน เกี่ยวกับแนวปฏิบัติในการจัดกลุ่มการเรียน

ข้อคำถาม	ผู้บริหาร (N ₁ = 124)		ผู้ปฏิบัติการสอน (N ₂ = 413)		รวม (N _t = 537)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
แนวปฏิบัติในการจัดกลุ่มการเรียน						
1) กำหนดวิชาบังคับและวิชาเลือกตาม โครงสร้างของหลักสูตร	119	95.97	385	93.22	504	93.85
2) สำรวจสภาพของท้องถิ่นและความ ต้องการของชุมชน	75	60.48	240	58.11	315	58.66
3) สำรวจความพร้อมด้านอาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์	78	62.90	253	61.26	331	61.64
4) เปิดโอกาสให้นักเรียนเลือกตามความ ถนัด ความสนใจ เพื่อการศึกษาต่อ หรือประกอบอาชีพ	90	72.58	259	62.71	349	64.99
5) กำหนดตามสภาพการมีจำนวน เพียงพอของครูผู้ปฏิบัติการสอน	52	41.94	275	66.59	327	60.89

จากตารางที่ 17 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล เมื่อพิจารณาภาพรวม พบว่า แนวปฏิบัติในการจัดกลุ่มการเรียนที่มีการปฏิบัติระดับมากที่สุด คือ การกำหนดวิชาบังคับและวิชาเลือกตามโครงสร้างของหลักสูตร คิดเป็นร้อยละ 93.85 และแนวปฏิบัติในการจัดกลุ่มที่มีการปฏิบัติระดับมาก ได้แก่ การเปิดโอกาสให้นักเรียนเลือกตามความถนัดความสนใจเพื่อการศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพ คิดเป็นร้อยละ 64.99 การสำรวจความพร้อมด้านอาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ คิดเป็นร้อยละ 61.64 และการกำหนดตามสภาพการมีจำนวนเพียงพอของครูผู้ปฏิบัติการสอน คิดเป็นร้อยละ 60.89 ส่วนการสำรวจสภาพของท้องถิ่นและความต้องการของชุมชน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย คิดเป็นร้อยละ 58.66

เมื่อพิจารณารายกลุ่ม พบว่า กลุ่มผู้บริหารและกลุ่มผู้ปฏิบัติการสอนเห็นสอดคล้องกันทุกข้อ ยกเว้น การกำหนดตามสภาพการมีจำนวนเพียงพอของครูผู้ปฏิบัติการสอน กลุ่มผู้บริหารเห็นว่ามี การปฏิบัติระดับน้อย แต่ผู้ปฏิบัติการสอนเห็นว่ามี การปฏิบัติระดับมาก

ตารางที่ 18 จำนวนและร้อยละการบริหารงานวิชาการ ด้านการจัดการเรียนการสอน เกี่ยวกับแนวปฏิบัติในการจัดทำแผนการสอน

ข้อคำถาม	ผู้บริหาร (N ₁ = 124)		ผู้ปฏิบัติการสอน (N ₂ = 413)		รวม (N _t = 537)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
	แนวปฏิบัติในการจัดทำแผนการสอน					
1) ผู้ปฏิบัติการสอนในระดับชั้นเดียวกัน กลุ่มสาระเดียวกันร่วมกันจัดทำ แผนการสอน	109	87.90	369	89.35	478	89.01
2) ผู้ปฏิบัติการสอนในระดับชั้นเดียวกัน ต่างกลุ่มสาระร่วมกันจัดทำแผนการ สอน	40	32.26	126	30.51	166	30.91
3) ผู้ปฏิบัติการสอนต่างระดับชั้นกลุ่ม สาระเดียวกันร่วมกันจัดทำแผนการ สอน	51	41.13	199	48.18	250	46.55
4) ผู้ปฏิบัติการสอนต่างระดับชั้นต่าง กลุ่มสาระร่วมกันจัดทำแผนการสอน	27	21.77	82	19.85	109	20.30

จากตารางที่ 18 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล เมื่อพิจารณาภาพรวม พบว่า แนวทางการปฏิบัติในการจัดทำแผนการสอนที่มีการปฏิบัติระดับมากที่สุด คือ การที่ผู้ปฏิบัติการสอนในระดับชั้นเดียวกันกลุ่มสาระเดียวกันร่วมกันจัดทำแผนการสอน คิดเป็นร้อยละ 89.01 และแนวทางที่มีการปฏิบัติระดับน้อย คือ การที่ผู้ปฏิบัติการสอนต่างระดับชั้นกลุ่มสาระเดียวกันร่วมกันจัดทำแผนการสอน คิดเป็นร้อยละ 46.55 ส่วนแนวทางที่มีการปฏิบัติระดับน้อยที่สุด คือ ผู้ปฏิบัติการสอนต่างระดับชั้นกลุ่มสาระเดียวกันร่วมกันจัดทำแผนการสอน คิดเป็นร้อยละ 30.91 และผู้ปฏิบัติการสอนต่างระดับชั้นต่างกลุ่มสาระร่วมกันจัดทำแผนการสอน คิดเป็นร้อยละ 20.30

เมื่อพิจารณารายกลุ่ม พบว่า กลุ่มผู้บริหารและกลุ่มผู้ปฏิบัติการสอนเห็นสอดคล้องกันทุกข้อ

ตารางที่ 19 จำนวนและร้อยละการบริหารงานวิชาการ ด้านการจัดการเรียนการสอน เกี่ยวกับ
วิธีการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติตามแผนการสอนของครู

ข้อคำถาม	ผู้บริหาร (N ₁ = 124)		ผู้ปฏิบัติการสอน (N ₂ = 413)		รวม (N _t = 537)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
การติดตามและประเมินผลการปฏิบัติตามแผนการสอนของครู						
1) การประชุมคณะกรรมการฝ่ายวิชาการของโรงเรียน	99	79.84	225	54.48	324	60.34
2) การสอบถามจากครู	68	54.84	208	50.36	276	51.40
3) การตรวจสอบจากแผนการสอนของครูที่จัดทำไว้ล่วงหน้า	106	85.48	318	77.00	424	78.96
4) การสังเกตการสอนของครูว่ามีการใช้สื่อสมำเสมอหรือไม่	97	78.23	311	75.30	408	75.98
5) การสอบถามจากนักเรียน	54	43.55	277	67.07	331	61.64
6) การสำรวจข้อมูลจากบันทึกการขอใช้สื่อของครูกับหน่วยงานที่รับผิดชอบ	64	51.61	245	59.32	309	57.54
7) การนิเทศการสอน	119	95.97	361	87.41	480	89.39
8) การแสดงนวัตกรรมของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้	71	57.26	189	45.76	260	48.42
9) ประเมินจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน	106	85.48	362	87.65	468	87.15

จากตารางที่ 19 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล เมื่อพิจารณาภาพรวม พบว่า วิธีการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติตามแผนการสอนของครูที่มีการปฏิบัติระดับมากที่สุด คือ การนิเทศการสอน คิดเป็นร้อยละ 89.39 และการประเมินจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน คิดเป็นร้อยละ 87.15 วิธีการที่มีการปฏิบัติในระดับมาก ได้แก่ การตรวจสอบจากแผนการสอนของครูที่จัดทำไว้ล่วงหน้า คิดเป็นร้อยละ 78.96 การสังเกตการสอนของครูว่ามีการใช้สื่อสมำเสมอหรือไม่ คิดเป็นร้อยละ 75.98 การสอบถามจากนักเรียน คิดเป็นร้อยละ 61.64 และการประชุมคณะกรรมการฝ่ายวิชาการของโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 60.34 ส่วนวิธีการที่มีการปฏิบัติระดับน้อย คือ การสำรวจข้อมูลจากบันทึกการขอใช้สื่อของครูกับหน่วยงานที่รับผิดชอบ

คิดเป็นร้อยละ 57.54 การสอบถามจากครู คิดเป็นร้อยละ 51.40 และการแสดงนวัตกรรมของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ คิดเป็นร้อยละ 48.42

เมื่อพิจารณารายกลุ่ม พบว่า กลุ่มผู้บริหารและกลุ่มผู้ปฏิบัติการสอนเห็นสอดคล้องกันทุกข้อ ยกเว้น วิธีการการประชุมคณะกรรมการฝ่ายวิชาการของโรงเรียน ที่กลุ่มผู้บริหารเห็นว่าการปฏิบัติในระดับมาก แต่กลุ่มผู้ปฏิบัติการสอนเห็นว่าการปฏิบัติระดับน้อย วิธีการตรวจสอบจากแผนการสอนของครูที่จัดทำไว้ล่วงหน้า ที่กลุ่มผู้บริหารเห็นว่าการปฏิบัติในระดับมากที่สุด แต่กลุ่มผู้ปฏิบัติการสอนเห็นว่าการปฏิบัติระดับมาก และวิธีการสอบถามจากนักเรียน กลุ่มผู้บริหารเห็นว่าการปฏิบัติในระดับน้อย แต่กลุ่มผู้ปฏิบัติการสอนเห็นว่าการปฏิบัติระดับมาก

ตารางที่ 20 จำนวนและร้อยละการบริหารงานวิชาการ ด้านการจัดการเรียนการสอน เกี่ยวกับ
แนวทางการจัดสอนซ่อมเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน

ข้อคำถาม	ผู้บริหาร (N ₁ = 124)		ผู้ปฏิบัติการสอน (N ₂ = 413)		รวม (N _t = 537)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
แนวทางการจัดสอนซ่อมเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน						
1) ประเมินผลสัมฤทธิ์ของการสอบกลาง เทอมของผู้เรียนแล้วคัดนักเรียนที่ อ่อนมาสอนซ่อมเสริม	97	78.23	353	85.47	450	83.80
2) กำหนดกลุ่มผู้เรียนสำหรับการจัด สอนซ่อมเสริมกลุ่มสาระการเรียนรู้	108	87.10	212	51.33	320	59.59
3) กำหนดกิจกรรมที่ใช้ในการจัดซ่อม เสริม	88	70.97	258	62.47	346	64.43
4) กำหนดเวลาที่ใช้ในการจัดสอนซ่อม เสริม	114	91.94	269	65.13	383	71.32
5) กำหนดความเหมาะสมของเนื้อหาที่ ใช้ในการจัดการสอนซ่อมเสริม	76	61.29	260	62.95	336	62.57
6) ให้คำแนะนำแก่ครูผู้สอนในการจัด สอนซ่อมเสริม	91	73.39	160	38.74	251	46.74

จากตารางที่ 20 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพิจารณาภาพรวมพบว่า แนวทางการจัดสอนซ่อมเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน ที่มีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด คือ การประเมินผลสัมฤทธิ์ของการสอบกลางเทอมของผู้เรียนแล้วคัดนักเรียนที่อ่อนมาสอนซ่อมเสริม คิดเป็นร้อยละ 83.80 ส่วนแนวทางที่มีการปฏิบัติในระดับมาก ได้แก่ การกำหนดเวลาที่ใช้ในการจัดสอนซ่อมเสริม คิดเป็นร้อยละ 71.32 การกำหนดกิจกรรมที่ใช้ในการจัดซ่อมเสริม คิดเป็นร้อยละ 64.43 และการกำหนดความเหมาะสมของเนื้อหาที่ใช้ในการจัดการสอนซ่อมเสริม คิดเป็นร้อยละ 62.57 ส่วนแนวทางที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย คือ การกำหนดกลุ่มผู้เรียนสำหรับการจัดสอนซ่อมเสริมกลุ่มสาระการเรียนรู้ คิดเป็นร้อยละ 59.59 และการให้คำแนะนำแก่ครูผู้สอนในการจัดสอนซ่อมเสริม คิดเป็นร้อยละ 46.74

เมื่อพิจารณารายกลุ่ม พบว่า กลุ่มผู้บริหารและกลุ่มผู้ปฏิบัติการสอนเห็นสอดคล้องกันทุกข้อ ยกเว้น การกำหนดเวลาที่ใช้ในการจัดสอนซ่อมเสริม และการกำหนดกลุ่มผู้เรียนสำหรับการจัดสอนซ่อมเสริมกลุ่มสาระการเรียนรู้ ที่กลุ่มผู้บริหารเห็นว่าการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด แต่กลุ่มผู้ปฏิบัติการสอนเห็นว่าการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ส่วนการให้คำแนะนำแก่ครูผู้สอนในการจัดสอนซ่อมเสริม ที่กลุ่มผู้บริหารเห็นว่าการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก แต่กลุ่มผู้ปฏิบัติการสอนเห็นว่าการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตารางที่ 21 จำนวนและร้อยละการบริหารงานวิชาการ ด้านการนิเทศการศึกษาเพื่อพัฒนาครู
เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน

ข้อคำถาม	ผู้บริหาร (N ₁ = 124)		ผู้ปฏิบัติการสอน (N ₂ = 413)		รวม (N ₁ = 537)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
การมีส่วนร่วมในการจัดการนิเทศ การศึกษาภายในโรงเรียน						
1) ร่วมวางแผนการจัดการนิเทศ การศึกษาภายในโรงเรียน	99	79.84	245	59.32	344	64.06
2) เป็นวิทยากรให้ความรู้เกี่ยวกับการ นิเทศการศึกษาแก่คณะครู	65	52.42	147	35.59	212	39.48
3) เป็นกรรมการในการติดตาม ประเมินผลการนิเทศ	74	59.68	230	55.69	304	56.61
4) เป็นผู้รับการนิเทศ	87	70.16	377	91.28	464	86.41
5) เป็นผู้นิเทศการศึกษา	92	74.19	256	61.99	348	64.80

จากตารางที่ 21 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเมื่อพิจารณาภาพรวม พบว่า การมีส่วนร่วมในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด คือ การเป็นผู้รับการนิเทศ คิดเป็นร้อยละ 86.41 บทบาทการมีส่วนร่วมในการนิเทศที่ปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ได้แก่ การเป็นผู้นิเทศการศึกษา คิดเป็นร้อยละ 64.80 และการร่วมวางแผนการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 64.06 บทบาทการมีส่วนร่วมในการนิเทศที่ปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย คือ เป็นกรรมการในการติดตามประเมินผลการนิเทศ คิดเป็นร้อยละ 56.61 และบทบาทการมีส่วนร่วมในการนิเทศที่ปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย คือ การเป็นวิทยากรให้ความรู้เกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาแก่คณะครู คิดเป็นร้อยละ 39.48

เมื่อพิจารณารายกลุ่ม พบว่า กลุ่มผู้บริหารและกลุ่มผู้ปฏิบัติการสอนเห็นสอดคล้องกันทุกข้อ ยกเว้น การมีส่วนร่วมเป็นผู้รับการนิเทศ กลุ่มผู้บริหารเห็นว่าการปฏิบัติระดับมาก แต่ผู้ปฏิบัติการสอนเห็นว่าการปฏิบัติระดับมากที่สุด และการมีส่วนร่วมเป็นวิทยากรให้ความรู้เกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาแก่คณะครู กลุ่มผู้บริหารเห็นว่าการปฏิบัติระดับน้อย แต่ผู้ปฏิบัติการสอนเห็นว่าการปฏิบัติระดับน้อยที่สุด

ตารางที่ 22 จำนวนและร้อยละการบริหารงานวิชาการ ด้านการนิเทศการศึกษาเพื่อพัฒนาครู
เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียน

ข้อคำถาม	ผู้บริหาร (N ₁ = 124)		ผู้ปฏิบัติการสอน (N ₂ = 413)		รวม (N ₁ = 537)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
การจัดกิจกรรมการนิเทศภายใน						
1) การประชุมนิเทศ	57	45.97	119	28.81	176	32.77
2) การสังเกตการสอนในห้องเรียน	112	90.32	359	86.92	471	87.71
3) การเยี่ยมเยียนชั้นเรียน	92	74.19	202	48.91	294	54.75
4) การสนทนาทางวิชาการ	47	37.90	117	28.33	164	30.54
5) การให้ศึกษาเอกสารทางวิชาการ	75	60.48	214	51.82	289	53.82
6) การอบรม	84	67.74	246	59.56	330	61.45
7) การสัมมนา	66	53.23	206	49.88	272	50.65
8) การสาธิตการสอน	66	53.23	179	43.34	245	45.62
9) การประชุมอภิปราย	59	47.58	138	33.41	197	36.69
10) การประชุมเชิงปฏิบัติการ	76	61.29	235	56.90	311	57.91
11) การศึกษาดูงาน	72	58.06	199	48.18	271	50.47
12) การจัดนิทรรศการ	46	37.10	136	32.93	182	33.89
13) การบรรยาย	36	29.03	122	29.54	158	29.42
14) การสัมภาษณ์	23	18.55	131	31.72	154	28.68
15) การเชิญผู้ทรงคุณวุฒิมาให้ความรู้	56	45.16	212	51.33	268	49.91

จากตารางที่ 22 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล เมื่อพิจารณาภาพรวม พบว่า การจัดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียนที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด คือ การสังเกตการสอนในห้องเรียน คิดเป็นร้อยละ 87.71 การจัดกิจกรรมการอบรมมีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 61.45 ส่วนการจัดกิจกรรมการนิเทศภายในที่ปฏิบัติระดับน้อย ได้แก่ การจัดกิจกรรมการประชุมเชิงปฏิบัติการ คิดเป็นร้อยละ 57.91 การจัดกิจกรรมการเยี่ยมชั้นเรียน คิดเป็นร้อยละ 54.75 การจัดกิจกรรมการให้ศึกษาเอกสารทางวิชาการ คิดเป็นร้อยละ 53.82 การจัดกิจกรรมการสัมมนา คิดเป็นร้อยละ 50.65 การจัดกิจกรรมการศึกษาดูงาน คิดเป็นร้อยละ 50.47 การเชิญผู้ทรงคุณวุฒิมาให้ความรู้ คิดเป็นร้อยละ 49.91 และการสาธิตการสอน คิดเป็นร้อยละ 45.62 ส่วนการจัดกิจกรรมการนิเทศภายในที่มีการปฏิบัติระดับน้อยที่สุด คือ การประชุมอภิปราย คิดเป็นร้อยละ

ละ 36.69 การจัดนิทรรศการก่อนการปฐมนิเทศ คิดเป็นร้อยละ 33.89 การปฐมนิเทศ คิดเป็นร้อยละ 32.77 การสนทนาทางวิชาการ คิดเป็นร้อยละ 30.54 การบรรยาย คิดเป็นร้อยละ 29.42 และการสัมภาษณ์ คิดเป็นร้อยละ 28.68

เมื่อพิจารณารายกลุ่ม พบว่า กลุ่มผู้บริหารและกลุ่มผู้ปฏิบัติการสอนเห็นสอดคล้องกันทุกข้อ ยกเว้น การจัดกิจกรรมการนิเทศโดยการเยี่ยมชั้นเรียน ที่กลุ่มผู้บริหารเห็นว่าการปฏิบัติระดับมาก แต่ผู้ปฏิบัติการสอนเห็นว่าการปฏิบัติระดับน้อย การจัดกิจกรรมการนิเทศโดยการประชุมเชิงปฏิบัติการ และการจัดกิจกรรมการนิเทศโดยการปฐมนิเทศ ที่กลุ่มผู้บริหารเห็นว่าการปฏิบัติระดับน้อย แต่ผู้ปฏิบัติการสอนเห็นว่าการปฏิบัติระดับน้อยที่สุด

ตารางที่ 23 จำนวนและร้อยละการบริหารงานวิชาการ ด้านการนิเทศการศึกษาเพื่อพัฒนาครู
เกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาเพื่อพัฒนาครู

ข้อคำถาม	ผู้บริหาร (N ₁ = 124)		ผู้ปฏิบัติการสอน (N ₂ = 413)		รวม (N _t = 537)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
การนิเทศการศึกษาเพื่อพัฒนาครู						
1) การประชุมนิเทศให้ความเข้าใจกับครู อาจารย์ใหม่	104	83.87	282	68.28	386	71.88
2) จัดระบบพี่เลี้ยงให้ครูใหม่ได้ศึกษา เรียนรู้จากครูอาวุโส	71	57.26	238	57.63	309	57.54
3) จัดระบบติดต่อสื่อสารและการ ช่วยเหลือ เพื่อให้ครูได้มีความเข้าใจ และปฏิบัติได้ถูกต้อง	49	39.52	159	38.50	208	38.73
4) จัดให้มีการประชุม อบรม สัมมนา ก่อนเปิดภาคเรียน	107	86.29	348	84.26	455	84.73
5) การฝึกอบรมทางวิชาการเพื่อเพิ่มพูน ความรู้และส่งเสริมคุณภาพการ ทำงาน	102	82.26	273	66.10	375	69.83
6) มีโครงการส่งเสริมคุณภาพครูโดยการ ให้ทุนศึกษาต่อ	36	29.03	99	23.97	135	25.14
7) มีการประชุมวางแผนร่วมกันเพื่อ วิเคราะห์ปัญหา และจัดทำโครงการ เพื่อแก้ปัญหา	91	73.39	221	53.51	312	58.10
8) มีการจัดระบบการประเมินผลการ นิเทศภายในอย่างเป็นระบบ	97	78.23	248	60.05	345	64.25

จากตารางที่ 23 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเมื่อพิจารณาภาพรวม พบว่า การดำเนินการนิเทศการศึกษาเพื่อพัฒนาครู ที่มีการปฏิบัติระดับมากที่สุด คือ การจัดให้มีการประชุม อบรม สัมมนาก่อนเปิดภาคเรียน คิดเป็นร้อยละ 84.73 การดำเนินการนิเทศที่ปฏิบัติระดับมากที่สุด ได้แก่ การประชุมนิเทศให้ความเข้าใจกับครูอาจารย์ใหม่ คิดเป็นร้อยละ 71.88 การฝึกอบรมทางวิชาการเพื่อเพิ่มพูนความรู้และส่งเสริมคุณภาพการทำงาน คิดเป็นร้อยละ 69.83 และการจัดระบบการประเมินผลการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบ คิดเป็นร้อยละ 64.25 ส่วนการดำเนินการนิเทศที่มี

การปฏิบัติระดับน้อย คือ การประชุมวางแผนร่วมกันเพื่อวิเคราะห์ปัญหาและจัดทำโครงการเพื่อแก้ปัญหา คิดเป็นร้อยละ 58.10 การจัดระบบพี่เลี้ยงให้ครูใหม่ได้ศึกษาเรียนรู้จากครูอาวุโส คิดเป็นร้อยละ 57.54 สำหรับการดำเนินการนิเทศที่มีการปฏิบัติระดับน้อยที่สุด คือ การจัดระบบติดต่อสื่อสารและการช่วยเหลือเพื่อให้ครูได้มีความเข้าใจและปฏิบัติได้ถูกต้อง คิดเป็นร้อยละ 38.73 และการจัดโครงการส่งเสริมคุณภาพครูโดยการให้ทุนศึกษาต่อ คิดเป็นร้อยละ 25.14

เมื่อพิจารณารายกลุ่ม พบว่า กลุ่มผู้บริหารและกลุ่มผู้ปฏิบัติการสอนเห็นสอดคล้องกันทุกข้อ ยกเว้น การปฐมนิเทศให้ความเข้าใจกับครูอาจารย์ใหม่ และการฝึกอบรมทางวิชาการ เพื่อเพิ่มพูนความรู้และส่งเสริมคุณภาพการทำงาน ที่กลุ่มผู้บริหารเห็นว่าการปฏิบัติระดับมากที่สุด แต่ผู้ปฏิบัติการสอนเห็นว่าการปฏิบัติระดับมาก และการประชุมวางแผนร่วมกันเพื่อวิเคราะห์ปัญหาและจัดทำโครงการเพื่อแก้ปัญหา ที่กลุ่มผู้บริหารเห็นว่าการปฏิบัติระดับมากที่สุด แต่ผู้ปฏิบัติการสอนเห็นว่าการปฏิบัติระดับน้อย

ตารางที่ 24 จำนวนและร้อยละการบริหารงานวิชาการ ด้านการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
เกี่ยวกับสื่อการเรียนรู้ที่ครูนิยมนำใช้ประกอบการเรียนการสอน

ข้อคำถาม	ผู้บริหาร (N ₁ = 124)		ผู้ปฏิบัติการสอน (N ₂ = 413)		รวม (N _t = 537)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
สื่อการเรียนรู้ที่ครูนิยมนำใช้ ประกอบการเรียนการสอน						
1) ภาพสไลด์	33	26.61	244	59.08	277	51.58
2) ของจริง	104	83.87	351	84.99	455	84.73
3) เทปเสียง	72	58.06	223	54.00	295	54.93
4) รูปภาพโปสเตอร์	106	85.48	279	67.55	385	71.69
5) แผนภูมิต่าง ๆ	94	75.81	260	62.95	354	65.92
6) Video	83	66.94	305	73.85	388	72.25
7) โมเดลจำลอง	54	43.55	201	48.67	255	47.49
8) คอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI)	88	70.97	293	70.94	381	70.95
9) ศึกษาจากสถานที่	97	78.23	278	67.31	375	69.83

จากตารางที่ 24 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเมื่อพิจารณาภาพรวม พบว่า สื่อการเรียนรู้ที่ครูนิยมนำใช้ประกอบการเรียนการสอนที่มีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด คือ สื่อของจริง คิดเป็นร้อยละ 84.73 สื่อที่ครูนิยมนำใช้ประกอบการสอนมีการปฏิบัติในระดับมาก ได้แก่ Video คิดเป็นร้อยละ 72.25 รูปภาพโปสเตอร์ คิดเป็นร้อยละ 71.69 คอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) คิดเป็นร้อยละ 70.95 การศึกษานอกสถานที่ คิดเป็นร้อยละ 69.83 และสื่อแผนภูมิต่าง ๆ คิดเป็นร้อยละ 65.92 ส่วนสื่อที่นิยมนำใช้ประกอบการสอนที่มีการปฏิบัติในระดับน้อย ได้แก่ สื่อเทปเสียง คิดเป็นร้อยละ 54.93 สื่อภาพสไลด์ คิดเป็นร้อยละ 51.58 และสื่อโมเดลจำลอง คิดเป็นร้อยละ 47.49

เมื่อพิจารณารายกลุ่ม พบว่า กลุ่มผู้บริหารและกลุ่มผู้ปฏิบัติการสอนเห็นสอดคล้องกันทุกข้อ ยกเว้น สื่อรูปภาพโปสเตอร์ กลุ่มผู้บริหารเห็นว่าครูนิยมนำใช้ในระดับมากที่สุด แต่ผู้ปฏิบัติการสอนเห็นว่ามีความนิยมนำใช้ระดับมาก และสื่อภาพสไลด์ ที่กลุ่มผู้บริหารเห็นว่ามีความนิยมนำใช้ระดับน้อยที่สุด แต่ผู้ปฏิบัติการสอนเห็นว่ามีความนิยมนำใช้ระดับน้อย

ตารางที่ 25 จำนวนและร้อยละการบริหารงานวิชาการ ด้านการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
เกี่ยวกับการได้สื่อและเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนรู้

ข้อคำถาม	ผู้บริหาร (N ₁ = 124)		ผู้ปฏิบัติการสอน (N ₂ = 413)		รวม (N ₁ = 537)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
การได้มาของสื่อและเทคโนโลยี						
1) ผลิตคิดค้น หรือพัฒนาขึ้น						
ด้วยตัวครูเอง	119	95.97	360	87.17	479	89.20
2) ร่วมมือกับครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ สอนระดับเดียวกันในการผลิตหรือ พัฒนาขึ้น	88	70.97	335	81.11	423	78.77
3) สิ่งที่มีอยู่แล้วในชุมชน	51	41.13	195	47.22	246	45.81
4) การบริจาคจากหน่วยงานต่างๆ	18	14.52	58	14.04	76	14.15
5) การบริจาคจากผู้ปกครอง ชุมชน	28	22.58	72	17.43	100	18.62
6) การบริจาคจากศิษย์เก่า	5	4.03	58	14.04	63	11.73

จากตารางที่ 25 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเมื่อพิจารณาภาพรวม พบว่า การได้สื่อและเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนรู้ ที่มีการปฏิบัติระดับมากที่สุด คือ การผลิตคิดค้นหรือพัฒนาขึ้นด้วยตัวครูเอง คิดเป็นร้อยละ 89.20 วิธีการได้สื่อและเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนรู้ที่มีการปฏิบัติในระดับมาก คือ การร่วมมือกับครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่สอนระดับเดียวกันผลิตหรือพัฒนาขึ้น คิดเป็นร้อยละ 78.77 ส่วนวิธีการได้สื่อมาใช้ในการเรียนรู้ที่มีการปฏิบัติในระดับน้อย คือ สื่อที่เป็นสิ่งที่มีอยู่แล้วในชุมชน คิดเป็นร้อยละ 45.81 สำหรับวิธีการได้สื่อมาที่มีการปฏิบัติในระดับน้อยที่สุด ได้แก่ การบริจาคจากผู้ปกครอง ชุมชน คิดเป็นร้อยละ 18.62 การบริจาคจากหน่วยงานต่างๆ คิดเป็นร้อยละ 14.15 และการบริจาคจากศิษย์เก่า คิดเป็นร้อยละ 11.73

เมื่อพิจารณารายกลุ่ม พบว่า กลุ่มผู้บริหารและกลุ่มผู้ปฏิบัติการสอนเห็นสอดคล้องกันทุกข้อ ยกเว้น การร่วมมือกับครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่สอนระดับเดียวกันในการผลิตหรือพัฒนาขึ้น กลุ่มผู้บริหารเห็นเป็นวิธีการได้สื่อมาในระดับมาก แต่ผู้ปฏิบัติการสอนเห็นว่าเป็นวิธีการได้สื่อมาในระดับมากที่สุด

ตารางที่ 26 จำนวนและร้อยละการบริหารงานวิชาการ ด้านการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เกี่ยวกับหลักการในการเลือกสื่อและเทคโนโลยีที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้

ข้อคำถาม	ผู้บริหาร (N ₁ = 124)		ผู้ปฏิบัติการสอน (N ₂ = 413)		รวม (N _t = 537)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
หลักการในการเลือกสื่อและเทคโนโลยีที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้						
1) เหมาะสมกับสาระการเรียนรู้ และกิจกรรม	117	94.35	396	95.88	513	95.53
2) สามารถดึงดูดความสนใจของผู้เรียน	107	86.29	406	98.31	513	95.53
3) ราคาเหมาะสมกับงบประมาณที่มี	59	47.58	230	55.69	289	53.82
4) สะดวกต่อการใช้	86	69.35	321	77.72	407	75.79
5) สะดวกต่อการจัดหา	52	41.94	270	65.38	322	59.96
6) การบำรุงรักษาไม่ยุ่งยาก	36	29.03	262	63.44	298	55.49

จากตารางที่ 26 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเมื่อพิจารณาภาพรวม พบว่า หลักการในการเลือกสื่อและเทคโนโลยีที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ ที่มีการปฏิบัติระดับมากที่สุด คือ ความเหมาะสมกับสาระการเรียนรู้และกิจกรรม และความสามารถดึงดูดความสนใจของผู้เรียน คิดเป็นร้อยละ 95.53 ส่วนการเลือกสื่อโดยใช้หลักความสะดวกต่อการใช้มีการปฏิบัติระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 75.79 และหลักการเลือกสื่อที่ปฏิบัติในระดับน้อย ได้แก่ ความสะดวกต่อการจัดหา คิดเป็นร้อยละ 59.96 การบำรุงรักษาไม่ยุ่งยาก คิดเป็นร้อยละ 55.49 และราคาเหมาะสมกับงบประมาณที่มี คิดเป็นร้อยละ 53.82

เมื่อพิจารณารายกลุ่ม พบว่า กลุ่มผู้บริหารและกลุ่มผู้ปฏิบัติการสอนเห็นสอดคล้องกันทุกข้อ ยกเว้น หลักการเลือกสื่อที่สะดวกต่อการจัดหา กลุ่มผู้บริหารเห็นว่าเป็นวิธีการเลือกสื่อมาใช้ในระดับน้อย แต่ผู้ปฏิบัติการสอนเห็นว่าเป็นวิธีการเลือกสื่อมาใช้ในระดับมากที่สุด และการเลือกสื่อที่บำรุงรักษาไม่ยุ่งยาก กลุ่มผู้บริหารเห็นว่าเป็นวิธีการเลือกสื่อมาใช้ในระดับน้อยที่สุด แต่ผู้ปฏิบัติการสอนเห็นว่าเป็นวิธีการเลือกสื่อมาใช้ในระดับมากที่สุด

ตารางที่ 27 จำนวนและร้อยละการบริหารงานวิชาการ ด้านการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เกี่ยวกับแนวทางในการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอน

ข้อคำถาม	ผู้บริหาร (N ₁ = 124)		ผู้ปฏิบัติการสอน (N ₂ = 413)		รวม (N _t = 537)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
แนวทางในการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอน						
1) ศึกษาและทดลองใช้สื่อและเทคโนโลยีนั้น ๆ ก่อนนำไปใช้จริง	89	71.77	363	87.89	452	84.17
2) จัดเตรียม อุปกรณ์เครื่องมือต่าง ๆ ให้พร้อมก่อนเปิดภาคเรียน	91	73.39	342	82.81	433	80.63
3) เตรียมสถานที่ให้อยู่ในสภาพเหมาะสมและพร้อมใช้งาน	80	64.52	285	69.01	365	67.97
4) ชี้แจงทำความเข้าใจกับผู้ที่จะใช้สื่อจากกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ	82	66.13	294	71.19	376	70.02
5) ใช้ตามแผนการสอนที่วางไว้	90	72.58	311	75.30	401	74.67

จากตารางที่ 27 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเมื่อพิจารณาภาพรวม พบว่า แนวทางในการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอน ที่มีการปฏิบัติระดับมากที่สุด คือ การศึกษาและทดลองใช้สื่อและเทคโนโลยีนั้น ๆ ก่อนนำไปใช้จริง คิดเป็นร้อยละ 84.17 และการจัดเตรียมอุปกรณ์เครื่องมือต่าง ๆ ให้พร้อมก่อนเปิดภาคเรียน คิดเป็นร้อยละ 80.63 ส่วนแนวทางในการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอนที่มีการปฏิบัติระดับมาก ได้แก่ การใช้ตามแผนการสอนที่วางไว้ คิดเป็นร้อยละ 74.67 การชี้แจงทำความเข้าใจกับผู้ที่จะใช้สื่อจากกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ คิดเป็นร้อยละ 70.02 และการเตรียมสถานที่ที่จะใช้สื่อให้อยู่ในสภาพเหมาะสมและพร้อมใช้งาน คิดเป็นร้อยละ 67.97

เมื่อพิจารณารายกลุ่ม พบว่า กลุ่มผู้บริหารและกลุ่มผู้ปฏิบัติการสอนเห็นสอดคล้องกันทุกข้อ ยกเว้น แนวทางการนำสื่อไปใช้โดยการศึกษาและทดลองใช้สื่อและเทคโนโลยีนั้น ๆ ก่อนนำไปใช้จริง และการจัดเตรียม อุปกรณ์เครื่องมือต่าง ๆ ให้พร้อมก่อนเปิดภาคเรียน กลุ่มผู้บริหารเห็นว่าเป็นแนวทางการนำสื่อไปใช้มีการปฏิบัติในระดับมาก แต่ผู้ปฏิบัติการสอนเห็นว่าเป็นแนวทางการนำสื่อไปใช้ที่มีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด

ตารางที่ 28 จำนวนและร้อยละการบริหารงานวิชาการ ด้านการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
เกี่ยวกับการประเมินการใช้สื่อและเทคโนโลยีที่ใช้ในการเรียนการสอน

ข้อคำถาม	ผู้บริหาร (N ₁ = 124)		ผู้ปฏิบัติการสอน (N ₂ = 413)		รวม (N _t = 537)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
การประเมินการใช้สื่อและเทคโนโลยีที่ใช้ในการเรียนการสอน						
1) ความเข้าใจในเนื้อหาของผู้เรียน	95	76.61	354	85.71	449	83.61
2) กระบวนการเรียนการสอนที่บรรลุตามวัตถุประสงค์	93	75.00	353	85.47	446	83.05
3) ความเพียงพอและเหมาะสมกับการใช้งาน	52	41.94	286	69.25	338	62.94
4) ความถี่ในการใช้สื่อของครู	68	54.84	257	62.23	325	60.52

จากตารางที่ 28 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเมื่อพิจารณาภาพรวม พบว่า การประเมินการใช้สื่อและเทคโนโลยีที่ใช้ในการเรียนการสอนที่มีการปฏิบัติระดับมากที่สุด คือ การประเมินความเข้าใจในเนื้อหาของผู้เรียน คิดเป็นร้อยละ 83.61 และการประเมินกระบวนการเรียนการสอนที่บรรลุตามวัตถุประสงค์ คิดเป็นร้อยละ 83.05 ส่วนการประเมินการใช้สื่อและเทคโนโลยีที่มีการปฏิบัติระดับมาก คือ การประเมินความเพียงพอและเหมาะสมกับการใช้งาน คิดเป็นร้อยละ 62.94 และการประเมินความถี่ในการใช้สื่อของครู คิดเป็นร้อยละ 60.52

เมื่อพิจารณารายกลุ่ม พบว่า กลุ่มผู้บริหารและกลุ่มผู้ปฏิบัติการสอนเห็นขัดแย้งกันทุกข้อดังนี้ การประเมินความเข้าใจในเนื้อหาของผู้เรียน และการประเมินกระบวนการเรียนการสอนที่บรรลุตามวัตถุประสงค์ กลุ่มผู้บริหารเห็นว่าการประเมินในระดับมาก แต่ผู้ปฏิบัติการสอนเห็นว่ามีการประเมินในระดับมากที่สุด ส่วนการประเมินความถี่ในการใช้สื่อของครู และการประเมินความเพียงพอและเหมาะสมกับการใช้งาน กลุ่มผู้บริหารเห็นว่าการประเมินในระดับน้อย แต่ผู้ปฏิบัติการสอนเห็นว่าการประเมินในระดับมาก

ตารางที่ 29 จำนวนและร้อยละการบริหารงานวิชาการ ด้านการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
เกี่ยวกับการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีที่ใช้ในการสอน

ข้อคำถาม	ผู้บริหาร (N ₁ = 124)		ผู้ปฏิบัติการสอน (N ₂ = 413)		รวม (N ₁ = 537)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
	การดำเนินการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีที่ใช้ในการสอน					
1) มีผู้รับผิดชอบเฉพาะด้านสื่อและเทคโนโลยี	79	63.71	225	54.48	304	56.61
2) มีการส่งผู้รับผิดชอบด้านสื่อและเทคโนโลยีไปอบรมเพื่อเพิ่มเติมความรู้ด้านสื่อและเทคโนโลยี	66	53.23	287	69.49	353	65.74
3) มีการปรับปรุงสื่อและเทคโนโลยีของเดิมให้ทันสมัย	63	50.81	323	78.21	386	71.88
4) มีการสร้างสื่อและเทคโนโลยีของใหม่เพื่อให้เพียงพอต่อการใช้งาน	112	90.32	288	69.73	400	74.49

จากตารางที่ 29 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเมื่อพิจารณาภาพรวม พบว่า การพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีที่ใช้ในการสอน ที่มีการปฏิบัติระดับมาก ได้แก่ การสร้างสื่อและเทคโนโลยีของใหม่เพื่อให้เพียงพอต่อการใช้งาน คิดเป็นร้อยละ 74.49 การปรับปรุงสื่อและเทคโนโลยีของเดิมให้ทันสมัย คิดเป็นร้อยละ 71.88 และการส่งผู้รับผิดชอบด้านสื่อและเทคโนโลยีไปอบรมเพื่อเพิ่มเติมความรู้ด้านสื่อและเทคโนโลยี คิดเป็นร้อยละ 65.74 ส่วนที่มีการปฏิบัติระดับน้อย คือ การแต่งตั้งผู้รับผิดชอบเฉพาะด้านสื่อและเทคโนโลยี คิดเป็นร้อยละ 56.61

เมื่อพิจารณารายกลุ่ม พบว่า กลุ่มผู้บริหารและกลุ่มผู้ปฏิบัติการสอนเห็นต่างกันในเรื่องการดำเนินพัฒนาสื่อโดยการแต่งตั้งผู้รับผิดชอบเฉพาะด้านสื่อและเทคโนโลยี กลุ่มผู้บริหารเห็นว่ามี การปฏิบัติในระดับมาก แต่ผู้ปฏิบัติการสอนเห็นว่ามี การปฏิบัติในระดับน้อย การดำเนินพัฒนาสื่อโดยการส่งผู้รับผิดชอบด้านสื่อและเทคโนโลยีไปอบรมเพื่อเพิ่มเติมความรู้ด้านสื่อและเทคโนโลยี และการดำเนินพัฒนาสื่อโดยการปรับปรุงสื่อและเทคโนโลยีของเดิมให้ทันสมัย กลุ่มผู้บริหารเห็นว่ามี การปฏิบัติในระดับน้อย แต่ผู้ปฏิบัติการสอนเห็นว่ามี การปฏิบัติในระดับมาก และการดำเนินพัฒนาสื่อโดยการสร้างสื่อและเทคโนโลยีของใหม่เพื่อให้เพียงพอต่อการใช้งาน กลุ่มผู้บริหารเห็นว่ามี การปฏิบัติในระดับมากที่สุด แต่ผู้ปฏิบัติการสอนเห็นว่ามี การปฏิบัติในระดับมาก

ตารางที่ 30 จำนวนและร้อยละการบริหารงานวิชาการ ด้านการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร
เกี่ยวกับวิธีการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร

ข้อคำถาม	ผู้บริหาร (N ₁ = 124)		ผู้ปฏิบัติการสอน (N ₂ = 413)		รวม (N _t = 537)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
วิธีจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร						
1) จัดกิจกรรมตามความนโยบายของ โรงเรียน	76	61.29	312	75.54	388	72.25
2) จัดกิจกรรมตามความต้องการของครู	25	20.16	159	38.50	184	34.26
3) จัดกิจกรรมตามความสนใจของผู้เรียน	119	95.97	332	80.39	451	83.99
4) จัดกิจกรรมตามความสนใจของ ผู้ปกครอง	49	39.52	123	29.78	172	32.03
5) จัดกิจกรรมตามความนิยมของสังคม	36	29.03	162	39.23	198	36.87

จากตารางที่ 30 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเมื่อพิจารณาภาพรวม พบว่า การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่มีการปฏิบัติระดับมากที่สุด คือ การจัดกิจกรรมตามความสนใจของผู้เรียน คิดเป็นร้อยละ 83.99 และการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่มีการปฏิบัติระดับมาก คือ การจัดกิจกรรมตามความนโยบายของโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 72.25 สำหรับการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่มีการปฏิบัติระดับน้อยที่สุด ได้แก่ จัดกิจกรรมตามความนิยมของสังคม คิดเป็นร้อยละ 36.87 การจัดกิจกรรมตามความต้องการของครู คิดเป็นร้อยละ 34.26 และการจัดกิจกรรมตามความสนใจของผู้ปกครอง คิดเป็นร้อยละ 32.03

เมื่อพิจารณารายกลุ่ม พบว่า กลุ่มผู้บริหารและกลุ่มผู้ปฏิบัติการสอนเห็นสอดคล้องกันทุกข้อ

ตารางที่ 31 จำนวนและร้อยละการบริหารงานวิชาการ ด้านการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร
เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร

ข้อคำถาม	ผู้บริหาร (N ₁ = 124)		ผู้ปฏิบัติการสอน (N ₂ = 413)		รวม (N _t = 537)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร						
1) กิจกรรมเสริมสร้างจิตสำนึก	91	73.39	303	73.37	394	73.37
2) กิจกรรมเสริมทักษะทางวิชาชีพ	77	62.10	253	61.26	330	61.45
3) กิจกรรมเสริมสร้างสุขภาพ	119	95.97	281	68.04	400	74.49
4) กิจกรรมเสริมสร้างวัฒนธรรมความเป็นไทย	112	90.32	284	68.77	396	73.74
5) กิจกรรมเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม	119	95.97	349	84.50	468	87.15
6) กิจกรรมเสริมความสามารถด้านการเรียนรู้	114	91.94	388	93.95	502	93.48
7) กิจกรรมเสริมความสามารถด้านดนตรี	117	94.35	318	77.00	435	81.01
8) กิจกรรมเสริมความสามารถด้านศิลปะ	117	94.35	318	77.00	435	81.01
9) กิจกรรมเสริมความสามารถด้านนาฏศิลป์	117	94.35	300	72.64	417	77.65

จากตารางที่ 31 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเมื่อพิจารณาภาพรวม พบว่า กิจกรรมเสริมหลักสูตรที่มีการจัดในระดับมากที่สุด ได้แก่ กิจกรรมเสริมความสามารถด้านการเรียนรู้ คิดเป็นร้อยละ 93.48 กิจกรรมเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม คิดเป็นร้อยละ 87.15 กิจกรรมเสริมความสามารถด้านดนตรี และกิจกรรมเสริมความสามารถด้านศิลปะ คิดเป็นร้อยละ 81.01 เท่ากัน ส่วนกิจกรรมที่มีการจัดอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ กิจกรรมเสริมความสามารถด้านนาฏศิลป์ คิดเป็นร้อยละ 77.65 กิจกรรมเสริมสร้างสุขภาพ คิดเป็นร้อยละ 74.49 กิจกรรมเสริมสร้างวัฒนธรรมความเป็นไทย คิดเป็นร้อยละ 73.74 กิจกรรมเสริมสร้างจิตสำนึก คิดเป็นร้อยละ 73.37 และกิจกรรมเสริมทักษะทางวิชาชีพ คิดเป็นร้อยละ 61.45

เมื่อพิจารณารายกลุ่ม พบว่า กลุ่มผู้บริหารและกลุ่มผู้ปฏิบัติการสอนเห็นสอดคล้องกันทุกข้อ ยกเว้น การจัดกิจกรรมเสริมสร้างสุขภาพ กิจกรรมเสริมสร้างวัฒนธรรมความเป็นไทย

กิจกรรมเสริมความสามารถด้านดนตรี กิจกรรมเสริมความสามารถด้านศิลปะ กิจกรรมเสริม
ความสามารถด้านนาฏศิลป์กลุ่มผู้บริหารเห็นว่าการจัดกิจกรรมในระดับมากที่สุด แต่ผู้
ปฏิบัติการสอนเห็นว่าการจัดกิจกรรมในระดับมาก

ตารางที่ 32 จำนวนและร้อยละการบริหารงานวิชาการ ด้านการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร
เกี่ยวกับการประเมินผลกิจกรรมเสริมหลักสูตร

ข้อคำถาม	ผู้บริหาร (N ₁ = 124)		ผู้ปฏิบัติการสอน (N ₂ = 413)		รวม (N _t = 537)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
การประเมินผลกิจกรรมเสริมหลักสูตร						
1) ไม่มี	-	-	24	5.81	24	4.47
2) มี	124	100.00	389	94.19	513	95.53
การประเมินผล	(n = 124)		(n = 389)		(n = 513)	
1) ประเมินผลก่อนทำกิจกรรม	74	59.68	234	60.15	308	60.04
2) ประเมินผลระหว่างทำกิจกรรม	80	64.52	274	70.44	354	69.01
3) ประเมินผลหลังทำกิจกรรม	117	94.35	369	94.86	486	94.74

จากตารางที่ 32 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า มีการประเมินผลกิจกรรมเสริมหลักสูตรอยู่ในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 95.53 ระยะเวลาในการประเมินผลกิจกรรมเสริมหลักสูตร พบว่า มีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด คือ การประเมินผลหลังทำกิจกรรม คิดเป็นร้อยละ 94.74 ส่วนการประเมินผลที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก คือการประเมินระหว่างทำกิจกรรม คิดเป็นร้อยละ 69.01 และการประเมินผลก่อนทำกิจกรรม คิดเป็นร้อยละ 60.04

เมื่อพิจารณารายกลุ่ม พบว่า กลุ่มผู้บริหารและกลุ่มผู้ปฏิบัติการสอนเห็นสอดคล้องกันทุกข้อ

ตารางที่ 33 จำนวนและร้อยละการบริหารงานวิชาการ ด้านการแนะแนว เกี่ยวกับงานแนะแนว เพื่อให้บริการแก่นักเรียน

ข้อคำถาม	ผู้บริหาร (N ₁ = 124)		ผู้ปฏิบัติการสอน (N ₂ = 413)		รวม (N _t = 537)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ห้องแนะแนวเพื่อให้บริการแก่นักเรียน						
1) ไม่มี	-	-	39	9.44	39	7.26
2) มี	124	100	374	90.56	498	92.74
บริการแนะแนวที่จัดให้แก่นักเรียน						
(n = 124) (n = 374) (n = 498)						
1) แนวทางการศึกษาต่อ	124	100.00	366	97.86	490	98.39
2) การลงทะเบียนเรียนแต่ละภาคเรียนของนักเรียน	18	14.52	144	38.50	162	32.53
3) การเลือกโปรแกรมการเรียนของนักเรียน	36	29.03	164	43.85	200	40.16
4) การวัดประเมินผลการเรียนการสอนของโรงเรียน	48	38.71	131	35.03	179	35.94
5) การตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียน	81	65.32	201	53.74	282	56.63
6) การช่วยเหลือนักเรียนให้เกิดความเข้าใจตนเองและสังคม	114	91.94	309	82.62	423	84.94
7) การปรับสภาพจิตใจของนักเรียน	114	91.94	249	66.58	363	72.89

จากตารางที่ 33 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล เมื่อพิจารณาภาพรวม พบว่า โรงเรียนมีห้องแนะแนวเพื่อให้บริการแก่นักเรียน มีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 92.74 การบริการแนะแนวที่จัดให้แก่นักเรียนมีการปฏิบัติระดับมากที่สุด ได้แก่ การแนะแนวทางการศึกษาต่อ คิดเป็นร้อยละ 98.39 และการช่วยเหลือนักเรียนให้เกิดความเข้าใจตนเองและสังคม คิดเป็นร้อยละ 84.94 ส่วนการบริการแนะแนวที่มีการปฏิบัติในอยู่ในระดับมาก คือ การปรับสภาพจิตใจของนักเรียน คิดเป็นร้อยละ 72.89 และการจัดบริการแนะแนวที่มีการปฏิบัติในระดับน้อย คือ แนะนำการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียน คิดเป็นร้อยละ 56.63 และแนะนำการเลือกโปรแกรมการเรียนของนักเรียน คิดเป็นร้อยละ 40.16 สำหรับบริการแนะแนวที่จัดให้บริการในระดับน้อยที่สุด คือ การวัดประเมินผลการเรียนการสอนของโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 35.94 และการลงทะเบียนเรียนแต่ละภาคเรียนของนักเรียน คิดเป็นร้อยละ 32.53

เมื่อพิจารณารายกลุ่ม พบว่า กลุ่มผู้บริหารและกลุ่มผู้ปฏิบัติการสอนเห็นสอดคล้องกันทุกข้อ ยกเว้น การแนะนำการเลือกโปรแกรมการเรียนของนักเรียน กลุ่มผู้บริหารเห็นว่ามีการจัดบริการในระดับน้อยที่สุด แต่ผู้ปฏิบัติการสอนเห็นว่ามีการจัดบริการในระดับน้อย บริการแนะนำการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียน กลุ่มผู้บริหารเห็นว่ามีการจัดบริการในระดับมาก แต่ผู้ปฏิบัติการสอนเห็นว่ามีการจัดบริการในระดับน้อย บริการแนะนำแนวทางการปรับสภาพจิตใจของนักเรียน กลุ่มผู้บริหารเห็นว่ามีการจัดบริการในระดับมากที่สุด แต่ผู้ปฏิบัติการสอนเห็นว่ามีการจัดบริการในระดับมาก

ตารางที่ 34 จำนวนและร้อยละการบริหารงานวิชาการ ด้านการแนะแนว เกี่ยวกับภาระงาน
แนะแนวในโรงเรียน

ข้อคำถาม	ผู้บริหาร (N ₁ = 124)		ผู้ปฏิบัติการสอน (N ₂ = 413)		รวม (N _t = 537)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ภาระงานแนะแนว						
1) รวบรวมข้อมูลนักเรียนรายบุคคล อย่างเป็นระบบและเป็นปัจจุบัน	88	70.97	361	87.41	449	83.61
2) ให้ข้อมูลข่าวสารความรู้ที่จำเป็นใน การตัดสินใจแก่นักเรียน	112	90.32	306	74.09	418	77.84
3) ให้คำปรึกษากับนักเรียน	119	95.97	374	90.56	493	91.81
4) จัดกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนได้รับการ ฝึกฝน	64	51.61	246	59.56	310	57.73
5) ติดตามประเมินผลการดำเนินการ แนะแนว	93	75.00	288	69.73	381	70.95

จากตารางที่ 34 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเมื่อพิจารณาภาพรวม พบว่า ภาระงานแนะแนวในโรงเรียน ที่มีการปฏิบัติระดับมากที่สุด ได้แก่ การให้คำปรึกษากับนักเรียน คิดเป็นร้อยละ 91.81 และการรวบรวมข้อมูลนักเรียนรายบุคคลอย่างเป็นระบบและเป็นปัจจุบัน คิดเป็นร้อยละ 83.61 ส่วนภาระงานแนะแนวที่มีการปฏิบัติระดับมาก คือ การให้ข้อมูลข่าวสารความรู้ที่จำเป็นในการตัดสินใจแก่นักเรียน คิดเป็นร้อยละ 77.84 และการติดตามประเมินผลการดำเนินการแนะแนว คิดเป็นร้อยละ 70.95 สำหรับภาระงานแนะแนวที่มีการปฏิบัติระดับน้อย คือ การจัดกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนได้รับการฝึกฝน คิดเป็นร้อยละ 57.73

เมื่อพิจารณารายกลุ่ม พบว่า กลุ่มผู้บริหารและกลุ่มผู้ปฏิบัติการสอนเห็นสอดคล้องกัน ยกเว้น การให้ข้อมูลข่าวสารความรู้ที่จำเป็นในการตัดสินใจแก่นักเรียน กลุ่มผู้บริหารเห็นว่าการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด แต่กลุ่มผู้ปฏิบัติการสอนเห็นว่าการปฏิบัติระดับมาก และการรวบรวมข้อมูลนักเรียนรายบุคคลอย่างเป็นระบบและเป็นปัจจุบัน กลุ่มผู้บริหารเห็นว่าการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก แต่กลุ่มผู้ปฏิบัติการสอนเห็นว่าการปฏิบัติระดับมากที่สุด

ตารางที่ 35 จำนวนและร้อยละการบริหารงานวิชาการ ด้านการแนะแนว เกี่ยวกับการติดตาม ประเมินผลการแนะแนว

ข้อคำถาม	ผู้บริหาร (N ₁ = 124)		ผู้ปฏิบัติการสอน (N ₂ = 413)		รวม (N _t = 537)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
การติดตามประเมินผลการแนะแนว						
1) ไม่มี	5	4.03	33	7.99	38	7.08
2) มี	119	95.97	380	92.01	499	92.92
วิธีติดตามประเมินผล	(n ₁ = 119)		(n ₂ = 380)		(n _t = 499)	
1) แบบสอบถาม	83	69.75	310	81.58	393	78.76
2) การสอบถามจากเพื่อนนักเรียน	93	78.15	299	78.68	392	78.56
3) การสอบถามจากครูประจำชั้น	89	74.79	324	85.26	413	82.77
4) การสอบถามจากผู้ปกครอง	89	74.79	317	83.42	406	81.36

จากตารางที่ 35 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า การติดตามประเมินผลการแนะแนว มีการอยู่ในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 92.92 วิธีการติดตามประเมินผลการแนะแนว ที่มีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด ได้แก่ การสอบถามจากครูประจำชั้น คิดเป็นร้อยละ 82.77 และการสอบถามจากผู้ปกครอง คิดเป็นร้อยละ 81.36 ส่วนวิธีการติดตามประเมินผลการแนะแนวที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก คือ การติดตามจากแบบสอบถาม คิดเป็นร้อยละ 78.76 และการสอบถามจากเพื่อนนักเรียนคิดเป็นร้อยละ 78.56

เมื่อพิจารณารายกลุ่ม พบว่า กลุ่มผู้บริหารและกลุ่มผู้ปฏิบัติการสอนเห็นขัดแย้งกัน ดังนี้ วิธีติดตามประเมินผลจากแบบสอบถาม จากการสอบถามจากครูประจำชั้น และจากการสอบถามจากผู้ปกครอง กลุ่มผู้บริหารเห็นว่าเป็นวิธีที่มีการปฏิบัติในระดับมาก ส่วนผู้ปฏิบัติการสอนเห็นว่าเป็นวิธีที่มีการปฏิบัติมากที่สุด

ตารางที่ 36 จำนวนและร้อยละการบริหารงานวิชาการ ด้านการร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น เกี่ยวกับการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน

ข้อคำถาม	ผู้บริหาร (N ₁ = 124)		ผู้ปฏิบัติการสอน (N ₂ = 413)		รวม (N _t = 537)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน						
1) ไม่มี	15	12.10	83	20.10	98	18.25
2) มี	109	87.90	330	79.90	439	81.75
การดำเนินการ	(n ₁ = 109)		(n ₂ = 330)		(n _t = 439)	
1) ศึกษาสำรวจ ความต้องการของชุมชน เพื่อให้บริการวิชาการแก่ชุมชน	47	37.90	128	38.79	175	39.86
2) ประสานงานกับบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ความรู้แก่ชุมชน	106	85.48	307	93.03	413	94.08
3) จัดบุคลากรให้ความรู้ตามความต้องการของชุมชน	33	26.61	130	39.39	163	37.13
4) จัดประชุม สัมมนาวิชาการให้แก่ชุมชน	47	37.90	88	26.67	135	30.75

จากตารางที่ 36 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเมื่อพิจารณาภาพรวม พบว่า โรงเรียนมีการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชนอยู่ในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 81.75 วิธีดำเนินการที่มีการปฏิบัติระดับมากที่สุด คือ โรงเรียนมีการประสานงานกับบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ความรู้แก่ชุมชน คิดเป็นร้อยละ 90.02 ส่วนวิธีการดำเนินการที่มีการปฏิบัติระดับน้อยที่สุดได้แก่ การศึกษาสำรวจความต้องการของชุมชน เพื่อให้บริการวิชาการแก่ชุมชน คิดเป็นร้อยละ 39.86 การจัดบุคลากรให้ความรู้ตามความต้องการของชุมชน คิดเป็นร้อยละ 37.13 และการจัดประชุมสัมมนาวิชาการให้แก่ชุมชน คิดเป็นร้อยละ 30.75

เมื่อพิจารณารายกลุ่ม พบว่า กลุ่มผู้บริหารและกลุ่มผู้ปฏิบัติการสอนเห็นสอดคล้องกันทุกข้อ

ตารางที่ 37 จำนวนและร้อยละการบริหารงานวิชาการ ด้านการร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น เกี่ยวกับการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน

ข้อคำถาม	ผู้บริหาร (N ₁ = 124)		ผู้ปฏิบัติการสอน (N ₂ = 413)		รวม (N _t = 537)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน						
1) เป็นวิทยากรให้ความรู้แก่ชุมชน ด้านต่าง ๆ	27	21.77	76	18.40	103	19.18
2) จัดฝึกอบรมอาชีพแก่คนในชุมชน	13	10.48	57	13.80	70	13.04
3) จัดนิทรรศการทางวิชาการให้เยี่ยมชม	52	41.94	193	46.73	245	45.62
4) จัดทำเอกสาร หรือสิ่งพิมพ์ เพื่อเผยแพร่ความรู้แก่ชุมชน	69	55.65	244	59.08	313	58.29
5) การบริการให้คนในชุมชนเข้ามาใช้ ห้องสมุด หรือแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ใน โรงเรียน	73	58.87	184	44.55	257	47.86
6) ร่วมติดตามประเมินผลการส่งเสริม ความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน	19	15.32	101	24.46	120	22.35
7) ร่วมมือกับทางราชการหรือหน่วยงาน ต่างๆ ในการบริหารความรู้แก่ชุมชน	72	58.06	199	48.18	271	50.47

จากตารางที่ 37 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเมื่อพิจารณาภาพรวม พบว่า วิธีการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชนที่มีการปฏิบัติในระดับน้อย ได้แก่ การจัดทำเอกสารหรือสิ่งพิมพ์เพื่อเผยแพร่ความรู้แก่ชุมชน คิดเป็นร้อยละ 58.29 การร่วมมือกับทางราชการหรือหน่วยงานต่างๆ ในการบริหารความรู้แก่ชุมชน คิดเป็นร้อยละ 50.47 การบริการให้คนในชุมชนเข้ามาใช้ห้องสมุดหรือแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ในโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 47.86 และการจัดนิทรรศการทางวิชาการให้เยี่ยมชม คิดเป็นร้อยละ 45.62 ส่วนวิธีการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการที่มีการปฏิบัติระดับน้อยที่สุด ได้แก่ การร่วมติดตามประเมินผลการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน คิดเป็นร้อยละ 22.35 การเป็นวิทยากรให้ความรู้แก่ชุมชนด้านต่างๆ คิดเป็นร้อยละ 19.18 และการจัดฝึกอบรมอาชีพแก่คนในชุมชน คิดเป็นร้อยละ 13.04

เมื่อพิจารณารายกลุ่ม พบว่า กลุ่มผู้บริหารและกลุ่มผู้ปฏิบัติการสอนเห็นสอดคล้องกันทุกข้อ

ตารางที่ 38 จำนวนและร้อยละการบริหารงานวิชาการ ด้านการร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น

ข้อคำถาม	ผู้บริหาร (N ₁ = 124)		ผู้ปฏิบัติการสอน (N ₂ = 413)		รวม (N _t = 537)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
การร่วมมือพัฒนาวิชาการกับองค์กรอื่น						
1) ไม่มี	7	5.65	20	4.84	27	5.03
2) มี	117	94.35	393	95.16	510	94.97
ร่วมมือพัฒนาวิชาการกับองค์กร	(n ₁ = 117)		(n ₂ = 393)		(n _t = 510)	
1) กลุ่มโรงเรียนที่โรงเรียนสังกัดอยู่	101	86.32	331	84.22	432	84.71
2) วิทยาลัย	31	26.50	17	4.33	48	9.41
3) มหาวิทยาลัย	46	39.32	145	36.90	191	37.45
4) เขตพื้นที่การศึกษา	112	95.73	294	74.81	406	79.61
5) สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน	81	69.23	275	69.97	356	69.80
6) สมาคมครูโรงเรียนเอกชน	73	62.39	164	41.73	237	46.47
7) สถาบันพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ (วัดไร่ขิง)	30	25.64	70	17.81	100	19.61

จากตารางที่ 38 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล เมื่อพิจารณาภาพรวม พบว่า มีการร่วมมือพัฒนาวิชาการกับองค์กรอื่นมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 94.97 การร่วมมือพัฒนาวิชาการกับกลุ่มโรงเรียนที่โรงเรียนสังกัดอยู่มีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 84.71 ส่วนการร่วมมือกับองค์กรอื่นที่ปฏิบัติในระดับมาก คือ ร่วมมือกับเขตพื้นที่การศึกษา คิดเป็นร้อยละ 79.61 และการร่วมมือกับสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน คิดเป็นร้อยละ 69.80 และมีการร่วมมือกับองค์กรอื่นที่มีการปฏิบัติในระดับน้อย คือ ร่วมมือกับสมาคมครูโรงเรียนเอกชน คิดเป็นร้อยละ 46.47 สำหรับความร่วมมือกับองค์กรอื่นที่มีการปฏิบัติในระดับน้อยที่สุด ได้แก่ มหาวิทยาลัย คิดเป็นร้อยละ 37.45 สถาบันพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ (วัดไร่ขิง) คิดเป็นร้อยละ 19.61 และวิทยาลัย คิดเป็นร้อยละ 9.41

เมื่อพิจารณารายกลุ่ม พบว่า กลุ่มผู้บริหารและกลุ่มผู้ปฏิบัติการสอนเห็นสอดคล้องกันทุกข้อ ยกเว้น ความร่วมมือกับเขตพื้นที่การศึกษา กลุ่มผู้บริหารเห็นว่ามีความร่วมมืออยู่ใน

ระดับมากที่สุด แต่ผู้ปฏิบัติการสอนเห็นว่ามีความร่วมมือระดับมาก และความร่วมมือกับสมาคม
ครูโรงเรียนเอกชน กลุ่มผู้บริหารเห็นว่ามีความร่วมมืออยู่ในระดับมาก แต่ผู้ปฏิบัติการสอนเห็นว่ามี
ความร่วมมือระดับน้อย

ตารางที่ 39 จำนวนและร้อยละการบริหารงานวิชาการ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพงาน
วิชาการ เกี่ยวกับการดำเนินการส่งเสริมการทำวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

ข้อคำถาม	ผู้บริหาร (N ₁ = 124)		ผู้ปฏิบัติการสอน (N ₂ = 413)		รวม (N _t = 537)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
การส่งเสริมการทำวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา						
1) ไม่มี	7	5.65	34	8.23	41	7.64
2) มี	119	95.97	379	91.77	496	92.36
การดำเนินการ	(n ₁ = 119)		(n ₂ = 379)		(n _t = 496)	
1) กำหนดให้การวิจัยในชั้นเรียนเป็นนโยบายที่สำคัญอย่างหนึ่งของสถานศึกษา	119	100.00	364	96.04	483	97.38
2) จัดให้มีหน่วยงานเพื่อจัดรวบรวมและเผยแพร่รายงานวิจัยในแต่ละปีการศึกษา	43	36.13	139	36.68	182	36.69
3) จัดหาทุนวิจัย โดยจัดทำงบประมาณประจำปีและแสวงหาแหล่งทุนมาใช้	5	4.20	67	17.68	72	14.52
4) จัดฝึกอบรมการทำวิจัยให้กับครูอาจารย์เพื่อนำไปใช้วิจัยให้ดีขึ้น	70	58.82	281	74.14	351	70.77
5) ส่งบุคลากรเข้าร่วมศึกษาอบรมการวิจัยเมื่อมีโอกาส และนำเสนอเผยแพร่ความรู้แก่บุคคลอื่น	68	57.14	253	66.75	321	64.72

จากตารางที่ 39 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า โรงเรียนมีการส่งเสริมการทำวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 92.36 วิธีส่งเสริมการทำวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด คือ กำหนดให้การวิจัยในชั้นเรียนเป็นนโยบายที่สำคัญอย่างหนึ่งของสถานศึกษา คิดเป็นร้อยละ 97.38 ส่วนวิธีส่งเสริมการทำวิจัยที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ได้แก่ การจัดฝึกอบรมการทำวิจัยให้กับครูอาจารย์เพื่อนำไปใช้วิจัยให้ดีขึ้น คิดเป็นร้อยละ 70.77 และการส่งบุคลากรเข้าร่วมศึกษาอบรมการวิจัยเมื่อมีโอกาสและนำเสนอเผยแพร่ความรู้แก่บุคคลอื่นคิดเป็นร้อยละ 64.72 ส่วนที่มีการปฏิบัติระดับน้อย

ที่สุด คือ การดำเนินการจัดให้มีหน่วยงานเพื่อจัดรวบรวมและเผยแพร่งานวิจัยในแต่ละปีการศึกษา คิดเป็นร้อยละ 36.69 และการจัดหาทุนวิจัยโดยจัดทำงบประมาณประจำปีและแสวงหาแหล่งทุน มาใช้ คิดเป็นร้อยละ 14.52

เมื่อพิจารณารายกลุ่ม พบว่า กลุ่มผู้บริหารและกลุ่มผู้ปฏิบัติการสอนเห็นสอดคล้องกันทุกข้อ ยกเว้น จัดฝึกอบรมการทำวิจัยให้กับครูอาจารย์เพื่อนำไปใช้วิจัยให้ดีขึ้น และการส่งบุคลากรเข้าร่วมศึกษาอบรมการวิจัยเมื่อมีโอกาสและนำเสนอเผยแพร่ความรู้แก่บุคคลอื่น ที่กลุ่มผู้บริหารเห็นว่ามี การปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย แต่ผู้ปฏิบัติการสอนเห็นว่ามี การปฏิบัติระดับมาก

ตารางที่ 40 จำนวนและร้อยละการบริหารงานวิชาการ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพงาน
วิชาการ เกี่ยวกับงานวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

ข้อคำถาม	ผู้บริหาร (N ₁ = 124)		ผู้ปฏิบัติการสอน (N ₂ = 413)		รวม (N _t = 537)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
งานวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา						
ในรอบ 2 ปีการศึกษาที่ผ่านมา						
1) น้อยกว่า 3 เรื่อง	20	16.13	117	28.33	137	25.51
2) 3 – 5 เรื่อง	7	5.65	84	20.34	91	16.95
3) 6 - 8 เรื่อง	5	4.03	8	1.94	13	2.42
4) 9 - 11 เรื่อง	17	13.71	15	3.63	32	5.94
5) 12 เรื่อง ขึ้นไป	75	60.48	189	45.76	264	49.16

จากตารางที่ 40 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพิจารณาภาพรวม พบว่า งานวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในรอบ 2 ปีการศึกษาที่ผ่านมา มีการปฏิบัติในระดับน้อย คือ 12 เรื่อง ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 49.16 ส่วนงานวิจัยที่มีการปฏิบัติระดับน้อยที่สุด ได้แก่ น้อยกว่า 3 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 25.51 3 – 5 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 16.95 9 - 11 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 5.94 และ 6-8 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 2.42

เมื่อพิจารณารายกลุ่ม พบว่า กลุ่มผู้บริหารและกลุ่มผู้ปฏิบัติการสอนเห็นสอดคล้องกันทุกข้อ ยกเว้น กลุ่มผู้บริหารเห็นว่าโรงเรียนมีงานวิจัยเพื่อพัฒนาการศึกษาในรอบ 2 ปีการศึกษาที่ผ่านมา จำนวน 12 เรื่อง ขึ้นไป มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก แต่ผู้ปฏิบัติการสอนเห็นว่ามีการปฏิบัติในระดับน้อย

ตารางที่ 41 จำนวน และร้อยละการบริหารงานวิชาการ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพงาน
วิชาการ เกี่ยวกับการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

ข้อคำถาม	ผู้บริหาร (N ₁ = 124)		ผู้ปฏิบัติการสอน (N ₂ = 413)		รวม (N _t = 537)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
การนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์						
1) แก้ปัญหาหรือพัฒนาการเรียนรู้ ของผู้เรียน	124	100.00	365	88.38	489	91.06
2) พัฒนา แนวคิด เทคนิค วิธีการ จัดการเรียนรู้ใหม่ ๆ	89	71.77	312	75.54	401	74.67
3) ปรับปรุง พัฒนาหลักสูตร	58	46.77	199	48.18	257	47.86
4) พัฒนาวิธีหรือเครื่องมือ ในการวัดผลประเมินผล	83	66.94	280	67.80	363	67.60
5) การพัฒนาสื่อเทคโนโลยีในการเรียนรู้ ประเภทเครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์	91	73.39	244	59.08	335	62.38
6) เป็นผลงานทางวิชาการ ของสถานศึกษา	82	66.13	240	58.11	322	59.96

จากตารางที่ 41 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพิจารณาภาพรวม พบว่า การนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ มีการปฏิบัติระดับมากที่สุด คือ แก้ปัญหาหรือพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน คิดเป็นร้อยละ 91.06 และการนำผลการวิจัยไปใช้ที่มีการปฏิบัติระดับมาก ได้แก่ การนำไปพัฒนาแนวคิด เทคนิค วิธีการจัดการเรียนรู้ใหม่ ๆ คิดเป็นร้อยละ 74.67 การนำไปพัฒนาวิธีหรือเครื่องมือในการวัดผลประเมินผล คิดเป็นร้อยละ 67.60 การพัฒนาสื่อเทคโนโลยีในการเรียนรู้ประเภทเครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์ คิดเป็นร้อยละ 62.38 ส่วนการนำผลการวิจัยไปใช้ที่มีการปฏิบัติระดับน้อย คือ การนำไปใช้เป็นผลงานทางวิชาการของสถานศึกษา คิดเป็นร้อยละ 59.96 และปรับปรุงพัฒนาหลักสูตร คิดเป็นร้อยละ 47.86

เมื่อพิจารณารายกลุ่ม พบว่า กลุ่มผู้บริหารและกลุ่มผู้ปฏิบัติการสอนเห็นสอดคล้องกันทุกข้อ ยกเว้น การนำผลการวิจัยไปใช้ในการพัฒนาสื่อเทคโนโลยีในการเรียนรู้ประเภทเครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์ และการนำไปใช้เป็นผลงานทางวิชาการของสถานศึกษา ที่กลุ่มผู้บริหารเห็นว่าการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก แต่กลุ่มผู้ปฏิบัติการสอนเห็นว่าการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย

ตารางที่ 42 จำนวนและร้อยละการบริหารงานวิชาการ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพงาน
วิชาการ เกี่ยวกับการเผยแพร่ผลงานวิจัย

ข้อคำถาม	ผู้บริหาร (N ₁ = 124)		ผู้ปฏิบัติการสอน (N ₂ = 413)		รวม (N _t = 537)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
การเผยแพร่ผลงานวิจัย						
1) การแสดงผลงานโดยการ จัดนิทรรศการเนื่องในโอกาสต่างๆ	43	34.68	142	34.38	185	34.45
2) เป็นวิทยากรให้ความรู้ เกี่ยวกับผลงานวิจัยของตน	36	29.03	129	31.23	165	30.73
3) เขียนรายงานการวิจัยในรูปแบบ ของบทความเพื่อเผยแพร่ทางวารสาร	31	25.00	76	18.40	107	19.93
4) เล่าเรื่องหรือเล่าประสบการณ์ เพื่อเผยแพร่ทางวิทยุหรือโทรทัศน์ เพื่อการศึกษา	5	4.03	58	14.04	63	11.73
5) การสร้างเครือข่ายเพื่อนครุณักวิจัย เพื่อช่วยเหลือและแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ในการวิจัยในชั้นเรียน ร่วมกัน	45	36.29	193	46.73	238	44.32
6) เล่าประสบการณ์ในที่ประชุมครู ของโรงเรียน	78	62.90	267	64.65	345	64.25

จากตารางที่ 42 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพิจารณาภาพรวม พบว่า การเผยแพร่
ผลงานวิจัย มีการปฏิบัติในระดับมาก คือ การเล่าประสบการณ์ในที่ประชุมครูของโรงเรียน คิดเป็น
ร้อยละ 64.25 วิธีการที่มีการปฏิบัติในระดับน้อย คือ การสร้างเครือข่ายเพื่อนครุณักวิจัยเพื่อ
ช่วยเหลือและแลกเปลี่ยนความรู้ประสบการณ์ในการวิจัยในชั้นเรียนร่วมกัน คิดเป็นร้อยละ 44.32
ส่วนการวิจัยเผยแพร่ผลงานวิจัยที่มีการปฏิบัติระดับน้อยที่สุด ได้แก่ การแสดงผลงานโดยการจัด
นิทรรศการเนื่องในโอกาสต่างๆ คิดเป็นร้อยละ 34.45 การเป็นวิทยากรให้ความรู้เกี่ยวกับ
ผลงานวิจัยของตน คิดเป็นร้อยละ 30.73 การเขียนรายงานการวิจัยในรูปแบบของบทความเพื่อ
เผยแพร่ทางวารสาร คิดเป็นร้อยละ 19.93 และการเล่าเรื่องหรือเล่าประสบการณ์เพื่อเผยแพร่ทาง
วิทยุหรือโทรทัศน์เพื่อการศึกษา คิดเป็นร้อยละ 11.73

เมื่อพิจารณารายกลุ่ม พบว่า กลุ่มผู้บริหารและกลุ่มผู้ปฏิบัติการสอนเห็นสอดคล้องกันทุกข้อ ยกเว้น วิธีการเผยแพร่โดยการสร้างเครือข่ายเพื่อนครุศึกษาค้นคว้าเพื่อช่วยเหลือและแลกเปลี่ยนความรู้ประสบการณ์ในการวิจัยในชั้นเรียนร่วมกัน ที่กลุ่มผู้บริหารเห็นว่ามี การปฏิบัติ อยู่ในระดับน้อยที่สุด แต่กลุ่มผู้ปฏิบัติการสอนเห็นว่ามี การปฏิบัติ อยู่ในระดับน้อย

ตารางที่ 43 จำนวนและร้อยละการบริหารงานวิชาการ ด้านการวัดและประเมินผลงานวิชาการ
เกี่ยวกับการวางแผนในการวัดผลประเมินผลงานวิชาการ

ข้อคำถาม	ผู้บริหาร (N ₁ = 124)		ผู้ปฏิบัติการสอน (N ₂ = 413)		รวม (N _t = 537)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
การวางแผนในการวัดผล ประเมินผลงานวิชาการ						
1) ไม่มี	-	-	-	-	-	-
2) มี	124	100.00	413	100.00	537	100.00
ดำเนินการวางแผน	(n = 124)		(n = 413)		(n = 537)	
1) กำหนดจุดมุ่งหมาย						
การวัดผลประเมินผล	124	100.00	377	91.28	501	93.30
2) สร้างเครื่องมือ						
วัดผลประเมินผล	117	94.35	357	86.44	474	88.27
3) กำหนดระยะเวลาในการ						
วัดผลประเมินผลประจำปี	117	94.35	367	88.86	484	90.13
4) กำหนดผู้รับผิดชอบโดยตรง						
ในแต่ละปีการศึกษา	116	93.55	346	83.78	462	86.03

จากตารางที่ 43 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเมื่อพิจารณาภาพรวม พบว่า ทุกโรงเรียนมีการวางแผนในการวัดผลประเมินผลงานวิชาการ คิดเป็นร้อยละ 100.00 การดำเนินการวางแผนในการวัดผลประเมินผลงานวิชาการ พบว่า มีการปฏิบัติระดับมากที่สุด ได้แก่ การกำหนดจุดมุ่งหมายการวัดผลประเมินผล คิดเป็นร้อยละ 93.30 การกำหนดระยะเวลาในการวัดผลประเมินผลประจำปี คิดเป็นร้อยละ 90.13 การสร้างเครื่องมือวัดประเมินผล คิดเป็นร้อยละ 88.27 และการกำหนดผู้รับผิดชอบโดยตรงในแต่ละปีการศึกษา คิดเป็นร้อยละ 86.03

เมื่อพิจารณารายกลุ่ม พบว่า กลุ่มผู้บริหารและกลุ่มผู้ปฏิบัติการสอนเห็นสอดคล้องกันทุกข้อ

ตารางที่ 44 จำนวนและร้อยละการบริหารงานวิชาการ ด้านการวัดและประเมินผลงานวิชาการ เกี่ยวกับเครื่องมือในการวัดผลประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน

ข้อคำถาม	ผู้บริหาร (N ₁ = 124)		ผู้ปฏิบัติการสอน (N ₂ = 413)		รวม (N _t = 537)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
เครื่องมือในการวัดผลประเมินผล						
การเรียนรู้ของผู้เรียน						
1) การสังเกต	109	87.90	357	86.44	466	86.78
2) การสัมภาษณ์	65	52.42	271	65.62	336	62.57
3) แบบสอบถาม	86	69.35	320	77.48	406	75.61
4) การจัดอันดับ	61	49.19	203	49.15	264	49.16
5) การประเมินผลจากสภาพจริง	117	94.35	294	71.19	411	76.54
6) การวัดภาคปฏิบัติ	96	77.42	261	63.20	357	66.48
7) แบบทดสอบ	124	100.00	331	80.15	455	84.73
8) การประเมินโดยใช้แฟ้มสะสมงาน	100	80.65	226	54.72	326	60.71

จากตารางที่ 44 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเมื่อพิจารณาภาพรวม พบว่า เครื่องมือในการวัดผลประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน ที่มีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด คือ การสังเกต คิดเป็นร้อยละ 86.78 และแบบทดสอบ คิดเป็นร้อยละ 84.73 และเครื่องมือที่มีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด ได้แก่ การประเมินผลจากสภาพจริง คิดเป็นร้อยละ 76.54 แบบสอบถาม คิดเป็นร้อยละ 75.61 การวัดภาคปฏิบัติ คิดเป็นร้อยละ 66.48 การสัมภาษณ์ คิดเป็นร้อยละ 62.57 และการประเมินโดยใช้แฟ้มสะสมงาน คิดเป็นร้อยละ 60.71 ส่วนเครื่องมือที่มีการปฏิบัติระดับน้อย คือ การจัดอันดับ คิดเป็นร้อยละ 49.16

เมื่อพิจารณารายกลุ่ม พบว่า กลุ่มผู้บริหารและกลุ่มผู้ปฏิบัติการสอนเห็นสอดคล้องกันทุกข้อ ยกเว้น เครื่องมือในการประเมินผลจากสภาพจริง ที่กลุ่มผู้บริหารเห็นว่ามี การนำไปใช้ อยู่ในระดับมากที่สุด แต่กลุ่มผู้ปฏิบัติการสอนเห็นว่ามี การนำไปใช้ อยู่ในระดับมาก และเครื่องมือในการประเมินโดยใช้แฟ้มสะสมงาน ที่กลุ่มผู้บริหารเห็นว่ามี การนำไปใช้ อยู่ในระดับมากที่สุด แต่กลุ่มผู้ปฏิบัติการสอนเห็นว่ามี การนำไปใช้ อยู่ในระดับน้อย

ตารางที่ 45 จำนวนและร้อยละการบริหารงานวิชาการ ด้านการวัดและประเมินผลงานวิชาการ เกี่ยวกับการรายงานผลการวัดผลประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน

ข้อคำถาม	ผู้บริหาร (N ₁ = 124)		ผู้ปฏิบัติการสอน (N ₂ = 413)		รวม (N _t = 537)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
การรายงานผลการวัดผลประเมินผล						
การเรียนรู้ของผู้เรียน						
1) การติตปายประกาศให้นักเรียนทราบ	92	74.19	302	73.12	394	73.37
2) การรายงานผลทางอินเทอร์เน็ต	51	41.13	242	58.60	293	54.56
3) การรายงานผลทางจดหมาย ให้ผู้ปกครองทราบ	63	50.81	203	49.15	266	49.53
4) ใช้ระเบียบแสดงผลการเรียนรู้	104	83.87	282	68.28	386	71.88
5) ใช้แบบรายงานแสดงผล การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนรายบุคคล	113	91.13	330	79.90	443	82.50
6) ใช้ระเบียบสะสม	89	71.77	294	71.19	383	71.32
7) ใช้แจ้งกับผู้ปกครอง ในวันพบกับคุณครู	107	86.29	302	73.12	409	76.16

จากตารางที่ 45 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล เมื่อพิจารณาภาพรวม พบว่า การรายงานผลการวัดผลประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนที่มีการปฏิบัติระดับมากที่สุด คือการใช้แบบรายงานแสดงผลการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนรายบุคคล คิดเป็นร้อยละ 82.50 และการรายงานผลที่มีการปฏิบัติระดับมากที่สุดได้แก่ การแจ้งกับผู้ปกครองในวันพบกับคุณครู คิดเป็นร้อยละ 76.16 การติตปายประกาศให้นักเรียนทราบ คิดเป็นร้อยละ 73.37 การใช้ระเบียบแสดงผลการเรียนรู้ คิดเป็นร้อยละ 71.88 และการใช้ระเบียบสะสม คิดเป็นร้อยละ 71.32 ส่วนการรายงานผลที่มีการปฏิบัติระดับน้อย คือ การรายงานผลทางอินเทอร์เน็ต คิดเป็นร้อยละ 54.56 และการรายงานผลทางจดหมายให้ผู้ปกครองทราบ คิดเป็นร้อยละ 49.53

เมื่อพิจารณารายกลุ่ม พบว่า กลุ่มผู้บริหารและกลุ่มผู้ปฏิบัติการสอนเห็นสอดคล้องกันทุกข้อ ยกเว้น การใช้ระเบียบแสดงผลการเรียนรู้ และการแจ้งกับผู้ปกครองในวันพบคุณครู ที่กลุ่มผู้บริหารเห็นว่าการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด แต่กลุ่มผู้ปฏิบัติการสอนเห็นว่าการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 46 จำนวนและร้อยละการบริหารงานวิชาการ ด้านการวัดและประเมินผลงานวิชาการ
เกี่ยวกับการนำผลจากการวัดผลประเมินผลไปใช้

ข้อคำถาม	ผู้บริหาร (N ₁ = 124)		ผู้ปฏิบัติการสอน (N ₂ = 413)		รวม (N _t = 537)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
การนำผลจาก การวัดผลประเมินผลไปใช้						
1) ปรับปรุงการเรียนการสอนของครู	124	100.00	409	99.03	533	99.26
2) ปรับปรุงการเรียนการสอนของผู้เรียน	124	100.00	401	97.09	525	97.77
3) ปรับปรุงการบริหารงานในโรงเรียน	99	79.84	269	65.13	368	68.53
4) เป็นข้อมูลทางการศึกษาทั่วไป	84	67.74	295	71.43	379	70.58
5) เป็นหลักฐานข้อมูลด้านการศึกษา	99	79.84	294	71.19	393	73.18
6) ประชาสัมพันธ์โรงเรียน						
ด้านผลการเรียน	76	61.29	261	63.20	337	62.76

จากตารางที่ 46 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเมื่อพิจารณาภาพรวม พบว่า การนำผลจากการวัดผลประเมินผลไปใช้ที่มีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด คือ การนำไปปรับปรุงการเรียนการสอนของครู คิดเป็นร้อยละ 99.26 และการนำไปปรับปรุงการเรียนการสอนของผู้เรียน คิดเป็นร้อยละ 97.77 ส่วนการนำผลจากการวัดผลประเมินผลไปใช้ที่มีการปฏิบัติในระดับมาก ได้แก่ การนำไปใช้เป็นหลักฐานข้อมูลด้านการศึกษา คิดเป็นร้อยละ 73.18 การนำไปใช้เป็นข้อมูลทางการศึกษาทั่วไป คิดเป็นร้อยละ 70.58 การนำไปใช้ปรับปรุงการบริหารงานในโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 68.53 และการประชาสัมพันธ์โรงเรียนด้านผลการเรียน คิดเป็นร้อยละ 62.76

เมื่อพิจารณารายกลุ่ม พบว่า กลุ่มผู้บริหารและกลุ่มผู้ปฏิบัติการสอนเห็นสอดคล้องกันทุกข้อ

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนขนาดใหญ่ในกรุงเทพมหานครที่ผ่านการประเมินระดับดีมาก ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นผู้บริหารและผู้ปฏิบัติการสอนของโรงเรียนเอกชนขนาดใหญ่ในกรุงเทพมหานครที่ผ่านการประเมินระดับดีมาก จำนวน 661 คน คือ ใช้ 1) ผู้บริหาร จำนวน 145 คน วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Random Sampling) ส่งแบบสอบถาม จำนวน 145 ชุดได้รับกลับคืนมา 129 ชุด สมบูรณ์จำนวน 124 ชุด คิดเป็นร้อยละ 85.00 และ 2) ผู้ปฏิบัติการสอน จำนวน 516 คน ใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Sampling) ส่งแบบสอบถามจำนวน 516 ชุดได้รับกลับคืนมา 439 ชุด สมบูรณ์จำนวน 413 ชุด คิดเป็นร้อยละ 80.03 และนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยแยกตามกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติการสอน และตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน

สรุปผลการวิจัย

ข้อค้นพบจากการศึกษาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนขนาดใหญ่ในกรุงเทพมหานครที่ผ่านการประเมินระดับดีมาก ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการวิจัยโดยแบ่งประเด็นในการสรุปผลตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม โดยรวม ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุ 50 ปี ขึ้นไป มีสถานภาพในโรงเรียนเป็นผู้ปฏิบัติการสอน ประสบการณ์การดำรงตำแหน่ง 5-9 ปี และมีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี เมื่อแยกตามกลุ่มตัวอย่าง พบว่า

ผู้บริหาร ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุ 50 ปี ขึ้นไป มีสถานภาพในโรงเรียนเป็นผู้บริหาร ประสบการณ์การดำรงตำแหน่ง 25 ปีขึ้นไป และมีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีโดยส่วนใหญ่

ผู้ปฏิบัติการสอน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุ 30 -39 ปี มีสถานภาพในโรงเรียนเป็นผู้ปฏิบัติการสอน ประสบการณ์การดำรงตำแหน่ง 5-9 ปี และมีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี

2. การวิเคราะห์การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนขนาดใหญ่ ในกรุงเทพมหานครที่ผ่านการประเมินระดับดีมาก พบว่า

การวางแผนงานด้านวิชาการ

2.1 ทุกโรงเรียนมีคณะกรรมการวิชาการของโรงเรียน คณะกรรมการวิชาการของโรงเรียนประกอบด้วย หัวหน้ากลุ่มสาระ รองผู้อำนวยการ ผู้อำนวยการ และหัวหน้างานวัดผลและประเมินผล มากที่สุด ส่วนผู้แทนกรรมการบริหารสถานศึกษา และผู้แทนกรรมการบริหารสถานศึกษา เป็นคณะกรรมการวิชาการของโรงเรียนในระดับน้อยที่สุด

เมื่อพิจารณารายกลุ่ม พบว่า กลุ่มผู้บริหารและกลุ่มผู้ปฏิบัติการสอนเห็นสอดคล้องกันในทุกข้อ ยกเว้น ผู้อำนวยการ ที่กลุ่มผู้บริหารเห็นว่าเป็นคณะกรรมการวิชาการของโรงเรียนในระดับมากที่สุด แต่กลุ่มผู้ปฏิบัติการสอนเห็นว่าเป็นคณะกรรมการวิชาการของโรงเรียนระดับมาก และผู้แทนกรรมการสถานศึกษา ที่กลุ่มผู้บริหารเห็นว่าร่วมเป็นคณะกรรมการวิชาการในระดับน้อย แต่กลุ่มผู้ปฏิบัติการสอนเห็นว่าร่วมเป็นคณะกรรมการวิชาการในระดับน้อยที่สุด

2.2 ผู้อนุมัติแผนงานวิชาการ คือ ผู้อำนวยการโรงเรียน เป็นผู้รับผิดชอบในการอนุมัติแผนงานวิชาการมากที่สุด ส่วนคณะกรรมการบริหารสถานศึกษา และรองผู้อำนวยการโรงเรียน เป็นผู้รับผิดชอบในการอนุมัติแผนงานวิชาการระดับน้อยที่สุด

เมื่อพิจารณารายกลุ่ม พบว่า กลุ่มผู้บริหารและกลุ่มผู้ปฏิบัติการสอนเห็นสอดคล้องกันในทุกข้อ ยกเว้น กลุ่มผู้บริหารเห็นว่ ผู้อำนวยการโรงเรียนเป็นผู้รับผิดชอบในการอนุมัติแผนงานวิชาการในระดับมาก ส่วนกลุ่มผู้ปฏิบัติการสอนเห็นมีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด

2.3 การดำเนินการวางแผนงานด้านวิชาการที่ปฏิบัติในระดับมากที่สุด คือ จัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีล่วงหน้าเป็นแผนซึ่งแสดงเจตจำนงถึงงานโครงการที่ประสงค์จะดำเนินการในรอบปีนั้นๆ และการกำหนดวิสัยทัศน์ นโยบาย วัตถุประสงค์ของโรงเรียนเพื่อเป็นทิศทางในการวางแผนของแต่ละกลุ่มสาระ ส่วนที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก คือ การที่คณะกรรมการสถานศึกษาผู้บริหารและคณะครูอาจารย์มีประชุมวางแผนงานวิชาการร่วมกัน และการมอบหมายให้กลุ่มสาระจัดทำแผนงานวิชาการแล้วเสนอให้ผู้บริหารจัดทำเป็นแผนของโรงเรียน ส่วนการที่ผู้บริหารกำหนดแผนงานหลักแล้วให้แต่ละกลุ่มสาระไปวางแผนในรายละเอียด มีการปฏิบัติระดับน้อย

เมื่อพิจารณารายกลุ่ม พบว่า กลุ่มผู้บริหารและกลุ่มผู้ปฏิบัติการสอนเห็นสอดคล้องกันทุกข้อ ยกเว้น กลุ่มผู้บริหารเห็นว่ การดำเนินการวางแผนงานโดยคณะกรรมการสถานศึกษาผู้บริหารและคณะครูอาจารย์มีประชุมวางแผนงานวิชาการร่วมกัน มีการปฏิบัติระดับมากที่สุด แต่กลุ่มผู้ปฏิบัติการสอนเห็นว่ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และการดำเนินการวางแผนงานโดยที่

ผู้บริหารกำหนดแผนงานหลักแล้วให้แต่ละกลุ่มสาระไปวางแผนในรายละเอียด กลุ่มผู้บริหารเห็นว่ามีการปฏิบัติในระดับมาก แต่กลุ่มผู้ปฏิบัติการสอนเห็นว่ามีปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย

2.4 การดำเนินการเผยแพร่แนวทางปฏิบัติตามแผนงานวิชาการให้ผู้เกี่ยวข้องได้ทราบ มีวิธีที่ปฏิบัติระดับมากที่สุด คือ การแจ้งในที่ประชุมครู และการแจ้งถึงครูผ่านหัวหน้ากลุ่มสาระ การดำเนินการที่มีการปฏิบัติระดับน้อย คือ การจัดพิมพ์ไว้ในคู่มือครู และแจกครูทุกคน การทำบันทึก/หนังสือเวียนถึงครูทุกคน และการจัดพิมพ์ไว้ในเอกสารฝ่ายวิชาการซึ่งแจกครูทุกคน ส่วนการจัดพิมพ์ในคู่มือนักเรียนและผู้ปกครองและแจกให้ครูได้ทราบด้วย ซึ่งมีการปฏิบัติระดับน้อยที่สุด

เมื่อพิจารณารายกลุ่ม พบว่า กลุ่มผู้บริหารและกลุ่มผู้ปฏิบัติการสอนเห็นสอดคล้องกันในทุกข้อ ยกเว้น กลุ่มผู้บริหารเห็นว่า การดำเนินการโดยวิธีการจัดพิมพ์ไว้ในคู่มือครูและแจกครูทุกคน มีการปฏิบัติระดับมาก แต่กลุ่มผู้ปฏิบัติการสอนเห็นว่ามีปฏิบัติในระดับน้อย และวิธีการจัดพิมพ์ไว้ในเอกสารฝ่ายวิชาการซึ่งแจกครูทุกคนกลุ่มผู้บริหารเห็นว่ามีปฏิบัติในระดับน้อยที่สุด แต่กลุ่มผู้ปฏิบัติการสอนเห็นว่ามีปฏิบัติในระดับน้อย

2.5 วิธีการตรวจสอบและประเมินผลการปฏิบัติตามแผนที่มีการปฏิบัติระดับมากที่สุด คือ การรายงานตามสายการบังคับบัญชา วิธีการตรวจสอบและประเมินผลที่มีการปฏิบัติระดับมาก ได้แก่ การที่ผู้ได้รับมอบหมายให้ติดตามผลการปฏิบัติเป็นผู้รายงานให้ผู้บริหารทราบ การประชุมสรุปผลงานปลายภาคการศึกษา และการติดตามจากปฏิทินปฏิบัติงานของฝ่าย ส่วนการประชุมสรุปผลงานในแต่ละรอบเดือน เป็นวิธีที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณารายกลุ่ม พบว่า กลุ่มผู้บริหารและกลุ่มผู้ปฏิบัติการสอนเห็นสอดคล้องกันในทุกข้อ

การบริหารและพัฒนาหลักสูตร

2.6 กรรมการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียน ประกอบด้วย หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ และหัวหน้างานด้านวัดผลและประเมินผล เป็นองค์ประกอบของคณะกรรมการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาในระดับมากที่สุด ส่วนผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ และรองผู้อำนวยการที่ได้รับการแต่งตั้ง เป็นคณะกรรมการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาในระดับมาก ครู และหัวหน้างานแนะแนว เป็นคณะกรรมการบริหารหลักสูตรในระดับน้อย

เมื่อพิจารณา รายกลุ่ม พบว่า กลุ่มผู้บริหารและกลุ่มผู้ปฏิบัติการสอนเห็นสอดคล้องกันทุกข้อ ยกเว้น ผู้อำนวยการและรองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ ที่กลุ่มผู้บริหารเห็นว่าเป็นองค์ประกอบของคณะกรรมการบริหารหลักสูตรในระดับมากที่สุด แต่กลุ่มผู้ปฏิบัติการสอนเห็นว่ามีปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ส่วนครู ที่ผู้บริหารเห็นว่าเป็นคณะกรรมการบริหารหลักสูตรในระดับมาก แต่ผู้ปฏิบัติการสอนเห็นว่ามีปฏิบัติในระดับน้อย และหัวหน้างานแนะแนว ที่ผู้บริหารเห็น

ว่าเป็นคณะกรรมการบริหารหลักสูตรในระดับน้อยที่สุด แต่ผู้ปฏิบัติการสอนเห็นว่าการปฏิบัติในระดับน้อย

2.7 การดำเนินการในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาที่มีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด ได้แก่ การศึกษาและวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน การจัดทำโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษาไว้เป็นแนวทาง การกำหนดเกณฑ์การวัดผลและประเมินผล การกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมายและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน และการตรวจสอบความสอดคล้องภายในของหลักสูตรสถานศึกษาที่จัดทำ เมื่อพิจารณารายกลุ่ม พบว่า กลุ่มผู้บริหารและกลุ่มผู้ปฏิบัติการสอนเห็นสอดคล้องกันทุกข้อ

2.8 การดำเนินการในการนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้ที่มีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด ได้แก่ การศึกษาวิเคราะห์หลักสูตรเพื่อวางแผนจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสม การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ การให้ครูจัดทำและจัดหาสื่อการเรียนรู้ไว้ประกอบการสอน การจัดห้องเรียนและบริเวณสถานที่ให้ มีบรรยากาศที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน การศึกษาแผนการจัดการเรียนรู้ก่อนปฏิบัติการสอน การจัดเตรียมเครื่องมือวัดผลประเมินผล และการปฏิบัติการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ

เมื่อพิจารณารายกลุ่ม พบว่า กลุ่มผู้บริหารและผู้ปฏิบัติการสอนเห็นสอดคล้องกันในทุกข้อ ยกเว้น การร่วมประเมินการใช้หลักสูตรเป็นรายวิชาและเป็นแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ ที่กลุ่มผู้บริหารเห็นว่าการปฏิบัติระดับมากที่สุด แต่กลุ่มผู้ปฏิบัติการสอนเห็นว่าการปฏิบัติในระดับมาก

2.9 การประเมินเพื่อนำมาประกอบการประเมินผลหลักสูตรที่มีการปฏิบัติระดับมากที่สุด คือ การประเมินผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน การประเมินผลการปฏิบัติการสอนของผู้สอน การประเมินที่มีการปฏิบัติในระดับมาก คือ การประเมินสัมฤทธิ์ผลของหลักสูตร และการประเมินการใช้หลักสูตร ส่วนการประเมินเอกสารหลักสูตร มีการปฏิบัติในระดับน้อย เมื่อพิจารณารายกลุ่ม พบว่า กลุ่มผู้บริหารและกลุ่มผู้ปฏิบัติการสอนเห็นสอดคล้องกันทุกข้อ

2.10 แนวทางในการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรที่มีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด คือ นำผลการทดสอบ O-NET มาพัฒนาเป็นแนวทางปรับปรุงหลักสูตร การนำผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนมาปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร และการนำผลการประเมินหลักสูตรมาพัฒนาให้เหมาะสมและเกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน เมื่อพิจารณารายกลุ่ม พบว่า กลุ่มผู้บริหารและผู้ปฏิบัติการสอนเห็นสอดคล้องกันทุกข้อ

การจัดการเรียนการสอน

2.11 แนวการปฏิบัติในการจัดครูให้รับผิดชอบงานสอน ที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ การจัดตามความรู้ความสามารถและประสบการณ์ของผู้สอน การจัดตามวุฒิ การศึกษา และผู้บริหารเป็นผู้จัด ส่วนแนวการปฏิบัติในการจัดที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด คือ การจัดตามความสนใจและความสมัครใจของครู และการจัดตามมติที่ประชุม

เมื่อพิจารณารายกลุ่ม พบว่า กลุ่มผู้บริหารและกลุ่มผู้ปฏิบัติการสอนเห็นสอดคล้องกันทุกข้อ ยกเว้น แนวการจัดที่ผู้บริหารเป็นผู้จัด กลุ่มผู้บริหารเห็นว่ามีการปฏิบัติระดับน้อย แต่ผู้ปฏิบัติการสอนเห็นว่ามีการปฏิบัติระดับมากที่สุด

2.12 การกำหนดแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีการปฏิบัติระดับมากที่สุด ได้แก่ การกำหนดให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ตามแผนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ การกำหนดให้สอดคล้องกับเนื้อหาบทเรียน และการกำหนดโดยอาศัยหลักสังคมสัมพันธ์ของผู้เรียน (ปนกันระหว่างคนเก่งและไม่เก่งไปด้วยกัน) แนวทางที่มีการปฏิบัติระดับมาก คือ การกำหนดให้ตรงกับความต้องการและความสนใจของผู้เรียน และการกำหนดให้เหมาะสมกับการนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันของผู้เรียน ส่วนแนวทางการกำหนดการจัดกิจกรรมให้ตรงกับความสามารถและความถนัดของครูผู้สอน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย

เมื่อพิจารณารายกลุ่ม พบว่า กลุ่มผู้บริหารและกลุ่มผู้ปฏิบัติการสอนเห็นสอดคล้องกันทุกข้อ ยกเว้น แนวการจัดโดยกำหนดให้สอดคล้องกับเนื้อหาบทเรียน และการกำหนดโดยอาศัยหลักสังคมสัมพันธ์ของผู้เรียน (ปนกันระหว่างคนเก่งและไม่เก่งไปด้วยกัน) ที่กลุ่มผู้บริหารเห็นว่ามีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด แต่ผู้ปฏิบัติการสอนเห็นว่ามีการปฏิบัติระดับมาก

2.13 แนวปฏิบัติในการจัดกลุ่มการเรียนที่มีการปฏิบัติระดับมากที่สุด คือ การกำหนดวิชาบังคับและวิชาเลือกตามโครงสร้างของหลักสูตร และแนวปฏิบัติในการจัดกลุ่มที่มีการปฏิบัติระดับมาก คือ การเปิดโอกาสให้นักเรียนเลือกตามความถนัดความสนใจ เพื่อการศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพ การสำรวจความพร้อมด้านอาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ และการกำหนดตามสภาพการมีจำนวนเพียงพอของครูผู้ปฏิบัติการสอน ส่วนการสำรวจสภาพของท้องถิ่นและความต้องการของชุมชน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย

เมื่อพิจารณารายกลุ่ม พบว่า กลุ่มผู้บริหารและกลุ่มผู้ปฏิบัติการสอนเห็นสอดคล้องกันทุกข้อ ยกเว้น การกำหนดตามสภาพการมีจำนวนเพียงพอของครูผู้ปฏิบัติการสอน กลุ่มผู้บริหารเห็นว่ามีการปฏิบัติระดับน้อย แต่ผู้ปฏิบัติการสอนเห็นว่ามีการปฏิบัติระดับมาก

2.14 แนวปฏิบัติในการจัดทำแผนการสอน พบว่า การที่ผู้ปฏิบัติการสอนในระดับชั้นเดียวกันกลุ่มสาระเดียวกันร่วมกันจัดทำแผนการสอน มีการปฏิบัติระดับมากที่สุด และการที่ผู้

ปฏิบัติการสอนต่างระดับชั้นกลุ่มสาระเดียวกันร่วมกันจัดทำแผนการสอน มีการปฏิบัติระดับน้อย ส่วนที่มีการปฏิบัติระดับน้อยที่สุด คือ ผู้ปฏิบัติการสอนต่างระดับชั้นกลุ่มสาระเดียวกันร่วมกันจัดทำแผนการสอน และผู้ปฏิบัติการสอนต่างระดับชั้นต่างกลุ่มสาระร่วมกันจัดทำแผนการสอน เมื่อพิจารณารายกลุ่ม พบว่า กลุ่มผู้บริหารและกลุ่มผู้ปฏิบัติการสอนเห็นสอดคล้องกันทุกข้อ

2.15 วิธีการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติตามแผนการสอนของครูที่มีการปฏิบัติระดับมากที่สุด คือ การนิเทศการสอน และการประเมินจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน วิธีการที่มีการปฏิบัติในระดับมาก ได้แก่ การตรวจสอบจากแผนการสอนของครูที่จัดทำไว้ล่วงหน้า การสังเกตการสอนของครูว่ามีการใช้สื่อสม่าเสมอหรือไม่ การสอบถามจากนักเรียน และการประชุมคณะกรรมการฝ่ายวิชาการของโรงเรียน ส่วนวิธีการที่มีการปฏิบัติระดับน้อย คือ การสำรวจข้อมูลจากบันทึกการขอใช้สื่อของครูกับหน่วยงานที่รับผิดชอบ การสอบถามจากครู และการแสดงนวัตกรรมของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้

เมื่อพิจารณารายกลุ่ม พบว่า กลุ่มผู้บริหารและกลุ่มผู้ปฏิบัติการสอนเห็นสอดคล้องกันทุกข้อ ยกเว้น วิธีการการประชุมคณะกรรมการฝ่ายวิชาการของโรงเรียน ที่กลุ่มผู้บริหารเห็นว่าการปฏิบัติในระดับมาก แต่กลุ่มผู้ปฏิบัติการสอนเห็นว่าการปฏิบัติระดับน้อย วิธีการตรวจสอบจากแผนการสอนของครูที่จัดทำไว้ล่วงหน้า ที่กลุ่มผู้บริหารเห็นว่าการปฏิบัติในระดับมากที่สุด แต่กลุ่มผู้ปฏิบัติการสอนเห็นว่าการปฏิบัติระดับมาก และวิธีการสอบถามจากนักเรียน กลุ่มผู้บริหารเห็นว่าการปฏิบัติในระดับน้อย แต่กลุ่มผู้ปฏิบัติการสอนเห็นว่าการปฏิบัติระดับมาก

2.16 แนวทางการจัดสอนซ่อมเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน ที่มีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด คือ การประเมินผลสัมฤทธิ์ของการสอบกลางเทอมของผู้เรียนแล้วคัดนักเรียนที่อ่อนมาสอนซ่อมเสริม ส่วนแนวทางที่มีการปฏิบัติในระดับมาก ได้แก่ การกำหนดเวลาที่ใช้ในการจัดสอนซ่อมเสริม การกำหนดกิจกรรมที่ใช้ในการจัดซ่อมเสริม และการกำหนดความเหมาะสมของเนื้อหาที่ใช้ในการจัดการสอนซ่อมเสริม ส่วนแนวทางที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย คือ การกำหนดกลุ่มผู้เรียนสำหรับการจัดสอนซ่อมเสริมกลุ่มสาระการเรียนรู้ และการให้คำแนะนำแก่ครูผู้สอนในการจัดสอนซ่อมเสริม

เมื่อพิจารณารายกลุ่ม พบว่า กลุ่มผู้บริหารและกลุ่มผู้ปฏิบัติการสอนเห็นสอดคล้องกันทุกข้อ ยกเว้น การกำหนดเวลาที่ใช้ในการจัดสอนซ่อมเสริม และการกำหนดกลุ่มผู้เรียนสำหรับการจัดสอนซ่อมเสริมกลุ่มสาระการเรียนรู้ ที่กลุ่มผู้บริหารเห็นว่าการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด แต่กลุ่มผู้ปฏิบัติการสอนเห็นว่าการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ส่วนการให้คำแนะนำแก่ครูผู้สอนในการจัดสอนซ่อมเสริม ที่กลุ่มผู้บริหารเห็นว่าการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก แต่กลุ่มผู้ปฏิบัติการสอนเห็นว่าการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

การนิเทศการศึกษาเพื่อพัฒนาครู

2.17 การมีส่วนร่วมในการนิเทศภายในโรงเรียนโดยการเป็นผู้รับการนิเทศมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด การมีส่วนร่วมในการนิเทศที่ปฏิบัติอยู่ในระดับมาก คือ การเป็นผู้นิเทศ การศึกษา และการร่วมวางแผนการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน การมีส่วนร่วมเป็นกรรมการในการติดตามประเมินผลการนิเทศมีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย และการเป็นวิทยากรให้ความรู้เกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาแก่คณะ มีการปฏิบัติระดับน้อยที่สุด

เมื่อพิจารณารายกลุ่ม พบว่า กลุ่มผู้บริหารและกลุ่มผู้ปฏิบัติการสอนเห็นสอดคล้องกันทุกข้อ ยกเว้น การมีส่วนร่วมเป็นผู้รับการนิเทศ กลุ่มผู้บริหารเห็นว่ามี การปฏิบัติระดับมาก แต่ผู้ปฏิบัติการสอนเห็นว่ามี การปฏิบัติระดับมากที่สุด และการมีส่วนร่วมเป็นวิทยากรให้ความรู้เกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาแก่คณะครู กลุ่มผู้บริหารเห็นว่ามี การปฏิบัติระดับน้อย แต่ผู้ปฏิบัติการสอนเห็นว่ามี การปฏิบัติระดับน้อยที่สุด

2.18 การจัดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียนที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด คือ การสังเกตการสอนในห้องเรียน การจัดกิจกรรมการอบรมมีการปฏิบัติในระดับมาก ส่วนการจัดกิจกรรมนิเทศภายในที่ปฏิบัติระดับน้อย ได้แก่ การจัดกิจกรรมการประชุมเชิงปฏิบัติการ การจัดกิจกรรมการเยี่ยมชั้นเรียน การจัดการนิเทศโดยการให้ศึกษาเอกสารทางวิชาการ การจัดกิจกรรมการสัมมนา การจัดกิจกรรมการศึกษาดูงาน การเชิญผู้ทรงคุณวุฒิมาให้ความรู้ และการสาธิตการสอน ส่วนการจัดกิจกรรมนิเทศภายในที่มีการปฏิบัติระดับน้อยที่สุด คือ การประชุมอภิปราย การจัดนิทรรศการก่อนการปฐมนิเทศ การปฐมนิเทศ การสนทนาทางวิชาการ การบรรยาย และการสัมภาษณ์

เมื่อพิจารณารายกลุ่ม พบว่า กลุ่มผู้บริหารและกลุ่มผู้ปฏิบัติการสอนเห็นสอดคล้องกันทุกข้อ ยกเว้น การจัดกิจกรรมการนิเทศโดยการเยี่ยมชั้นเรียน ที่กลุ่มผู้บริหารเห็นว่ามี การปฏิบัติระดับมาก แต่ผู้ปฏิบัติการสอนเห็นว่ามี การปฏิบัติระดับน้อย การจัดกิจกรรมการนิเทศโดยการประชุมเชิงปฏิบัติการ และการจัดกิจกรรมการนิเทศโดยการปฐมนิเทศ ที่กลุ่มผู้บริหารเห็นว่ามี การปฏิบัติระดับน้อย แต่ผู้ปฏิบัติการสอนเห็นว่ามี การปฏิบัติระดับน้อยที่สุด

2.19 การดำเนินการนิเทศการศึกษาเพื่อพัฒนาครู ที่มีการปฏิบัติระดับมากที่สุด คือ การจัดทำให้มีการประชุม อบรม สัมมนา ก่อนเปิดภาคเรียน การดำเนินการนิเทศที่ปฏิบัติระดับมากที่สุด ได้แก่ การปฐมนิเทศให้ความเข้าใจกับครูอาจารย์ใหม่ การฝึกอบรมทางวิชาการเพื่อเพิ่มพูนความรู้ และส่งเสริมคุณภาพการทำงาน การจัดระบบการประเมินผลการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบ การดำเนินการนิเทศที่ปฏิบัติระดับน้อย คือ การประชุมวางแผนร่วมกันเพื่อวิเคราะห์ปัญหาและจัดทำโครงการเพื่อแก้ปัญหา การจัดระบบพี่เลี้ยงให้ครูใหม่ได้ศึกษาเรียนรู้จากครูอาวุโส ส่วนการ

ดำเนินการนิเทศที่มีการปฏิบัติระดับน้อยที่สุด คือ การจัดระบบติดต่อสื่อสารและการช่วยเหลือ เพื่อให้ครูได้มีความเข้าใจและปฏิบัติได้ถูกต้อง และการจัดโครงการส่งเสริมคุณภาพครูโดยการให้ทุนศึกษาต่อ

เมื่อพิจารณารายกลุ่ม พบว่า กลุ่มผู้บริหารและกลุ่มผู้ปฏิบัติการสอนเห็นสอดคล้องกันทุกข้อ ยกเว้น การปฐมนิเทศให้ความเข้าใจกับครูอาจารย์ใหม่ และการฝึกอบรมทางวิชาการ เพื่อเพิ่มพูนความรู้และส่งเสริมคุณภาพการทำงาน ที่กลุ่มผู้บริหารเห็นว่าการปฏิบัติระดับมากที่สุด แต่ผู้ปฏิบัติการสอนเห็นว่าการปฏิบัติระดับมาก และการประชุมวางแผนร่วมกันเพื่อวิเคราะห์ปัญหาและจัดทำโครงการเพื่อแก้ปัญหา ที่กลุ่มผู้บริหารเห็นว่าการปฏิบัติระดับมาก แต่ผู้ปฏิบัติการสอนเห็นว่าการปฏิบัติระดับน้อย

การใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

2.20 สื่อการเรียนรู้ที่ครูนิยมใช้ประกอบการเรียนการสอนในระดับมากที่สุด คือ การใช้สื่อของจริง สื่อที่ครูนิยมใช้ในระดับมาก ได้แก่ Video รูปภาพโปสเตอร์ คอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) การศึกษานอกสถานที่ และสื่อแผนภูมิต่าง ๆ ส่วนสื่อที่นิยมใช้ในระดับน้อย คือ สื่อเทปเสียง สื่อภาพสไลด์ และสื่อโมเดลจำลอง

เมื่อพิจารณารายกลุ่ม พบว่า กลุ่มผู้บริหารและกลุ่มผู้ปฏิบัติการสอนเห็นสอดคล้องกันทุกข้อ ยกเว้น สื่อรูปภาพโปสเตอร์ กลุ่มผู้บริหารเห็นว่าครูนิยมใช้ในระดับมากที่สุด แต่ผู้ปฏิบัติการสอนเห็นว่าการมีความนิยมใช้ระดับมาก และสื่อภาพสไลด์ ที่กลุ่มผู้บริหารเห็นว่าการมีความนิยมใช้ระดับน้อยที่สุด แต่ผู้ปฏิบัติการสอนเห็นว่าการมีความนิยมใช้ระดับน้อย

2.21 การได้สื่อและเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนรู้ที่มีการปฏิบัติระดับมากที่สุด คือ การผลิตคิดค้นหรือพัฒนาขึ้นด้วยตัวเอง วิธีการได้สื่อและเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนรู้ที่มีการปฏิบัติในระดับมาก คือ การร่วมมือกับครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่สอนระดับเดียวกันผลิตหรือพัฒนาขึ้น ส่วนวิธีการได้สื่อมาใช้ในการเรียนรู้ที่มีการปฏิบัติในระดับน้อย คือ สื่อที่เป็นสิ่งที่มีอยู่แล้วในชุมชน สำหรับวิธีการได้สื่อมาที่มีการปฏิบัติในระดับน้อยที่สุด ได้แก่ การบริจาคจากผู้ปกครอง ชุมชน การบริจาคจากหน่วยงานต่างๆ และการบริจาคจากศิษย์เก่า

เมื่อพิจารณารายกลุ่ม พบว่า กลุ่มผู้บริหารและกลุ่มผู้ปฏิบัติการสอนเห็นสอดคล้องกัน ยกเว้น การร่วมมือกับครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่สอนระดับเดียวกันในการผลิตหรือพัฒนาขึ้น กลุ่มผู้บริหารเห็นว่าเป็นวิธีการได้สื่อมาในระดับมาก แต่ผู้ปฏิบัติการสอนเห็นว่าเป็นวิธีการได้สื่อมาในระดับมากที่สุด

2.22 หลักการในการเลือกสื่อและเทคโนโลยีที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ ที่มีการปฏิบัติระดับมากที่สุด คือ ความเหมาะสมกับสาระการเรียนรู้และกิจกรรม และความสามารถดึงดูดความ

สนใจของผู้เรียน ส่วนการเลือกสื่อโดยใช้หลักความสะดวกต่อการนำมาใช้มีการปฏิบัติระดับมาก และหลักการเลือกสื่อที่ปฏิบัติในระดับน้อย ได้แก่ ความสะดวกต่อการจัดหา การบำรุงรักษาไม่ยุ่งยาก และราคาเหมาะสมกับงบประมาณที่มี

เมื่อพิจารณารายกลุ่ม พบว่า กลุ่มผู้บริหารและกลุ่มผู้ปฏิบัติการสอนเห็นสอดคล้องกันทุกข้อ ยกเว้น หลักการเลือกสื่อที่สะดวกต่อการจัดหา กลุ่มผู้บริหารเห็นว่าเป็นวิธีการเลือกสื่อมาใช้ในระดับน้อย แต่ผู้ปฏิบัติการสอนเห็นว่าเป็นวิธีการเลือกสื่อมาใช้ในระดับมาก และการเลือกสื่อที่บำรุงรักษาไม่ยุ่งยาก กลุ่มผู้บริหารเห็นว่าเป็นวิธีการเลือกสื่อมาใช้ในระดับน้อยที่สุด แต่ผู้ปฏิบัติการสอนเห็นว่าเป็นวิธีการเลือกสื่อมาใช้ในระดับมาก

2.23 แนวทางในการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอน ที่มีการปฏิบัติระดับมากที่สุด คือ การศึกษาและทดลองใช้สื่อและเทคโนโลยีนั้นๆ ก่อนนำไปใช้จริง และการจัดเตรียมอุปกรณ์เครื่องมือต่างๆ ให้พร้อมก่อนเปิดภาคเรียน ส่วนแนวทางในการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอนที่มีการปฏิบัติระดับมาก ได้แก่ การใช้ตามแผนการสอนที่วางไว้ การชี้แจงทำความเข้าใจกับผู้ที่จะใช้สื่อจากกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ และการเตรียมสถานที่ที่จะใช้สื่อให้อยู่ในสภาพเหมาะสมและพร้อมใช้งาน

เมื่อพิจารณารายกลุ่ม พบว่า กลุ่มผู้บริหารและกลุ่มผู้ปฏิบัติการสอนเห็นสอดคล้องกันทุกข้อ ยกเว้น แนวทางการนำสื่อไปใช้โดยการศึกษาและทดลองใช้สื่อและเทคโนโลยีนั้นๆ ก่อนนำไปใช้จริง และการจัดเตรียม อุปกรณ์เครื่องมือต่าง ๆ ให้พร้อมก่อนเปิดภาคเรียน กลุ่มผู้บริหารเห็นว่าเป็นแนวทางการนำสื่อไปใช้ที่มีการปฏิบัติในระดับมาก แต่ผู้ปฏิบัติการสอนเห็นว่าเป็นแนวทางการนำสื่อไปใช้ที่มีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด

2.24 การประเมินการใช้สื่อและเทคโนโลยีที่ใช้ในการเรียนการสอนที่มีการปฏิบัติระดับมากที่สุด คือ การประเมินความเข้าใจในเนื้อหาของผู้เรียน และการประเมินกระบวนการเรียนการสอนที่บรรลุตามวัตถุประสงค์ ส่วนการประเมินการใช้สื่อและเทคโนโลยีที่มีการปฏิบัติระดับมาก คือ การประเมินความเพียงพอและเหมาะสมกับการใช้งาน และการประเมินความถี่ในการใช้สื่อของครู

เมื่อพิจารณารายกลุ่ม พบว่า กลุ่มผู้บริหารและกลุ่มผู้ปฏิบัติการสอนเห็นสอดคล้องกันทุกข้อ ยกเว้น การประเมินความเข้าใจในเนื้อหาของผู้เรียน และการประเมินกระบวนการเรียนการสอนที่บรรลุตามวัตถุประสงค์ กลุ่มผู้บริหารเห็นว่ามี การประเมินในระดับมาก แต่ผู้ปฏิบัติการสอนเห็นว่ามี การประเมินในระดับมากที่สุด ส่วนการประเมินความถี่ในการใช้สื่อของครู และการประเมินความเพียงพอและเหมาะสมกับการใช้งาน กลุ่มผู้บริหารเห็นว่ามี การประเมินในระดับน้อย แต่ผู้ปฏิบัติการสอนเห็นว่ามี การประเมินในระดับมาก

2.25 การพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีที่ใช้ในการสอน ที่มีการปฏิบัติระดับมาก ได้แก่ การสร้างสื่อและเทคโนโลยีของใหม่เพื่อให้เพียงพอต่อการใช้งาน การปรับปรุงสื่อและเทคโนโลยีของเดิมให้ทันสมัย และการส่งผู้รับผิดชอบด้านสื่อและเทคโนโลยีไปอบรมเพื่อเพิ่มเติมความรู้ด้านสื่อและเทคโนโลยี ส่วนที่มีการปฏิบัติระดับน้อย คือ การแต่งตั้งผู้รับผิดชอบเฉพาะด้านสื่อและเทคโนโลยี

เมื่อพิจารณารายกลุ่ม พบว่า กลุ่มผู้บริหารและกลุ่มผู้ปฏิบัติการสอนเห็นต่างกันในเรื่อง การดำเนินพัฒนาสื่อโดยการแต่งตั้งผู้รับผิดชอบเฉพาะด้านสื่อและเทคโนโลยี กลุ่มผู้บริหารเห็นว่ามี การปฏิบัติในระดับมาก แต่ผู้ปฏิบัติการสอนเห็นว่ามี การปฏิบัติในระดับน้อย การดำเนินพัฒนาสื่อโดยการส่งผู้รับผิดชอบด้านสื่อและเทคโนโลยีไปอบรมเพื่อเพิ่มเติมความรู้ด้านสื่อและเทคโนโลยี และการดำเนินพัฒนาสื่อโดยการปรับปรุงสื่อและเทคโนโลยีของเดิมให้ทันสมัย กลุ่มผู้บริหารเห็นว่ามี การปฏิบัติในระดับน้อย แต่ผู้ปฏิบัติการสอนเห็นว่ามี การปฏิบัติในระดับมาก และการดำเนินพัฒนาสื่อโดยการสร้างสื่อและเทคโนโลยีของใหม่เพื่อให้เพียงพอต่อการใช้งาน กลุ่มผู้บริหารเห็นว่ามี การปฏิบัติในระดับมากที่สุด แต่ผู้ปฏิบัติการสอนเห็นว่ามี การปฏิบัติในระดับมาก

การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร

2.26 การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่มีการปฏิบัติระดับมากที่สุด คือ การจัดกิจกรรมตามความสนใจของผู้เรียน และการจัดกิจกรรมตามความนโยบายของโรงเรียน มีการจัดในระดับมาก ส่วนการจัดกิจกรรมตามความนิยมของสังคม การจัดกิจกรรมตามความต้องการของครู และการจัดกิจกรรมตามความสนใจของผู้ปกครอง มีการจัดอยู่ในระดับน้อยที่สุด เมื่อพิจารณารายกลุ่ม พบว่า กลุ่มผู้บริหารและกลุ่มผู้ปฏิบัติการสอนเห็นสอดคล้องกันทุกข้อ

2.27 กิจกรรมเสริมหลักสูตรที่มีการจัดในระดับมากที่สุด ได้แก่ กิจกรรมเสริมความสามารถด้านการเรียนรู้ กิจกรรมเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม กิจกรรมเสริมความสามารถด้านดนตรี และกิจกรรมเสริมความสามารถด้านศิลปะ ส่วนกิจกรรมที่มีการจัดอยู่ในระดับมาก ได้แก่ กิจกรรมเสริมความสามารถด้านนาฏศิลป์ กิจกรรมเสริมสร้างสุขภาพ กิจกรรมเสริมสร้างวัฒนธรรมความเป็นไทย กิจกรรมเสริมสร้างจิตสาธารณะ และกิจกรรมเสริมทักษะทางวิชาชีพ

เมื่อพิจารณารายกลุ่ม พบว่า กลุ่มผู้บริหารและกลุ่มผู้ปฏิบัติการสอนเห็นสอดคล้องกันทุกข้อ ยกเว้น การจัดกิจกรรมเสริมสร้างสุขภาพ กิจกรรมเสริมสร้างวัฒนธรรมความเป็นไทย กิจกรรมเสริมความสามารถด้านดนตรี กิจกรรมเสริมความสามารถด้านศิลปะ กิจกรรมเสริมความสามารถด้านนาฏศิลป์กลุ่มผู้บริหารเห็นว่ามี การจัดกิจกรรมในระดับมากที่สุด แต่ผู้ปฏิบัติการสอนเห็นว่ามี การจัดกิจกรรมในระดับมาก

2.28 โรงเรียนมีการประเมินผลกิจกรรมเสริมหลักสูตรอยู่ในระดับมากที่สุด โรงเรียนประเมินผลหลังทำกิจกรรมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนการประเมินผลที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก คือการประเมินระหว่างทำกิจกรรม และการประเมินผลก่อนทำกิจกรรม เมื่อพิจารณาจากกลุ่ม พบว่า กลุ่มผู้บริหารและกลุ่มผู้ปฏิบัติการสอนเห็นสอดคล้องกันทุกข้อ

การแนะแนว

2.29 โรงเรียนมีห้องแนะแนวเพื่อให้บริการแก่นักเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด การบริการแนะแนวที่จัดให้แก่นักเรียนมากที่สุดคือ การแนะแนวทางการศึกษาต่อ และการช่วยเหลือนักเรียนให้เกิดความเข้าใจตนเองและสังคม การบริการแนะแนวในการปรับสภาพจิตใจของนักเรียนมีการให้บริการอยู่ในระดับมาก การจัดบริการแนะแนวที่ปฏิบัติระดับน้อย คือ แนะนำการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียน และแนะแนวการเลือกโปรแกรมการเรียนของนักเรียน ส่วนบริการแนะแนวที่จัดให้บริการในระดับน้อยที่สุดคือ การวัดประเมินผลการเรียนการสอนของโรงเรียน และการลงทะเบียนเรียนแต่ละภาคเรียนของนักเรียน

เมื่อพิจารณารายกลุ่ม พบว่า กลุ่มผู้บริหารและกลุ่มผู้ปฏิบัติการสอนเห็นสอดคล้องกันทุกข้อ ยกเว้น การแนะแนวการเลือกโปรแกรมการเรียนของนักเรียน กลุ่มผู้บริหารเห็นว่ามี การจัดบริการในระดับน้อยที่สุด แต่ผู้ปฏิบัติการสอนเห็นว่ามี การจัดบริการในระดับน้อย บริการแนะแนวการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียน กลุ่มผู้บริหารเห็นว่ามี การจัดบริการในระดับมาก แต่ผู้ปฏิบัติการสอนเห็นว่ามี การจัดบริการในระดับน้อย บริการแนะแนวทางการปรับสภาพจิตใจของนักเรียน กลุ่มผู้บริหารเห็นว่ามี การจัดบริการในระดับมากที่สุด แต่ผู้ปฏิบัติการสอนเห็นว่ามี การจัดบริการในระดับมาก

2.30 ภาระงานแนะแนวในโรงเรียนที่มีการปฏิบัติระดับมากที่สุดคือ การให้คำปรึกษาแก่นักเรียน และการรวบรวมข้อมูลนักเรียนรายบุคคลอย่างเป็นระบบและเป็นปัจจุบัน ภาระงานแนะแนวที่มีการปฏิบัติระดับมาก คือ การให้ข้อมูลข่าวสารความรู้ที่จำเป็นในการตัดสินใจแก่นักเรียน และการติดตามประเมินผลการดำเนินการแนะแนว ส่วนการจัดกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนได้รับการฝึกฝนมีการปฏิบัติระดับน้อยที่สุด

เมื่อพิจารณารายกลุ่ม พบว่า กลุ่มผู้บริหารและกลุ่มผู้ปฏิบัติการสอนเห็นสอดคล้องกัน ยกเว้น การให้ข้อมูลข่าวสารความรู้ที่จำเป็นในการตัดสินใจแก่นักเรียน กลุ่มผู้บริหารเห็นว่ามี การปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด แต่กลุ่มผู้ปฏิบัติการสอนเห็นว่ามี การปฏิบัติระดับมาก และการรวบรวมข้อมูลนักเรียนรายบุคคลอย่างเป็นระบบและเป็นปัจจุบัน กลุ่มผู้บริหารเห็นว่ามี การปฏิบัติอยู่ในระดับมาก แต่กลุ่มผู้ปฏิบัติการสอนเห็นว่ามี การปฏิบัติระดับมากที่สุด

2.31 โรงเรียนมีการติดตามประเมินผลการแนะแนวอยู่ในระดับมากที่สุด โรงเรียนมีวิธีการติดตามประเมินผลการแนะแนว โดยการสอบถามจากครูประจำชั้น และการสอบถามจากผู้ปกครอง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนวิธีการติดตามประเมินผลการแนะแนวที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก คือ การติดตามจากแบบสอบถาม และการสอบถามจากเพื่อนนักเรียน

เมื่อพิจารณารายกลุ่ม พบว่า กลุ่มผู้บริหารและกลุ่มผู้ปฏิบัติการสอนเห็นขัดแย้งกันในเรื่อง วิธีติดตามประเมินผลจากแบบสอบถาม จากการสอบถามจากครูประจำชั้น และจากการสอบถามจากผู้ปกครอง กลุ่มผู้บริหารเห็นว่าเป็นวิธีที่มีการปฏิบัติในระดับมาก ส่วนผู้ปฏิบัติการสอนเห็นว่าเป็นวิธีที่มีการปฏิบัติมากที่สุด

การร่วมมือในการพัฒนาวิชาการ กับสถานศึกษาและองค์กรอื่น

2.32 โรงเรียนมีการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชนอยู่ในระดับมากที่สุด วิธีดำเนินการที่มีการปฏิบัติระดับมากที่สุด คือ โรงเรียนมีการประสานงานกับบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ความรู้แก่ชุมชน ส่วนวิธีการดำเนินการที่มีการปฏิบัติระดับน้อยที่สุด ได้แก่ การศึกษาสำรวจความต้องการของชุมชน เพื่อให้บริการวิชาการแก่ชุมชน การจัดบุคลากรให้ความรู้ตามความต้องการของชุมชน และการจัดประชุมสัมมนาวิชาการให้แก่ชุมชน เมื่อพิจารณารายกลุ่ม พบว่า กลุ่มผู้บริหารและกลุ่มผู้ปฏิบัติการสอนเห็นสอดคล้องกันทุกข้อ

2.33 วิธีการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชนที่มีการปฏิบัติในระดับน้อย ได้แก่ การจัดทำเอกสารหรือสิ่งพิมพ์เพื่อเผยแพร่ความรู้แก่ชุมชน การร่วมมือกับทางราชการหรือหน่วยงานต่างๆ ในการบริหารความรู้แก่ชุมชน การบริการให้คนในชุมชนเข้ามาใช้ห้องสมุดหรือแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ในโรงเรียน และการจัดนิทรรศการทางวิชาการให้เยี่ยมชม ส่วนวิธีการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการที่มีการปฏิบัติระดับน้อยที่สุด คือ การร่วมติดตามประเมินผลการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน การเป็นวิทยากรให้ความรู้แก่ชุมชนด้านต่างๆ และการจัดฝึกอบรมอาชีพแก่คนในชุมชน เมื่อพิจารณารายกลุ่ม พบว่า กลุ่มผู้บริหารและกลุ่มผู้ปฏิบัติการสอนเห็นสอดคล้องกันทุกข้อ

2.34 โรงเรียนมีการร่วมมือพัฒนาวิชาการกับองค์กรอื่น อยู่ในระดับมากที่สุด โรงเรียนมีการร่วมมือพัฒนาวิชาการกับกลุ่มโรงเรียนที่โรงเรียนสังกัดอยู่ในระดับมากที่สุด การร่วมมือกับองค์กรอื่นในระดับมาก คือ การร่วมมือกับเขตพื้นที่การศึกษา และการร่วมมือกับสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน มีการร่วมมือกับสมาคมครูโรงเรียนเอกชนในระดับน้อย ส่วนองค์กรอื่นที่มีความร่วมมือในระดับน้อยที่สุด ได้แก่ มหาวิทยาลัย สถาบันพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ (วัดไร่ขิง) และวิทยาลัย

เมื่อพิจารณารายกลุ่ม พบว่า กลุ่มผู้บริหารและกลุ่มผู้ปฏิบัติการสอนเห็นสอดคล้องกันทุกข้อ ยกเว้น ความร่วมมือกับเขตพื้นที่การศึกษา กลุ่มผู้บริหารเห็นว่ามีความร่วมมืออยู่ในระดับมากที่สุด แต่ผู้ปฏิบัติการสอนเห็นว่ามีความร่วมมือระดับมาก และความร่วมมือกับสมาคมครูโรงเรียนเอกชน กลุ่มผู้บริหารเห็นว่ามีความร่วมมืออยู่ในระดับมาก แต่ผู้ปฏิบัติการสอนเห็นว่ามีความร่วมมือระดับน้อย

การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพงานวิชาการ

2.35 มีการส่งเสริมการทำวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งโรงเรียนมีวิธีดำเนินการส่งเสริมการทำวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยการกำหนดจุดมุ่งหมายการวัดผลประเมินผลในระดับมากที่สุด และที่มีการดำเนินการส่งเสริมการทำวิจัยในระดับมาก คือ การจัดฝึกอบรมการทำวิจัยให้กับครูอาจารย์เพื่อนำไปใช้วิจัยให้ดีขึ้น การส่งบุคลากรเข้าร่วมศึกษาอบรมการวิจัยเมื่อมีโอกาส และนำเสนอเผยแพร่ความรู้แก่บุคคลอื่น ส่วนที่มีการดำเนินการในระดับน้อยที่สุด คือ การดำเนินการจัดให้มีหน่วยงานเพื่อจัดรวบรวมและเผยแพร่งานวิจัยในแต่ละปีการศึกษา และการจัดหาทุนวิจัยโดยจัดหางบประมาณประจำปีและแสวงหาแหล่งทุนมาใช้

เมื่อพิจารณารายกลุ่ม พบว่า กลุ่มผู้บริหารและกลุ่มผู้ปฏิบัติการสอนเห็นสอดคล้องกันทุกข้อ ยกเว้น การดำเนินการจัดฝึกอบรมการทำวิจัยให้กับครูอาจารย์เพื่อนำไปใช้วิจัยให้ดีขึ้น และการส่งบุคลากรเข้าร่วมศึกษาอบรมการวิจัยเมื่อมีโอกาสและนำเสนอเผยแพร่ความรู้แก่บุคคลอื่น ที่กลุ่มผู้บริหารเห็นว่าโรงเรียนมีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย แต่ผู้ปฏิบัติการสอนเห็นว่าโรงเรียนมีการปฏิบัติระดับมาก

2.36 โรงเรียนมีงานวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในรอบ 2 ปีการศึกษาที่ผ่านมา มีการปฏิบัติในระดับน้อย คือ จำนวน 12 เรื่องขึ้นไป ส่วนจำนวนงานวิจัยที่มีการปฏิบัติระดับน้อยที่สุด คือ จำนวนน้อยกว่า 3 เรื่อง จำนวน 3 – 5 เรื่อง จำนวน 9 - 11 เรื่อง และ จำนวน 6-8 เรื่อง

เมื่อพิจารณารายกลุ่ม พบว่า กลุ่มผู้บริหารและกลุ่มผู้ปฏิบัติการสอนเห็นสอดคล้องกันทุกข้อ ยกเว้น กลุ่มผู้บริหารเห็นว่าโรงเรียนมีงานวิจัยเพื่อพัฒนาการศึกษาในรอบ 2 ปีการศึกษาที่ผ่านมา จำนวน 12 เรื่องขึ้นไป มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก แต่ผู้ปฏิบัติการสอนเห็นว่ามี การปฏิบัติในระดับน้อย

2.37 การนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ ในการแก้ปัญหาหรือพัฒนาการเรียนรู้อของผู้เรียน มีการปฏิบัติระดับมากที่สุด และการนำผลการวิจัยไปใช้ที่มีการปฏิบัติระดับมาก ได้แก่ การนำไปพัฒนาแนวคิด เทคนิค วิธีการจัดการเรียนรู้ใหม่ๆ การนำไปพัฒนาวิธีหรือเครื่องมือในการวัดผลประเมินผล การพัฒนาสื่อเทคโนโลยีในการเรียนรู้ประเภทเครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์ และ

การนำไปใช้เป็นผลงานทางวิชาการของสถานศึกษา ส่วนการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตร มีการปฏิบัติในระดับน้อย

เมื่อพิจารณารายกลุ่ม พบว่า กลุ่มผู้บริหารและกลุ่มผู้ปฏิบัติการสอนเห็นสอดคล้องกันทุกข้อ ยกเว้น การนำผลการวิจัยไปใช้ในการพัฒนาสื่อเทคโนโลยีในการเรียนรู้ประเภทเครื่องมือวัสดุ อุปกรณ์ และการนำไปใช้เป็นผลงานทางวิชาการของสถานศึกษา ที่กลุ่มผู้บริหารเห็นว่าการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก แต่กลุ่มผู้ปฏิบัติการสอนเห็นว่าการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย

2.38 การเผยแพร่ผลงานวิจัย โดยวิธีการเล่าประสบการณ์ในที่ประชุมครูของโรงเรียน มีการปฏิบัติในระดับมาก และวิธีการสร้างเครือข่ายเพื่อนครูนักวิจัย เพื่อช่วยเหลือและแลกเปลี่ยนความรู้ประสบการณ์ในการวิจัยในชั้นเรียนร่วมกัน มีการปฏิบัติในระดับน้อย ส่วนการเผยแพร่ผลงานวิจัยที่มีการปฏิบัติระดับน้อยที่สุด ได้แก่ การแสดงผลงานโดยการจัดนิทรรศการเนื่องในโอกาสต่างๆ การเป็นวิทยากรให้ความรู้เกี่ยวกับผลงานวิจัยของตน การเขียนรายงานการวิจัยในรูปแบบของบทความเพื่อเผยแพร่ทางวารสาร และการเล่าเรื่องหรือเล่าประสบการณ์เพื่อเผยแพร่ทางวิทยุหรือโทรทัศน์เพื่อการศึกษา

เมื่อพิจารณารายกลุ่ม พบว่า กลุ่มผู้บริหารและกลุ่มผู้ปฏิบัติการสอนเห็นสอดคล้องกันทุกข้อ ยกเว้น วิธีการเผยแพร่โดยการสร้างเครือข่ายเพื่อนครูนักวิจัยเพื่อช่วยเหลือและแลกเปลี่ยนความรู้ประสบการณ์ในการวิจัยในชั้นเรียนร่วมกัน ที่กลุ่มผู้บริหารเห็นว่าการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด แต่กลุ่มผู้ปฏิบัติการสอนเห็นว่าการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย

การวัดและประเมินผลงานวิชาการ

2.39 ทุกโรงเรียนมีการวางแผนในการวัดผลประเมินผลงานวิชาการ การดำเนินการวางแผนในการวัดผลประเมินผลงานวิชาการ มีการปฏิบัติระดับมากที่สุด คือ การกำหนดจุดมุ่งหมายการวัดผลประเมินผล การกำหนดระยะเวลาในการวัดผลประเมินผลประจำปี การสร้างเครื่องมือวัดประเมินผล และการกำหนดผู้รับผิดชอบโดยตรงในแต่ละปีการศึกษา เมื่อพิจารณารายกลุ่ม พบว่า กลุ่มผู้บริหารและกลุ่มผู้ปฏิบัติการสอนเห็นสอดคล้องกันทุกข้อ

2.40 เครื่องมือในการวัดผลประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน ที่มีการนำมาใช้ในระดับมากที่สุด คือ การสังเกต และแบบทดสอบ เครื่องมือที่มีการนำมาใช้ระดับมาก ได้แก่ การประเมินผลจากสภาพจริง แบบสอบถาม การวัดภาคปฏิบัติ การสัมภาษณ์ และการประเมินโดยใช้แฟ้มสะสมงาน ส่วนการจัดอันดับ เป็นเครื่องมือที่มีการนำมาใช้ระดับน้อย

เมื่อพิจารณารายกลุ่ม พบว่า กลุ่มผู้บริหารและกลุ่มผู้ปฏิบัติการสอนเห็นสอดคล้องกันทุกข้อ ยกเว้น เครื่องมือในการประเมินผลจากสภาพจริง ที่กลุ่มผู้บริหารเห็นว่าการนำไปใช้อยู่ในระดับมากที่สุด แต่กลุ่มผู้ปฏิบัติการสอนเห็นว่าการนำไปใช้อยู่ในระดับมาก และเครื่องมือใน

การประเมินโดยใช้แฟ้มสะสมงาน ที่กลุ่มผู้บริหารเห็นว่ามีการนำไปใช้อยู่ในระดับมากที่สุด แต่กลุ่มผู้ปฏิบัติการสอนเห็นว่ามีการนำไปใช้อยู่ในระดับน้อย

2.41 การรายงานผลการวัดผลประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนที่มีการปฏิบัติระดับมากที่สุด คือการใช้แบบรายงานแสดงผลการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนรายบุคคล และการรายงานผลที่มีการปฏิบัติระดับมาก คือ การแจ้งกับผู้ปกครองในวันพบกับคุณครู การติดป้ายประกาศให้นักเรียนทราบ การใช้ระเบียบแสดงผลการเรียนรู้ และการใช้ระเบียบสะสม ส่วนการรายงานผลที่มีการปฏิบัติระดับน้อย คือ การรายงานผลทางอินเทอร์เน็ต และการรายงานผลทางจดหมายให้ผู้ปกครองทราบ

เมื่อพิจารณารายกลุ่ม พบว่า กลุ่มผู้บริหารและกลุ่มผู้ปฏิบัติการสอนเห็นสอดคล้องกันทุกข้อ ยกเว้น การใช้ระเบียบแสดงผลการเรียนรู้ และการแจ้งกับผู้ปกครองในวันพบคุณครู ที่กลุ่มผู้บริหารเห็นว่ามีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด แต่กลุ่มผู้ปฏิบัติการสอนเห็นว่ามีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

2.42 การนำผลจากการวัดผลประเมินผลไปใช้ที่มีการปฏิบัติในระดับมากที่สุดคือการนำไปปรับปรุงการเรียนการสอนของคุณครู และการนำไปปรับปรุงการเรียนการสอนของผู้เรียน ส่วนการนำผลจากการวัดผลประเมินผลไปใช้ที่มีการปฏิบัติในระดับมาก คือ การนำไปใช้เป็นหลักฐานข้อมูลด้านการศึกษา การนำไปใช้เป็นข้อมูลทางการศึกษาทั่วไป การนำไปใช้ปรับปรุงการบริหารงานในโรงเรียน และการประชาสัมพันธ์โรงเรียนด้านผลการเรียน

เมื่อพิจารณารายกลุ่ม พบว่า กลุ่มผู้บริหารและกลุ่มผู้ปฏิบัติการสอนเห็นสอดคล้องกันทุกข้อ

อภิปรายผล

จากการศึกษาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนขนาดใหญ่ในกรุงเทพมหานครที่ผ่านการประเมินระดับดีมาก สามารถนำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

การวางแผนงานด้านวิชาการ

จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้พบว่า ในการวางแผนงานด้านวิชาการทุกโรงเรียนมีการตั้งคณะกรรมการวิชาการของโรงเรียน เป็นคณะกรรมการที่จัดตั้งเพื่อทำหน้าที่ในการพิจารณากลับกรองผลการดำเนินงานด้านวิชาการให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และสอดคล้องกับมาตรฐานและตัวบ่งชี้การประกันคุณภาพการศึกษา ซึ่ง รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ (2551: 61-62) ได้กล่าวว่า ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 ข้อ 5 ระบุว่า ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่งเรียกว่า “คณะกรรมการบริหาร

หลักสูตรและงานวิชาการสถานศึกษา” อยู่ภายใต้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน องค์ประกอบของคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการ ซึ่งได้มาโดยการแต่งตั้งของผู้บังคับบัญชาเหนือระดับสถานศึกษาขึ้นไปอีกระดับ ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นประธาน ผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษาเป็นรองประธาน หัวหน้าหมวดวิชาหรือกลุ่มวิชา เป็นกรรมการ หัวหน้างานแนะแนว เป็นกรรมการ หัวหน้าด้านวัดผลและประเมินผล เป็นกรรมการและเลขานุการ การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนขนาดใหญ่ในกรุงเทพมหานครที่ผ่านการประเมินระดับดีมาก จึงได้จัดให้มีคณะกรรมการทุกโรงเรียนดังที่ปรากฏตามผลการศึกษาคั้งนี้ อันจะส่งผลสำคัญต่อการบริหารงานวิชาการ ดังที่นักวิชาการกล่าวไว้คือ นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์ (2551: 21) กล่าวว่า ในด้านการใช้เวลาในการบริหารงาน และการให้ความสำคัญของงานในสถานศึกษา งานในความรับผิดชอบของผู้บริหาร การบริหารงานวิชาการ คิดเป็นร้อยละ 40 ดังนั้นงานวิชาการจึงเป็นงานหลักของการบริหารสถานศึกษา ไม่ว่าจะสถานศึกษาจะเป็นประเภทใด มาตรฐานและคุณภาพของสถานศึกษาจะพิจารณาได้จากผลงานด้านวิชาการ เนื่องจากงานวิชาการเกี่ยวข้องกับหลักสูตร การจัดโปรแกรมการศึกษา และการจัดการเรียนการสอน ซึ่งเป็นหัวใจของสถานศึกษา และเกี่ยวข้องกับผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรทุกระดับของสถานศึกษา ซึ่งอาจจะเกี่ยวข้องทางตรงหรือทางอ้อมก็อยู่ที่ลักษณะของงานนั้น

แต่จากการศึกษาครั้งนี้กลับพบว่าการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการงานวิชาการใน ส่วนของผู้แทนกรรมการบริหารสถานศึกษา มีการปฏิบัติน้อยที่สุด ซึ่งตามทัศนะของผู้วิจัย ตระหนักว่าผู้บริหารโรงเรียนควรมีการพัฒนาให้ผู้แทนกรรมการบริหารสถานศึกษามีการปฏิบัติ เพิ่มขึ้นเพราะถือเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทางการศึกษาที่สำคัญอีกบุคคลหนึ่งอีกทั้งเป็นการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมอันมีความสำคัญดังที่ ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2543: 95 - 100) กล่าวว่า การวางแผนงานวิชาการเป็นสิ่งสำคัญและมีประโยชน์ต่อสถานศึกษามาก ช่วยให้เห็นปัญหาต่างๆ และหาวิธีการแก้ไขตั้งแต่เริ่มต้น การวางแผนงานวิชาการมีความสำคัญต่อการปฏิบัติงานในสถานศึกษา

ส่วนวิธีดำเนินการเผยแพร่แนวทางปฏิบัติตามแผนงานวิชาการให้ผู้เกี่ยวข้องได้ทราบ ที่มีการปฏิบัติน้อยที่สุด คือการจัดพิมพ์ในคู่มือนักเรียนและผู้ปกครองและแจกให้ครูได้ทราบ ผู้บริหารและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในด้านการวางแผนวิชาการไม่ควรมองข้ามเพราะเป็นการประชาสัมพันธ์ คือ การเสริมสร้างความสัมพันธ์และความเข้าใจอันดี ระหว่างองค์กรหรือสถาบัน กับกลุ่มประชาชนที่เกี่ยวข้อง เพื่อหวังผลในความร่วมมือและสนับสนุนจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทางการศึกษา ซึ่งความเข้าใจอันดีและความสัมพันธ์จะเกิดขึ้นได้ก็ต้องอาศัยการติดต่อสื่อสารเป็นเครื่องมือเพื่อนำข้อมูลหรือเนื้อหาสาระจากบุคคลหนึ่งไปยังอีกบุคคลหนึ่ง

โรงเรียนมีวิธีการตรวจสอบและประเมินผลการปฏิบัติตามแผน โดยรวมพบว่า รายงานตามสายการบังคับบัญชามากที่สุดซึ่งเป็นสิ่งที่ควรปฏิบัติเพราะเป็นการบริหารงานวิชาการ ตามอำนาจหน้าที่ตามระเบียบแบบแผนและไม่ทำให้เกิดการทับซ้อนของงาน ส่วนการประชุม สรุปผลงานในแต่ละรอบเดือน มีการปฏิบัติน้อย ตามทัศนะของผู้ศึกษาเห็นว่า ผู้บริหารและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องควรมีการบรรจุลงไปในการประชุมด้วยเพราะจะก่อให้เกิดการทำงานทาง ความคิดร่วมกัน และช่วยให้มีความรอบคอบในการตัดสินใจ ได้รับความคิดเห็นที่หลากหลาย สามารถถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารไปสู่ผู้ที่เกี่ยวข้องได้อย่างรวดเร็ว สามารถตัดสินใจได้อย่างละเอียด รอบคอบมากขึ้น เกิดความผิดพลาดน้อย อีกทั้งยังเป็นการสร้างความรู้สึกเป็นเจ้าของงาน ร่วมกัน วางแผนตัดสินใจ และยังสามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลจากการ ระดมความคิด และที่สำคัญที่สุดคือช่วยกันติดตามความก้าวหน้าในการปฏิบัติงาน

การบริหารและพัฒนาหลักสูตร

จากการศึกษาครั้งนี้พบว่า โรงเรียนเอกชนขนาดใหญ่ในกรุงเทพมหานครที่ผ่านการประเมินระดับดีมาก มีการจัดการบริหารหลักสูตรที่เป็นขั้นตอนและชัดเจนมีการปฏิบัติอยู่ใน ระดับมากในทุกหัวข้อตั้งแต่การแต่งตั้งคณะกรรมการที่จัดทำในรูปแบบของคณะกรรมการที่พบว่า ทุกโรงเรียนมีกรรมการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนที่มีการระดมความคิดในการ ส่งเสริมและพัฒนาหลักสูตรให้มีคุณภาพ มีการประชุมปรึกษาหารือพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา เป็นวาระที่ชัดเจนซึ่งได้กำหนดไว้ในแผนงานวิชาการ จึงส่งผลให้ทุกโรงเรียนมีคุณภาพอยู่ในระดับ ดีมาก เพราะตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 7 ได้กำหนดให้สถานศึกษามีหน้าที่ในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาและให้ทุกคนมี ส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ดังนั้นการทำงานในรูปแบบของคณะกรรมการจึงลดการผิดพลาดในการ จัดการบริหารหลักสูตร นอกจากนี้ เบญจวรรณ กิสุขพันธ์ (2551: 1) ได้กล่าวไว้ว่าหัวใจสำคัญต่อ การจัดการศึกษา คือ หลักสูตร เพราะหลักสูตรเป็นแม่บทที่มีความสำคัญมากต่อการจัดการศึกษา ทุกระบบและทุกระดับการศึกษาซึ่งจะเห็นได้ชัดเจนเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงระบบการศึกษาหรือการ ปฏิรูปการศึกษาจะต้องมีหลักสูตรเป็นพื้นฐานหลักและเป็นแกนสำคัญที่ทุกฝ่ายมีส่วนเกี่ยวข้อง ต้องศึกษา ทำความเข้าใจให้ตรงกัน เพื่อจะได้นำไปใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอน หรือการบริหารจัดการอื่นๆ ทางการศึกษา เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาที่ กำหนดไว้

นอกจากนี้ ในการดำเนินการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียน มีการปฏิบัติอยู่ ในระดับมากที่สุดทุกข้อ ตั้งแต่การศึกษาและวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน การจัดทำโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษาไว้เป็นแนวทาง การกำหนดเกณฑ์การวัดผลและ

ประเมินผล การกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมายและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน และการตรวจสอบความสอดคล้องภายในของหลักสูตรสถานศึกษาที่จัดทำ ซึ่งการปฏิบัติดังกล่าว สอดคล้องกับแนวคิดของ กมล ภูประเสริฐ (2545: 9-10) กล่าวว่า การบริหารหลักสูตร ควรมีการวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางระดับประเทศ ได้แก่ การดำเนินงานดังนี้ มาตรฐานการเรียนรู้และสาระการเรียนรู้โดยจัดเป็นกลุ่มๆ ไว้ เช่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เป็นต้น การวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางนี้มีประโยชน์ต่อโรงเรียนคือ ช่วยให้บุคลากรในโรงเรียนได้ศึกษาหลักสูตรแกนกลางโดยละเอียด เพื่อการจัดทำมาตรฐานการเรียนรู้และสาระการเรียนรู้รายปีและรายภาค นอกจากนี้ จะช่วยให้เกิดแนวคิดว่า โรงเรียนจะมีแนวในการจัดทำมาตรฐานการเรียนรู้และสาระการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับชุมชนและท้องถิ่นของตนใน ส่วนใดบ้าง เมื่อมีเป้าหมายในการจัดการศึกษาที่ชัดเจนซึ่งส่งผลต่อการบริหารจัดการการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

การนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้โดยรวมโรงเรียนเอกชนขนาดใหญ่ใน กรุงเทพมหานครที่ผ่านการประเมินระดับดีมาก มีการปฏิบัติคือ การศึกษาวิเคราะห์หลักสูตรเพื่อวางแผนจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสม การจัดทำแผนการจัดการ การให้ครูจัดทำและจัดหาสื่อการเรียนรู้ไว้ประกอบการสอน การจัดห้องเรียนและบริเวณสถานที่ให้ มีบรรยากาศที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน การศึกษาแผนการจัดการเรียนรู้ก่อนปฏิบัติการสอน การจัดเตรียมเครื่องมือวัดผลประเมินผล และการปฏิบัติการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งมีการปฏิบัติระดับมากทุกส่งผลถึงคุณภาพการศึกษาที่อยู่ในระดับดีมาก

นอกจากนี้ พบว่าแนวทางในการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตร ของโรงเรียนเอกชนขนาดใหญ่ ในกรุงเทพมหานครที่ผ่านการประเมินระดับดีมาก คือ นำผลการทดสอบ O-NET มาพัฒนาเป็นแนวทางปรับปรุงหลักสูตร ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Hilda Taba (1962: 10) ที่กล่าวว่า กระบวนการพัฒนาหลักสูตรที่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนตามความเชื่อที่ว่าผู้เรียนมีพื้นฐานแตกต่างกัน และกำหนดกระบวนการพัฒนาหลักสูตร คือวิเคราะห์สภาพปัญหา: สำรวจความต้องการ และความจำเป็นต่างๆ ของสังคม และผู้เรียน การกำหนดจุดมุ่งหมาย หลังจากได้วินิจฉัยความต้องการของสังคมและผู้เรียนแล้วจะกำหนดจุดมุ่งหมายที่ต้องการให้ชัดเจน การเลือกเนื้อหาสาระ: ต้องให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายที่กำหนดแล้วจะช่วยให้ในการเลือกเนื้อหาสาระให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมาย ้วย ความสามารถของผู้เรียนโดยเนื้อหาต้องมีความเชื่อถือได้และสำคัญต่อการเรียนรู้ การจัดรวบรวมเนื้อหาสาระ: เนื้อหาสาระที่เลือกได้ยังต้องจัดโดยคำนึงถึงความต่อเนื่องและความยากง่ายของเนื้อหา วุฒิภาวะ ความสามารถและความสนใจของผู้เรียน การคัดเลือกประสบการณ์การเรียนรู้: ครูผู้สอนหรือผู้ที่เกี่ยวข้องจะต้องคัดเลือกประสบการณ์การ

เรียนรู้ให้สอดคล้องกับเนื้อหาวิชาและจุดมุ่งหมายของหลักสูตร การจัดประสบการณ์การเรียนรู้: ประสบการณ์การเรียนรู้ควรจัดโดยคำนึงถึงเนื้อหาสาระและความต่อเนื่อง นอกจากนี้ โรงเรียนเอกชนขนาดใหญ่ในกรุงเทพมหานครที่ผ่านการประเมินระดับดีมาก ยังได้นำผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนมาปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร การนำผลการประเมินหลักสูตรมาพัฒนาให้เหมาะสมและเกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน โดยรวมในทุกข้อในการวิจัยพบว่าการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ไม่มีการปฏิบัติในระดับน้อยที่สุดแม้เพียงข้อเดียว ซึ่งแสดงให้เห็นว่าโรงเรียนเอกชนขนาดใหญ่ให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการและพัฒนาหลักสูตรมากที่สุด และส่งผลแสดงออกมาให้เห็นถึงคุณภาพทางการศึกษาในระดับดีมากในทุกมาตรฐาน โดยการรับรองจาก สมศ.

การจัดการเรียนการสอน

จากการวิจัยพบว่า แนวทางปฏิบัติในการจัดครูให้รับผิดชอบงานสอน จัดตามความรู้ความสามารถและประสบการณ์ของผู้สอน จัดตามวุฒิการศึกษา และผู้บริหารเป็นผู้จัด มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด แต่การจัดตามความสนใจและสมัครใจของครู และการจัดตามมติที่ประชุมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด ผู้วิจัยเห็นว่า การจัดการเรียนการสอนเป็นหัวใจของงานวิชาการและเป็นกระบวนการสำคัญของการพัฒนาหลักสูตรเพราะเป็นขั้นตอนในการนำหลักสูตรไปใช้ ดังนั้นหลักสูตรที่จัดทำขึ้นจะประสบความสำเร็จหรือล้มเหลวขึ้นอยู่กับการจัดการเรียนการสอนอย่างมากทีเดียว ในเรื่องนี้โรงเรียนมีการสำรวจเพื่อหาข้อมูลเกี่ยวกับครูผู้สอนแต่ละกลุ่มวิชาว่ามีความเหมาะสมกับวิชาที่สอนหรือไม่ โดยมีการสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับครูผู้สอนนี้จะช่วยให้พบข้อบกพร่องในการบริหารงานบุคคล การจัดคนให้เหมาะกับงาน และการวางแผนกำลังคน ถ้าพบกับบกพร่องก็จะได้มีการพัฒนาหรือการสรรหาบุคคลให้ตรงตามความต้องการยิ่งขึ้น เพราะงานวิชาการจะดีได้ส่วนใหญ่อขึ้นอยู่กับตัวผู้สอนที่มีความรู้ความสามารถ และความถนัดตรงกับวิชาการที่ตนเองรับผิดชอบ ประสบการณ์ความสามารถการสอนและความรับผิดชอบในหน้าที่งาน และผลงานที่ปรากฏ ซึ่งตรงตามความรู้ความสามารถของครูทำให้ครูสามารถจัดการเรียนการสอนและถ่ายทอดความรู้ให้กับผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โรงเรียนเอกชนขนาดใหญ่มีครูจำนวนมากและการบรรจุแต่งตั้งโดยผ่านการสรรหาตามขั้นตอนที่เป็นระบบ จึงได้ผู้มีความรู้ความสามารถตรงตามความต้องการของโรงเรียนและผู้สอน และจากข้อมูลประสบการณ์การดำรงตำแหน่งในโรงเรียนส่วนใหญ่ผู้ปฏิบัติการสอนมีอายุการทำงานอยู่ที่ 5-9 ปี จึงเป็นได้ว่าครูในกลุ่มที่จัดตามความรู้ความสามารถและประสบการณ์ของผู้สอนอยู่ได้ และตรงกับความสนใจและสมัครใจที่จะรับผิดชอบงานสอนที่ได้รับมอบหมายตามความต้องการของครูด้วย จึงส่งผลก่อให้เกิดคุณภาพในการจัดการเรียนการสอนทางการศึกษาของสถานศึกษานั้น ๆ ปรียาพร วงศ์

อนุตรโรจน์ (2546 : 156-157) กล่าวว่า การจัดครูเข้าสอนมีความสำคัญในการนำหลักสูตรไปใช้มาก เพราะการจัดการเรียนการสอนจะบังเกิดผลดีก็ต่อเมื่อครูที่สอนนั้นมีความรู้ ความสามารถ เหมาะกับงานที่รับผิดชอบ

การกำหนดแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน พบว่า โรงเรียนมีการกำหนดให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ตามแผนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ การกำหนดให้สอดคล้องกับเนื้อหาบทเรียน และการกำหนดโดยอาศัยหลักสังคมสัมพันธ์ของผู้เรียน (ปนกันระหว่างคนเก่งและไม่เก่งไว้ด้วยกัน) มากที่สุด แนวทางที่มีการปฏิบัติระดับมาก คือ การกำหนดให้ตรงกับความต้องการและความสนใจของผู้เรียน และการกำหนดให้เหมาะสมกับการนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันของผู้เรียน การเรียนการสอนที่จะประสบความสำเร็จนั้น ผู้สอนต้องคำนึงถึงผู้เรียน ในด้านความสามารถและความสนใจเป็นสำคัญ และความสามารถของผู้สอนในการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับผู้เรียนให้ผู้เรียนมีโอกาสในการเรียนรู้มากที่สุด ดังที่สุมิตรา อังวัฒนกุล (2539: 19) กล่าวว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ครูจะต้องคำนึงถึงจุดประสงค์การเรียนรู้ โดยสามารถเชื่อมโยงเนื้อหาหลักสูตรกับการนำไปใช้ในชีวิตรประจำวัน เพื่อเป็นการเพิ่มทักษะประสบการณ์ และเจตคติที่ดีให้แก่นักเรียน ส่วนแนวทางการกำหนดการจัดกิจกรรมให้ตรงกับความสามารถและความถนัดของครูผู้สอน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย เห็นได้ว่าจะมีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังนั้นการจัดตามความถนัดของครูจึงอยู่ในระดับน้อย เพราะการเรียนการสอนมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามศักยภาพของผู้เรียนเป็นหลัก

เมื่อพิจารณารายกลุ่ม พบว่า กลุ่มผู้บริหารและกลุ่มผู้ปฏิบัติการสอนเห็นสอดคล้องกันทุกข้อ ยกเว้น แนวการจัดโดยกำหนดให้สอดคล้องกับเนื้อหาบทเรียน และการกำหนดโดยอาศัยหลักสังคมสัมพันธ์ของผู้เรียน (ปนกันระหว่างคนเก่งและไม่เก่งไว้ด้วยกัน) ที่กลุ่มผู้บริหารเห็นว่ามีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด แต่ผู้ปฏิบัติการสอนเห็นว่ามีการปฏิบัติระดับมาก ผู้วิจัยเห็นว่า ความเห็นต่างนี้เกิดได้จากการที่โรงเรียนจะมีการกำหนดแนวทางจากส่วนกลางผู้รับผิดชอบที่ผู้บริหารจะร่วมเป็นผู้กำหนดด้วยแต่ผู้ปฏิบัติการสอนเป็นผู้ปฏิบัติโดยตรงอาจมีการปรับเปลี่ยนตามสภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนได้ จึงทำให้ความเห็นไม่ตรงกันที่ระดับไม่มากนัก

โรงเรียนมีแนวปฏิบัติในการจัดกลุ่มการเรียนโดยการกำหนดวิชาบังคับและวิชาเลือกตามโครงสร้างของหลักสูตรมากที่สุด เปิดโอกาสให้นักเรียนเลือกตามความถนัด ความสนใจ เพื่อการศึกษาต่อ หรือประกอบอาชีพ เนื่องจากเป็นการจัดตามเป้าหมายหลักสูตรสถานศึกษาในทุกรายวิชาที่มีการกำหนดมาแล้วโดยมีและสำรวจสภาพของท้องถิ่นและความต้องการของชุมชนน้อยที่สุด โรงเรียนมีแนวปฏิบัติในการจัดทำแผนการสอนใช้วิธีให้ ผู้ปฏิบัติการสอนในระดับชั้นเดียวกัน

กลุ่มสาระเดียวกันร่วมกันจัดทำแผนการสอนมากที่สุด รองลงมาคือ ผู้ปฏิบัติการสอนต่างระดับชั้น กลุ่มสาระเดียวกันร่วมกันจัดทำแผนการสอน และผู้ปฏิบัติการสอนในระดับชั้นเดียวกันต่างกลุ่ม สาระร่วมกันจัดทำแผนการสอนน้อยที่สุด ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงศ์ (2539: 161-163) กล่าวว่า ในการดำเนินงานใดๆ ก็ตาม ถ้าต้องการให้งานนั้นๆ บรรลุถึงเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้ดำเนินการจะต้องมีการคิดวางแผนว่าจะทำกิจกรรมอะไรก่อนหลัง เพื่อจะได้ปฏิบัติได้ถูกต้องตรงตามเป้าหมาย ยิ่งถ้ามีการเขียนแผนที่วางไว้เป็นลายลักษณ์อักษร ก็จะเป็นประโยชน์และเป็นแนวทางในการปฏิบัติและประเมินแผนหรือกิจกรรมได้ดียิ่งขึ้น การนำหลักสูตรไปสู่แผนการสอนก็เช่นเดียวกัน หากมีการวางแผนการสอนล่วงหน้าอย่างดี ก็จะช่วยให้อุทิศเวลาและโอกาสคิดถึงจุดประสงค์ของบทเรียน เนื้อหาสาระกิจกรรมการเรียนการสอน และสื่อต่างๆ ที่จะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจเร็วขึ้น มีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน ได้ตรงกับจุดประสงค์ รวมทั้งยังช่วยให้การสอนของครูมีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกันเพราะครูสามารถทราบจากแผนการสอนว่าผู้เรียนได้เรียนอะไรไปแล้วบ้าง จะสอนอะไรต่อไป รวมทั้งปรับปรุงข้อบกพร่องต่างๆ ในการสอนครั้งต่อไป

โรงเรียนมีวิธีการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติตามแผนการสอนของครูใช้วิธีการนิเทศการสอนมากที่สุด รองลงมาคือ ประเมินจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน และการแสดงนวัตกรรมของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ของนักเรียนน้อยที่สุด โรงเรียนมีแนวทางการจัดสอนซ่อมเสริมการเรียนของผู้เรียน คือ ประเมินผลสัมฤทธิ์ของการสอบกลางเทอมของผู้เรียนแล้วคัดนักเรียนที่อ่อนมาสอนซ่อมเสริมมากที่สุด รองลงมาคือ กำหนดเวลาที่ใช้ในการจัดสอนซ่อมเสริม และให้คำแนะนำแก่ครูผู้สอนในการจัดสอนซ่อมเสริมน้อยที่สุด ซึ่งปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2543) กล่าวว่า จุดมุ่งหมายหลักของสถานศึกษา อยู่ที่การจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ การปรับปรุงการเรียนการสอน สถานศึกษาควรวางแผนปฏิบัติงานเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนสอนในสถานศึกษาของตนเองโดยพิจารณาจากนโยบายกระทรวงศึกษาธิการ

การนิเทศการศึกษาเพื่อพัฒนาครู

จากการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมในการนิเทศภายในโรงเรียนโดยการเป็นผู้รับการนิเทศมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด การเป็นผู้นิเทศการศึกษา และการร่วมวางแผนการจัดการนิเทศการศึกษภายในโรงเรียนอยู่ในระดับมาก เป็นกรรมการในการติดตามประเมินผลการนิเทศมีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย และการเป็นวิทยากรให้ความรู้เกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาแก่คณะ มีการปฏิบัติระดับน้อยที่สุด โรงเรียนเอกชนขนาดใหญ่ส่วนใหญ่ได้จัดทำโครงการนิเทศภายในขึ้นในรอบปี นับได้ว่าผู้บริหารได้หันมาให้ความสำคัญในการพัฒนาครูยิ่งขึ้น ดูได้จากการเชิญผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ทรงคุณวุฒิ มาให้การนิเทศทางวิชาการแก่ครูในโรงเรียน โดยครูมีบทบาทเป็น

ผู้รับการนิเทศดูแลได้จากผลการปฏิบัติถึงระดับมากที่สุด ขณะเดียวกันครูก็ยังมี การปฏิบัติน้อยใน บทบาทการเป็นวิทยากรให้ความรู้เกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาแก่คณะครู โดยผู้บริหารควร กระตุ้นให้มีการวางแผนงานนิเทศภายในให้ตรงตามเป้าหมาย และความต้องการที่จะผลักดันให้ ครูเริ่มมีบทบาทที่เปลี่ยนไปเป็นวิทยากรผู้ให้การนิเทศมากขึ้น ซึ่งจะส่งผลในการพัฒนาบุคลากรที่มี สรรพคุณที่มากยิ่งขึ้น

การจัดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียนที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด คือ การ ประชุมอภิปราย การจัดนิทรรศการก่อนการปฐมนิเทศ การปฐมนิเทศ การสนทนาทางวิชาการ การ บรรยาย และการสัมภาษณ์ ในทหระณะของผู้วิจัยเห็นว่าควรมีการประชุมในแต่ละกลุ่มสาระวิชา เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศในแต่ละปี เพื่อให้ครูมีความเข้าใจและเห็นความสำคัญในการ นิเทศมากขึ้น เพราะจากการวิจัยครูให้ความสำคัญในเรื่องของหลักสูตรมากที่สุดที่ก่อให้เกิด คุณภาพการศึกษาที่มากแล้ว แต่ในเรื่องของการนิเทศการศึกษาถ้าครูเห็นความสำคัญก็จะทำให้ครู มีการพัฒนาด้านการศึกษต่อเนื่องเพิ่มขึ้นรอบด้าน จะเห็นจุดเด่นจุดด้อยก่อให้เกิดผลดีต่องาน วิชาการเป็นอันมาก

การดำเนินการนิเทศการศึกษาเพื่อพัฒนาครู ที่มีการปฏิบัติระดับน้อยที่สุด คือ การ จัดระบบติดต่อสื่อสารและการช่วยเหลือเพื่อให้ครูได้มีความเข้าใจและปฏิบัติได้ถูกต้อง และการ จัดโครงการส่งเสริมคุณภาพครูโดยการให้ทุนศึกษาต่อ โรงเรียนควรมีการปรับปรุงระบบการให้ ความช่วยเหลือครูให้ตรงตามความต้องการ อาจทำการสำรวจความต้องการเป็นระยะ และมีการ ระดมทุนเพื่อโครงการส่งเสริมคุณภาพครู ซึ่งในด้านต่าง ๆ โรงเรียนได้จัดทำอยู่ในระดับมากแล้ว หากโรงเรียนที่มีความพร้อมในทุกด้านเช่นโรงเรียนเอกชนขนาดใหญ่นี้ได้มีการปรับปรุงจะทำให้ ศักยภาพด้านการศึกษาของโรงเรียนมีคุณภาพและผู้สอนที่มีประสิทธิภาพสูงสุด

การนิเทศภายในสถานศึกษาเป็นการนิเทศการศึกษาภายในสถานศึกษาซึ่ง ดำเนินการโดยผู้บริหารสถานศึกษาและครู ตลอดจนบุคลากรภายในสถานศึกษาร่วมมือกัน ปรับปรุงงานด้านต่างๆ เป็นการส่งเสริมและเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนการสอน อันจะนำมาซึ่ง คุณภาพของสถานศึกษาและของผู้เรียนให้อยู่ในระดับที่น่าพึงพอใจซึ่งผู้รับการนิเทศ ได้แก่ ครูผู้สอนและบุคลากรภายในสถานศึกษาทุกคน โรงเรียนเอกชนขนาดใหญ่ในกรุงเทพมหานครที่ ผ่านการประเมินระดับดีมาก มีการนิเทศการศึกษาเพื่อพัฒนาครู โดยดำเนินการให้ครู-อาจารย์มี ส่วนร่วมในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน และเป็นผู้รับการนิเทศมากที่สุด รองลงมา คือ เป็นผู้นิเทศการศึกษา และเป็นวิทยากรให้ความรู้เกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาแก่คณะครูน้อย ที่สุด การจัดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียนใช้วิธีการ การสังเกตการสอนในห้องเรียนมากที่สุด รองลงมาคือการอบรม และการสัมภาษณ์น้อยที่สุด การนิเทศการศึกษาเพื่อพัฒนาครู ใช้วิธีการ จัดให้

มีการประชุม อบรม สัมมนา ก่อนเปิดภาคเรียนมากที่สุด รองลงมาคือ การประชุม ปรึกษาหารือให้ความเข้าใจกับครูอาจารย์ใหม่ และมีโครงการส่งเสริมคุณภาพครูโดยการให้ทุนศึกษาต่อ น้อย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สจ๊วต อุทราพันธ์ (2530) กล่าวว่า การนิเทศภายในโรงเรียนเป็นกระบวนการทำงานของผู้บริหารในโรงเรียน หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายในการพัฒนาคุณภาพการทำงานของคุณครูและบุคลากรในโรงเรียน เพื่อให้ได้มาซึ่งสัมฤทธิ์ผลสูงสุดในการเรียนของนักเรียน ซึ่งจุดมุ่งหมายการนิเทศของโรงเรียนเอกชนขนาดใหญ่ในกรุงเทพมหานครที่ผ่านการประเมินระดับดีมาก อาจกล่าวได้คือ เพื่อพัฒนาบุคลากรในโรงเรียนให้มีความรู้ มีทักษะ และเพิ่มความสามารถในการปฏิบัติงาน และมีเจตคติที่ดีในการปฏิบัติงาน เพื่อพัฒนาวิธีการปฏิบัติงานโดยการนำ หลักการนิเทศ การศึกษาและกระบวนการนิเทศการศึกษา มาใช้ในการบริหารงานโรงเรียน เพื่อให้งานการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เพื่อประสานความสัมพันธ์อันดีในกลุ่มผู้ร่วมปฏิบัติงานและผู้เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างขวัญ กำลังใจ สร้างความมั่นใจ ความสบายใจ ความภาคภูมิใจในการปฏิบัติงานแก่บุคลากรในโรงเรียน และเพื่อติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรในโรงเรียนอย่างเป็นระบบตลอดจนการประสานงานและอำนวยความสะดวกอย่างสม่ำเสมอ ส่วนกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนจะต้องปรับให้เหมาะสมสอดคล้องกับรูปแบบหรือลักษณะการบริหารโรงเรียนแต่ละแห่ง จึงทำให้มีผลการประเมินคุณภาพภายนอกอยู่ในระดับดีมาก

การใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

แม้จะพบว่าในด้านการใช้สื่อและเทคโนโลยีมีการปฏิบัติในระดับมากเกือบทุกเรื่อง แต่ในเรื่องของการได้มาของสื่อและเทคโนโลยีที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุดหลายข้อที่จะนำมาอภิปรายคือ การได้มาของสื่อและเทคโนโลยีจากการบริจาคจากหน่วยงานต่างๆ การบริจาคจากผู้ปกครอง ชุมชน การบริจาคจากศิษย์เก่า โรงเรียนยังไม่มี การสำรวจแหล่งทรัพยากรและการจัดหา การทวงคืนเพื่อนำมาช่วยในการจัดการเรียนการสอน ถ้าโรงเรียนหันมาสนใจสำรวจแหล่งทรัพยากรดังกล่าวอย่างจริงจังแล้ว จะทำให้โรงเรียนได้สื่อและเทคโนโลยี เพิ่มขึ้นมาอีก โดยที่ทางโรงเรียนไม่ต้องสิ้นเปลืองงบประมาณ และที่สำคัญอีกอย่างคือ สถานประกอบการที่มีอยู่ในชุมชน ยังไม่มีความร่วมมือกับโรงเรียนตามแนวการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรใหม่ ถ้าโรงเรียนได้สำรวจแหล่งทรัพยากรในชุมชนว่ามีอยู่ที่ใดบ้าง ทั้งโรงเรียนและชุมชนก็จะมีความร่วมมือกันเป็นอันดี

สถานศึกษาต้องส่งเสริมสนับสนุนให้การจัดการเรียนรู้ของครูอาจารย์บรรลุผล โดยการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีที่มีความหลากหลายเหมาะสมและเพียงพอ ให้ครูอาจารย์ได้เลือกพัฒนาและใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างได้ผล สื่อและเทคโนโลยีนั้นควรเน้นตั้งแต่การ

จัดทำจัดหา จากท้องถิ่นไปจนถึงสื่อที่ทันสมัยเป็นสากล การพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาสื่อเป็นเครื่องมือของการเรียนรู้ ทำหน้าที่ถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจความรู้สึกเพิ่มพูนทักษะประสบการณ์ สร้างสถานการณ์การเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน กระตุ้นให้เกิดการพัฒนาศักยภาพทางการคิด ได้แก่ การคิดไตร่ตรอง การคิดสร้างสรรค์ และการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ตลอดจนสร้างเสริมคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมให้แก่ผู้เรียน สื่อการเรียนรู้ในยุคปัจจุบันมีอิทธิพลสูงต่อการกระตุ้นให้ผู้เรียนกลายเป็นผู้แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง โรงเรียนเอกชนขนาดใหญ่ในกรุงเทพมหานครที่ผ่านการประเมินระดับดีมาก มีการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา คือ สื่อการเรียนรู้ที่ครูนิยมใช้ประกอบการเรียนการสอน นิยมใช้ของจริงมากที่สุด รองลงมาคือ Video และโมเดลจำลองน้อยที่สุด โรงเรียนได้สื่อและเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนรู้ ด้วยวิธีการ ผลิต คิดค้น หรือพัฒนาขึ้นด้วยตัวครูเองมากที่สุด รองลงมาคือ ร่วมมือกับครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่สอนระดับเดียวกันในการผลิตหรือพัฒนาขึ้น และการบริจาคจากศิษย์เก่าน้อยที่สุด ส่วนหลักการในการเลือกสื่อและเทคโนโลยีที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ นั้นเหมาะสมกับสาระการเรียนรู้ และกิจกรรม และสามารถดึงดูดความสนใจของผู้เรียนมากที่สุด เท่ากัน รองลงมาคือ สะดวกต่อการใช้ และราคาเหมาะสมกับงบประมาณที่มีน้อยที่สุด แนวทางในการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอน โรงเรียนใช้วิธีการ ศึกษาและทดลองใช้สื่อและเทคโนโลยีนั้นๆ ก่อนนำไปใช้จริงมากที่สุด รองลงมาคือ จัดเตรียม อุปกรณ์เครื่องมือต่างๆ ให้พร้อมก่อนเปิดภาคเรียน และเตรียมสถานที่ให้อยู่ในสภาพเหมาะสมและพร้อมใช้งานน้อยที่สุด ในการประเมินการใช้สื่อและเทคโนโลยีที่ใช้ในการเรียนการสอน โรงเรียนพิจารณาจาก ความเข้าใจในเนื้อหาของผู้เรียนมากที่สุด รองลงมาคือกระบวนการเรียนการสอนที่บรรลุตามวัตถุประสงค์ และความถี่ในการใช้สื่อของครูน้อยที่สุด การพัฒนา สื่อและเทคโนโลยีที่ใช้ในการสอน โรงเรียนดำเนินการสร้างสื่อและเทคโนโลยีของใหม่เพื่อให้เพียงพอต่อการใช้งานมากที่สุด รองลงมาคือมีการปรับปรุงสื่อและเทคโนโลยีของเดิมให้ทันสมัย และมีผู้รับผิดชอบเฉพาะด้านสื่อและเทคโนโลยี น้อยที่สุด ซึ่งผลของการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาของโรงเรียนเอกชนขนาดใหญ่ที่ผ่านการประเมินระดับดีมาก ส่งกีดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร ทำให้นักเรียนรับรู้แจ่มแจ้งชัดเจนขึ้น นักเรียนสนใจในบทเรียนมากขึ้นเพราะสื่อการเรียนการสอนจะเร้าความสนใจ ทำให้ผู้เรียนกระตือรือร้นในเรื่องที่เรียน และมีส่วนร่วมในการเรียน ประหยัดเวลาเรียน โดยใช้เวลาน้อย แต่ นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้มากขึ้น ลดการบรรยายของผู้สอน แต่ช่วยให้เข้าใจง่ายขึ้น ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความประทับใจ และจดจำได้นาน ช่วยให้การเรียนมีประสิทธิภาพขึ้น ทำให้นักเรียนเกิดการอยากรู้อยากเห็น เพราะเป็นการให้ข้อเท็จจริงสัมผัสและรับรู้ได้โดยง่ายและช่วยเพิ่มพูนประสบการณ์ของผู้เรียนเพราะสื่อการเรียนการสอนสามารถเก็บและเสนอข้อมูลได้ตามที่ต้องการ

การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร

กิจกรรมเสริมหลักสูตรเป็นประสบการณ์ที่ดีเป็นส่วนส่งเสริมการเรียนการสอนตามประมวลการเรียนในหลักสูตรให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น เพื่อให้เด็กเจริญงอกงามทุกด้าน ดำรงตนเป็นพลเมืองดีสามารถปรับตัวเข้ากับสังคมได้ โรงเรียนเอกชนขนาดใหญ่ในกรุงเทพมหานครที่ผ่านการประเมินระดับดีมาก มีการการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร คือ โรงเรียนจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรด้วยวิธี จัดกิจกรรมตามความสนใจของผู้เรียนมากที่สุด รองลงมาคือ จัดกิจกรรมตามความนโยบายของโรงเรียน และจัดกิจกรรมตามความสนใจของผู้ปกครองน้อยที่สุด โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ได้แก่ กิจกรรมเสริมความสามารถด้านการเรียนรู้มากที่สุด รองลงมาคือ กิจกรรมเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และ กิจกรรมเสริมทักษะทางวิชาชีพน้อยที่สุด โรงเรียนมีการประเมินผลกิจกรรมเสริมหลักสูตรหรือไม่ โดยรวม พบว่า โรงเรียนมีการประเมินผลกิจกรรมเสริมหลักสูตร นั้นด้วย ซึ่งสอดคล้องกับ นพพงษ์ บุญจิตราดุล (2551) กล่าวว่า โรงเรียนจะจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อเสริมทางด้านวิชาการให้กับนักเรียนอย่างไร หรือจะเสริมบุคลิกภาพ ความรู้ของนักเรียนที่หลักสูตรไม่สามารถกำหนดไว้ หรือปฏิบัติและด้วยความหวังที่ยึดถือเป็นงานถาวรตลอดไป เพราะเมื่อคนเต็มใจและมีความหวังในงานที่เขากระทำ เขาก็จะพยายามทำงานอย่างเต็มความสามารถ ด้วยความรับผิดชอบ ด้วยความคิดริเริ่ม ที่จะช่วยให้โรงเรียนมีความเจริญรุ่งเรืองก้าวหน้า โรงเรียนเอกชนขนาดใหญ่ในกรุงเทพมหานครที่ผ่านการประเมินระดับดีมาก จึงได้เห็นความสำคัญของการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ วันนอร์ มะทา (2533) ที่กล่าวว่า การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการจัดให้กับนักเรียน คือ เพื่อสนองความต้องการทางจิตวิทยาของนักเรียนซึ่งต้องการยอมรับของบุคคลในวัยเดียวกัน การเป็นสมาชิกของกลุ่ม ความสำเร็จ การยกย่องชมเชย การฝึกทักษะ ความช่วยเหลือทางด้านวิชาการ การอยู่ในสภาพแวดล้อมซึ่งอบอุ่นเป็นมิตรและเข้าใจกันเพื่อทดแทนสิ่งที่ตนเองขาด เช่น ความสามารถในการเรียน ความสามารถในการเล่นกีฬา กิจกรรมเสริมหลักสูตรสามารถดึงเอา ความสนใจ ความสามารถพิเศษและความกระตือรือร้นของนักเรียนให้แสดงออกมาได้ เช่น กิจกรรมทางด้านการจัดทำหนังสือ ดนตรีวาดเขียนและกิจกรรมซึ่งมีการแข่งขัน เขาจะแสดงพฤติกรรมเหล่านี้ปรากฏให้เห็นก็ต่อเมื่อมีอิสระในการเลือกทำ ทำโดยสมัครใจและตระหนักในความรับผิดชอบต่อกิจกรรมนั้นๆ การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรจะช่วยให้นักเรียนรู้จักใช้เวลาว่างให้มีคุณค่า และเกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมและตนเอง เพราะเมื่อนักเรียนมีกิจกรรมซึ่งตนสนใจร่วมทำกับเพื่อนเขาจะไม่ตั้งตนเป็นผู้ต่อต้านสังคม หรือประพฤติผิดต่อสังคม นอกจากนี้ยังอาจจะเกิดความสนใจใหม่ๆ ขึ้นเพราะได้พบกับบุคคลซึ่งมีความสนใจเหมือน ๆ กัน และกิจกรรมเสริมหลักสูตรบางประเภทอาจจะช่วยให้นักเรียนได้พบสิ่งที่มีค่าต่อชีวิตในกายภาคหน้า เป็นการสร้าง

มนุษย์สัมพันธ์อันดีงามระหว่างนักเรียนและนักเรียนและนักเรียนกับครูอาจารย์ เพราะการได้ทำงานร่วมกันทำให้บุคคลได้มีโอกาสรู้จักกันมากขึ้นมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ชักถามความเข้าใจและข้อเท็จจริงซึ่งแต่ละฝ่ายต้องการรู้แต่สำหรับตัวครูอาจารย์นั้นจะระมัดระวังเรื่องการวางตนให้ถูกต้องกับจรรยาบรรณของอาชีพและวัฒนธรรมอันดีงาม

การแนะแนวการศึกษา มุ่งหวังให้ผู้เรียนพัฒนาศักยภาพ รู้จักแสวงหาความรู้ และวางแผนการเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถปรับตัวด้านการเรียนและมีนิสัยใฝ่รู้ใฝ่เรียนโดยต้องจัดการแนะแนวให้เหมาะสมตามความแตกต่างระหว่างบุคคล เพื่อให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของการแนะแนวซึ่ง วัชรวิ ทวีทรัพย์มี (2531) กล่าวว่า การแนะแนวมีจุดประสงค์ที่จะให้ความช่วยเหลือบุคคลในสามประการ คือ การป้องกันปัญหา การแก้ปัญหาและการส่งเสริมพัฒนา โรงเรียนเอกชนขนาดใหญ่ในกรุงเทพมหานครที่ผ่านการประเมินระดับดีมาก มีการแนะแนว ซึ่งโรงเรียนมีห้องแนะแนวเพื่อให้บริการแก่นักเรียน ภาระงานแนะแนวในโรงเรียนได้แก่การให้คำปรึกษากับนักเรียนมากที่สุด รองลงมา คือ รวบรวมข้อมูลนักเรียนรายบุคคลอย่างเป็นระบบและเป็นปัจจุบัน และจัดกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนได้รับการฝึกฝนน้อยที่สุด โรงเรียนมีการติดตามประเมินผลการแนะแนว โรงเรียนเอกชนขนาดใหญ่ในกรุงเทพมหานครที่ผ่านการประเมินระดับดีมาก มีการจัดการแนะแนวการศึกษาซึ่งเป็นกระบวนการช่วยเหลือบุคคลให้เข้าใจตนเองและสิ่งแวดล้อมมีคุณภาพเหมาะสมตามความแตกต่างระหว่างบุคคลในแนวทางการศึกษา

การร่วมมือในการพัฒนาวิชาการ กับสถานศึกษาและองค์กรอื่น

การจัดการศึกษาในปัจจุบัน สถานศึกษาแต่ละแห่งจำเป็นต้องมีการประสานร่วมมือกับสถาบันอื่นในการพัฒนาวิชาการ ไม่ว่าจะจัดในรูปแบบ กลุ่มโรงเรียน หรือในรูปแบบของสหวิทยาเขต ทั้งนี้ก็เพื่อเป็นการให้ความร่วมมือ ช่วยเหลือในด้านวิชาการแก่สมาชิกด้วยกัน โรงเรียนเอกชนขนาดใหญ่ในกรุงเทพมหานครที่ผ่านการประเมินระดับดีมาก มีการร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น คือ ประสานงานกับบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ความรู้แก่ชุมชนมากที่สุด รองลงมา คือ ศึกษาสำรวจ ความต้องการของชุมชน เพื่อให้บริการวิชาการแก่ชุมชน และจัดประชุม สัมมนาวิชาการให้แก่ชุมชนน้อยที่สุด การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชนโดยโรงเรียนใช้วิธี จัดทำเอกสาร หรือสิ่งพิมพ์เพื่อเผยแพร่ความรู้แก่ชุมชนมากที่สุด รองลงมาคือ ร่วมมือกับทางราชการหรือหน่วยงานต่างๆ ในการบริหารความรู้แก่ชุมชน และจัดฝึกอบรมอาชีพแก่คนในชุมชนน้อยที่สุด โรงเรียนมีการร่วมมือพัฒนาวิชาการกับองค์กรอื่น คือ โรงเรียนมีการร่วมมือพัฒนาวิชาการกับองค์กรอื่นโดยส่วนใหญ่ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ อรรถณพ พงษ์วาท (2545) ได้กล่าวถึงการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่นๆ โดยเสนอรูปแบบใหม่ๆ ของเครือข่ายความร่วมมือเพื่อการบริหารและการจัด

การศึกษาขั้นพื้นฐานในอนาคต ที่น่าจะสอดคล้องกับบทบัญญัติและเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไข 2545

การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพงานวิชาการ

โรงเรียนเอกชนขนาดใหญ่ในกรุงเทพมหานครที่ผ่านการประเมินระดับดีมาก มีการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพงานวิชาการ คือ กลุ่มโรงเรียนที่โรงเรียนสังกัดอยู่มากที่สุด รองลงมาคือ เขตพื้นที่การศึกษา และวิทยาลัยน้อยที่สุด โรงเรียนมีการส่งเสริมการทำวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา คือโรงเรียนมีการส่งเสริมการทำวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา กำหนดให้การวิจัยในชั้นเรียนเป็นนโยบายที่สำคัญอย่างหนึ่งของสถานศึกษามากที่สุด รองลงมาคือ จัดฝึกอบรมการทำวิจัยให้กับครูอาจารย์เพื่อนำไปใช้วิจัยให้ดีขึ้น และ จัดหาทุนวิจัย โดยจัดทำงบประมาณประจำปีและแสวงหาแหล่งทุนมาใช้มากที่สุด โรงเรียนมีงานวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในรอบ 2 ปีการศึกษาที่ผ่านมาจำนวน 12 เรื่อง ขึ้นไปมากที่สุด รองลงมาคือ น้อยกว่า 3 เรื่อง และ 6-8 เรื่องน้อยที่สุด โรงเรียนของท่านได้นำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในการแก้ปัญหาหรือพัฒนาการเรียนรู้อของผู้เรียนมากที่สุด รองลงมาคือ พัฒนา แนวคิด เทคนิค วิธีการจัดการเรียนรู้ใหม่ ๆ และปรับปรุง พัฒนาหลักสูตรน้อยที่สุด โรงเรียนมีการเผยแพร่ผลงานวิจัยโดยใช้วิธีการ เล่าประสบการณ์ในที่ประชุมครูของโรงเรียนมากที่สุด รองลงมา คือ การสร้างเครือข่ายเพื่อนครูนักวิจัยเพื่อช่วยเหลือและแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ในการวิจัยในชั้นเรียนร่วมกัน และเล่าเรื่องหรือเล่าประสบการณ์เพื่อเผยแพร่ทางวิทยุหรือโทรทัศน์เพื่อการศึกษา น้อยที่สุด ซึ่งสอดคล้องตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้ระบุไว้ในมาตรา 24 (5) ว่า ส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวก เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และมีความรอบรู้ ทั้งสามารถใช้การวิจัย เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันกับสื่อการเรียนการสอน และแหล่งวิทยาการประเภทต่างๆ และมาตรา 30 ได้ระบุว่า ให้สถานศึกษาพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อที่เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับการศึกษา จากภาพรวมของสาระบัญญัติที่กล่าวถึงนี้ แสดงให้เห็นว่ารัฐได้ให้ความสำคัญในการวิจัยทางการศึกษา มีการส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถใช้การวิจัย เพื่อพัฒนาให้เข้ากับกระบวนการเรียนรู้ออย่างอัตโนมัติ ปัจจุบันงานของครูนอกจากงานสอนตามปกติแล้ว ครูยังจะต้องพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้มีคุณภาพอย่างต่อเนื่อง จึงมีความจำเป็นต้องนำการวิจัยมาใช้ และทำการวิจัยควบคู่ไปกับการสอนด้วย การดำเนินการสอนของครูตามปกตินั้นจะมีการตรวจสอบว่าผู้เรียนได้เรียนรู้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่กำหนดไว้หรือไม่ ซึ่งอาจมีคำถามเกี่ยวกับการเรียนการสอนที่ต้องคำตอบเพื่อนำไปใช้ในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้อ หรือครูอาจจะ

ประสบอุปสรรค หรือมีปัญหาในการสอนที่ต้องแก้ไข หรืออาจต้องการสร้างองค์ความรู้ใหม่ หรือขยายฐานความรู้เดิมให้กว้างขวางยิ่งขึ้นซึ่งจำเป็นต้องนำกระบวนการที่มีวิธีการและหลักเกณฑ์เป็นที่เชื่อถือได้มาใช้ นั่นคือการวิจัยในชั้นเรียน

การวัดและประเมินผลงานวิชาการ

จากผลการวิจัยที่พบว่าทุกโรงเรียนมีการวางแผนในการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนทุกโรงเรียน และมีการดำเนินการอยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ สอดคล้องกับเบญจวรรณ กี่สุขพันธ์ (2549: 317) กล่าวว่า การวัดและประเมินผลเป็นภารกิจที่สำคัญอย่างหนึ่งสำหรับผู้สอน ด้วยเหตุผลที่ว่า การวัดและการประเมินผลจะเป็นวิธีการที่ประเมินความรู้ความสามารถของผู้เรียนตลอดจนใช้เป็นวิธีการในการตรวจสอบการปฏิบัติงานของผู้สอนว่าได้ดำเนินการสอนให้เป็นไปตามเป้าหมายหรือจุดประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ และในการบริหารการประเมินผลงานทางวิชาการ กมล ภูประเสริฐ (2545: 51) กล่าวว่า การวางแผนการประเมินผลงานทางวิชาการ เพื่อให้สามารถดำเนินการได้สอดคล้องกับช่วงเวลาที่เหมาะสมสำหรับงานวิชาการแต่ละงาน ซึ่งจะมีผลต่อการเตรียมการในการเก็บข้อมูลจากผู้เกี่ยวข้อง การกำหนดวิธีการและเครื่องมือในการประเมินอย่างละเอียด เพื่อการเตรียมการจัดทำคู่มือการประเมิน รวมทั้งระบุวิธีการแต่ละขั้นตอน และสร้างเครื่องมือที่จำเป็นในการประเมิน โดยโรงเรียนใช้เครื่องมือ คือการสังเกต และแบบทดสอบมากที่สุดกาญจนา มากพูน (2548: 1 - 2) กล่าวว่า การเรียนการสอนในระดับใดหรือวิชาใดก็ตาม การวัดและการประเมินผลจะเป็นเครื่องมืออันหนึ่งที่จะช่วยพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนในระดับนั้นหรือในวิชานั้น เพราะผลจากการวัดและประเมินผลจะเป็นพื้นฐานในการตัดสินใจของครู ผู้สอนและนักการศึกษา เพื่อใช้ในการปรับปรุงวิธีการสอน การแนะแนว การประเมินผลหลักสูตรแบบเรียน การใช้อุปกรณ์การสอนตลอดจนการจัดระบบบริหารทั่วไปของโรงเรียนและนอกจากนี้ยังช่วยปรับปรุงการเรียนของผู้เรียนให้ได้ผลดียิ่งขึ้น

เห็นได้ว่าโรงเรียนเอกชนขนาดใหญ่ในกรุงเทพมหานครที่ผ่านการประเมินระดับดีมาก มีการนำผลการประเมินจากการวัดผลประเมินผลไปใช้ การนำไปปรับปรุงการเรียนการสอนของครู และปรับปรุงการเรียนการสอนของผู้เรียน เป็นหลักฐานข้อมูลด้านการศึกษา เป็นข้อมูลทางการศึกษาทั่วไป ปรับปรุงการบริหารงานในโรงเรียน และประชาสัมพันธ์โรงเรียนด้านผลการเรียนตั้งแต่ระดับมากที่สุด อันเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนได้รับรองมาตรฐานในระดับดีมาก

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยเรื่อง โรงเรียนเอกชนขนาดใหญ่ที่ผ่านการประเมินระดับดีมาก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ควรส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรหาความรู้เพิ่มเติม เกี่ยวกับเรื่องการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การใช้สื่อการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ หรือ เปิดโอกาสให้ชุมชน/ท้องถิ่น เข้ามามีส่วนร่วมสนับสนุนเกี่ยวกับเรื่องการจัดการเรียนการสอน เช่น การเป็นวิทยากรให้ความรู้ การผลิตสื่อการเรียนรู้ และติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรอย่างเป็นระบบ และต่อเนื่อง เพื่อช่วยให้บุคลากรมีกำลังใจและมีความมั่นใจในการปฏิบัติงาน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยการดำเนินงานการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาในกรุงเทพมหานคร ที่ผ่านการประเมินระดับดีมาก เพื่อนำมาศึกษาเปรียบเทียบกับงานวิจัยในครั้งนี้

2. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่จะส่งผลต่อการดำเนินงานการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนขนาดใหญ่ในกรุงเทพมหานครที่ผ่านการประเมินระดับดีมาก โดยการเปรียบเทียบกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดใหญ่

3. ควรมีการศึกษางานวิชาการของโรงเรียนเอกชนและของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ขนาดกลางในกรุงเทพมหานครที่ผ่านการประเมินระดับดีมาก

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กนก จันทร์ขจร. 2535. การบริหารงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษา. กรุงเทพมหานคร : เพชรสยามการพิมพ์.
- กมล ภู่ประเสริฐ. 2545. การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพมหานคร: เมธีทิปส์.
- กมลพร บัณฑิตยานนท์. 2544. การสอนรายบุคคล : อภิวัตน์หนึ่งของการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. (ม.ป.ท.)
- กรองทอง จิตรเดชากุล. 2550. คู่มือการนิเทศภายในโรงเรียน. กรุงเทพมหานคร: ธารอักษร.
- กอบแก้ว ภูมิเวช. 2543. การศึกษาการจัดการนิเทศการสอนในโรงเรียนเครือข่าย
เซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต ภาควิชา
บริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กาญจนา มากพูน. 2548. ผลการเรียนรู้การสอนด้วยวิธีสตอรี่ไลน์ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการ
เรียนวิชาภาษาไทยและเจตคติต่อการเรียนการสอนของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กิตติมา ปรีดีดิติก. 2532. การบริการและการนิเทศการศึกษาเบื้องต้น. กรุงเทพมหานคร:
อักษรพิมพ์ดีดจำกัด.
- คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. 2541. บทบาทหน้าที่ของผู้ให้การนิเทศ.
กรุงเทพมหานคร: ครูสภา.
- คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำนักงาน. 2549. แนวทางการประเมินตามสภาพจริง.
กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. 2544. ยุทธศาสตร์การเรียนรู้ตลอดชีวิตใน
ศตวรรษที่ 21: สหราชอาณาจักร. สำนักนายกรัฐมนตรี.
- คณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน, สำนักงาน. 2552. **ข้อมูล-สถิติ.** กรุงเทพมหานคร:
กระทรวงศึกษาธิการ. (อัดสำเนา)
- คมเพชร ฉัตรสุกกุล. 2529. การแนะแนวเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนา
พานิช.

- จำรัส นองมาก. 2542. **ปฏิบัติการประกันคุณภาพการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์
ชั้นพรีนติ้ง.
- จุฑารัตน์ อินทะแสน. 2545. **การศึกษาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนนำร่องการใช้
หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ
การประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 5. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต
สาขาวิชาบริหารการศึกษา ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.**
- ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงศ์. 2539. **การพัฒนาหลักสูตร: หลักการและแนวปฏิบัติ**.
กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช.
- ชวลิต ชูกำแหง. 2551. **การพัฒนาหลักสูตร**. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยสารคาม.
- ซารี มณีศรี. 2538. **การนิเทศการศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: ศิลปบรรณาการ.
- ชำนาญ บุญจอม. 2536. **สภาพและปัญหาการดำเนินงานของโรงเรียนในโครงการ
ขยายโอกาสทางการศึกษา ตามทรงศนะของผู้บริหารวิชาการ ระดับ
มัธยมศึกษา ตอนต้น สังกัดกรมสามัญศึกษา ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัด
เพชรบูรณ์**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ไชยยศ เรืองสุวรรณ . 2526. **การบริหารสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร:
สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช.
- ธวัชชัย ชัยจิราฉายากุล และ คณะ. 2545. **หลักสูตรสถานศึกษา**. 9 เล่ม. ชุดฝึกอบรมครู :
ประมวลสาระ ลำดับที่ 5. กรุงเทพมหานคร: ภาพพิมพ์.
- นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์. 2551. **หลักการและทฤษฎีการบริหารการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร:
สำนักพิมพ์เทียมฟ้า.
- นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์. 2549. **นิตยย่อการบริหาร**. พิมพ์ครั้งที่ 3. เชียงใหม่: Orange Group
Tactics Design.
- บังอร สาคลาไคล. 2550. **พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารวิชาการ
ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสงคราม**.
วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- บำรุง กัดเจริญ และ ฉวีวรรณ กิनावงศ์. 2527. **วิธีสอนทั่วไป**. พิมพ์ครั้งที่ 2.
กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์พิมพ์เนศ.

- บุษรา ผ่องใส. 2550. การประกันคุณภาพภายในที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของ
สถานศึกษา เขตการอาชีวศึกษาภูมิภาคตะวันตก. วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะ
ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- เบญจวรรณ กี่สุขพันธ์. 2551. **หลักสูตรกับการจัดการเรียนรู้**. กรุงเทพมหานคร:
ศูนย์หนังสือมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- ประสพ ชารีนวิวัฒน์. 2539. การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน
มัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 11. วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต ภาควิชาบริหารการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประสิทธิ์ คันชอทอง. 2536. **ทรงศนะของผู้บริหารวิชาการเกี่ยวกับการปฏิบัติงานวิชาการ
โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา : ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัด
นครสวรรค์**. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะ
ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. 2543. **การบริหารงานวิชาการ**. กรุงเทพมหานคร: พิมพ์ดี.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. 2544. **จิตวิทยาการบริหารงานบุคคล**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร:
ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.
- พนม ลิมอารีย์. 2533. **การแนะแนวเบื้องต้น**. กรุงเทพมหานคร: โอ.เอส.พรีนติ้ง เฮ้าส์.
- เพียว สุผล. 2540. **การประเมินหลักสูตรนายสิบอาวุโสพุทธศักราช 2535 ของกรม
แพทย์ทหารบก**. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชาบริหารการศึกษา
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พรศิริ ถนอมกุล. 2537. **การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการของวิทยาลัย
นาฏศิลป์ สังกัดกองศิลปศึกษา กรมศิลปากร**. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต
ภาควิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไพรัช หงส์เทียบ. 2544. **การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารตามมาตรฐานคุณภาพ
การศึกษาที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง
ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 5**. วิทยานิพนธ์
ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ภาควิชาการบริหาร
การศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.

- ภารดี อนันต์นาวี. 2552. **หลักการ แนวคิด ทฤษฎีทางการบริหารการศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 2. ชลบุรี: สำนักพิมพ์มนตรี.
- ระยะแผนพัฒนากรุงเทพมหานครฉบับที่ 6 (พ.ศ.2545-2549). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- รับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, สำนักงาน. 2547. **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545**. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค.
- รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ. 2551. **การบริหารงานวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน**. พิมพ์ครั้งที่ 2. สงขลา: นำศิลป์โฆษณา.
- เลขาธิการสภาการศึกษา, สำนักงาน. 2547. **รายงานผลการประเมินการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนเอกชน**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์. 2538. **หลักการนิเทศการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร : อาร์ทกราฟฟิค.
- วัชรวิภา เล่าเรียนดี. 2540. **“การนิเทศการสอน เครื่องมือการสังเกตการเรียนการสอน”** ในเอกสารประกอบการประชุมเชิงปฏิบัติการ การนิเทศการศึกษาพัฒนาครูไทยในยุคโลกาภิวัตน์ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์. นครปฐม: (ม.ป.ท.)
- วัชรวิภา ทรัพย์มี. 2531. **การแนะแนวในโรงเรียน**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- วัฒนาพร ระงับทุกข์. 2545. **การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ตามแนวหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544**. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค.
- วันนอร์ มะทา. 2533. **กิจกรรมเสริมหลักสูตรทฤษฎีและการปฏิบัติ (ศึกษา 322)**. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. 2543. **ปฏิรูปการเรียนรู้: ผู้เรียนสำคัญที่สุด สูตรสำเร็จหรือกระบวนการ**. กรุงเทพมหานคร: เอส อาร์ พริ้นติ้ง.
- วิชาการ, กรม. 2544. **แนวทางการวัดและประเมินผลการตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544**. กรุงเทพมหานคร: สำนักทดสอบทางการศึกษา กรมวิชาการ.
- วิชาการ, กรม. 2544. **หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- วิชาการ, กรม. 2544. **หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).

- วิชาการ, กรม. 2545. **คู่มือพัฒนาสื่อการเรียนการสอน**. เอกสารประกอบหลักสูตรการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2544. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- วิชาการ, กรม. 2545. **การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อยู่**. เอกสารประกอบหลักสูตรการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- วิชาการ, กรม. 2545. **คู่มือการบริหารจัดการแนะแนว**. เอกสารประกอบหลักสูตรการศึกษา
ขั้นพื้นฐานพ.ศ.2544. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- วิชาการ, กรม. 2545. **แนวทางการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา**. เอกสารประกอบหลักสูตร
การศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2544. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- วิชาการ, กรม. 2545. **แนวทางการวัดและประเมินผลการเรียน**. เอกสารประกอบหลักสูตร
การศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2544. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- ศิริธร สุขโขใจ. 2531. **การปฏิบัติงานวิชาการของผู้บริหารและครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา
สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดฉะเชิงเทรา**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต
ภาควิชาบริหารการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. 2550. **ข้อมูลสถิติพื้นฐานการศึกษาโดยรวมของแต่ละปีการศึกษา**.
[online]. กรุงเทพฯ: แหล่งที่มา [http://www.moe.go.th/ data stat/ Download
Excel/statistics2548.xls](http://www.moe.go.th/data/stat/DownloadExcel/statistics2548.xls). [เข้าถึงเมื่อวันที่ 9 กรกฎาคม 2552]
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. 2540. **การประกันคุณภาพเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา**.
ศูนย์ประสานการประกันคุณภาพการศึกษา สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
กรุงเทพมหานคร.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. 2545. **คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล**.
- สงัด อุทรานันท์. 2530. **การนิเทศการศึกษา: หลักการ ทฤษฎีและปฏิบัติ**. กรุงเทพมหานคร:
มิตรสยาม.
- สมยศ นาวิการ. 2549. **การบริหารและพฤติกรรมองค์กร**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร:
บรรณกิจ.
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ และคณะ. 2539. **แนวโน้มของการศึกษาเอกชน ประเภทสามัญศึกษา
ในอนาคต**. กรุงเทพมหานคร : กองนโยบายและแผน สำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาเอกชน.
- สมาน อัครภูมิ. 2551. **การบริหารการศึกษสมัยใหม่: แนวคิด ทฤษฎีและการปฏิบัติ**.
(พิมพ์ครั้งที่ 3) อุดลราชธานี: อุดลกิจออฟเซทการพิมพ์.

- สุนทร โคตรบรรเทา. 2551. **หลักการและทฤษฎีการบริหารการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: ปัญญาชน.
- สุมน อมรวิวัฒน์. 2526. **ครูไม่สอนจะเป็นครูหรือ**. ประมวลบทความวิชาการงานนิทรรศการสื่อการเรียนการสอน (8-10 กุมภาพันธ์). กรุงเทพมหานคร: บพิธการพิมพ์.
- สมิตรา อังวัฒนกุล. 2539. **วิธีสอนภาษาอังกฤษ**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- อรรณพ พงษ์วาท. 2545. **เครือข่ายการบริหาร จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในยุคปฏิรูปการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: ข้าวฟ่าง.
- อวยพร ปาระณะ. 2544. **การศึกษาความคาดหวังของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาลเขตการศึกษา 4 ในการบริหารงานวิชาการตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542**. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อำภา บุญช่วย. 2537. **การบริหารงานวิชาการในโรงเรียน**. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์.
- อุทัย บุญประเสริฐ. 2540. **หลักสูตรและการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน**. กรุงเทพมหานคร: เอสดีเพลส.
- อุทัย บุญประเสริฐ. 2545. **การบริหารจัดการสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน**. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เอกชัย กี่สุขพันธ์. 2525. **หลักบริหารการศึกษาทั่วไป**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เอกชัย กี่สุขพันธ์. 2538. **การบริหารทักษะและการปฏิบัติ**. ฉบับปรับปรุง. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์สุขภาพใจ.
- เอกชัย กี่สุขพันธ์. 2552. **ทฤษฎีและการวิจัยทางการบริหารการศึกษา**. เอกสารอ่านประกอบการเรียนการสอนวิชา 2747784. บริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภาษาอังกฤษ

- Good, C.V. 1973. **Dictionary of Education**. (3rd) New York: Mc Grawhill.
- Hilda, Taba. 1962. **Curriculum Development : Theory and Practice**. New York: Harcourt Brace and World.

Krejcie, R.V., & Morgan, D.W. 1970. **Determining sample size for research activities.** Educational and Psychological Measurement, 30(3), 608.

Yamane, Taro. 1976. **Statistics: An introductory Analysis.** 3rd ed. New York:Harper and Row Publication.

ภาคผนวก

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางอัจฉรา ยุทธมนตรี เกิดวันที่ 9 พฤษภาคม พ.ศ. 2514 ที่จังหวัดกรุงเทพมหานคร สำเร็จการศึกษาปริญญาครุศาสตรบัณฑิต สาขาการประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา เข้าศึกษาในหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2551 ปัจจุบันดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน ศิลปวัฒนา